

รายงานวิจัย 133

ปัจจัยเชิงบูรณาการที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมี
จริยธรรมของแกนนำชุมชนในภาคกลาง: การศึกษาระยะที่สอง

คณะผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อ้อมเดือน สดมณี

อาจารย์ ดร.ดวงเดือน แซ่ตั้ง

อาจารย์ ดร.นริศรา พึ่งโพธิ์สม

อาจารย์ ดร.ฐาศุภร์ จันประเสริฐ

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณแผ่นดิน ปี 2551

สิงหาคม 2553

รายงานวิจัย

ปัจจัยเชิงบูรณาการที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมี
จริยธรรมของแกนนำชุมชนในภาคกลาง: การศึกษาระยะที่สอง

คณะผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อ้อมเดือน สดมณี

อาจารย์ ดร.ดวงเดือน แซ่ตั้ง

อาจารย์ ดร.นริศรา พิงโพธิ์สภ

นางสาวฐาศุกร์ จันประเสริฐ

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณแผ่นดิน ปี 2551
มิถุนายน 2553

คำนำ

รายงานการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยเชิงบูรณาการที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของแกนนำชุมชนภาคกลาง: การศึกษาระยะที่ 2” เป็นงานวิจัยที่มีคุณค่าเรื่องหนึ่งของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ โดยองค์ความรู้ทางพฤติกรรมศาสตร์ที่ได้จากการวิจัยเรื่องดังกล่าวช่วยอธิบายและเข้าใจพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของแกนนำชุมชนได้อย่างลึกซึ้ง ข้อค้นพบจากการวิจัยนั้นมีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับใช้เป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนและเสริมสร้างแกนนำชุมชนให้ทำงานอย่างมีจริยธรรมเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีต่อตัวแกนนำ ชุมชน และสังคม

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ขอขอบคุณคณะผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อ้อมเดือน สดมณี ดร.ดวงเดือน แซ่ตั้ง ดร.นริศรา พึ่งโพธิ์สภ และ ดร.ฐาสุกรณ์ จันประเสริฐ ที่ได้ร่วมกันทุ่มเทพลังสร้างสรรค์ผลงานวิจัยที่มีคุณค่าทางวิชาการและสังคม

รองศาสตราจารย์ ดร.อรพินท์ ชูชม
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

ประกาศคุณูปการ

รายงานวิจัยเรื่อง **ปัจจัยเชิงบูรณาการที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของแกนนำชุมชนในภาคกลาง** เป็นการศึกษาระยะที่สองที่ดำเนินการโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มกับแกนนำชุมชนและเครือข่ายที่เป็นสมาชิกของประชาคมจังหวัดในเขตภาคกลาง 23 จังหวัด คณะผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่องนี้เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของแกนนำชุมชนในเขตภาคกลาง รวมทั้งมูลเหตุเชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมภายใต้บริบทของชุมชนต่างๆ ทั้งนี้ผู้วิจัยคาดหวังว่าผลจากการศึกษาจะสามารถรวมเป็นองค์ความรู้ด้านมูลเหตุการมีพฤติกรรมจริยธรรมของกลุ่มแกนนำชุมชนต่าง ๆ และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมของกลุ่มแกนนำต่าง ๆ ให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม และสอดคล้องกับบริบทของชุมชนได้

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่ผลักดันให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จและบรรลุมิติวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ครบถ้วน ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่สนับสนุนทุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน ปี 2551 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ที่อำนวยความสะดวกด้านสาธารณูปโภคต่างๆ ขณะดำเนินการวิจัย แกนนำชุมชนและเครือข่ายที่เป็นสมาชิกของประชาคมจังหวัดในเขตภาคกลาง 23 จังหวัดในฐานะผู้ให้ข้อมูลหลัก ตลอดจนคณะผู้วิจัยและนิสิตผู้ช่วยวิจัยทุกท่านที่ทุ่มเทแรงกาย แรงใจ และกำลังสติปัญญาในการทำวิจัยครั้งนี้

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

บทที่		หน้า
	คำนำ	
	สารบัญ	
	บทคัดย่อ	ก
	Abstract	ข
1	บทนำ	1
	ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
	ขอบเขตการวิจัย.....	3
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
2	แนวคิดทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
	บทบาทแกนนำชุมชน.....	5
	แนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยา.....	7
	แนวคิดการถ่ายทอดทางสังคม.....	7
	ทฤษฎีกลุ่มอ้างอิง.....	10
	แนวคิดทฤษฎีทางจิตวิทยา.....	11
	ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม.....	11
	ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม.....	13
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	15
3	วิธีการดำเนินการวิจัย	16
	ผู้ให้ข้อมูลหลัก.....	16
	ขั้นตอนในการวิจัย.....	16
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	17
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	18
	การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล.....	18
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	19

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	27
	ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานของแกนนำชุมชน.....	27
	ตอนที่ 2 ความหมายและลักษณะพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรม.....	33
	ตอนที่ 3 มูลเหตุที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรม.....	40
5	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	54
	สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล.....	54
	ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ.....	59
	ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	60
	บรรณานุกรม.....	61
	ภาคผนวก.....	64
	ตัวอย่างบทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 1.....	65
	ตัวอย่างบทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 2.....	105
	ตัวอย่างบทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 3.....	121
	ตัวอย่างบทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 4.....	128
	ตัวอย่างการสนทนากลุ่ม.....	144

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องปัจจัยเชิงบูรณาการที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของแกนนำชุมชนในเขตภาคกลางในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของแกนนำชุมชนในเขตภาคกลาง รวมทั้งมูลเหตุในเชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมภายใต้บริบทของชุมชนต่างๆ โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักคือ แกนนำชุมชนที่มีพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมสูงและเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากบุคคลและชุมชนว่าเป็นผู้มีพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคคลอื่นๆ ในชุมชน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาผลการวิจัยพบว่า

คุณลักษณะเด่นของแกนนำชุมชนได้แก่ มีความขยันและอดทนต่อการทำงาน มีความเมตตาและชอบช่วยเหลือผู้อื่น มีความสามารถในการประนีประนอมหรือเป็นคนกลางจัดการความขัดแย้ง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อคนรอบข้าง และมีความซื่อสัตย์ในอาชีพของตนและปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง

การให้ความหมายของพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของแกนนำชุมชนส่วนใหญ่มองว่าเป็นพฤติกรรมการทำงานที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความดีและความถูกต้องโดยในการปฏิบัติงานต่างๆ ได้นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ เช่น หลักอิทธิบาท 4 หลักพรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุ 4 สัมปติธรรม 7 เป็นต้น

เมื่อพิจารณาถึงมูลเหตุที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของแกนนำชุมชนในเขตภาคกลางพบว่ามูลเหตุหลักๆ อยู่สองลักษณะด้วยกันคือ มูลเหตุด้านสภาพแวดล้อมได้แก่ ปัจจัยด้านการถ่ายทอดทางสังคมจากตัวแทนกลุ่มต่างๆ ทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันสื่อมวลชน และปัจจัยด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว เพื่อร่วมงาน และครูหรือผู้รู้และมูลเหตุที่เป็นลักษณะภายในของบุคคลได้แก่ ลักษณะมุ่งความสำเร็จในอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อในผลแห่งการกระทำของตน การรับรู้ความสามารถของตนเอง หรือการเห็นคุณค่าในตนเอง เจตคติที่ดีต่อการทำงาน และความเชื่อและการปฏิบัติทางพุทธล้วนแต่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของแกนนำทั้งสิ้น

ABSTRACT

The purpose of the qualitative study is to broaden a deeper understanding of the ethical work behavior of the community leaders and to identify the causes of ethical work behavior in a variety of community contexts. The key informants were community leaders in central of Thailand who were highly respected for their personal and professional ethics. Depth-interview and focus group were used to collect data. Results from the content analysis revealed that the important characteristics of the community leaders were diligent persistent helpful good-faith kind and concern. Also, they were able to serve as a mediator to resolve the conflict and had great personal and professional integrity. The key informants defined ethical work behavior as the behavior that was based on the principle of what is good and right. They applied the Buddhist principles such as ITTIBAHT 4 in order to perform their duties. In addition, the result showed that the two main causes of the ethical work behavior were external and internal causes. The external causes were the socialization process through a variety of institutions such as family school religion and media. The social supports from family co-workers teachers and community experts were also the external one. While the internal causes were psychological traits such as future orientation achievement motivation internal locus of control self-efficacy self-esteem positive attitude toward work and belief and practice in Buddhism.

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สังคมปัจจุบันเป็นสังคมที่มีความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ส่งผลให้สภาพสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตอย่างมาก การดำเนินชีวิตของคนในสังคมมีการแข่งขันสูงขึ้น ค่านิยมบางอย่างถูกลดความสำคัญลง การพัฒนาสังคมให้ความสำคัญแก่การพัฒนาวัตถุมากกว่าการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของคนในสังคม การละเลยศีลธรรมมากขึ้นในทุกสาขาอาชีพ จากเดิมที่สังคมเคยยกย่องคนที่มีคุณธรรมในจิตใจก็เปลี่ยนไป หันมายกย่องคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ คนในสังคมมีความเห็นแก่ตัวมากขึ้น เอารัดเอาเปรียบกันมากขึ้น การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าขึ้นปัจจัยที่สำคัญที่สุดก็คือการพัฒนาคุณภาพของบุคคลให้มีความเข้มแข็งทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ และคุณธรรมจริยธรรม

คุณธรรมจริยธรรมนับเป็นพื้นฐานที่สำคัญของทุกคนและทุกวิชาชีพ หากบุคคลใดไม่มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นหลักยึดเบื้องต้นแล้วก็จะยากที่จะก้าวไปสู่ความสำเร็จแห่งวิชาชีพได้ ยิ่งกว่านั้นก็คือการขาดคุณธรรมจริยธรรมในบุคคลมีผลร้ายต่อทั้งตนเอง สังคมและวงการวิชาชีพอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากการเกิดวิกฤติศรัทธาในวิชาชีพหลายแขนงในปัจจุบัน ทั้งในวงการวิชาชีพครู แพทย์ ตำรวจ ทหาร นักการเมืองการปกครอง ฯลฯ จึงมีคำกล่าวที่เราไม่สามารถสร้างครูดีบนพื้นฐานของคนไม่ดี และไม่สามารถสร้างแพทย์ ตำรวจ ทหารและนักการเมืองที่ดีด้วยบุคคลนั้นๆ มีพื้นฐานทางนิสัยและความประพฤติที่ไม่ดี (อมรา เล็กเรณสิน. 2542: 5) จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า คุณธรรมจริยธรรมเป็นหลักประพฤติปฏิบัติที่ดีงามของคนในสังคม หากคนในสังคมประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ไม่ดีและถูกต้อง ก็จะทำให้สังคมเกิดความสงบสุข ดังนั้นคุณธรรมจริยธรรมจึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อคนในสังคมในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับประเทศชาติ หรือระดับชุมชน

เนื่องจากสถานการณ์ของวิกฤตสังคมและเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้ทำให้หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชนได้ตระหนักย้อนกลับมามองและทบทวนเรื่องของชุมชนซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของประเทศ การเพิ่มความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่น จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจของประเทศโดยรวมกับเข้าสู่สภาพปกติอย่างมั่นคง สามารถพึ่งพาตนเองได้ รูปแบบวัฒนธรรมความเป็นอยู่ วิถีชีวิตชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้สั่งสมความรู้ดั้งเดิม ความสามารถของผู้นำชุมชนกับการเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนของหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชนและองค์กรพัฒนาเอกชนที่ผ่านมา ทำให้ชุมชนท้องถิ่นหลายแห่งเกิดการยึดโยงเป็นเครือข่าย เช่น กลุ่มเกษตรผสมผสาน เครือข่ายออมทรัพย์และธุรกิจชุมชน เครือข่ายพระสงฆ์ เครือข่ายอนุรักษ์ป่าชุมชน เครือข่ายเยาวชนที่สามารถรวมตัวกันเป็นประชาคม ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้

ทำให้ลดการพึ่งพาปัจจัยต่าง ๆ จากภายนอกที่เป็นการเอาเปรียบของนายทุน เช่น การกู้ยืมเงิน การทำสินเชื่อเพื่อการเกษตร โดยที่ชุมชนสามารถจัดการกับปัญหาภายในชุมชนได้เอง สร้างความผาสุกยังครอบครัว ชุมชนและสังคมโดยรวม ในลักษณะของการเน้นคุณค่าหรือคุณภาพชีวิตเป็นสำคัญโดยมีแกนนำชุมชนเป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนงานของชุมชนเนื่องจากเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์สั่งสมในงานพัฒนาชุมชนมายาวนาน พร้อมทั้งตัวความรู้ องค์ความรู้ กระบวนการเรียนรู้อันเป็นรากฐานที่ได้มาจากการสั่งสมนั้นเป็นทักษะความสามารถของผู้นำชุมชน ที่บางครั้งก็ถูกเรียกว่า “ผู้รู้ หรือปราชญ์ชาวบ้าน ผู้มีภูมิปัญญา” ที่สามารถถ่ายทอด เชื่อมโยง คุณค่าของอดีตกับปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม จากตัวอย่างที่พบในพื้นที่จังหวัดน่าน เช่น อำเภอปัว อำเภอท่าวังผา อำเภอเมือง กิ่งอำเภอภูเพียง อำเภอบ้านหลวง อำเภอสันติสุข อำเภอแม่จริม อำเภอเวียงสา อำเภอนาน้อย อำเภอนาหมื่น (มูลนิธิกลุ่มอัครเมืองน่าน : รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการพัฒนาศักยภาพศูนย์ศึกษาดูงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม 2541 : 1-2)

นอกจากนี้แกนนำชุมชนจะเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการทำงานแล้ว สิ่งสำคัญที่สุดประการหนึ่งที่แกนนำชุมชนควรมีคือ คุณธรรมจริยธรรม เนื่องจากการทำงานในฐานะของแกนนำชุมชน ต้องทำงานเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ๆ รวมทั้งการคิด การตัดสินใจ และการกระทำ ล้วนแต่มีผลกระทบต่อบุคคลอื่น ๆ และประสิทธิภาพของการทำงานอันจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนนั้น ๆ ทั้งนี้การที่แกนนำชุมชนจะมีพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมอย่างไร มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการด้วยกัน ซึ่งในทางพฤติกรรมศาสตร์เชื่อว่าการที่บุคคลจะมีพฤติกรรมใด ๆ ขึ้นอยู่กับหลาย ๆ ปัจจัยประกอบกัน เช่น ปัจจัยทางด้านสังคม ปัจจัยทางด้านจิตใจ เป็นต้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาว่าลักษณะของพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของแกนนำชุมชนในเขตภาคกลางเป็นอย่างไรตามมุมมองของตัวแกนนำเองรวมทั้งมูลเหตุในเชิงลึกเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมซึ่งเป็นการพิจารณาต่อยอดจากการวิจัยในระยะที่ 1 ที่ทำการศึกษาปัจจัยเชิงบูรณาการที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของแกนนำชุมชนในเขตภาคกลางซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณที่มีการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยที่ชัดเจนโดยเน้นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในเชิงบูรณาการทั้งปัจจัยทางด้านสังคมและปัจจัยทางด้านจิตใจเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมจริยธรรมให้กับแกนนำชุมชนอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของแกนนำชุมชนในเขตภาคกลาง รวมทั้งมูลเหตุในเชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมภายใต้บริบทของชุมชนต่าง ๆ

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาในประเด็นของพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของแกนนำชุมชนในเขตภาคกลางโดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักคือ แกนนำชุมชนที่อยู่ในจังหวัดเขตภาคกลางโดยเลือกศึกษาเชิงลึกกับจังหวัดที่มีแกนนำชุมชนที่มีคุณลักษณะของผู้ที่มีจริยธรรมในการทำงาน ซึ่งผู้วิจัยทำการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากแกนนำชุมชนที่พบผลจากการศึกษาในระยะที่ 1 ว่าเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมสูง รวมทั้งเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากบุคคลและชุมชนว่าเป็นผู้มีพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคคลอื่นๆในชุมชน โดยมุ่งเน้นการทำความเข้าใจถึงลักษณะของพฤติกรรมการทำงานและมูลเหตุในเชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลจากการศึกษาสามารถรวมเป็นองค์ความรู้ทางด้านมูลเหตุของการมีพฤติกรรมจริยธรรมของกลุ่มแกนนำชุมชนต่างๆ และสามารถเสนอแนะเป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมของกลุ่มแกนนำต่างๆ ให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม และสอดคล้องกับบริบทของชุมชนต่อไปได้

นิยามศัพท์เฉพาะ

พฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรม หมายถึง การปฏิบัติงานและการแสดงออกเชิงพฤติกรรมของแกนนำชุมชนในการทำงานเพื่อชุมชนโดยอยู่บนพื้นฐานของความดีงาม มีคุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งมีการนำหลักธรรมคำสอนทางศาสนา เช่น อิทธิบาท 4 สังคหวัตถุ 4 พรหมวิหาร 4 เป็นต้น มาใช้เป็นแนวทางในการทำงานเพื่อชุมชน

แกนนำชุมชน หมายถึง บุคคลที่ปฏิบัติงานในบทบาทของผู้นำชุมชนทั้งที่เป็นทางการที่ได้รับการคัดเลือก แต่งตั้งจากหน่วยงานราชการหรือได้รับผ่านการเลือกตั้งจากสมาชิกในชุมชนเพื่อให้ดำรงตำแหน่งอย่างเป็นทางการ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกลุ่มต่างๆ เป็นต้น และผู้นำที่ไม่เป็นทางการหรือเรียกว่าผู้นำตามธรรมชาติซึ่งเป็นบุคคลที่ไม่ได้มีตำแหน่งใดๆชัดเจนในชุมชนหากแต่เป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับ ยกย่องนับถือจากสมาชิกในชุมชนว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ

มีพฤติกรรมที่น่าเลื่อมใสศรัทธาและเข้ามามีบทบาทในการทำงานเพื่อชุมชนอย่างต่อเนื่องซึ่งในที่นี้
ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะแกนนำชุมชนที่อยู่ในจังหวัดเขตภาคกลาง

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของแกนนำชุมชน โดยใช้แนวคิดทฤษฎีในภาพกว้างเพื่อทำความเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้นและระมัดระวังที่จะไม่นำทฤษฎีมาครอบงำผลการศึกษามากแต่จะเน้นถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในบริบทของชุมชน ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทแกนนำชุมชน แนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยา ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายทอดทางสังคมและแนวคิดกลุ่มอ้างอิง และแนวคิดทฤษฎีทางจิตวิทยา ได้แก่ ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

บทบาทแกนนำชุมชน

จากสถานการณ์ของวิกฤตสังคมและเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้ทำให้หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชนได้ตระหนักย้อนกลับมาของและทบทวนเรื่องของชุมชน ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของประเทศ การเพิ่มความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่น จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจของประเทศโดยรวมกับเข้าสู่สภาพปกติอย่างมั่นคง สามารถพึ่งพาตนเองได้ รูปแบบวัฒนธรรมความเป็นอยู่ วิถีชีวิตชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้สั่งสมความรู้ดั้งเดิม ความสามารถของผู้นำชุมชนกับการเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนของหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชนและองค์กรพัฒนาเอกชนที่ผ่านมา ทำให้ชุมชนท้องถิ่นหลายแห่งเกิดการยึดโยงเป็นเครือข่าย เช่น กลุ่มเกษตรผสมผสาน เครือข่ายออมทรัพย์และธุรกิจชุมชน เครือข่ายพระสงฆ์ เครือข่ายอนุรักษ์ป่าชุมชน เครือข่ายเยาวชนที่สามารถรวมตัวกันเป็นประชาคม ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ ทำให้ลดการพึ่งพาปัจจัยต่าง ๆ จากภายนอกที่เป็นการเอารัดเอาเปรียบของนายทุน เช่น การกู้ยืมเงิน การทำสินเชื่อเพื่อการเกษตร โดยที่ชุมชนสามารถจัดการกับปัญหาภายในชุมชนได้เอง สร้างความผาสุกยังครอบครัว ชุมชน และสังคมโดยรวม ในลักษณะของการเน้นคุณค่าหรือคุณภาพชีวิตเป็นสำคัญ

ด้วยเหตุนี้ ผู้นำชุมชนจึงถือเป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนงานของชุมชนเนื่องจากเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์สั่งสมในงานพัฒนาชุมชนมายาวนาน พร้อมทั้งตัวความรู้ องค์ความรู้ กระบวนการเรียนรู้อันเป็นรากฐานที่ได้มาจากการสั่งสมนั้นเป็นทักษะความสามารถของผู้นำชุมชน ที่บางครั้งก็ถูกเรียกว่า “ผู้รู้” หรือปราชญ์ชาวบ้าน ผู้มีภูมิปัญญา” ที่สามารถถ่ายทอด เชื่อมโยง คุณค่าของอดีตกับปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม จากตัวอย่างที่พบในพื้นที่จังหวัดน่าน เช่น อำเภอปัว อำเภอท่าช้าง อำเภอเมือง กิ่งอำเภอภูเพียง อำเภอบ้านหลวง อำเภอสันติสุข อำเภอแม่จริม อำเภอเวียงสา

อำเภอนาน้อย อำเภอนาหมื่น และอีกหลายอำเภอ ที่ชาวบ้านหรือผู้ที่ได้ยึดมั่นในคุณค่าวัฒนธรรมของตนเองตลอด จึงได้มีการปรับประยุกต์รูปแบบวิถีคิดใหม่ ๆ เข้ามาประสานกับวิถีดั้งเดิมของตนเอง เช่น การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม โดยการสืบชะตาแม่น้ำ การบวชป่า การทอดผ้าป่าพันธุไม้ ที่เน้นการมีส่วนร่วมของกลุ่มคนในชุมชน ถือว่าเป็นกุศโลบายที่ได้นำเอาพิธีกรรมความเชื่อทางศาสนามาใช้ในการดูแลสิ่งแวดล้อม เป็นต้น (มูลนิธิกลุ่มฮักเมืองน่าน : รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการพัฒนาศักยภาพศูนย์ศึกษาชุงงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม 2541 : 1-2)

จากการทบทวนเอกสารพบว่า คำจำกัดความของผู้นำชุมชนคือ ผู้ที่สามารถก่อให้เกิดสังคมมีจุดมุ่งหมายร่วมกันและรวมพลังกันปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย เป็นคนที่มีความรู้มากกว่าผู้อื่น ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดก็มักมีคนเอาอย่างทำตาม เป็นที่พึ่งของผู้อื่นเมื่อคราวมีปัญหาหรือมีทุกข์ นอกจากนี้ ผู้นำท้องถิ่นมักจะเป็นผู้ที่มีส่วนในการพิจารณาทำความเข้าใจสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ให้เข้าใจง่ายและยอมรับไปปฏิบัติ

ด้วยผู้นำชุมชนเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะหลายประการที่เอื้อประโยชน์เกื้อกูลงานทั้งภายในและภายนอกชุมชน เรียนรู้และรู้จักกับการจัดการแก้ไขกับปัญหาและสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ให้กับท้องถิ่นของตนเอง โดยคำนึงถึงการกินดีอยู่ดี ความผาสุกของประชาชนในชุมชนเป็นหัวใจสำคัญ แม้ในบางครั้งจะพบว่าความเป็นผู้นำก็ปรากฏขึ้นได้เพราะเหตุการณ์หรือสภาพแวดล้อมบีบตัวเช่นกัน (สัญญา สัญญาวิวัฒน์ 2515 : 169 -172, พัฒน์ บุญยรัตพันธุ์ 2517 : 128 และประเวศ วะสี 2540 : 10)

จากคำจำกัดความข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าแกนนำชุมชน คือ บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และได้รับการยอมรับจากชุมชนให้เป็นผู้แทนหรือกระบอกเสียงในการกระทำเรื่องราวต่าง ๆ หรือผู้แทนที่มีส่วนร่วมในการนำเสนอและรับความเห็นหรือข้อเสนอจากทั้งภายนอกและภายในชุมชน ซึ่งแกนนำชุมชนในที่นี้ไม่ได้หมายถึงผู้ใหญ่บ้าน กำนันหรือเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น หากแต่หมายถึงคนที่เป็นชาวบ้านหรือปราชญ์ชาวบ้านในท้องถิ่น นั้น ๆ ที่ได้รับการยอมรับเป็นอย่างดี โดยในบทนี้จะให้น้ำหนักไปที่แกนนำชุมชนด้านเกษตรกรรมเป็นหลักซึ่งแกนนำทางด้านนี้มักเป็นผู้ที่มีความสามารถ เนื่องจากได้ลงมือทำและได้กลิ่นกรองออกมาจากประสบการณ์จริงในชีวิต เกิดการทบทวนวิเคราะห์และได้นำมาเป็นบทเรียนในการแสวงหาหนทางต่อไป สิ่งที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ นี้เป็นประสบการณ์และเป็นการยกระดับสติปัญญา ความรู้ ความสามารถของท่าน ทำให้เกิดความมั่นใจในศักยภาพของตนเอง นอกจากนี้ยังมีการคิดค้นและแสวงหาความรู้ใหม่เพิ่มเติมมากขึ้น เช่น กรณีศึกษานายชูศักดิ์ หาดพรม เป็นผู้นำชุมชนที่มีความสามารถ เนื่องจากได้ลงมือทำและได้กลิ่นกรองออกมาจากประสบการณ์จริงในชีวิต แนวคิดการทำการเกษตรเชิงเดี่ยวที่เคยล้มเหลว จุดเปลี่ยนที่สำคัญของชีวิต แนวคิดการทำการเกษตรยั่งยืน การวางแผนการวางระบบและการเพิ่ม

ประสิทธิภาพการใช้พื้นที่การเกษตร การพัฒนาสารชีวภาพขึ้นทดแทนสารเคมีทางการเกษตร การพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับผลผลิตที่เน้นภูมิปัญญาชาวบ้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจและความมั่นคงทางด้านอาหารของครอบครัว และกรณีศึกษานายสวน แปงไชย สามารถเป็นวิทยากรในการทำการเกษตรผสมผสานได้เป็นอย่างดี กว่าที่นายสวนจะถึงจุดนี้ของชีวิต ท่านต้องผ่านกระบวนการการพัฒนาศักยภาพของตนเองค่อนข้างมาก ตลอดจนการค้นคว้าโดยการอ่านตำรา การศึกษาดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำมาปรับประยุกต์ให้มีความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและวิถีชีวิต กิจกรรมที่ได้ทำในสวน คือการทำการเกษตรผสมผสาน การปลูกพืชแนวขั้นบันได (มูลนิธิกลุ่มอัครเมืองน่าน : รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการพัฒนาศักยภาพศูนย์ศึกษาดูงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม 2541 : 15-16) ที่ได้กล่าวถึงในกรณีการทำการเกษตรผสมผสานนี้เป็นปราชญ์ชาวบ้าน ผู้มีภูมิปัญญาในการถ่ายทอดเชื่อมโยงประสบการณ์และองค์ความรู้ของตนเองให้กับผู้อื่นได้ และเป็นแบบอย่างสำหรับเกษตรกรทั้งในชุมชนและนอกชุมชนได้เป็นอย่างดี

แนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยา

แนวคิดการถ่ายทอดทางสังคม

แนวคิดสังคมวิทยาเป็นแนวคิดที่เน้นการศึกษากระบวนการปฏิสังสรรค์และแบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในกลุ่ม องค์การและสังคม ซึ่งตามแนวคิดนี้มองว่าการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรมของบุคคลนั้นเกิดขึ้นได้โดยผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม

การถ่ายทอดทางสังคม (Socialization) เป็นกระบวนการที่ช่วยให้บุคคลได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น เพื่อการปรับตัวให้เข้ากับมาตรฐาน จารีตประเพณี ขนบธรรมเนียม และการประพฤติปฏิบัติต่างๆ จากการเรียนรู้นั้นจะทำให้บุคคลมีพฤติกรรม บุคลิกภาพ ค่านิยม เจตคติ แรงจูงใจ ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมในสังคมของตน รวมทั้งได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ ซึ่งกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมนี้จะ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตของมนุษย์ ตั้งแต่วัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ และวัยชรา (Munn & Fernald ; & Fernald, 1969 ; Watson & Linggren.1979)

ตามแนวคิดทางสังคมวิทยาเห็นว่าการอบรมเลี้ยงดูหรือการอบรมขัดเกลาสมาชิกของสังคมโดยครอบครัว เป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของคนมากที่สุดเพราะครอบครัวซึ่งมีพ่อแม่เป็นหลักมีอิทธิพลต่อชีวิตและพัฒนาการทุกด้านของบุคคลมาก พ่อแม่มีบทบาทในการถ่ายทอดความเชื่อ เจตคติ ค่านิยมและแบบแผนพฤติกรรมต่างๆ ให้แก่เด็กด้วยการเลี้ยงดู (งามตา วรินทร์านนท์. 2534 : 122) รวมทั้งการถ่ายทอดคุณธรรมและจริยธรรมทางศาสนาเป็นเบื้องต้นด้วย (เพ็ญแข ประจันปัจฉินัก. 2528) องค์ประกอบที่ทำให้ครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคน จึงรวมถึงการ

อบรมเลี้ยงดูด้วยวิธีการต่างๆ ที่เหมาะสมและรายละเอียดในการอบรม พร่ำสอน ถ่ายทอดคุณธรรม และจริยธรรมให้แก่สมาชิกในครอบครัวของตนเพื่อให้สมาชิกมีพฤติกรรมที่ดีเป็นที่ต้องการของสังคม นอกจากนี้ การถ่ายทอดทางสังคมยังเป็นการฝึกบุคคลให้มีส่วนร่วมในสังคม โดยสังคมเป็นผู้กำหนดให้บุคคลต้องปฏิบัติตามปทัสถานและระเบียบของสังคม ลักษณะที่เห็นได้ ชัดเจน คือ การกำหนดจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรมไว้โดยมุ่งที่จะฝึกให้บุคคลมีการประพฤติปฏิบัติตนตามแนวทางที่สังคมยอมรับ

บุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดทางสังคม

การถ่ายทอดทางสังคมเป็นกระบวนการที่สำคัญตลอดช่วงชีวิตของมนุษย์ที่จะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยชรา (Bloom & Selznick.1968) เมื่อบุคคลได้เรียนรู้กฎเกณฑ์ข้อบังคับ หลักในการประพฤติปฏิบัติ ตลอดจนบทบาทของตนเองเมื่ออยู่ในสังคม จึงเป็นการสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องมีการฝึกอบรมให้บุคคลเรียนรู้ในเรื่องดังกล่าว เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมที่ตนเองดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดทางสังคมให้กับบุคคล ได้แก่ พ่อแม่ ครู เพื่อน พระและสื่อมวลชน ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. พ่อแม่

ครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทางสังคมให้กับบุคคล โดยผู้ที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทางสังคมได้แก่ พ่อ แม่ ซึ่งจะทำหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูบุตรของตน ทั้งทางด้านร่างกาย คือ ในเรื่องของสุขภาพอนามัยและการกินดีอยู่ดี และทางด้านจิตใจ คือ การปลูกฝังให้บุตรเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมจริยธรรม มีทัศนคติและค่านิยมอันดีงาม อันจะทำให้บุตรเป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ส่งผลให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข อย่างไรก็ตามในปัจจุบันนี้ พ่อแม่ที่อาศัยอยู่ในเมืองจำนวนมากต้องออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านทั้งสองฝ่าย จึงจำเป็นต้องนำบุตรของตนไปไว้ในสถานที่รับเลี้ยงเด็กตั้งแต่ยังอยู่ในวัยทารก บทบาทของพ่อแม่ในการถ่ายทอดทางสังคมและวัฒนธรรมจึงมีแนวโน้มที่จะถูกบดบังความสำคัญโดยมีตัวแทนในการถ่ายทอดทางสังคมอื่นๆ เข้ามามีบทบาททดแทน ได้แก่ ครู กลุ่มเพื่อน พระ และ สื่อมวลชน

2. ครู

เมื่อบุคคลได้เข้ารับการศึกษาในโรงเรียน บุคคลจะได้รับการถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการ ทักษะ และประสบการณ์ที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพในอนาคต นอกจากนี้จะมีการอบรมสั่งสอนในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนค่านิยมอันดีงามในสังคม เช่น ความเอื้อเฟื้อ ความกตัญญูตเวที ความรับผิดชอบ ความมีน้ำใจ เป็นต้น ในกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในโรงเรียนนั้น ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่รับช่วงต่อจากพ่อแม่ ซึ่งครูเป็นผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นแม่พิมพ์ของ

ชาติ อันหมายถึง ผู้ที่มีอิทธิพลในการหล่อหลอมขัดเกลาลักษณะนิสัยของนักเรียน และมีบทบาทในการเป็น
ตัวแบบให้แก่เด็กนักเรียนในการแสดงพฤติกรรมต่างๆ เนื่องจากในโรงเรียน ครูเป็นผู้มีอำนาจ เป็นผู้นำในการ
ทำกิจกรรม และครูเป็นผู้ที่มีความสามารถสูงในสายตาของนักเรียน ครูจึงเป็นตัวอย่างที่นักเรียนใช้เป็น
แบบอย่างในเรื่องต่างๆ

3. กลุ่มเพื่อน

เมื่อบุคคลดำรงชีวิตอยู่ในสังคม บุคคลจะมีกลุ่มเพื่อนที่อาจจะเป็นเพื่อนใน
วัยเดียวกันหรือเพื่อนต่างวัยและกลุ่มเพื่อนจะมีบทบาทในการถ่ายทอดทางสังคมให้กับบุคคลเช่นกัน โดย
ที่การถ่ายทอดทางสังคมในกลุ่มเพื่อน มีอิทธิพลต่อบุคคล 3 ประการด้วยกัน (Gecas.1981) ได้แก่
ประการแรก คือ การถ่ายทอดทางสังคมก่อให้เกิดผลที่สำคัญต่อพัฒนาการและการสร้างอัตมโนภาพแห่ง
ตนที่แตกต่างจากพ่อแม่และครู ประการที่สอง กลุ่มเพื่อนจะก่อให้เกิดโอกาสที่สำคัญในการฝึกหัดทักษะ
ในการสวมบทบาทของบุคคล และประการสุดท้าย กลุ่มเพื่อนจะเป็นกลไกในการเรียนรู้บทบาท และ
ค่านิยมทางสังคมที่ผู้ใหญ่ไม่ต้องการสอน เช่น ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศ และการเบี่ยงเบนทางสังคมบุคคล
จะเรียนรู้ได้จากกลุ่มเพื่อนสนิท เป็นต้น กล่าวได้ว่าการคบเพื่อนเป็นพฤติกรรมทางสังคมที่สำคัญอย่างยิ่ง
ต่อจิตใจของบุคคลในช่วงวัยรุ่น โดยเพื่อนจะทำให้บุคคลสามารถผ่อนคลายความเครียดในเรื่องต่างๆ ทั้ง
ความเครียดในการเรียนและการทำงาน และบางครั้งทำให้เกิดพฤติกรรมการคล้อยตามกันซึ่งเป็นที่น่า
ห่วงในทางที่เป็นคุณและเป็นโทษ เช่น กลุ่มเพื่อนอาจเป็นผู้ประคับประคองจิตใจของวัยรุ่นในยามที่มีความ
ทุกข์ โดยการชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ แต่ในทางกลับกันกลุ่มเพื่อนอาจชักนำวัยรุ่นไปในทางเสื่อมถอย
เช่น การชักจูงให้กระทำความผิดเป็นยวอาชญากร ติดยาเสพติดหรือติดการพนัน เป็นต้น ดังนั้นควรมีการ
ชี้แนะแนวทางในการเลือกคบเพื่อนอย่างเหมาะสม เพื่อที่จะให้ชักนำกันไปบนแนวทางที่เป็นประโยชน์

4. พระ

ในอดีตนั้น พระจะมีบทบาทในสังคมเป็นอย่างมากทั้งในเรื่องการให้
การศึกษาและในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการอบรมพระธรรมวินัยเพื่อให้บุคคลในสังคมมี คุณธรรม
จริยธรรม แต่หลังจากมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมทำให้บทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์
มีการปรับเปลี่ยนไปโดยมีข้าราชการได้เข้ามาแบ่งเบาภารกิจทางโลกของพระสงฆ์ไปทั้งทางด้านการศึกษา
และการอบรมพระธรรมวินัยเพื่อให้บุคคลเป็นพลเมืองดีจนบทบาททางสังคมของพระสงฆ์ดู
เหมือนว่าจะมีเพียงแค่การทำศาสนพิธีเท่านั้น อย่างไรก็ตามในปัจจุบันบทบาทหน้าที่ต่างๆ ของ
พระสงฆ์ยังคงมีอยู่โดยเฉพาะในชนบท เช่น การทำโครงการที่มุ่งให้ความช่วยเหลือเพื่อบรรเทา
ความทุกข์ของประชาชนในท้องถิ่นทั้งทางด้านวัตถุและทางด้านจิตใจและเป็นการให้ความช่วยเหลือ
ชาวบ้านทุกเพศทุกวัย นับตั้งแต่การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กซึ่งเป็นกำลังสำคัญของชุมชนและสังคม
ต่อไปในอนาคต ให้การฝึกอบรมอาชีพแก่สตรีและมีการเทศนาสั่งสอนอบรมจิตใจให้รู้จักการดำรงชีวิต

อย่างมีความสุขโดยใช้ศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ดังนั้น กล่าวได้ว่า พระสงฆ์ยังคงเป็นตัวแทนของสถาบันศาสนาและสังคมโดยรวมที่สามารถทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทางสังคมโดยการให้การอบรมสั่งสอน ชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพให้กับสมาชิกในสังคมได้อย่างกว้างขวางและครอบคลุมทุกเพศทุกวัย

5. สื่อมวลชน

สื่อมวลชนเป็นสถาบันที่มีบทบาทและมีอิทธิพลอย่างยิ่งในสังคมไทย เนื่องจากเป็นเครือข่ายการสื่อสารที่ทันสมัยมากที่สุดในปัจจุบัน สื่อประเภทต่างๆ สามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างกว้างขวางไม่ว่าจะเป็นวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ และภาพยนตร์ เป็นต้น อิทธิพลของสื่อมวลชนต่อตัวบุคคลนั้นสามารถเป็นได้ทั้งทางบวกและทางลบ โดยสื่อมวลชนมีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ ความคิดเห็น ค่านิยม เจตคติและพฤติกรรมต่างๆ ของบุคคล ดังนั้น เพื่อให้สังคมสามารถรับรู้ในสิ่งที่เป็ประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตแล้วสิ่งจำเป็นที่จะต้องพัฒนา คือ ควรมีการส่งเสริมให้บุคคลสามารถเป็นผู้บริโภคสื่อที่มีคุณภาพ คือ สามารถรู้เท่าทัน รู้จักเลือกรับและรู้จักวิจารณ์สื่ออย่างมีเหตุผล ซึ่งเป็นทักษะที่เป็นทางเลือกใหม่ที่จะทำให้บุคคลสามารถใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชนได้มากขึ้น อันจะเป็นผลกระทบต่องานสื่อมวลชนให้ต้องมีการพัฒนาตนเองให้นำเสนอในสิ่งที่ดีมีประโยชน์ในที่สุด

ทฤษฎีกลุ่มอ้างอิง (Reference Group Theory)

การแพร่กระจายมีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มอ้างอิง โดยพฤติกรรมของกลุ่มอ้างอิงจะมีในแง่ของการเป็นเครื่องมือให้ความรู้ที่ดียิ่งต่อการตัดสินใจและเป็นตัวกำหนดบรรทัดฐานของการตัดสินใจ อันจะส่งผลต่อการสร้างพฤติกรรมใหม่ของบุคคล ทั้งนี้บุคคลอาจจะเป็นสมาชิกของกลุ่มหรือไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มก็ได้ แต่บุคคลพึงพอใจที่จะยึดรูปแบบพฤติกรรมดังกล่าวมาเป็นตัวแบบ ดังนั้นกลุ่มอ้างอิงอาจเป็นกลุ่มที่บุคคลติดต่อสัมพันธ์ด้วยหรือรู้จักเป็นส่วนตัว หรือเป็นลักษณะของปัจเจกบุคคล (individual) ที่เป็นนามธรรมอันจัดเป็นตัวแทนของรูปแบบพฤติกรรมที่บุคคลยึดถือ (Landis. 1986 : 95) ซึ่งคูลีย์ (Cooley อ้างอิงมาจาก Yorborg. 1982 : 104) ยกตัวอย่างว่า บุคคลในความคิด (like-minded people) ทางศาสนา ทางการเมือง ศิลปะ ฯลฯ จะมีลักษณะเด่นพิเศษที่เป็นคุณลักษณะเฉพาะส่วนตนที่จะดึงดูดความสนใจ และสร้างความเชื่อถือให้แก่บุคคลอื่นๆ บุคคลในความคิด ในทัศนะของคูลีย์ (Cooley) คือ กลุ่มอ้างอิง ซึ่งจะเป็นตัวแทนของค่านิยมและบรรทัดฐาน (values and norms) และเป็นกลุ่มมาตรฐานที่บุคคลจะใช้เปรียบเทียบในการประเมินจากประสบการณ์ของกลุ่ม

กลุ่มอ้างอิงทั้งหมดมิใช่จะเป็นบุคคลในความคิดของบุคคลเสมอไป บางกลุ่มอาจเป็นกลุ่มมาตรฐานที่บุคคลเปรียบเทียบในบางบทบาทเท่านั้น ดังนั้นแต่ละบุคคลอาจจะมีกลุ่มอ้างอิงหลาย ๆ แบบ เช่น ในบทบาทของครูอาจจะมีตัวแบบของความเป็นครูกลุ่มหนึ่ง ในบทบาทของแม่บ้านก็มีตัวแบบอีกอย่างหนึ่ง หรือในบทบาทของลูกก็มีตัวแบบอีกแบบหนึ่ง เป็นต้น เพราะในชีวิตของบุคคลนั้นมีบทบาทในสังคมอยู่หลายบทบาท ดังนั้นในการพิจารณาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของปัจเจกบุคคลอาศัยข้อมูลจากกลุ่มอ้างอิงซึ่งมีความแตกต่างจากบุคคลในแง่ของความคาดหวัง การประเมินผลที่จะได้รับการตัดสินใจกระทำสิ่งใดนั้น ปัจเจกบุคคลจะประเมินจากผลได้ (benefits) ของบุคคลอื่นที่มีความคล้ายคลึงกับตนเองในแง่ของสถานภาพทางเศรษฐกิจ (Casterline , Montgomey and Clark. 1987 : 7) ดังนั้นการทำเกษตรกรรมยั่งยืนจึงเปรียบเหมือนบรรทัดฐานในการตัดสินใจเลือกวิถีปฏิบัติให้เข้ากับการดำรงชีวิตในท้องถิ่นปัจจุบันที่หันหลังให้กับเกษตรกรรมแบบใช้สารเคมีโดยไม่คำนึงถึงความสมดุลของระบบนิเวศและคุณภาพชีวิตที่ตกต่ำ

ด้วยเหตุผลที่เกนนำเกษตรกรกำหนดบรรทัดฐานในการทำเกษตรกรรมยั่งยืนนั้นสาเหตุหนึ่งเนื่องจากการที่เกนนำเกษตรกรได้มีบรรทัดฐานเดิมในการทำเกษตรกรรมยั่งยืนอยู่แล้วจากบรรพบุรุษปู่ย่า ตายายหรือจากพ่อแม่ของเขาเอง และตัวเกนนำเกษตรกรที่ทำเกษตรกรรมยั่งยืนนั้นก็กลายเป็นบรรทัดฐานให้กับเกษตรกรรุ่นต่อไปอีกด้วย

แนวคิดทฤษฎีทางจิตวิทยา ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ

จากการศึกษาทบทวนเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ นักวิชาการพบว่า การพัฒนาพฤติกรรมที่พึงปรารถนาโดยตรงนั้นมีข้อบกพร่องบางประการจึงได้แสวงหาแนวทางในการพัฒนาจิตใจแทน ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2538 : 87) พบว่า พฤติกรรมที่พึงปรารถนาทั้ง 3 ประการ คือ พฤติกรรมการเป็นพลเมืองดี พฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ และพฤติกรรมในหน้าที่ราชการต่างมีจุดร่วมกันที่พฤติกรรมทางจริยธรรม ซึ่งหมายถึง พฤติกรรมทำความดี ละเว้นความชั่วในกาลเทศะต่าง ๆ ทั้งในและนอกหน้าที่ โดยมีจิตลักษณะที่เป็นแกนกลางของพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ อยู่ 8 ลักษณะ โดยแบ่งเป็นจิตลักษณะที่เป็นองค์ประกอบพื้นฐานทางจิตใจ 3 ประการ ได้แก่

1. สติปัญญาดี คือ เฉลียวฉลาด รับรู้สิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ มีการรู้คิดที่เหมาะสมอายุ ตั้งแต่ขั้นรู้คิดรูปธรรม จนถึงขั้นรู้คิดนามธรรม คือ คิดแบบเป็นระบบได้ เมื่อเป็นผู้ใหญ่รู้จักคิดริเริ่มสร้างสรรค์คิดแบบนามธรรม แบบเอกนัยและอนนัย
2. สุขภาพจิตดี คือ มีความกังวลในปริมาณที่เหมาะสมกับสถานการณ์ มีความสุขในการทำงาน มีการปรับตัวได้ดี มีอารมณ์มั่นคง มีความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมของการทำงาน

3. ประสบการณ์ทางสังคมสูง คือ การรู้ถึงสถานการณ์ดำเนินชีวิต ปัญหา อุปสรรค ความต้องการของคนในสังคมตลอดจนสภาพแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคมของบุคคลเหล่านี้ รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ได้รับประสบการณ์ทางสังคมอย่างเพียงพอเหมาะสมตามอายุและทราบว่า การกระทำของตนส่งผลกระทบทั้งทางดีและไม่ดีแก่ผู้อื่นอย่างไรบ้าง

ส่วนจิตลักษณะที่เป็นองค์ประกอบของพฤติกรรมทางจริยธรรม 5 ประการนั้น ได้แก่

1. เหตุผลเชิงจริยธรรม คือ มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่มีระเบียบวินัย มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เห็นแก่ส่วนรวมประเทศชาติและมนุษยชาติและหลักการมากกว่าส่วนตน

2. ความเชื่ออำนาจในตน คือ ความเชื่อว่าผลที่เกิดกับตนเป็นเพราะการกระทำของตน ไม่ใช่เกิดจากความบังเอิญ หรือโชค เคราะห์ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือบุคคลอื่นดลบันดาลให้

3. ความมุ่งมั่นอดทนควบคุมตนเอง คือ การรู้จักคาดการณ์ไกล สามารถอดได้รอได้มีจิตใจแกร่ง มีความภาคภูมิใจในการทำงานแม้ว่าคนอื่นจะไม่เห็น

4. เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ อันเป็นพฤติกรรมที่สังคมปรารถนาและค่านิยมต่าง ๆ ต่อการทำงานในหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ คือ มองเห็นคุณประโยชน์ของพฤติกรรมหรือคุณธรรมนั้น เกิดความพอใจและมีความพร้อมที่จะกระทำพฤติกรรมหรือยึดคุณธรรมเป็นหลัก

5. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง คือ ยอมรับที่จะแก้ปัญหา มานะบากบั่น ฝ่าฟันอุปสรรคในการทำงานหรือแก้ปัญหาจนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของตน มีความมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายโดยไม่ย่อท้อ

โดยจิตลักษณะที่เป็นพื้นฐานทางจิตใจ คือ ข้อ 1-3 และจิตลักษณะที่เป็นพฤติกรรมจริยธรรม คือ ข้อ 4-8 นี้ สอดคล้องกับ สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2541 : 102) ที่ได้กล่าวถึงการพัฒนาคนให้มีประสิทธิภาพนั้นก็ต้องพัฒนาพฤติกรรมของคน โดยศึกษาถึงปัจจัยของพฤติกรรมแล้วนำมาปรับปรุงหรือพัฒนาให้มีขึ้นในบุคคล จึงจะเป็นการพัฒนาที่ถูกต้องและยั่งยืน

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2538 : 35-36) ได้กล่าวถึงจิตลักษณะว่า หมายถึง ลักษณะทางจิตใจของคนเราที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมที่พึงปรารถนาขึ้น ตามทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมได้วิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมคนดี คนเก่งและการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพว่า มีองค์ประกอบทางจิตใจที่เกี่ยวข้องกันอยู่ 8 จิตลักษณะและเมื่อนำจิตลักษณะไปประกอบเป็นภาพต้นไม้ แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนดอกและผล ส่วนลำต้น และส่วนราก มีรายละเอียดต่อไปนี้

ส่วนดอกและผล หมายถึง พฤติกรรมทำความดี ละเว้นความชั่ว ขยันขันแข็ง และทำเพื่อส่วนรวม พฤติกรรมเอื้อต่อการพัฒนาประเทศ การเป็นพลเมืองที่ดีและพฤติกรรมการทำงานที่ถูกต้อง ซึ่งสาเหตุพฤติกรรมส่วนนี้เป็นผลมาจากจิตใจที่เป็นส่วนของลำต้นและส่วนราก

ส่วนลำต้น หมายถึง สาเหตุทางจิตใจของพฤติกรรม 5 ด้าน ได้แก่ 1) เหตุผลเชิง

จริยธรรม 2) ความเชื่ออำนาจในตน 3) ลักษณะที่มุ่งอนาคตควบคุมตนเอง 4) เจตคติ ค่านิยม คุณธรรมที่ดีต่อการทำงาน 5) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ส่วนของลำดับนี้จะแข็งแกร่งได้ต้องมาจากส่วนของรากที่สมบูรณ์

ส่วนของราก หมายถึง ลักษณะพื้นฐานของจิตใจ 3 ด้าน ได้แก่ 1) สติปัญญาดี เฉลียวฉลาด 2) สุขภาพจิตดี 3) ประสบการณ์สังคม โดยส่วนของรากทั้ง 3 ด้านนี้ ต้องมีในปริมาณสูงเหมาะสมกับอายุจึงจะเป็นผู้มีความพร้อมที่จะพัฒนา

ถ้าบุคคลมีความพร้อมทางจิตใจ 3 ด้าน ในส่วนที่เป็นรากและอยู่ในสภาพแวดล้อม ทางบ้าน ทางสังคม และสถานที่ทำงานที่เหมาะสม บุคคลนั้นก็พร้อมที่พัฒนาจิตลักษณะที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรมของคนดี คนเก่ง คือ 1) ความเชื่ออำนาจในตน 2) เหตุผลเชิงจริยธรรม 3) เจตคติ ต่อวิชาชีพ

ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม

สำหรับการพัฒนาตามบริบทของทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยมนั้น นักจิตวิทยาในกลุ่มมนุษยนิยมยึดวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ให้กับบุคคลหรือเพื่อให้เกิดการพัฒนาความสามารถเฉพาะตน ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลสามารถบรรลุถึงศักยภาพแห่งตน ซึ่งนักจิตวิทยาหลายท่านในกลุ่มนี้ได้เสนอหลักการจัดการเรียนรู้ หรือการพัฒนา ดังเช่น ทฤษฎีของโรเจอร์ (Carl Rogers) จะเน้นให้ผู้ที่ต้องการพัฒนาเป็นศูนย์กลาง โดยการจัดสภาพการเรียนรู้ให้บุคคลได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลได้พัฒนาไปสู่การบรรลุซึ่งศักยภาพแห่งตน โดยโรเจอร์มีความเชื่อว่ามนุษย์มีอิสระเสรีภาพ มีธรรมชาติที่ใฝ่ดี มีความปรารถนาที่จะรู้จักตนเองอย่างแท้จริง มีความรับผิดชอบต่อชีวิตและการกระทำของตนเอง มีความสามารถในการแก้ปัญหาชีวิตของตนเอง และตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2536: 133) ถ้าอยู่ในสภาพการณ์ที่เอื้ออำนวย บุคคลก็จะสามารถพัฒนาตนเองไปในทิศทางที่เหมาะสมกับความสามารถของตนได้อย่างเต็มศักยภาพและมุ่งไปสู่การรู้จักตนเองอย่างแท้จริง (Self-Actualization) (อาภา จัทรสกุล. 2535: 80-87) นอกจากนี้โรเจอร์ ยังได้กล่าวถึงการเห็นคุณค่าในตนเอง ในแง่ของการประเมินตนเองระหว่างตัวตนที่แท้จริงและตัวตนตามอุดมคติดังนี้

1. บุคคลที่มองตนเองตรงกับตัวตนความเป็นจริง มักมองเห็นตนตามอุดมคติที่ค่อนข้างเป็นไปได้ ทำให้การดำเนินชีวิตของเขาเต็มไปด้วยความมุ่งมั่น กระตือรือร้น และได้ตามตั้งใจไว้เสมอ เขาจึงมีความพอใจในตนเอง ซึ่งนำไปสู่ความพอใจในผู้อื่นด้วย นั่นคือมองตนเองและผู้อื่นในทางที่ดี และนำไปสู่ความภาคภูมิใจในตนเองสูงไปด้วย

2. บุคคลที่มองตนเองสูงกว่าตัวตนตามความเป็นจริง มักมีแนวโน้มที่จะมองตนตาม

อุดมคติอย่างเพ้อฝัน ไม่มีทางที่จะดำเนินไปสู่ความสำเร็จ ฉะนั้นจึงมักจะทำอะไรไม่สมหวังอยู่เสมอ แล้วก็โทษบุคคลอื่นหรือสถานการณ์อื่นว่าเป็นต้นเหตุของความไม่สมหวังนั้น

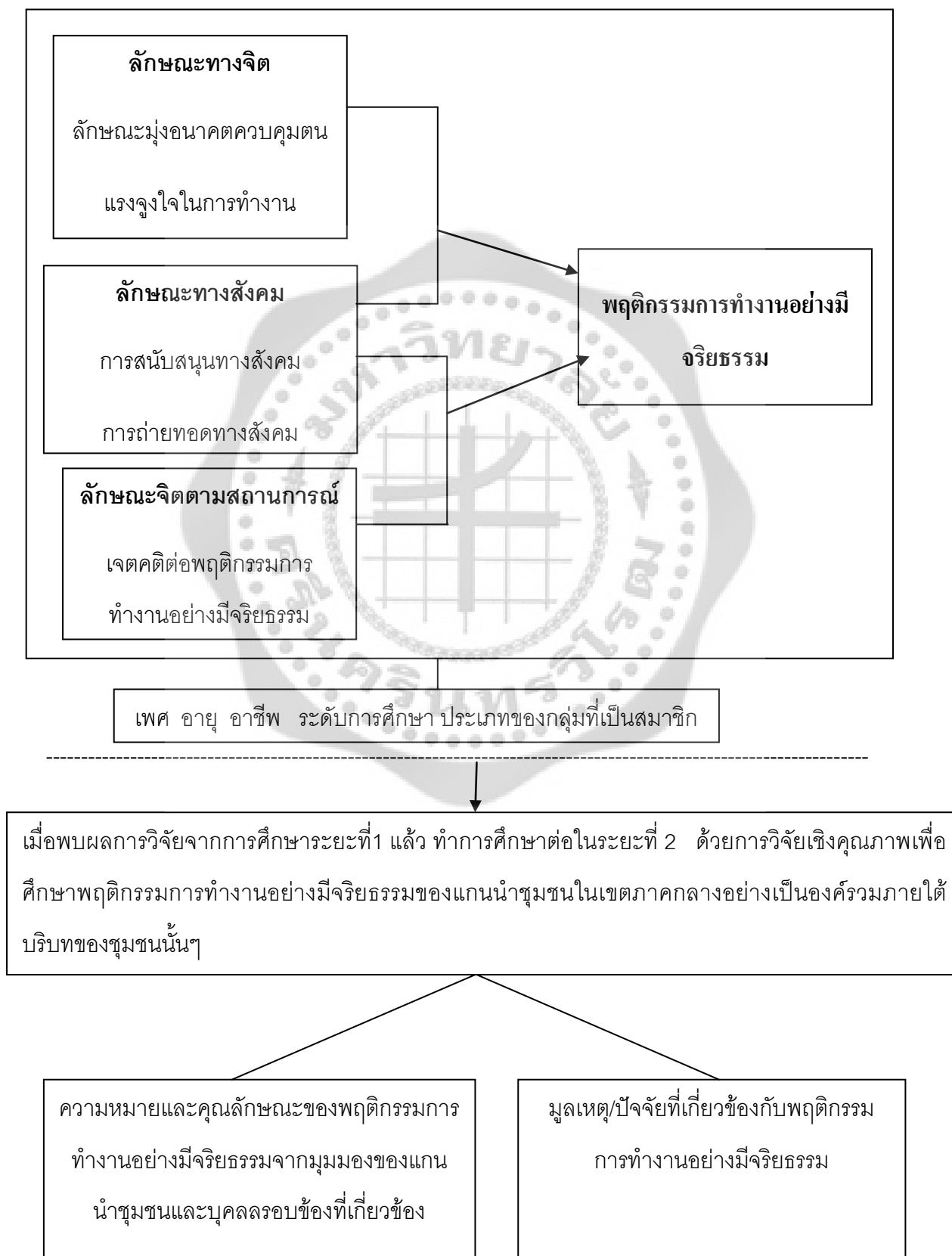
3. บุคคลที่มองตนเองต่ำกว่าความเป็นจริง มักเป็นผู้ที่ยอมแพ้ ท้อถอย ไม่ได้ใช้ศักยภาพและคุณสมบัติที่มีตามความเป็นจริง จึงมีแนวโน้มที่จะวาดภาพตนในอุดมคติต่ำลงไปอีก เพราะไม่เชื่อในความสามารถและศักยภาพของตน อันจะนำไปสู่การเห็นคุณค่าในตนเองต่ำลงไปอีก

บุคคลที่มีสุขภาพจิตที่ดีย่อมมีการเห็นคุณค่าในตนเอง ยอมรับตนเอง สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง เปิดตนเองออกสู่ประสบการณ์ใหม่ๆ สามารถรับรู้ความต้องการที่เกิดขึ้นทั้งภายนอกและภายในตนเองได้ มีการรับรู้เกี่ยวกับตนเองและสามารถนำประสบการณ์ต่างๆ มาพัฒนาตนเองจนเกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ ที่สร้างสรรค์ ทั้งต่อตนเองและต่อสังคมและมีความเป็นตัวของตัวเองอย่างเต็มที่

จากแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวเมื่อเชื่อมโยงจากกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในระยะที่ 1 ซึ่งเป็นการศึกษาในเชิงปริมาณถึงปัจจัยเชิงสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของแกนนำชุมชนในเขตภาคกลางที่มีการบูรณาการทั้งปัจจัยทางด้านสังคมและปัจจัยทางด้านจิตใจ ผู้วิจัยจึงมีการกำหนดกรอบการศึกษาในเชิงคุณภาพต่อเนื่องดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาระยะที่ 1: เติงปริมาณ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

เมื่อคณะผู้วิจัยพบผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณที่ว่าแกนนำชุมชนคนใดที่มีพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมในระดับสูงและทราบว่าคนที่บุคคลแกนนำเหล่านั้นมีพฤติกรรมดังกล่าวมีสาเหตุสำคัญมาจากปัจจัยใดตามกรอบแนวคิดในเชิงปริมาณ ทางคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในภาคสนามโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จากภาคสนาม คณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหาภายใต้บริบทของการทำงานของกลุ่มแกนนำนั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกที่ทำให้เข้าใจสามารถนำไปสนับสนุนผลการวิจัยในเชิงปริมาณ และการอภิปรายผลการวิจัยต่อไป

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant)

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ แกนนำชุมชนในจังหวัดเขตภาคกลาง ซึ่งผู้วิจัยทำการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากแกนนำชุมชนที่พบผลจากการศึกษาในระยะที่ 1 ว่าเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมสูง และเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากบุคคลและชุมชนว่าเป็นผู้มีพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมสูงโดยมีทั้งผู้นำที่เป็นทางการและผู้นำที่ไม่เป็นทางการหรือผู้นำตามธรรมชาติที่มีบทบาทในชุมชนและได้รับการยอมรับนับถืออย่างกว้างขวางในชุมชนนั้นๆ

ขั้นตอนในการวิจัย

1. ขั้นการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้นที่ค้นพบจากการศึกษาในระยะที่ 1 เพื่อกำหนดแนวทางในการศึกษาเชิงลึกทั้งในเชิงเนื้อหา ตัวแปรที่ค้นพบและในเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมกับการศึกษาในเชิงลึก
2. ขั้นการลงพื้นที่เบื้องต้น โดยผู้วิจัยได้ขอหนังสือแนะนำตัวและขออนุญาตเข้าพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล จากสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์และนำไปติดต่อประสานงานอย่างเป็นทางการในพื้นที่ และได้พบปะพูดคุยกับแกนนำในชุมชน เพื่อสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับการทำงาน อันเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลและการวางแผนการวิจัยต่อไป
3. ขั้นเตรียมเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ ประเด็นสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มซึ่งมีลักษณะประเด็นคำถามที่กำหนดไว้ตามวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม
4. ขั้นก่อนลงพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจริง ผู้วิจัยได้ติดต่อประสานงานอย่างเป็นทางการในพื้นที่เพื่อนัดหมายวันเวลาและสถานที่ที่จะเข้าไปในชุมชนเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มต่างๆ

5. ขั้นตอนการลงสนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามที่ได้วางแผนไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. กรอบสำหรับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ซึ่งการสังเกตในภาคสนามที่ผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของชุมชน ดังนั้นจึงไม่สามารถจะสังเกตสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นได้อย่างครบถ้วน จึงจำเป็นต้องกำหนดกรอบในการสังเกตหรือหน่วยในการสังเกต ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีนี้จะอาศัยกรอบการสังเกตของ ลอฟแลนด์ (Lofland, 1971) ดังนี้ 1) ฉากและบุคคล (Setting) เพื่อตอบคำถามว่า *ใคร และ ที่ไหน* 2) พฤติกรรม (Acts) เพื่อตอบคำถามว่า *ทำอะไร* 3) แบบแผนพฤติกรรม (Activities) เพื่อตอบคำถามว่า *อย่างไร* 4) ความสัมพันธ์ (Relationship) เพื่อตอบคำถามว่า *ใครกับใคร* 5) การมีส่วนร่วม (Participation) เพื่อตอบคำถามว่า *ใครกับใคร* เหมือนเรื่องความสัมพันธ์รวมถึงการตอบคำถามว่า *ใครบ้างอีกด้วย* 6) ความหมาย (Meaning) เพื่อตอบคำถามว่า *อย่างไร และทำไม*

2. ประเด็นคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก สำหรับประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึกนั้นผู้วิจัยได้สร้างแนวคำถามไว้กว้างๆ สำหรับการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งลักษณะของประเด็นคำถามจะแตกต่างกันในแต่ละกลุ่มและมีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์นั้นๆ แต่ทั้งนี้มุ่งที่จะค้นหาคำตอบในมุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อนำไปสู่การตอบปัญหาการวิจัยให้ครบถ้วน

ตัวอย่างประเด็นคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ เช่น

- ช่วยเล่าชีวิตในวัยเด็กให้ฟังหน่อยได้ไหม
- ชีวิตในวัยเรียน เรียนที่ไหน กิจกรรมที่ทำในช่วงที่เรียนทำอะไรบ้าง
- เมื่อเข้าสู่ชีวิตการทำงานเริ่มต้นทำงานอะไรบ้าง
- มีการเปลี่ยนงานใหม่ ทำไมถึงเปลี่ยนงาน
- ปัจจุบันทำงานอะไร ลักษณะงานเป็นอย่างไร
- บทบาทหน้าที่เป็นอย่างไร
- ปัญหาอุปสรรคที่พบ วิธีการแก้ไขทำอย่างไร
- งานที่ทำแล้วรู้สึกประสบความสำเร็จที่สุดคืองานอะไร ทำไมถึงคิดว่าสำเร็จ ช่วยเล่าประสบการณ์การทำงานนั้นให้ฟังหน่อย
- ท่านมีหลักในการทำงานอย่างไร
- ท่านคิดว่าพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมหมายถึงอะไร
- ลักษณะของแกนนำชุมชนที่ดีเป็นอย่างไร
- ท่านมีการวางแผนเกี่ยวกับอนาคตของตัวเองอย่างไร ทั้งงานในระดับชุมชน และระดับครอบครัว

- ท่านมีการอบรมสั่งสอนบุตรหลาน และถ่ายทอดประสบการณ์การทำงานอย่างไรบ้าง
- ในช่วงบั้นปลายชีวิตท่านคิดว่าจะทำอะไรต่อไป เพราะอะไรจึงคิดเช่นนั้น

ฯลฯ

ประเด็นคำถามดังกล่าวสามารถยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลขนาดเล็กไม่เน้นการสำรวจจากคนจำนวนมาก เทคนิคการวิจัยไม่แยกขั้นตอนของการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ออกจากกัน โดยการเก็บข้อมูลในครั้งนี้จะใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลในหลายวิธีด้วยกัน ได้แก่ ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยผู้วิจัยได้เข้าไปใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนเป็นระยะเวลาหนึ่งเพื่อทำการสังเกตและบันทึกสิ่งที่สังเกตในลักษณะของการทำบันทึกภาคสนาม เช่น การบันทึกว่าได้สังเกตใคร ทำอะไร ที่ไหน ทำเมื่อไหร่ มีใครเข้ามาเกี่ยวข้องบ้าง เป็นต้น และใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นวิธีการหลัก รวมทั้งการใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อให้ได้ข้อมูลเฉพาะเรื่องอย่างละเอียดลึกซึ้ง ได้สังเกตปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนทั้งสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมถึงพฤติกรรมต่างๆ ของชาวบ้านในชุมชนโดยที่ผู้วิจัยจะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าไปสังเกตและสัมภาษณ์เชิงลึกในวันที่ทางชุมชนมีกิจกรรมต่างๆ นอกจากนี้ผู้วิจัยอาจใช้การรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ที่อยู่ภายใต้ขอบเขตของการศึกษา

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยเทคนิคสามเส้า (Triangulation) ซึ่ง Denzin (1978) ได้เสนอวิธีการตรวจสอบสามเส้าไว้ 4 แบบด้วยกัน คือ ตามแหล่งข้อมูล ตามวิธีการวิจัย ตามนักวิจัยและตามทฤษฎีที่ใช้ Miles และ Huberman (1994, p.267. อ้างใน สรรณ ภูงค์ 2549:84) ได้เพิ่มอีก 1 แบบ คือ ตามประเภทของข้อมูล ซึ่งได้มีผู้เขียนเกี่ยวกับการตรวจสอบสามเส้าไว้มากมายว่าเป็นวิธีการยืนยันผลการวิจัยหรือผลการศึกษาที่คล้ายกับว่ามันเป็นวิธีการมหัศจรรย์ อันที่จริงการตรวจสอบสามเส้าไม่ใช่ยาครอบจักรวาลที่รักษาได้ทุกโรค มันมีข้อจำกัดในตัวของมันเอง เพราะฉะนั้นผู้ใช้ควรทำความเข้าใจเรื่องนี้ให้ดีและใช้ให้ถูกวิธีด้วยความรอบคอบ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะเลือกใช้การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลหลายแหล่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานของแกนนำชุมชน เช่น ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวแกนนำชุมชน และเก็บข้อมูลจากบุคคลรอบข้าง ครอบครัว เพื่อนร่วมงาน และ

ชาวบ้านในชุมชนด้วย เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบว่ามีความสอดคล้องตรงกันหรือไม่ และการใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี กล่าวคือใช้ทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ทั้งนี้เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษารั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากภาคสนามโดยผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมๆกันในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อที่จะได้นำผลการวิเคราะห์มาใช้ในการปรับแนวคิด ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ได้ทราบว่าคุณข้อมูลในส่วนใดที่เพียงพอแล้วหรือยังขาดข้อมูลในส่วนใดอีกบ้าง ซึ่งนำไปสู่การปรับยุทธวิธีเก็บข้อมูลใหม่ เพื่อให้ครอบคลุมข้อมูลในสนามอย่างครบถ้วนจากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. **การจัดระบบข้อมูล** จากข้อมูลที่ได้เก็บมาจากภาคสนามนั้นมักไม่อยู่ในรูปที่พร้อมจะนำไปใช้วิเคราะห์ ผู้วิจัยได้นำมาจัดรูปให้เหมาะสมก่อน โดยผู้วิจัยทำการอ่าน ตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์หลายๆเที่ยวเพื่อ ให้ซึมซับในขณะเดียวกันก็เขียนบันทึกประกอบเพื่อตั้งข้อสังเกตหรือช่วยจำ หลังจากอ่านแล้วได้ทำการร่างสรุปข้อมูล สรุปย่อเรื่องไว้ เช่น ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวัน ผู้วิจัยทำการสรุปข้อมูลที่ได้มาไว้ เมื่อกลับมาทบทวนใหม่ทำให้สามารถเข้าใจได้รวดเร็ว โดยไม่ต้องอ่านใหม่ทั้งหมดตั้งแต่เริ่มต้น

2. **การสร้างรหัส การแสดงข้อมูล และเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ของข้อมูล** เริ่มต้นจากการลงรหัสข้อมูล ซึ่งหลังจากผู้วิจัยอ่านข้อมูลที่ได้รวบรวมมาซึ่งอยู่ในรูปของบทสัมภาษณ์ หรือรายละเอียดจากการบันทึกการสังเกตแล้ว ผู้วิจัยได้ให้รหัสกับข้อความที่ปรากฏ ทั้งนี้การให้รหัสดังกล่าวสามารถพิจารณาได้สองลักษณะคือ รหัสที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ล่วงหน้าซึ่งถูกกำหนดตามวัตถุประสงค์การวิจัย และประเด็นคำถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น ชีวิตช่วงวัยเด็ก ชีวิตช่วงวัยการศึกษา ชีวิตช่วงวัยทำงาน ปัญหาอุปสรรคในการทำงาน เป็นต้น และรหัสที่ได้จากข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้โดยที่ผู้วิจัยไม่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้าแต่พิจารณาจากข้อมูลที่ได้มาและทำการตั้งรหัสให้กับข้อความที่เก็บรวบรวมมาได้ จากนั้นมีการจัดแสดงข้อมูลในรูปแบบต่างๆ เช่น ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิรูปภาพ ซึ่งช่วยให้การวิเคราะห์มีความเที่ยงตรง จากนั้นทำการเชื่อมโยง หาความสัมพันธ์ของข้อมูลโดยที่ผู้วิจัยได้ค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลที่ได้รวบรวมมาว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร เพื่อใช้อ้างอิงหรืออธิบายความต่อไป

3. **การแปลความ สร้างข้อสรุปและพิสูจน์ข้อสรุป** ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยทำการแปลความหมายของข้อมูลซึ่งผู้วิจัยต้องสามารถเข้าใจความหมายของข้อมูลเหล่านั้นเพื่อให้ข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์ในรูปแบบต่างๆ สามารถนำไปอธิบายหรือนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นได้ โดยจากข้อมูล

ทั้งหมดที่ได้ทำการลงรหัสไว้แล้วผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่มีรหัสเดียวกันมาทำการวิเคราะห์ ที่ความ และ แปลความหมาย

สำหรับตัวอย่างการจัดรูปข้อมูลและลงรหัสข้อมูลจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แกนนำ ชุมชนคนหนึ่ง เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาชุมชนของตนเองผ่านการเป็นนักวิจัยท้องถิ่น ปรากฏใน หน้าถัดไป

ตัวอย่างการจัดรูปข้อมูลและลงรหัสข้อมูลจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ : แกนนำชุมชนหญิงคนหนึ่ง

สถานที่: ชุมชนบ้านหนองอ้อ ตำบลบ้านสิงห์ จังหวัดราชบุรี

วันที่ 12 พฤษภาคม 2552

Q : สวัสดิ์ค่ะ มาอีกแล้ว มารบกวนอีกแล้ว

A : เอาเถอะมาเถอะอยากปล่อย อยากเล่า

Q : เริ่มแนะนำโครงการ

A : ที่จริงเราทำเรื่องดี ๆ กลับคืนสู่หมู่บ้านนะอย่างที่เราบอกเนี่ยจากไม่มีอะไร อยู่ แบบตัวใครตัวมัน เป็นชุมชนที่ถึงชนบทก็เมือง ถามว่าตรงนี้อาจด้วยยากไหม ถ้าไปอยู่ภาคใดภาคหนึ่งที่มันเป็นชนบทไปเลยก็จะทำง่าย สบายแต่ตรงนี้ไม่ง่ายอย่างที่คิด อย่างที่เราทำเรื่องโครงการวิจัยเนี่ยมันยาก อาจารย์ส่งเราถวายชีวิตเลยนะ ตัวเองยังไม่กล้าทำงานแบบถวายชีวิตเลยแต่เราทำ ได้ก็เลยศรัทธาเราไง ตั้งแต่ตอนเริ่มทำงานกันใหม่ ๆ เริ่มมาตั้งแต่ตอนตั้งกลุ่มสัจจะแล้ว เราทำจริงจากที่ได้เคยทำงานคนเดียวอยู่แบบอิสระ ไม่มีใครมาตามให้ทำงาน แต่พอเราเข้ามาชวนเอาเธอมาทำเรื่องดี ๆ เคยได้ยินไหมทำงานแลกข้าวเคยได้ยินแต่ทำงานแลกเงิน เงินเท่านั้น แต่เราเนี่ยทำฟรีก็มี พอเวลามีเรื่อง หรือมีกระแสเข้ามา เขาก็จะบอกว่าตัวที่มงานก็จะออกมารับแทนเขาไม่ได้เลยเพราะเราไม่รู้ตื่นลูกหนาบาง แต่พอผ่านมา 5-6 ปี ให้หลังได้บอกได้เลยไม่ต้องมาว่าไม่ต้องพูดเพราะสิ่งที่เราทำมันคือความดี ทำเพื่อชุมชนจริงๆได้ทำให้มันทำได้เลยแต่เดี๋ยวตัวคนว่าเองนั่นแหละจะลำบาก ใครที่ไม่มีศัลแล้วไปทำเรื่องแบบนี้

Q : ค่ะ

A : มาตอนนี้ผ่านมา 7 ปี แล้วทำงานเพื่อชุมชนมาตลอด เรียกได้ว่าเรามีพลังเต็มที่แล้ว ใครมาว่าเรากล้าพูดได้เต็มที่แล้วถ้าผ่านมาแค่ 2 ปี เรายังไม่ค่อยแน่ใจยังลังเลแต่

สภาพชุมชนในอดีต

C4 P1 L8-9

เจตคติต่อผู้นำ/

คุณลักษณะผู้นำ

C4 P1 L11-20

ความเข้มแข็งของกลุ่ม

C4 P1 L22-25

ตอนนี้เราศรัทธากันแล้ว พุดมาเถอะ จริงไหมหละใครจะเสียสละมาทำงานเพื่อเพื่อน
มนุษย์ คนในระดับผู้นำบางทีถ้าเป็นรุ่นใหม่มารับเห็นชาวบ้านเราเป็นคนแก่แล้วก็ไม่ค่อยรู้

อะไร ถามอะไรไปก็บอกแล้วแต่มี ก็เป็นช่องให้เขาเอาเปรียบได้เพราะฉะนั้นต้องมี ความรู้ และถ้าเป็นรุ่นใหม่ๆเด็กๆก็จะสอนเขาให้มีความรู้แล้วจะต้องมีคุณธรรมด้วยอย่าไปเอาเปรียบใคร เข้าถามมาอีก

การถ่ายทอดสู่คนรุ่นใหม่

C4 P1 L27-28

Q : ค่ะก็อยากให้พี่ได้ช่วยเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาในชุมชน เกี่ยวกับงานวิจัยหนี้สินที่สร้างขึ้นว่าได้อะไรและทำอย่างไรบ้าง

A : อ้า...ขอบอกเลยนะพูดตรงๆเลยว่าเวลาเขาทำวิจัยกันแจกแบบสอบถามอะไรเนี่ยส่วนมากก็จะใช้เงินกัน เอาเงินไปเลยแต่ละบ้านให้ไปทำ อย่างที่สำรวจข้อมูลพื้นฐาน จปฐ. เนี่ยจนมาถึงงานของอสม. ต้องทำ อย่างงานวิจัยภาวะหนี้สินเนี่ยก็ต้องลงพื้นที่ถามว่าได้ลงจริงแล้วได้จริงไหม เข้าไปที่บ้านเลยไหม อันนั้นอะลงจริง ได้เหยียบไปที่บ้านเขา ถึงแม้ข้อมูลที่ได้มาจะเป็นยังไง อย่างเรื่องหนี้สินพูดจริงไหม นั่นเป็นข้อมูลที่คุณให้ฉันมาอาจจะรักษาโรคไม่หายขาดถ้าคุณบอกไม่ตรงๆคุณป่วยคุณไม่บอกฉันก็รักษาโรคให้คุณไม่ถูก ฉันก็แก้ปัญหาให้คุณไม่ถูกจุด เล่นห่วย กินเหล้าอยู่เฉาะๆ บอกว่าเอานิดๆหน่อยๆ บางคนบอกไม่เอาเลย เดียวภาพพจน์จะเสีย และทีมงานบางคนไม่ลงพื้นที่จริงแล้วความสนิทสนมมันจะมาจากไหนมันก็ไม่ได้ข้อมูลที่แท้จริง

ความรู้เกี่ยวกับ

วิธีการเก็บ

รวบรวมข้อมูล

C4 P2 L1-8

Q : อันนี้เป็นสิ่งที่เห็นจริงในกระบวนการใช้ไหม นี่เป็นสิ่งที่เราอยากรู้ว่าเวลาทีมไปทำงานในพื้นที่จริงๆเจอปัญหาอะไรบ้าง แล้วแก้ไขปัญหาอย่างไร

A : ก็มีเจอบ้าง อย่างในหนองอ้อยเนี่ยพูดกันตรงๆเลยบางคนที่มาว่าเราตัวเราเองก็ใช้ว่าเป็นคนดินะ เราไปเก็บข้อมูลกันครั้งที่แล้วเขาก็ให้ความร่วมมือดินะมีอยู่บ้านเดียวมั้งที่ดำแล้วก็ให้ของลับมา(หัวเราะ)

อุปสรรคที่พบในการทำงาน

C4 P2 L11-13

Q : อืมม นี่ก็เป็นสิ่งที่พี่เจอระหว่างกระบวนการเก็บข้อมูล คราวนี้ถ้าให้พี่เล่าตั้งแต่เริ่มต้นว่ามาทำงานวิจัยนี้ได้ยังไง เริ่มคิดกันยังไงถึงได้มาทำงานวิจัยเรื่องภาวะหนี้สินนี้

A : ตอนแรกเราทำงานกลุ่มสัจจะก่อน ไปดูงานที่ท่านสุบิน อาจารย์สง่า กับพี่ประชุม นาคเส็ง เขาก็มารวมตัวกันรวมคน เพื่อรวมกลุ่มกัน เห็นว่าชาวบ้านเราตอนนั้นมีหนี้ มีพวกหมวกกันน็อคเยอะในชุมชน มาเอาเงินออกจากหมู่บ้านเราเยอะจิง ชาวบ้านก็ไม่รู้ใช้เงินกันเรื่อยๆไปเสพเรื่อยๆไปแค่ให้มีความสุข แต่ที่แท้เกิดหนี้ พอมาทำงานวิจัยทำให้

ที่มาของการทำวิจัยเพื่อชุมชน

C4 P2 L17-20

เรารู้เรื่องนี้สิน รู้ลึก รู้จริง งานวิจัยนี้ใช้ได้กับตัวเราเอง และผู้อื่นได้ด้วย มันทำให้เรารู้ว่าที่หนองอ้อเนี่ยน้ำที่เราดื่มเดือนหนึ่งสี่ห้าหมื่น ข้าวสารเก้าหมื่น ถ้าไม่ทำงานวิจัยจะรู้ไหม กินมาเมาไรสารเนี่ยเท่าไร อันนี้ทำให้เรารู้ว่าบางอย่างมันเปลี่ยนแปลง เราก็เอามาใช้กับตัวเราเองได้ การที่เรารวมตัวกันได้ ได้พื่อนักวิจัยมาเนี่ยได้มาจากกลุ่มสัจจะนะ เป็นคณะกรรมการกลุ่มแต่ทำงานไปก็มีข้ออ้าง มีช่วงลงพื้นที่ แต่ก่อนที่เราจะได้ลงเขามีฝึกก่อนนะเขาพาไปฝึกที่ม.เกษตรประมาณ 3 วัน กับอาจารย์เอี่ยม ทองดี

Q : แล้วส่วนตัวพี่เองที่คิดยังไงถึงมาร่วมทีมตรงนี้

A : คืออย่างพี่นะถึงแม้ว่าจะคิดถึงแต่ตัวเองอย่างเดียวแต่ในใจลึกๆก็ยังคงคิดว่าอยากจะทำอะไรเพื่อชุมชนบ้างแต่ก็จะผลัดไปว่ายังไม่ใช่ตอนนี้จะทำแต่ยังไม่ใช่ตอนนี้ คราวนี้เขาก็มาถามว่าจะเข้ากลุ่มใหม่ตั้งแต่ตอนที่เขามาชวนเป็นสมาชิกตอนนั้นก็ยังว่าว่าคาญ มีเรื่องของชุมชนมาเรื่องเดียวก็ว่าคาญ ถ้าฟังแค่ต้องไปขายแรงงานทำงานโรงงาน เข้างานตอกบัตรก็ยุ่งพอแล้ว แต่ว่าตอนนั้นพี่สาวออกงานมาก่อนตอนปี44 ไล่ออกตอนปี46 เขาก็มาชวนไปฟังก็เลยได้เข้ากลุ่ม อยู่ต่อมาดีมีโครงการวิจัยมาเราก็ชวนกันมาทำ ตอนลงพื้นที่แจกแบบสอบถามเขาก็แบ่งกันแจกตามกลุ่มญาติ มีก็หลังคาเรือนก็ดูและแจกไปก็จะได้สะดวกในการเก็บเวลาเราลงสำรวจเราก็จะลงกันทั้งสองคนพี่น้อง อย่างพี่สาวจะโดนเยาะแหยะลงไปตามเรื่องน้ำท่วมก็โดนบอกว่าทำไมตอนฝนตกมึงไม่มาแหกตา ดูพอถามอีกก็ให้ของลับอีก มันก็ด่ากันว่า เราก็ไม่ทำอะไร เช่นงานนี้ทำตอนปี47 ๗ ต่อมาไล่อีกต้องลงไปเก็บข้อมูลจปฐ.อีกเราก็ไปเราก็ทำดีต่อไป มันไม่ดีก็ช่างมันลูกเรีมันดี และแถวพื้นที่บ้านมันเราก็ต้องลงไปไล่ไม่สนใจ ทำดีไปเดียวเขาก็เห็นเอง ไล่ก็เป็นร้อยหลังคาเรือนมีหลังเดียวไม่ดีก็ไม่เห็นเป็นไร เราทำดีเพื่อให้เขายอมรับให้เขาเห็นถามว่ามันยากไหม แต่ก็ต้องทำ เราทำไปเรื่อยๆเขาก็รับเราเอง เมื่อก่อนเราเคยทำเพราะเห็นว่าจะได้ประโยชน์ อย่างที่เขากลุ่มสัจจะตอนแรกไล่อีกก็เห็นว่าเราได้ประโยชน์แต่พอผ่านมาสักระยะเราจะรู้ว่าเราเพื่อช่วยเหลือคนอื่นบ้าง

Q :ค่ะ

A : เข้าถามต่อ

ประโยชน์จากการทำวิจัยเพื่อ
ชุมชน

C4 P2 L20-24

สาเหตุที่เข้าร่วมทีมวิจัย

C4 P2 L29-32, C4 P3 L1-13

Q : ก็เรื่องการทำงานวิจัยเนี่ยแหละที่ผ่านมาก่อนที่เราจะทำจริงได้มีการเตรียมตัวอย่างไรบ้าง

A : ก็ได้ไปอบรมที่เกษตรสองวัน เขาสอนให้รู้จักอดทน มีขันติ ลงพื้นที่ยังไง เราต้องทน ยิ่งบางเวลาโดนด่าเวลาไปเก็บข้อมูลซึ่งมันเอามาใช้ได้ในชีวิต เราไปอบรมกันบางคนก็รู้อย่างไรบ้าง ก็ไม่เป็นไรแต่เราต้องให้เขาไปเรียนรู้ หลังจากนั้นก็มีไปดูงานที่แม่กลอง ก็สอนให้เราแก้ปัญหาเฉพาะหน้า มีเรื่องของสมาธิ มีวิธีการลงพื้นที่ด้วย เราก็ได้ไปศึกษาดูงานกันเยอะก็สนุกดี บางคนก็อดทนกันไปที่ยังอยู่ก็มีตอนนั้นเราก็ไปคว่ำเด็ก ๆ รุ่นใหม่ ๆ มาฝึกบ้างให้มีจิตใจที่อยากจะทำ อาจารย์ส่งว่าจะสอนว่าทำกลุ่มสัจจะจะได้รู้ทั้งระบบตั้งแต่ต้นจบจบตั้งแต่เอกสารแต่ได้เองเนี่ยจะเป็นคนที่ไม่ชอบทฤษฎี ชอบปฏิบัติมากกว่า แต่อาจารย์ส่งก็บอกว่าใช้แต่ทฤษฎีเราก็ต้องรู้ด้วย

การเตรียมพร้อมก่อนทำวิจัย

C4 P3 L18-26

Q : ค่ะที่นี้ตัวกิจกรรมต่างๆที่ได้ไปอบรมมามีเรื่องอะไรบ้าง

A : ก็มีหลายกิจกรรมที่อาจารย์เอี่ยม ทองดี สอน มีเอกสารอยู่นะหลักสูตรมีบอกอยู่ เราไปฝึกเราได้อะไรจะได้ปัญญา ที่ประทับใจมากที่สุดที่เป็นวงล้อ ที่จะมีว่าเราทำงานกลุ่มไปเรื่อยๆจะมีความภูมิใจ มีศรัทธา แล้วก็จะมีความสุขตลอดเวลา ปัญหาที่มีมาก็จะแก้ไขได้

การเตรียมพร้อมก่อนทำวิจัย

C4 P3 L26-27

Q : ประเด็นคือสร้างให้เห็นคุณค่าของการวิจัย นอกจากนี้เมื่อได้อบรมแล้วความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยเปลี่ยนไปไหมจากก่อนที่ไม่เคยรู้เรื่องหรือไม่ชอบงานวิจัยเลย

A : เราก็ได้แนวคิด แนวคิดที่ว่าเนี่ยไม่ใช่แนวคิดชั่วเป็นแนวคิดที่ดี ที่ได้นำมาใช้แล้วเราก็จะซื่อสัตย์กับแนวคิดนี้และก็จะปฏิบัติต่อไป มันให้ประโยชน์กับชุมชนเต็มทีวันซะ ว่าชุมชนจะรับกับเราไหม แล้ววันหนึ่งอาจารย์ส่งบอกว่าเราจะทำความดีไปเรื่อย แล้ววันหนึ่งเขาก็จะยอมรับไปเองโดยไปปรียาย เราก็ต้องทำให้เขาเห็นอาจจะเหนื่อยหน่อย เดียวนี้เวลาพูดก็มีคนฟังเราเราก็ภูมิใจแล้วชาวบ้านยอมรับ ที่เราไปอบรมมาเขาจะสอนเราด้วยนะว่าให้ฟังเสียงข้างหลังบ้างไม่ใช่สักแต่ว่าถูกแล้วสั่งๆ ไล่จำได้ไม่เคยลืมเลยวันนั้นไป 20 คน เขาให้เล่นเกมปิดตาแล้วให้เดินถ้ามาชนกันก็ตายต้องนั่งลง อาจารย์ส่งคิดว่าถ้าเราเดินตามเชือกเราจะไม่ตายปรากฏว่ามีคนคิดเหมือนกันเลยเดินมาชน

C4 P4 L4-8

การเตรียมพร้อมก่อน
ทำวิจัย

C4 P4 L10-21

กันตาย บางกลุ่มก็อยากตายก็เดินไปชนกันจะได้นั่งลงเร็วๆ เนี่ยก็ดูความคิดคนเรามันก็แปลก อันนี้เขาจะสอนเราว่าให้ฟังเสียงคนอื่นบ้างถ้าเราได้ยินเสียงเดินคนอื่นเราก็ต้องไม่เดินไปตรงนั้นจะได้ไม่ชนกัน สุดท้ายเหลือไว้กับอีกคนหนึ่ง เขาก็ให้เดินตามคำสั่งที่ละ 5 ก้าว 10 ก้าว 25 ก้าว ให้เราเดินแล้วก็เดินบ้างถอยบ้างถ้าได้รู้สึกว่าการเดินไปแล้วมีคนอยู่ใกล้ก็ถอยกลับมาตั้งหลักก่อนเหมือนกันถ้าข้างหน้ามีปัญหาาก็กลับมาตั้งหลักที่หมู่บ้านเราก่อน อีกเกมหนึ่งที่เขาให้เล่นก็คือเกมเก้าอี้ดนตรีและมีกติกาว่าทำอย่างไรไม่ให้เพื่อนเราไม่ได้นั่งเก้าอี้ให้เราเอาเพื่อนมานั่งตักเลยเพื่อนเราก็ไม่ต้องออก แต่ถ้าวันนั้นเราไม่ได้นั่งเก้าอี้หละจะทำอย่างไรก็ไม่มีใครเรียกให้มานั่งเก้าอี้ ดังนั้นผู้นำต้องนั่งให้ได้ก่อน

Q : อันนี้สอนเราอีกอย่างคือว่าผู้นำมีส่วนสำคัญอย่างมาก

A : ใช่ อันนี้เขาสอนอะไรเราหลายอย่างได้ข้อคิดอะไรเยอะ มีเรื่องประทับใจเยอะ อ้าว! มาอีกคนหนึ่งแล้ว นี่เป็นประธานอสม.นี้ก็จะมาไม่ทันซะแล้ว(มีทีมนักวิจัยต้องถิ่นเข้ามาร่วมคุยอีกหนึ่งท่าน)

จากตัวอย่างการจัดรูปข้อมูลและการลงรหัสข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัย กล่าวคือ เมื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วผู้วิจัยได้ดำเนินการถอดคำให้สัมภาษณ์จากเครื่องอัดเสียงและจัดพิมพ์เอกสารให้อยู่ในรูปของไฟล์ข้อมูลที่พร้อมสำหรับการวิเคราะห์โดยข้อความที่ได้จากการสัมภาษณ์จะอยู่ทางด้านซ้ายมือและเว้นพื้นที่ว่างทางด้านขวาไว้สำหรับการลงรหัสข้อมูลโดยมีการกำหนดรหัสและอ้างอิงแหล่งที่มาของรหัสนั้นๆ เช่น รหัสที่ว่า “อุปสรรคที่พบในการทำงาน(C4 P2 L11-13)” C4 หมายถึง แกนนำชุมชน case ที่ 4 P2 หมายถึง หน้าที่ 2 ที่ปรากฏข้อความที่ให้รหัสว่า “อุปสรรคที่พบในการทำงาน” และ L11-13 หมายถึง ข้อความที่ถูกให้รหัสนี้ปรากฏอยู่ที่บรรทัดที่ 11-13 เป็นต้น

เมื่อผู้วิจัยลงรหัสข้อมูลครบถ้วนหมดทุกรายแล้วได้นำข้อความที่เป็นรหัสเดียวกันจากทุกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักมารวมกันจากนั้นทำการวิเคราะห์หาความเชื่อมโยงของรหัสแต่ละตัวแล้วเขียนออกมาในลักษณะของการบรรยายและนำเสนอตามประเด็นวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้

การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อสิทธิของผู้ให้ข้อมูลซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีความสำคัญยิ่งในการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยมีการพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูลทุกราย โดยก่อนทำการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้สอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมวิจัยจากผู้ให้ข้อมูลทุกราย ผู้วิจัยได้ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัย ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล การขออนุญาตจดยละเอียดจากการสัมภาษณ์และบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ จำนวนครั้งในการสัมภาษณ์ ระยะเวลา และสถานที่ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ การขอให้ผู้ให้ข้อมูลช่วยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การมีสิทธิตอบหรือไม่ตอบคำถามของผู้ให้ข้อมูล นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลได้ซักถามข้อข้องใจหรือสิ่งที่เป็นข้อสงสัยเพิ่มเติมจนเข้าใจ และให้เวลาในการคิดทบทวนก่อนตัดสินใจตอบคำถาม และที่สำคัญผู้วิจัยจะไม่เปิดเผยข้อมูลใดๆ ที่เกี่ยวข้องถึงผู้ให้ข้อมูล และการรักษาความลับของข้อมูล โดยเก็บไว้ในที่ปลอดภัยและผลการวิจัยจะถูกนำเสนอในภาพรวมและข้อมูลทั้งหมดใช้เพื่อประโยชน์ในเชิงวิชาการเท่านั้น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของแกนนำชุมชนในภาคกลาง โดยการนำเสนอได้แบ่งเป็น 3 ตอน ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานของแกนนำชุมชน

ตอนที่ 2 ความหมายและคุณลักษณะของพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรม

ตอนที่ 3 มูลเหตุที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรม

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานของแกนนำชุมชน

ข้อมูลพื้นฐานของแกนนำชุมชน

แกนนำชุมชนจากจังหวัดในเขตภาคกลางที่ผู้วิจัยทำการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากแกนนำชุมชนที่พบผลจากการศึกษาในระยะที่ 1 และได้ทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่าแกนนำที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลักมีทั้งแกนนำที่เป็นทางการที่ได้รับการเลือกสรรจากหน่วยงานราชการหรือจากชาวบ้านในชุมชนให้ทำหน้าที่ผู้นำชุมชนหรือผู้นำกลุ่มต่างๆ และแกนนำที่ไม่เป็นทางการหรืออาจเรียกว่าเป็นผู้นำตามธรรมชาติ หากแต่ได้รับการยกย่องหรือเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของชาวบ้านในชุมชน ซึ่งแกนนำส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 50-60 ปี และเป็นเพศชายประมาณร้อยละ 80 มีครอบครัวและมีบุตรแล้วประมาณร้อยละ 90 จบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น และจบหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) เป็นส่วนใหญ่ ส่วนระดับการศึกษาสูงสุดคือ ระดับปริญญาโท นอกจากนี้ ยังมีหลายคนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) เนื่องจากแกนนำและสมาชิกกลุ่มหลายคนในสมัยเด็กยังเรียนไม่จบหรือมีเหตุจำเป็นต้องลาออกกลางคันจากโรงเรียนเพื่อมาทำงานช่วยเหลือทางครอบครัว

“ไม่ค่อยมีโอกาสได้เรียนต่อ แต่แล้วก็เรียนต่อ กศน.นาฏศิลป์อ่างทอง จบม.3” (สมาชิกกลุ่มหมู่บ้านแห่งหนึ่ง)

ปัจจุบันนี้ นอกจากแกนนำชุมชน ซึ่งประกอบไปด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แกนนำกลุ่มออมทรัพย์ต่างๆ ประธานชุมชนหมู่บ้าน นายกและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และสมาชิกเครือข่ายของกลุ่มต่างๆ มีตำแหน่งหน้าที่และความรับผิดชอบทางสังคมที่น่ายกย่องแล้ว อาชีพหลักของแกนนำและสมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่ที่เคยทำมาก่อนหรือทำอยู่ในปัจจุบันมักจะประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ ทำสวน หรือเป็นเกษตรกร เช่น ปลูกอ้อย ทุเรียน สับปะรด รองลงมาเป็นอาชีพรับจ้างทั่วไปและอาชีพค้าขาย เช่น เลี้ยงวัว ขบวรรับจ้าง และมีอาชีพรับราชการ เช่น ครู ทหาร

เป็นต้น เนื่องจากชีวิตในวัยเด็กของกลุ่มแกนนำและสมาชิกค่อนข้างยากจน และอาชีพของพ่อแม่ส่วนใหญ่มักจะประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ เป็นเกษตรกรหรือพ่อค้าแม่ขายเช่นเดียวกัน ที่เหลือคืออาชีพรับราชการ เช่น ทหาร ครู และอาชีพรับจ้างทั่วไป เช่น รับจ้างเกี่ยวข้าว ดำนา แต่ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเกษตรกรที่ค่อนข้างสมบูรณ์พร้อมหน้าพร้อมตา คือตอนเด็กแกนนำหลายคนมักจะอยู่กับพ่อแม่ตลอดเวลา ซึ่งอาจจะมีบางครอบครัวที่พ่อหรือแม่ล้มหายตายจากไปบ้าง และส่วนใหญ่ยังต้องช่วยพ่อแม่ทำงานหรือมีภาระที่ต้องช่วยทางบ้านตั้งแต่เด็ก เช่น ช่วยทำนา ทำสวน เลี้ยงวัว ดูแลน้อง ทำกับข้าว หุงข้าว เป็นต้น

“ตั้งแต่เด็กมาฐานะทางครอบครัวไม่ได้ดีนัก ขาดข้าวทำไรก็ไม่มาก ต้องช่วยพ่อแม่ทำงาน อย่างบ้านอยู่ริมน้ำ ริมตลิ่ง พ่อแม่ก็จะปลูกผักสวนครัว เราก็ช่วยปลูก ช่วยรดน้ำ ช่วยหาบไปขาย งานบ้านก็ทำทุกอย่าง เช่น ตักน้ำ ทำทุกอย่างที่แม่ใช้...” (ประธานชุมชนหมู่บ้านแห่งหนึ่ง)

“ตอนเด็กช่วยหุงข้าว ทำกับข้าว รีดผ้า ดูแลน้องแปดคน” (คนป่าสมาชิกกลุ่มแกนนำชุมชนแห่งหนึ่ง)

คุณลักษณะเด่นของแกนนำชุมชน

คุณลักษณะของแกนนำที่ค้นพบจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ถือว่าเป็นคุณลักษณะสำคัญที่แสดงถึงความเป็นผู้มีพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมซึ่งแกนนำกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม มีลักษณะเด่นร่วมกันหลายประการ โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. มีความขยันและอดทนต่อการทำงาน

ชีวิตการทำงานของแกนนำและสมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่ ทำงานหนักมาตลอดทั้งชีวิต ตั้งแต่วัยเยาว์จนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ กล่าวคือชีวิตในวัยเด็ก ส่วนใหญ่ต้องช่วยพ่อแม่หรือผู้ปกครองทำงานต่างๆ เช่น ทำไร่ ทำนา เลี้ยงสัตว์ หรือต้องพยายามหาเลี้ยงตัวเองด้วยการทำงานรับจ้างต่างๆ เท่าที่จะสามารถทำได้และมีผู้จ้างวานให้ทำ เช่น งานก่อสร้าง งานบ้าน รับจ้างหาบของ หรือการค้าขายเล็กๆ น้อยๆ เป็นต้น ซึ่งแกนนำเหล่านี้ต้องพึ่งตัวเองตั้งแต่วัยเด็กเนื่องจากฐานะเศรษฐกิจทางบ้านไม่ค่อยดีนักหรือบางคนอาจกล่าวได้ว่ายากจนแร้นแค้น ทำให้ชีวิตในวัยเด็กต้องต่อสู้ดิ้นรนมาโดยตลอด ซึ่งจากงานต่างๆ ที่ต้องทำตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาถือเป็นงานหนักมากสำหรับเด็ก สิ่งเหล่านี้ล้วนช่วยหล่อหลอมให้แกนนำและสมาชิกมีความอดทนและไม่ย่อท้อต่องานมาตั้งแต่เด็ก

“เคยทำงานเป็นเด็กโรงกลึงได้วันละ 10 บาท ดูแลไม่พอใช้ เลยไปสมัครงานที่โรงปูน หิ้วปูนได้วันละ 16 บาท ร่างกายสู้ไม่ไหวเลยออกมาเป็น รปภ.อยู่ 2 ปี เราชอบดิ้นรน...” (ประธานชุมชนหมู่บ้านแห่งหนึ่ง)

“ตอนเด็ก ช่วงปิดเทอม ช่วยแม่ไปรับจ้างเกี่ยวข้าว ได้เงินมากซื้อกระเป๋าสีเสื้อผ้า ซื้อเครื่องเขียน แบบเรียน แล้วในครอบครัวยังเลี้ยงหมู ปลูกผักขาย ต้องหาผักมาสับ เลี้ยงหมู” (ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านแห่งหนึ่ง)

จากการสัมภาษณ์บุคคลในครอบครัวและชาวบ้านในชุมชนของบรรดาแกนนำชุมชนหลายคนต่างกล่าวตรงกันถึงช่วงชีวิตในวัยเด็กของแกนนำชุมชนว่าส่วนใหญ่ต้องผ่านประสบการณ์การทำงานช่วยเหลือครอบครัวทั้งงานหนัก งานเบาซึ่งถือว่าการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ชีวิตการทำงาน และเป็นการฝึกประสบการณ์และความอดทนให้เกิดขึ้น

“ช่วงเด็กแกทำงานหนักมาก่อนเอาทุกอย่าง หุงข้าว ทำกับข้าว หาปลา ออกนาแต่เช้า มีด ขยันมาตั้งแต่เด็กแล้ว พอโตหน่อยก็ออกไปรับจ้างทำงานสารพัด” (ชาวบ้านในชุมชนคนหนึ่ง)

นอกจากนี้ ในสมัยก่อนที่พื้นที่ต่างจังหวัดยังไม่เจริญมากนัก ถนนหนทางหรือการเดินทางยังไม่สะดวกพอ การเดินทางไปไหนมาไหนจึงต้องใช้ความอดทนสูง โดยเฉพาะผู้ที่ไม่มีรถจักรยาน ต้องเดินเท้าหรือขี่จักรยานเป็นหลายสิบกิโลเมตร ซึ่งจากความเหนื่อยยากในช่วงวัยเด็กนี้เปรียบเสมือนสิ่งที่ช่วยหล่อหลอมความขยันและความอดทนให้แก่แกนนำชุมชนในเวลาต่อมา

“ช่วงเราโตมานิดหนึ่งก็ไปรับจ้างหาบข้าวเดินทางเป็นกิโลเมตร วันหนึ่งหาบได้เจ็ดหาบ เดินไปเดินกลับเป็นสิบๆ กิโล ได้เงินมาก็ดีใจ...” (แกนนำชุมชนคนหนึ่ง)

“ผู้ใหญ่บ้านเก่ง ขยันมาตั้งแต่เด็ก ที่บ้านยากจนมาก ช่วงนั้นรถราก็ยังไม่มี เห็นแกเดินไปหารับจ้างทำนาอยู่กับพ่อแม่” (ผู้สูงอายุท่านหนึ่งในชุมชน)

2. มีความเมตตาและชอบช่วยเหลือผู้อื่น

ความเมตตาถือเป็นคุณสมบัติหนึ่งของแกนนำ ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเล่าประสบการณ์ชีวิตการทำงานที่มีความสอดคล้องกับการให้ความช่วยเหลือชาวบ้านหรือลูกบ้านของตนมากมายหลายเรื่องและหลายเหตุการณ์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า แกนนำส่วนใหญ่มีความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์และชอบช่วยเหลือผู้อื่น ไม่ชอบเบียดเบียนใครเป็นพื้นฐานมาก่อนอยู่แล้ว ซึ่งถือเป็นจุดเด่นประการหนึ่งของแกนนำชุมชนและสมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่ คือหลายคนมักสะท้อนว่าตนเองชอบช่วยเหลือผู้อื่น เนื่องจากการช่วยคนอื่นแล้วทำให้ตนเองมีความสุขถึงแม้ว่าคนอื่นจะไม่รู้และไม่ได้แสดงการยกย่องเชิดชูก็ตาม

“ผมชอบช่วยเหลือคนอื่น ช่วยคนอื่นแล้วมีความสุข ช่วยอะไรก็ช่วย มันดีที่ว่าเรามีพื้นฐานในการช่วยเหลือเขา...” (แกนนำชุมชนคนหนึ่ง)

“ลุงเขาใจบุญชุมชนมีงานอะไรไม่ต้องไปบอกหรือใครไล่มาตั้งแต่เข้ามีดเลย อย่างที่วัดมีงานบุญอะไรก็ช่วยหมด งานศพชาวแกไปทำงานไม่ต้องไปเชิญเลย อย่างมีบ้านหนึ่งแม่ตายไม่มีเงินซื้อโลงศพ จัดงานให้ ลุงแกก็ช่วยจัดการให้เสร็จ ซื้อโลง จัดงานสวดจนเฒ่าเรียบร้อย”(ชาวบ้านในชุมชนคนหนึ่ง)

นอกจากนี้ แกนนำชุมชนบางคน ยังยินยอมที่จะเหนื่อยมากขึ้นเพียงเพราะต้องการที่จะให้โดยไม่เคยคิดหวังผลตอบแทน เช่นเดียวกัน ถึงแม้จะต้องทำงานเหนื่อยมากขึ้น แต่สิ่งเหล่านี้ทำให้เขามีความสุข

“สัมผัสผมจะสอนเป็นหลักสูตร สอนไม่คิดว่าได้สตาจ์ คิดว่าให้ผู้อื่นได้ความรู้ ผมจะสอนเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง ผมจะจัดอาหาร ของบเองทั้งหมด...” (แกนนำชุมชนแห่งหนึ่ง)

3. มีความสามารถในการประนีประนอมหรือเป็นคนกลางจัดการความขัดแย้ง

หน้าที่หลักประการหนึ่งของผู้นำชุมชนในการดูแลทุกข์สุขของชาวบ้าน คือการดูแลชาวบ้านให้สามัคคีปรองดองกัน ไม่ทะเลาะเบาะแว้งกัน ซึ่งจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ในชีวิตการทำงานของแกนนำชุมชนส่วนใหญ่ มักจะประสบปัญหาเรื่องการทะเลาะเบาะแว้งของลูกบ้าน การไกล่เกลี่ยและประนีประนอมให้ทั้งสองฝ่ายลงเอยกันด้วยดี จึงถือเป็นหน้าที่หลักอีกอย่างหนึ่งของแกนนำในหมู่บ้านที่จะต้องดูแลความเรียบร้อยของลูกบ้าน โดยเฉพาะกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมักจะเจอปัญหานี้เกือบทุกวัน การประนีประนอม การเป็นคนกลางที่ดี จึงถือเป็นคุณสมบัติสำคัญที่แกนนำควรมีติดตัวไว้เสมอ

“ชาวบ้านมีปัญหา เราจะไม่ใช้นิติศาสตร์ เราต้องใช้รัฐศาสตร์ ต้องใช้การไกล่เกลี่ยพูดคุย เราต้องอะลุ่มอล่วยกัน คือตกลงกัน ผมเป็นคนกลางให้...” (กำนันชุมชนแห่งหนึ่ง)

“เวลามีเรื่องกันที่ไร ต้องให้กำนันมาจัดการ เขามีวิธีการพูด จัดการได้ไม่ให้เรื่องเล็กลายเป็นเรื่องใหญ่ เคยมีพ่อลูกทะเลาะกัน เขาก็พูดชะงัดห่มร้องให้กันเหมือนพระมาเทศน์ให้สำนึกเลย” (ชาวบ้านคนหนึ่งชุมชน)

นอกจากนี้ กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านในหลายพื้นที่ ยังมีวิธีการไกล่เกลี่ยที่คล้ายคลึงกัน คือไม่คุยกับทั้งสองฝ่ายพร้อมกันเพราะยิ่งทำให้เกิดปัญหามากขึ้น แต่จะคุยทีละฝ่าย แล้วค่อยไกล่เกลี่ยทีละฝ่ายให้จบในตอนนั้น

“ผมจะไม่ให้เผชิญหน้ากันเลย จะถามทีละฝ่ายแยกกัน ถ้าเผชิญหน้ากันจะไม่จบง่ายๆ ต้องมีเทคนิคในการพูดด้วย ให้จบตรงนี้ดีกว่า...” (กำนันชุมชน แห่งหนึ่ง)

4. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อคนรอบข้าง

จากการสังเกตและการสัมภาษณ์เชิงลึกระหว่างการพบปะพูดคุยกับแกนนำและสมาชิกผู้วิจัยพบว่าส่วนใหญ่มักได้รับการต้อนรับด้วยอัธยาศัยที่ดีจากเจ้าบ้านเสมอ ทั้งความมีน้ำใจความเป็นกันเองและความไม่ถือตัว สิ่งเหล่านี้เป็นที่แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า แกนนำชุมชนเหล่านี้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อคนรอบข้างเสมอ ไม่ใช่เพียงแขกที่มาเยี่ยมเยือนเท่านั้น แต่ยังเป็นที่รักของชาวบ้านและคนในละแวกนั้นด้วย เนื่องจากเมื่อแกนนำพาผู้วิจัยไปสำรวจพื้นที่หรือไปที่ไหน ผู้วิจัย

มักจะเห็นภาพความเป็นพ่อแม่พี่น้องเสมือนเป็นครอบครัวเดียวกันของแกนนำและชาวบ้านเสมอ การปกครองจึงเปรียบได้กับแม่ปกครองลูก คือดูแลซึ่งกันและกันเหมือนญาติพี่น้อง

“เราปกครองแบบแม่ปกครองลูก เราจะไม่ใช้อำนาจ มีอะไรเราจะคุยกัน จะแนะนำกัน ถ้าเราไม่ถูกก็แนะนำเรา มีอะไรก็ประชาสัมพันธ์ให้ลูกบ้านรู้ข่าวสารในตำบล มีอะไรมาช่วยเหลือกันก็ช่วยกันไป...” (ผู้ใหญ่บ้านชุมชนแห่งหนึ่ง)

“คนแถวนี้เขารู้กันทั้งนั้นแหละว่าท่านเป็นคนดีไม่ถือตัวเจอชาวบ้านนี้เข้ามาทักทาย ใครมีปัญหาก็ปรึกษาได้ ยิ้มตลอดไม่เคยทำหน้ายักษ์ใส่ ฉันทก็รู้ว่าท่านงานเยอะ เราก็ไม่กล้าเข้าไปหา พอเห็นท่านใจดี ต้อนรับก็ชื่นใจ” (ผู้สูงอายุในชุมชนคนหนึ่ง)

การที่ลูกบ้านในชุมชนแสดงความรัก ความห่วงใย ความเอาใจใส่ ถามไถ่ถึงสารทุกข์สุกดิบของแกนนำในชุมชน ยังเป็นสิ่งที่ช่วยสะท้อนให้เห็นว่า แกนนำในชุมชนนั้นไม่เคยทอดทิ้งลูกบ้านและมีความสัมพันธ์ที่ดีอย่างสม่ำเสมอเช่นกัน

“บ้านโป่ง ส่วนใหญ่จะรักผมนะ เขาให้เกียรติผมหมด มีอะไรเขาก็คิดถึงเรา เวลาไปประสานงานก็จะถามไถ่ตลอด...” (กำนันชุมชนแห่งหนึ่ง)

“ถ้าแกเดินผ่านมาเมื่อไหร่ต้องแวะมาถามไถ่ทุกที มีลูกไม่อะไรจากสวนแกก็เอามาฝาก ใครเจ็บไข้มาคอยดูคอยถาม คนถึงได้รักแกใจ เลือกตั้งกี่ครั้งแกก็ได้อยู่แล้ว”(ชาวบ้านในชุมชนคนหนึ่ง)

5. มีความซื่อสัตย์ในอาชีพของตนและปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง

คุณลักษณะดังกล่าวนี้ พบเห็นมากเช่นกันในแกนนำหลายคน กล่าวคือ ในการทำงานต่างๆ หรืออาชีพที่เคยทำมา แกนนำจะมีจุดเด่นที่แตกต่างกับคนอื่นในเรื่องของงาน คือมีจุดยืนในการทำงานที่ชัดเจนไม่คล้อยตามใคร แต่จะเน้นเรื่องความซื่อสัตย์ในอาชีพเป็นหลัก เช่น แกนนำคนหนึ่งซึ่งเป็นเกษตรกรมีอาชีพปลูกและขายส้มโอ ไม่เคยฉีดยาฆ่าแมลงเลยสักครั้ง ในขณะที่ชาวบ้านที่ขายส้มโอในละแวกนั้นฉีดยาฆ่าแมลงกันหมดเพราะฉีดแล้วทำให้ผลของส้มโอมีผิวสวย และขายส่งออกได้ดี ถึงแม้ว่าแกนนำคนนี้จะขายส่งออกได้ไม่ดีเท่ากับคนอื่นเพราะผิวส้มโอไม่ค่อยสวย แต่เขามีความซื่อสัตย์ต่ออาชีพคือต้องการให้ลูกค้าได้ส้มโอที่มีคุณภาพจากเนื้อในจริงๆ และไม่มีสารพิษเจือปนแม้จะเพียงผิวนอกก็ตาม นอกจากนี้ เวลาขายของจะไม่เอาเปรียบลูกค้าอีกด้วยเช่นกัน

“เราขายของเขาจะไม่มานั่งคัดหรอกว่าอันไหนเสีย ผมจะบอกเค้าว่าถ้าส้มโอมันเสียหรือมันเป็นอะไรก็แล้วแต่เอามาคืนผม มีครั้งเดียวแหละที่ส้มโอมันฝ่ำเยอะ เขาเอามาคืนก็คืนเงินเขาไป...” (แกนนำชุมชนแห่งหนึ่ง)

นอกจากนี้ในเรื่องของความซื่อสัตย์ยังสะท้อนให้เห็นชัดเจนเมื่อแกนนำชุมชนมีบทบาทหน้าที่ในการดูแลเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเงินของชาวบ้านในชุมชน เช่น การเป็นประธานหรือคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน สหกรณ์ชุมชน เป็นต้น

“ประธานกองทุนนี้เนี่ยดีมาก ใครจะมากู้เงินนี้ต้องตามระเบียบ เงินสักบาทก็ไม่ให้ขาด เงินไม่เคยหาย มีอยู่ในมือเป็นหลายแสนไม่เคยกังวล เขาซื่อสัตย์ กลุ่มเราถึงอยู่ได้”(สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์คนหนึ่ง)

การปฏิบัติต่อลูกบ้านของแกนนำชุมชนด้วยความซื่อตรง เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่พบมากเช่นกัน โดยหลายคนจะเน้นย้ำเรื่องการปฏิบัติต่อลูกบ้านว่า ต้องมีความโปร่งใส คือมีการชี้แจงให้ชาวบ้านรับรู้เรื่องต่างๆ อย่างโปร่งใส หรือมีการตั้งคณะกรรมการทำงานที่เน้นความโปร่งใส นอกจากนี้ต้องมีความซื่อตรง เปิดเผยและจริงใจต่อลูกบ้านอยู่เสมอ

“การทำงานของผมบางครั้งผมตรงเกินไป ซื่อเกินไป ทำให้มีทั้งคนที่ชอบผมและไม่ชอบผม ผมทำตามหน้าที่ ผมซื่อสัตย์ รักษาผลประโยชน์ให้ตำบล ทุกอย่างผมโปร่งใส ผมจริงใจ ผมไม่โยนภาระให้คนอื่น...เวลาอยู่ในที่ประชุมถ้าบอกว่าไม่ยกมือผมก็ไม่ยกมือ โครงการไหนแอบแฝงผมไม่เอา...” (กำนันชุมชนแห่งหนึ่ง)

จากคุณลักษณะเด่นของแกนนำดังกล่าวสามารถแสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 คุณลักษณะเด่นของแกนนำชุมชน

ตอนที่ 2 ความหมายและลักษณะพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรม

ความหมายพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรม

การให้ความหมายของพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมนั้นสามารถพิจารณาได้ในสองลักษณะคือ การให้ความหมายจากมุมมองของตัวแกนนำชุมชนเอง และการให้ความหมายโดยพิจารณาจากความคิด ความเชื่อ เจตคติ ตลอดจนพฤติกรรมของแกนนำชุมชนที่แสดงออกผ่านการดำเนินชีวิตประจำวันทั้งชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัวโดยความหมายของพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมนั้นในมุมมองของแกนนำชุมชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเป็นการทำงานโดยยึดถือหลักคุณธรรมต่างๆ เช่น มีความซื่อสัตย์ รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ อดทน มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม หรืออาจกล่าวได้ว่าการทำงานอย่างมีจริยธรรมก็คือการเป็น **"คนดี"** นั่นเองโดยเฉพาะเมื่อต้องทำงานเพื่อส่วนรวมในฐานะของตัวแทนชุมชนที่ชาวบ้านให้ความไว้วางใจ

“ผมมองว่าการทำงานอย่างมีจริยธรรมก็แค่การเป็นคนดี อะไรมันก็ดีเอง อย่างเราถ้าเป็นคนดี ก็ต้องซื่อสัตย์ เสียสละ ยิ่งทำงานเพื่อชุมชน ยิ่งต้องยึดถือ” (แกนนำชุมชนคนหนึ่ง)

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ยังพบว่า แกนนำชุมชนและเครือข่ายสมาชิกมีคตินิยมหรือมีการยึดหลักคุณธรรมในการทำงานหลายประการ ซึ่งสิ่งที่ยึดถือปฏิบัติมากที่สุดคือ ความซื่อสัตย์สุจริต รองลงมาคือความอดทน ความมานะบากบั่น และส่วนที่เหลือคือ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความกตัญญู การยึดทางสายกลาง และการยึดความถูกต้อง

“ซื่อสัตย์ สุจริต ไปรุ่งใส สมัยก่อนจะใช้ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน พอมาเป็นผู้บริหารก็จะบอกคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตไปด้วย...” (แกนนำชุมชนคนหนึ่ง)

“อย่าเอาเปรียบคนอื่น อย่าคิดแต่จะเอาแค่นั้น อย่าไปหวังว่าทำแล้วต้องเป็นของฉัน...” (แกนนำชุมชนคนหนึ่ง)

“เรื่องการสร้างถนนลูกรังที่สามารถประหยัดได้ห้าแสนกว่าบาท เวลาสร้างถนนจริงๆ ผมตามไปดูว่าใช้ลูกรังจริงหรือเปล่า ปรากฏว่าใช้ดินธรรมดา ผมสั่งหยุด มันไม่ถูกต้อง...” (กำนันชุมชนอบต.แห่งหนึ่ง)

จากการที่แกนนำชุมชนมีหลักคุณธรรมดังกล่าวในการยึดเหนี่ยวจิตใจในการทำงาน ข้างต้น จึงสามารถสรุปนิยามพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมได้ว่า เป็นการปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทนและมานะบากบั่น และมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาความหมายของพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมที่สะท้อนผ่านเรื่องราวการทำงานของบรรดาแกนนำทั้งหลายยังพบว่าการทำงานต่างๆ ทั้งงานที่เป็นการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เลี้ยงครอบครัวและการทำงานที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อชุมชนที่อาศัยอยู่ อาทิ งานในฐานะผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) เป็นต้น ล้วนแล้วแต่เป็นพฤติกรรมการทำงานที่มีคุณธรรม จริยธรรมเป็นตัวกำหนดแนวทางการปฏิบัติทั้งสิ้นไม่ว่าจะเป็นการทำงานบนพื้นฐานของความถูกต้อง ซื่อสัตย์สุจริต และมีความรับผิดชอบต่องานที่ทำโดยไม่คำนึงถึงรายได้หรือผลประโยชน์ที่ตนพึงจะได้รับจากการทำงานนั้น

“เวลาไปทำงานก็ทำเต็มที่ ทั้งงานอาชีพเราเองก็ต้องซื่อสัตย์ อย่างไปค้าขายด้วยเราก็ต้องไม่เอาเปรียบลูกค้า พอเรามาเป็นตัวแทนทำงานให้ชาวบ้านเราก็ต้องซื่อสัตย์”(แกนนำชุมชนคนหนึ่ง)

“ทำงานเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเงินเดือนนิดเดียวแต่เราก็อยู่ได้ เรายึดความถูกต้องชาวบ้านก็ไว้ใจให้เราทำงาน”(ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่ง)

ลักษณะของพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรม

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ลักษณะของพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของแกนนำชุมชนมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. การมีประสบการณ์ทางสังคมสูง

การที่จะกล่าวว่าบุคคลใดมีพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรม หรือเป็นคนที่ทำงานตั้งอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมจริยธรรมนั้น สิ่งหนึ่งที่เป็นเครื่องสะท้อนลักษณะดังกล่าวที่ค้นพบจากการศึกษาครั้งนี้คือการที่แกนนำชุมชนทำงานโดยอาศัยประสบการณ์ทางสังคมที่ผ่านมาซึ่งการผ่านประสบการณ์ทางสังคมด้านต่างๆในชีวิตของแกนนำชุมชนเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมประสบการณ์ที่มีค่าซึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการทำงานซึ่งลักษณะของพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมประการแรกให้เห็นได้ชัดคือการที่แกนนำชุมชนมีประสบการณ์ทางสังคมที่เกิดจากการเรียนรู้ทั้งด้านการดำเนินชีวิตประจำวันและด้านการทำงานผ่านตลอดช่วงเวลาที่ชีวิตอยู่ของแกนนำชุมชนซึ่งได้ผ่านประสบการณ์อันหลากหลาย การได้พบปะผู้คนในแวดวงต่างๆทั้งในกลุ่มอาชีพเดียวกัน หรือต่างสาขาอาชีพ ในสถานที่ต่างๆที่เรียกได้ว่าเป็นแหล่งเรียนรู้อันยิ่งยวด รวมทั้งการมีประสบการณ์ในการทำงานที่หลากหลาย ได้เรียนรู้การเผชิญหน้ากับปัญหาต่างๆและแก้ไขจนสำเร็จสิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นลักษณะของพฤติกรรมการทำงานที่สะท้อนผ่านความคิด ความเชื่อ และการแสดงออกของบรรดาแกนนำชุมชน

“เวลาทำงานลูกก็เอาประสบการณ์เดิมมาใช้อย่างเวลาเราไปดูงานที่ไหนมาเห็นเขาทำดีๆเราก็เอามาใช้แก้ปัญหาที่บ้านเราบ้าง ชาวบ้านเขาก็ชื่นชม ว่าเราสิ่งดีๆมาใช้ที่บ้านเรา”(ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่ง)

“...คนที่เป็นคนดี ทำงานดีนะเธอ เขาเป็นพวกมีประสบการณ์ ผ่านอะไรมาเยอะแล้ว รู้จักแก้ปัญหา”(แกนนำกลุ่มออมทรัพย์คนหนึ่ง)

“ลูกแก็เป็นคนรู้รอบ ไปมาหลายที่ ทำงานมาหลายอย่าง พอมาดูชาวบ้านก็ได้ใช้เลยแหละ ปัญหามันเยอะต้องคนเคบผ่านร้อนผ่านหนาวมาก่อนมันถึงจะอยู่ได้”(ชาวบ้านในชุมชนคนหนึ่ง)

นอกจากนี้ยังพบอีกว่าการมีประสบการณ์ในงานที่เกี่ยวข้องกับเงินทองซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ชาวบ้านเกิดความไว้วางใจ แกนนำชุมชนที่เคยทำหน้าที่เกี่ยวกับเรื่องเงินทอง เช่น เป็นกรรมการกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์หรือการทำหน้าที่เหรียญกฐนกลุ่มต่างๆ และเป็นผู้ที่มีประวัติการทำงานที่ดี โปร่งใส ไม่มีจุดด่างพร้อยในเรื่องของการเงิน บุคคลที่เป็นแกนนำดังกล่าวมักจะได้รับความเชื่อถือ

และความไว้วางใจจากชาวบ้านในชุมชนให้ทำหน้าที่ต่างๆ และเมื่อมีงานสำคัญๆ ในชุมชนก็จะเป็นบุคคลที่เป็นที่ศรัทธาของชาวบ้านและได้รับการร้องขอให้ช่วยเหลือชุมชนอย่างต่อเนื่อง

“เมื่อก่อนเคยเป็นเหรียญกกลุ่ม เราทำงานเต็มที่ไม่เคยให้เสียเรื่องเงินทอง ชาวบ้านเขาก็เชื่อถือ พอมีงานอะไรที่เกี่ยวกับเรื่องเงินๆ ทองๆ หรืองานสำคัญๆ ในหมู่บ้าน ก็ให้ไปทำประจำ เราต้องซื้อตรง เงินทองมันไม่เขาใครออกใคร ต้องระวัง”(คุณป้าแกนนำชุมชนแห่งหนึ่ง)

“ตอนผมเป็นผู้ใหญ่บ้านบางที่ถูกบ้านที่เป็นญาติๆ กันมาขอเรื่องเงินทองยืมเงินเรา เรามีเงินกองกลาง เงินหลวงอยู่ในมือ จะให้ไปก็ไม่ได้ ให้ไม่ได้เลย ไม่งั้นเสียเลย เราทำงานเป็นตัวแทนของชาวบ้าน อยู่ๆ จะเอามาให้ญาติเรายืมได้ไง ผมก็ต้องหาทางอื่น เอาเงินผมเอง เงินหลวงเราขยี้ไม่ได้ ไม่งั้นต่อไปใครเขาจะเชื่อถือ” (ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านแห่งหนึ่ง)

“

2. ทำงานด้วยความรู้สึกเท่าเทียมกัน ฟังพากัน และไม่เอาเปรียบผู้อื่น

ในชีวิตประจำวันของแกนนำชุมชนนั้นจะต้องพบเจอกับคนมากมาย ต้องพบปะพูดคุยกับชาวบ้านตลอดเวลา ต้องมีลูกมือและลูกน้องคอยช่วยงานตลอด แต่แกนนำไม่ได้คิดว่าตนเองมีสถานภาพหรือตำแหน่งทางสังคมที่สูงกว่าคนอื่น ไม่ได้คิดว่าตนเองจะต้องมาควบคุมดูแล สิ่งงานหรือจัดการปัญหาอะไรด้วยตัวเองคนเดียว แต่กลับรู้สึกว่าตนเองเปรียบเสมือนญาติพี่น้อง เหมือนชาวบ้านธรรมดาคนหนึ่ง ในชุมชน เพียงแต่ตนเองต้องทำหน้าที่เป็นตัวแทนความเท่าเทียมของคนในชุมชน มีอะไรก็ช่วยเหลือกันไป ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ฟังพากันและกัน สร้างความรัก ความสมัครสมานสามัคคี และความอบอุ่นภายในชุมชน

“ตอนเข้าก็เปิดประตูแบบนี้ กวาดหน้าบ้าน ก็ช่วยกัน เราเป็นเจ้านายแล้วก็ลูกน้องด้วยไง ก็ช่วยแม่บ้านทำงาน เป็นการออกกำลังกายไปด้วย ภูบ้านด้วย แม่บ้านขัดพื้นหน้าบ้านผมก็ช่วยเขาขัด เราถือว่าอยู่ด้วยกัน ช่วยเหลือกันดีกว่า บางคนเขาไม่ทำหรอก แต่ผมทำ” (ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านแห่งหนึ่ง)

“..คุยกับชาวบ้าน เป็นการแลกเปลี่ยนกันมากกว่า คุยกันว่าจะอะไรมันได้ผล ใช้นุ้ยอะไร บางทีเขาไม่รู้ในสิ่งที่เราไม่รู้ บางทีเราไม่รู้ในสิ่งที่เขาไม่รู้ มันเหมือนเป็นการแลกเปลี่ยนกันมากกว่า” (แกนนำชุมชนแห่งหนึ่ง)

“ผมทำงานไม่ยากได้รางวัล เราเกรงใจชาวบ้าน เวลาทำงานชาวบ้านมาช่วยดี ไม่อยากได้หน้าคนเดียว เพราะเราทำอะไรกัน ชาวบ้านก็มาช่วยกัน” (แกนนำชุมชนแห่งหนึ่ง)

3. ใช้ชีวิตแบบพอประมาณ และไม่หลงใหลในลาภยศ

นอกจากแก่นนำชุมชนจะมีความมั่งคั่งน้อยเป็นทุนเดิม ใช้จ่ายเงินแบบพอมีพอกิน ไม่ฟุ่มเฟือยแล้ว การใช้ชีวิตแบบพอประมาณของแก่นนำชุมชน แสดงออกให้เห็นชัดเจนเมื่อต้องการปฏิเสธข้อเสนอที่แก่นนำมีโอกาสที่จะได้เลื่อนตำแหน่งหรือผลประโยชน์ที่ตนเองควรจะได้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความยึดมั่นในคุณค่าของตนเอง ความต้องการยืนยันให้คนอื่นมองเห็นคุณค่าและความมีศักดิ์ศรีในตัวตนที่ได้มาจากการสะสมคุณงามความดี ไม่ใช่การมีตำแหน่งหน้าที่ ลาภยศสรรเสริญ หรือผลประโยชน์ทางสังคม

“ศิลปินกรให้ผมมาสำรวจแต่ละหมู่บ้าน ให้ผมสำรวจแล้วก็ใส่ซองมาให้ ผมไม่เอา..” (ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านแห่งหนึ่ง)

“ผมทำหมด ทำตลอด อีกอย่างเราช่วยด้วยใจ ไม่ได้คิดค่าจ้างอะไร บางทีไปซื้อของ ค่าน้ำมัน คาร์ต ไม่คิดอะไร ไปอย่างเดียว” (ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านแห่งหนึ่ง)

“ผู้นำเรานี้แหละเป็นตัวแทนของการใช้ชีวิตแบบพอเพียงเลย รู้จักประมาณตนเอง เขาเล่ากันว่ามีคนมาชวนลงการเมืองท้องถิ่น เสนอเงินให้ตั้งเยอะก็ไม่เอา ทำงานอยู่กับชาวบ้านดีกว่า แบบนี้น่านับถือ” (ชาวบ้านในชุมชนคนหนึ่ง)

“เขาบอกว่ากำนันทำไมไม่ลงนายก ลงแล้วได้เลย ผมบอกว่าถ้าลาออกจากกำนันไปแข่งเป็นนายกเนี่ย เขาก็มองว่ากำนันมีผลประโยชน์ จะไปกินงบประมาณ ผมอยู่เป็นกำนันเนี่ยศักดิ์ศรีดีแล้ว เพราะฐานะเราก็ไม่ได้เดือดร้อนอะไร เราก็ทำไร่ ผมชอบทางนี้ไง” (กำนันชุมชนแห่งหนึ่ง)

4. มีความอ่อนน้อมถ่อมตน และให้เกียรติผู้อื่น

การเป็นที่รักของทุกคนในชุมชน เป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้แก่นนำชุมชนหลายคนอยู่ร่วมกับชาวบ้านได้อย่างมีความสุขและยั่งยืน ทั้งนี้เนื่องจากแก่นนำชุมชนไม่เพียงแต่จะให้เกียรติผู้หลักผู้ใหญ่หรือผู้ที่อาวุโสกว่าตนเท่านั้น แต่ยังมี ความอ่อนน้อมและให้เกียรติกับทุกคน ซึ่งไม่จำเป็นต้องอาวุโสกว่าตน แต่ให้ความเคารพและยอมรับความแตกต่างของแต่ละคน และเห็นว่าทุกคนมีความสำคัญต่อสังคมเหมือนกัน นอกจากนี้ แก่นนำบางคนยังถือว่าชาวบ้านที่เลือกเขาขึ้นมาทำหน้าที่ดูแลหมู่บ้านเปรียบเสมือนผู้มีพระคุณ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการให้เกียรติผู้อื่นอย่างมาก

“ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน ผมจะนับถือมาก แล้วผมจะไม่เอาเปรียบ คือจะเรียกมาคุย มีอะไรก็ช่วย ค่าใช้จ่าย ผมจะไม่ให้ถึงทางผู้ใหญ่ เราจับได้ก็รับไป ” (กำนันชุมชนแห่งหนึ่ง)

“มันเป็นเรื่องความเชื่อของเขา เราไปยุ่งไม่ได้ มันเป็นเรื่องความเชื่อของเขาว่าถ้าชดยาฆ่าแมลงแล้วจะทำให้ผลผลิตของเขาดี แล้วต่อมาก็ขายไม่ดี เขาไม่ยอมรับกันไง” (แก่นนำชุมชนแห่งหนึ่ง)

“ผมอุทิศให้ตลอด ผมถือว่าผมมาขอใช้หนี้ 3 สมัยที่ผมได้เป็นสมาชิก ผมไม่ได้ใช้หนี้แบบอยู่ในตำแหน่ง แต่ผมใช้แบบเขาให้ช่วยอะไรก็ช่วย ต้องตอบแทนที่เขาเลือกผมขึ้นไปทำงาน” (สมาชิก อบต.แห่งหนึ่ง)

5. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ และชอบช่วยเหลือผู้อื่น

แกนนำในชุมชน ถ้าไม่มีความเสียสละ ไม่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และไม่ชอบช่วยเหลือผู้อื่น เป็นนิสัยปกติโดยส่วนตัวแล้ว ก็ยากที่จะอยู่ร่วมกับชาวบ้านได้โดยสันติสุขอย่างยั่งยืน และเข้าถึงจิตใจของชาวบ้านได้อย่างแท้จริง เพราะการได้มาซึ่งความไว้วางใจและเชื่อในคุณงามความดีที่ชาวบ้านมีต่อแกนนำชุมชนนั้น จำเป็นต้องมีคุณสมบัติเหล่านี้ประจำตัวไว้เสมอ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจ จริงใจ และเต็มใจของแกนนำชุมชนที่จะคอยดูแลทุกข์สุขของพวกเขาได้

“บางทีก็ใช้ที่บ้านเป็นที่ทำประชาคม ใช้เงินส่วนตัวสร้าง บางทีก็ศาลาการเปรียญ” (แกนนำชุมชนแห่งหนึ่ง)

“ถ้าต้องรับซื้อของใคร ผมก็ช่วย ก็เขาไม่มีทางไป ผมมีโอกาสมากกว่าเขา เรายังเห็นใจเขาอยู่ บางครั้งผัวไม่ดีกับเรา แต่เมียก็ยังดี ผมไม่อาฆาตใคร ผมไม่คิด ให้อภัยๆ กันไป” (ประธานชุมชนหมู่บ้านแห่งหนึ่ง)

“บ้านก้านพ้อมีฐานะหน่อย มีอะไรก็เอามาช่วยเหลือ ตอนที่บ้านน้องสาวป่าไฟไหม้ ก็ออกเงินค่าซ่อมบ้านให้หมดเลย นี่ก็เห็นว่ามีโครงการช่วยเหลือชาวบ้านที่ไม่มีเงินลงทุน”(ชาวบ้านในชุมชนคนหนึ่ง)

6. ยึดหลักกติกา ความถูกต้อง และรู้จักแยกแยะถูกผิด

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า แกนนำในชุมชนหลายคนมีความยึดมั่นในกฎและกติกาของชุมชน ใครผิดก็ว่าตามผิด สิ่งไหนไม่ถูกต้องก็จะไม่ปล่อยให้เกิดขึ้น สิ่งเหล่านี้ถือเป็นแบบอย่างที่ดี และทำให้เครือข่ายสมาชิกหรือลูกบ้านมีความเชื่อมั่นในตัวของผู้นำ และนำไปปฏิบัติตามได้อย่างเคร่งครัด

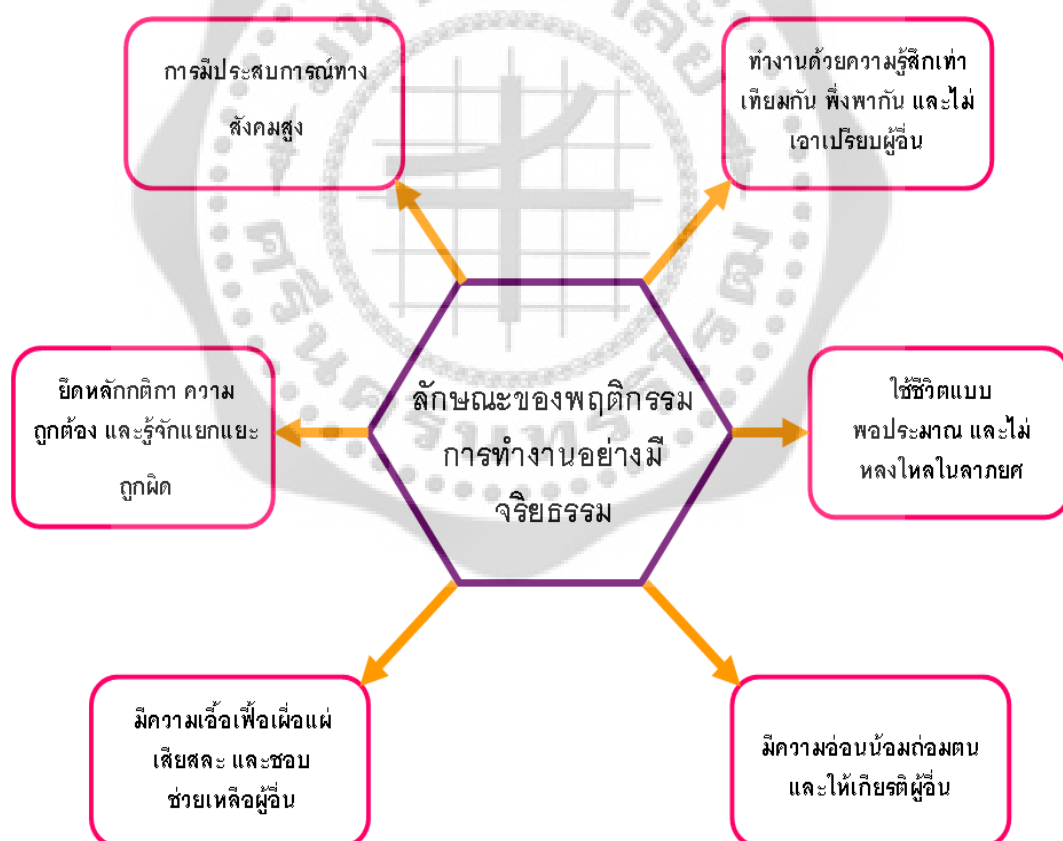
“การเป็นผู้นำในใจผมคิดว่า คนเราถ้ารู้จักแยกผิดแยกถูกได้ถึงจะเป็นผู้นำได้ ต้องรู้ว่าสิ่งที่เราทำมันถูกหรือผิด เราสามารถทำผิดระเบียบได้ แต่ต้องไม่ผิดกฎหมาย สิ่งที่เราผิดระเบียบอาจเปลี่ยนแปลงได้ แต่ผิดกฎหมายเข้าคุกหมดล่ะครับ” (แกนนำชุมชนแห่งหนึ่ง)

“เรื่องการสร้างถนนลูกรังที่สามารถประหยัดได้ห้าแสนกว่าบาท เวลาสร้างถนนจริงๆ ผมตามไปดูว่าใช้ลูกรังจริงหรือเปล่า ปรากฏว่าใช้ดินธรรมดา ผมสั่งหยุด มันไม่ถูกต้อง” (แกนนำชุมชนแห่งหนึ่ง)

“เวลาเก็บเงินต้องเช็ค 3 ขั้นตอน จากบิล จากคนเขียนยอด และก็เงิน อันนี้ต้องตรงกันหมด หากขาด 10 บาทยังต้องหาเลยว่าหายไปไหน” (แกนนำชุมชนแห่งหนึ่ง)

“ผมเคยเห็นแล้วประธานคนนี้ตรงมาก ๆ ใครจะมามีนอกมีในไม่ได้เลย ต้องเป็นไปตามระเบียบ จะถือว่าตัวเองเป็นญาติพี่น้องแล้วจะมีสิทธิ์มากกว่าคนอื่นไม่ได้ ชาวบ้านเลยวางใจไม่กลัวเรื่องโกง ทำงานแบบนี้ต้องซื้อตรง ยึดความถูกต้องไว้ก่อน” (อดีตคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านคนหนึ่ง)

จากลักษณะของพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของแกนนำชุมชนดังกล่าวมาทั้ง 6 ประการ สามารถแสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพประกอบ 2 ลักษณะของพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรม

ตอนที่ 3 มूलเหตุที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรม

เมื่อพิจารณาถึงมूलเหตุที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของแกนนำชุมชนในเขตภาคกลางพบว่ามूलเหตุหลักๆ อยู่สองลักษณะด้วยกันคือ มूलเหตุด้านสภาพแวดล้อม และมूलเหตุที่เป็นลักษณะภายในของบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องและช่วยเหลือหลอมหรือเอื้อให้บุคคลเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรม ซึ่งในการพิจารณาสาเหตุต่างๆ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์แกนนำและสมาชิกกลุ่มเกี่ยวกับประสบการณ์ทางตรงและทางอ้อมที่ผ่านมาในชีวิตตั้งแต่เด็กจนถึงปัจจุบัน โดยจากการวิเคราะห์ดังกล่าว ผู้วิจัยพบมूलเหตุของพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรม ดังนี้

มूलเหตุด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม

1. การถ่ายทอดทางสังคมจากตัวแทนการถ่ายทอดกลุ่มต่างๆ

การถ่ายทอดทางสังคม (Socialization) เป็นกระบวนการส่งผ่านความรู้ ทักษะจากสมาชิกของสังคมรุ่นหนึ่งไปยังสมาชิกอีกรุ่นหนึ่ง คือ สภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม และโอกาสในการปฏิสัมพันธ์กับสังคม และเงื่อนไขในกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม ได้แก่ การเรียนรู้ การปฏิสังสรรค์ทางสังคมและการสื่อสารผ่านกระบวนการเรียนรู้ในลักษณะต่าง ๆ เช่น การถ่ายทอดทางสังคมผ่านครอบครัวในเรื่องของอาชีพ (Work socialization) การถ่ายทอดผ่านกลุ่มเพื่อน กลุ่มองค์กร การถ่ายทอดผ่านหน่วยงานภาครัฐ นอกจากนี้ยังมีการถ่ายทอดทางสังคมผ่านสื่อต่างๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 การถ่ายทอดทางสังคมจากครอบครัวผ่านการอบรมเลี้ยงดูทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

การถ่ายทอดทางสังคมจากครอบครัวนับว่าเป็นมूलเหตุหนึ่งที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของแกนนำจากการสัมภาษณ์แกนนำชุมชนพบว่า การได้รับการอบรมสั่งสอนจากครอบครัวตั้งแต่ในวัยเด็กมีส่วนช่วยเหลือหลอมและปลูกฝังความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนแนวทางการดำเนินชีวิตต่างๆ ซึ่งแกนนำชุมชนส่วนใหญ่สะท้อนเรื่องราวในชีวิตวัยเด็กที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูของครอบครัวว่าพ่อแม่คอยอบรมสั่งสอนให้ทำในสิ่งที่ดีงาม เมื่อตอนเป็นเด็กจะสอนให้รู้จักการทำหน้าที่ของเด็ก การเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ เมื่อโตขึ้นก็เริ่มอบรมสั่งสอนให้รู้จักการทำหน้าที่สมาชิกของสังคม ความรับผิดชอบ และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ซึ่งวิธีการอบรมสั่งสอนนั้นมีทั้งรูปแบบที่เป็นทางการคือการสอนโดยตรง และรูปแบบที่ไม่เป็นทางการคือการสอนแบบทางอ้อมหรือการที่ผู้ใหญ่ทำตัวเป็นแบบอย่างให้เห็น

สำหรับการถ่ายทอดจากครอบครัวที่สำคัญคือการอบรมเลี้ยงดูโดยเฉพาะการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนซึ่งแกนนำชุมชนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มักจะได้รับการอบรมสั่งสอนและได้รับการสนับสนุนจากพ่อแม่ในเรื่องของการทำงาน คือ แกนนำส่วนใหญ่ต้องรับผิดชอบช่วยงานพ่อแม่ตั้งแต่เด็ก เช่น ทำไร่ ทำนา เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย ดังนั้นพ่อแม่กับลูกจึงมีเวลาอยู่ด้วยกันตลอด จึงมีโอกาสได้สอนลูกทั้งเรื่องการทำงาน เช่น วิธีการปลูกพืชสวน ปลูกผลไม้ การดูแลรักษาพืชผลทางการเกษตร รวมถึงสอนวิธีการใช้ชีวิตไปในตัวด้วย ทำให้มีความรักความอบอุ่นในครอบครัว เพราะส่วนใหญ่มักจะเป็นครอบครัวใหญ่ และจะร่วมทุกข์ร่วมสุขกันมาตลอด

“แรงบันดาลใจของเราคือความสามัคคีในครอบครัว กำลังใจในครอบครัวเราดี ถ้าเราทำสิ่งนี้แล้วครอบครัวเห็นดีเห็นงามด้วย มันก็สำเร็จไปด้วยดี มันต้องเข้าใจกัน มันถึงไปรอด” (แกนนำชุมชนแห่งหนึ่ง)

“ตอนนั้นป.4 พ่อเป็นผู้ใหญ่บ้าน ผมเป็นผู้ช่วย ทำงานควบคู่กันมา เป็นตัวแทนพ่อ คือ มันปลูกฝังมา นิสัยคงเป็นอย่างนั้นด้วยแหละ” (ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านแห่งหนึ่ง)

“พ่อแม่พาเราเข้าวัดตั้งแต่เด็ก พ่อก็เป็นมัคทายกวัด เราก็ดำเนินรอยตาม แม่เข้าวัดตลอด เราก็ติดตาม” (ประธานชุมชนหมู่บ้านแห่งหนึ่ง)

“ตอนยายเป็นสาวก็เห็นบ้านผู้ใหญ่แกมาตั้งแต่แกเป็นเด็กๆ เห็นวิ่งตามพ่อไปทำงานที่อำเภอ พ่อแกเป็นกำนันสมัยก่อนต้องเดินไปทำงานเข้าอำเภอที่ก่อกันไปบ้าง ปั่นจักรยานบ้าง ยายก็เห็นผู้ใหญ่นี้ไปกับพ่อตลอด พ่อแกสอนมาดี” (ผู้สูงอายุในชุมชนคนหนึ่ง)

สำหรับวิธีการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่คือ ใช้วิธีสอนด้วยการลงมือทำเป็นแบบอย่าง ทั้งการเรียน การทำงาน และการใช้ชีวิตอยู่ในสังคม

“ดูจากพ่อแม่เรานั้นแหละ แล้วก็คนพื้นที่ ญาติพี่น้อง อะไรที่เขาทำดีก็ทำตาม การให้บุญ มันไม่ยากหรอกทำสวน พอทำแล้วจะเข้าใจไปเอง นักวิชาการบอกมาเราทำตามก็ไม่ได้ผลเหมือนลงมือตัวเองจะเข้าใจกว่า” (แกนนำชุมชนแห่งหนึ่ง)

“..เป็นต้นแบบการเรียนรู้ที่ดีให้ลูกหลาน เป็นที่ปรึกษาที่ดีพอควรในเรื่องงาน กระตุ้นผลักดันในส่วนที่ชอบ” (ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านแห่งหนึ่ง)

“ผมเองไม่มีความรู้เรื่องการเกษตร แต่อาศัยดูจากพ่อแม่” (แกนนำชุมชนแห่งหนึ่ง)

“คือมันมีต้นแบบ แม่ผมเป็นคนขยันมากเลย ทำกับข้าว กินข้าวก็กินทีหลัง ให้คนอื่นกินก่อนแล้วแกล้งกิน ดื่นก็ดื่นก่อนนะ เก็บสตางค์จนปลวกกิน เขามีความมานะมากเลยนะ” (ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านแห่งหนึ่ง)

1.2 การถ่ายทอดทางสังคมจากสถาบันการศึกษา

เมื่อก้าวเข้าสู่วัยแห่งการศึกษาเล่าเรียนแก่นำชุมชนต่างให้มุมมองเกี่ยวกับการได้รับการถ่ายทอดความรู้และการดำรงชีวิตจากสถาบันการศึกษาซึ่งถือได้ว่าเป็นตัวแทนหนึ่งที่สำคัญในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ ทั้งในเชิงวิชาการและในเชิงการดำเนินชีวิตเพื่อเป็นการปูพื้นฐานที่สำคัญก่อนที่จะก้าวเข้าสู่การใช้ชีวิตในสังคมหรือก่อนที่จะก้าวเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ที่ต้องมีภาระความรับผิดชอบที่มากขึ้นทั้งความรับผิดชอบในการประกอบอาชีพและความรับผิดชอบต่อการสร้างครอบครัวที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต

แก่นำชุมชนส่วนใหญ่เห็นว่าช่วงชีวิตที่ผ่านมาสถาบันการศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างให้เกิดความเป็นตัวตนของตนเอง ครูคือเป้าหมายหล่อหลอมความเป็นตัวตนที่สังคมยอมรับ ให้เป็นผู้ที่สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข สอนให้มีทั้งความรู้และคุณธรรมที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิต เช่น การเป็นคนดี ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ เป็นต้น ซึ่งแก่นำชุมชนส่วนใหญ่ยังคงจดจำภาพการเรียนรู้และการอบรมสั่งสอนของครูในวัยเด็กของตนเองได้ และยังสามารถนำแนวทางหรือคำสอนของครูมายึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและการทำงานถึงปัจจุบันนี้

“ปายังจำได้ตอนเด็กๆ เรียนกับครูพร ใจดีมาก สอนทุกอย่าง เด็กรักแก่ทุกคน สอนให้ป้าขยันอดทน เด็กๆ เราก็ยากจนไม่มีอะไรกินเรารู้ว่าลำบากเป็นยังไง ครูพรนี่แหละก็จะคอยสอนให้ทำมาหากินด้วยนะ หางานมาให้ป้าทำจะได้มีเงินกินข้าว ตอนนั้นป้าอยู่ป.4 เอง”(แก่นำอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้านคนหนึ่ง)

นอกจากนี้แล้วแก่นำชุมชนอีกหลายคนก็เห็นว่าสถาบันการศึกษามีส่วนช่วยถ่ายทอดความรู้และแนวทางการทำงานได้อย่างดีเยี่ยมโดยเฉพาะเมื่อได้เข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เช่น ในระดับมัธยมศึกษา อุดมศึกษา หรือการศึกษาในสายอาชีพ สถาบันการศึกษาจะเป็นตัวแทนในการถ่ายทอดทางสังคมที่สำคัญที่ช่วยสร้างความรู้ ความเข้าใจ และเป็นการปูพื้นฐานทางด้านการประกอบอาชีพก่อนที่จะก้าวเข้าสู่ชีวิตการทำงานที่แท้จริงซึ่งบุคคลที่มีส่วนสำคัญที่นอกเหนือจากครูอาจารย์แล้วยังมีกลุ่มเพื่อนที่คอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ รวมทั้งเป็นแบบอย่างที่สำคัญในการถ่ายทอดสิ่งต่างๆ ให้แก่นำชุมชนอีกด้วย

“พอเราได้เรียนสูงขึ้นครูอาจารย์ก็จะเป็นอีกแบบหนึ่งไม่เหมือนตอนเราเป็นเด็กเขาก็จะสอนให้เราเชื่อฟังให้เราเป็นเด็กดี พอเราเรียนสูงขึ้นทีนี้ก็จะสอนเน้นไปที่เรื่องวิชาการ การใช้ชีวิตการทำงาน เขาก็สอนดีนะอย่างตอนที่พี่ไปเรียนที่เทคนิค ครูเขาก็สอนดี สอนงานช่างด้วย เราก็มีอาชีพติดตัวอย่างครูผู้หญิงแก่ๆคนนึงจำชื่อไม่ได้แล้วแกจะเคร่งเรื่องวินัยมาก เสื้อต้องเข้าในกางเกง ต้องมาเรียนตรงเวลา มันก็ดีนะ พอมาทำงานเราก็ติดตัวมาเรื่องตรงเวลา”(ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่ง)

“เพื่อนๆ สมัยเรียนมันมีหลายกลุ่มกลุ่มที่ดีก็จะมีพากันเรียนไอ้ที่ไม่ดีก็จะชวนโดดเราก็เลือกคบไอ้ที่ไม่ดีก็เลี้ยวๆละ บางคนนะเก่งมากช่วยเราได้เยอะเรื่องการเรียน ตอนเรียนมีเพื่อนคนหนึ่งเป็นมหาเก๋า ธรรมชาติธรรมโมมาก ห้ามลุงกินเหล้า ให้ถือศีลแปด ตอนนั้นเราก็อมมันบ้าแต่ก็แปลกเชื่อมันนะ ไม่กินก็ไม่กินลุงก็เลยเลิกกินมาจนวันนี้ ดีนะเวลาทำงานก็ไม่เสีย”(สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่ง)

1.3 การถ่ายทอดทางสังคมจากสถาบันศาสนา

สังคมของแกนนำชุมชนและสมาชิกกลุ่มแกนนำในสมัยก่อน มักจะอยู่ติดบ้านติดวัดตลอดเวลา เพราะคนในสมัยก่อนอยู่ใกล้วัดและพระพุทธรูปศาสนา มาก แม้ในปัจจุบันนี้แกนนำหลายคนก็ยังติดวัด คือไปวัดอย่างน้อยอาทิตย์ละครั้ง วันพระต้องไปทุกครั้ง หรือหลายคนมีหน้าที่เป็นพิธีกรในงานวัดหรือวันสำคัญทางศาสนาอยู่เป็นประจำ ทั้งนี้เนื่องจากแกนนำมีความคุ้นเคยกับวัดมาตั้งแต่เด็ก ปัจจุบันถึงแม้จะมีภาระหน้าที่หลายอย่างที่ต้องดูแลทุกข์สุขของชาวบ้าน แต่ยังไม่ลืมหาเวลาไปเข้าวัดหรือใช้วัดเป็นศูนย์กลางประชาคม สิ่งเหล่านี้มีสาเหตุมาจากการได้รับการอบรมสั่งสอนจากพระสงฆ์และเข้าวัดฟังธรรมตั้งแต่เด็ก จึงทำให้แกนนำใช้ชีวิตได้อย่างมีสติปัญญา และเห็นคุณค่าของการเข้าวัด

“ส่วนใหญ่งานวัด ชาวบ้านจะมาเรียกให้เป็นพิธีกร ช่วยนำสวด ผมจะสวดมอญได้”
(กำนันชุมชนแห่งหนึ่ง)

“วันพระต้องไปทุกวัน วันไหนไม่ไปคนเขาก็คอย” (ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านแห่งหนึ่ง)

“มาวัดที่ไรต้องเจอลุงกำนัน เจอตั้งแต่ก่อนที่จะเป็นกำนันแล้วมาช่วยงานที่วัดตลอด ผมผ่านมาก็เห็นนั่งคุยกับเจ้าอาวาสบ่อยๆ” (ชาวบ้านในชุมชนคนหนึ่ง)

พระสงฆ์มักจะสอนแกนนำในสมัยเด็กด้วยวิธีการใช้คำพูดคำจา หรืออาจจะอ้างอิงจากคำสอนทางพระพุทธศาสนา บางครั้งอาจจะใช้วิธีการบังคับเล็กน้อย เพราะพระสงฆ์ในสมัยก่อนค่อนข้างมีบทบาทมากในการอบรมสั่งสอนคุณธรรมจริยธรรมของคนในชุมชน

“..อยู่กับพระ โรงเรียนอยู่ในวัด หลวงพ่อสอนทุกอย่าง สอนสิ่งที่ให้เราดำเนินชีวิต เรื่องทำความดี...เริ่มจากเข้าตื่นขึ้นมาต้องถือปิ่นโตตามพระ กลับมาพระฉันเสร็จต้องล้าง แล้วอาบน้ำอาบทา แต่งตัวไปโรงเรียน” (แกนนำชุมชนแห่งหนึ่ง)

“..เราไปวัดตั้งแต่เด็ก พระก็จับเรานั่งสมาธิแล้วจิตใจดี” (นายก อบต.แห่งหนึ่ง)

“พระท่านสอนให้เราต้องนั่งพนมมือรับฟังที่ท่านอบรม ครูบาอาจารย์ในโรงเรียนเราต้องคำนับ หลวงพ่อสอนเด็กต้องสวดมนต์ให้ได้ แล้วจะปลูกฝังให้กตัญญู อยู่กับผู้มีพระคุณ ทดแทนผู้มีพระคุณ ผมก็สั่งสมมาตลอด” (ผู้ช่วยกำนันชุมชนแห่งหนึ่ง)

1.4 การถ่ายทอดทางสังคมผ่านสื่อมวลชน

เนื่องจากสื่อเป็นเครื่องมือสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่ส่งสารให้แก่ผู้รับสารได้อย่างรวดเร็วและฉับไว ในปัจจุบันสื่อถือเป็นเครื่องมือที่มีอิทธิพลสูงและคุ้มค่าต่อการประชาสัมพันธ์เชิงรุกอย่างยิ่ง ทั้งสื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ และสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ วารสาร เป็นต้น เพราะได้ผลทันต่อความต้องการของทั้งผู้ที่ต้องการส่งสารและผู้ที่ต้องการรับสาร สำหรับแก่นนำนี้สื่อหรือสื่อมวลชนที่เข้าถึงแก่นนำได้รวดเร็วและฉับไวก็จะประกอบด้วย สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ และสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ วารสาร คู่มือ แผ่นพับ ใบปลิว เอกสารประกอบตามหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานซึ่งการทำงานของแก่นนำในชุมชนนั้นส่วนหนึ่งได้จากการถ่ายทอดผ่านทางสื่อดังกล่าว แก่นนำได้เรียนรู้หลักการทำงานและแนวทางการปฏิบัติตนจากการบริโภคสื่อต่างๆ ที่ส่วนใหญ่ให้เหตุผลในการเลือกรับสื่อว่าเลือกรับตามความสนใจและความชื่นชอบส่วนตัวซึ่งสื่อส่วนใหญ่ที่แก่นนำชื่นชอบและได้เรียนรู้กระบวนการทำงานจะเป็นสื่อโทรทัศน์และวิทยุเป็นหลัก

“เวลานั้นดูรายการทีวีเขาก็จะสอนให้เราทำดี รักษาศีล อย่างรายการธรรมะกัณฐะ มีพระมาเทศน์ในวิทยุก็มีรายการตอนเช้ามีดี พังประจำของวัดสังฆทานนี่ก็ดี เอามาใช้ได้ ใจเราก็สงบ”(แก่นนำชุมชนคนหนึ่ง)

“...ที่นี้ป่าติดตามฟังวิทยุว่าเค้าจัดการวานสมุนไพร่ที่กำแพงแสน เป็นรายการวิทยุที่จัดเกี่ยวกับความรู้ในการทำเกษตรกรรมยั่งยืน และได้มีโอกาสไปดูงานที่กำแพงแสน และได้พูดคุยถึงประสบการณ์การทำเกษตรกรรมยั่งยืนกับผู้จัดรายการ” (แก่นนำเกษตรกรหญิงคนหนึ่ง)

2. การสนับสนุนทางสังคม

2.1 การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว

ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่เล็กที่สุดแต่มีความสำคัญมากที่สุดในการก่อสร้างรากฐานหรือพื้นฐานที่ดีและมั่นคงให้กับบุคคล ดังนั้นครอบครัวจึงเป็นสถาบันที่สำคัญในการสร้างรากฐานที่มั่นคง ซึ่งภายในครอบครัวมีความเห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจ และเอื้ออาทรต่อกัน สำหรับการทำงานนั้นแก่นนำในชุมชนส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว ซึ่งครอบครัวมีอิทธิพลอย่างมากในการสนับสนุนในเรื่องการทำงานต่างๆ เนื่องจากคนในครอบครัวทั้งสามี ภรรยา ลูก หรือพี่น้องก็ล้วนแต่เป็นคนที่มีสำคัญต่อจิตใจทั้งสิ้นเพราะเป็นคนที่สามารถแสดงความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ การเอาใจใส่ ให้กำลังใจ การแสดงความรักความผูกพันต่อกัน การยอมรับนับถือและเห็นคุณค่ากันและกัน ดังนั้นการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ช่วยสนับสนุนให้แก่นนำมีพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรม ซึ่งในการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวของแก่นนำนั้น จะแสดงออกในลักษณะการพูดคุย แลกเปลี่ยนในเรื่องการทำงาน เช่น การทำเกษตร การทำงานในฐานะของตัวแทนชุมชน อย่างงานในตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน กำนัน หรือประธานกลุ่มต่างๆ เป็นต้น ซึ่งจากการสัมภาษณ์

พบว่าแกนนำส่วนใหญ่จะปรึกษาหารือ พูดคุย แลกเปลี่ยนกันระหว่างสามี ภรรยา และสมาชิกในครอบครัว

“...ใช้สมุนไพรไม่กี่ตัว คือถ้าใช้เคมีต้องบวกอีกไร่ละ 700 บาท มาใช้สมุนไพรถูกกว่าเยอะ คนที่บ้าน แฟนก็ไม่ได้ว่าอะไร ก็คุยกัน ช่วยกัน เพราะเราคนทำก็ได้ดี ตอนนั้นก็ทำทั้งทุ่ง บางทีเขาก็มาถามกัน” (แกนนำเกษตรกรรายคนหนึ่ง)

“...อย่างตอนที่ผมใช้เคมี ที่ปล่อยให้แมลงจัดการกันเอง ตัวห้ำ ตัวเบียน เราทำเองก็รู้แล้วที่นี้ก็ให้สามีไปเห็นเอง แกล้งวานให้ไปดูแมลงในนาแทนเรา หาโอกาสให้เรียนรู้เองไม่มีลูกสามี-ภรรยาคุยกันได้ตลอด เวลาแนะนำต้องเริ่มจากคนใกล้ตัวเราก่อน แล้วสามีจะไปเล่าให้คนอื่นฟัง ก็ขยายต่อไป” (แกนนำเกษตรกรหญิงคนหนึ่ง)

“...แต่ชีวภาพนี้แม่บ้านเขาสนับสนุน ให้ความร่วมมือ แต่ก็ไม่ถึงกับยุ่งยง เราทำเขาก็ทำ ไม่มีลูกหนุนแต่ก็ไม่ได้ขัด ทุกวันนี้ก็โอเค” (แกนนำเกษตรกรรายคนหนึ่ง)

2.2 การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงาน

เพื่อนบ้านหรือกลุ่มเพื่อนก็เป็นกลไกหนึ่งซึ่งเป็นแรงกระตุ้นในการขับเคลื่อนให้เกิดการทำงานต่างๆ เนื่องจากเพื่อนบ้านหรือกลุ่มเพื่อนเป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่อยู่ใกล้ชิดและมีความเห็นอกเห็นใจกัน โดยเฉพาะถ้าประกอบอาชีพเดียวกันและรู้จักคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี เมื่อได้ความรู้ ได้พบเจอสิ่งที่ดีหรือประสบความสำเร็จในการทำสิ่งใดก็จะแนะนำหรือบอกต่อให้เพื่อนได้รับรู้โดยไม่หวงหรือเก็บไว้คนเดียว ต้องรีบบอกและชวนกันทำให้เหมือนกัน

“ตอนแรกคนที่เขาทำได้ผล เขาชวนให้ทำเราก็ไม่อย่างทำ กลัวจะทำได้ไม่อย่างเขา แต่พอเขาผลออกก็ลองทำ ลองดู ก็เลยไปเล่าให้เขาฟังว่าลองทำดูอยู่ เขาก็มาดูให้ที่นา มาคุยที่บ้าน บางทีก็ไปคุยที่บ้านเขา เขาก็ดี ไม่หวงวิชา รู้อะไรก็บอกเรา แนะนำเรา พอทำแล้วก็จึงรู้ว่าจากเงินที่ต้องจ่ายไร่ละ 6000 บาท ที่ใส่ยาเคมีทุกวัน ลดเหลือ 3500 บาทได้ แล้วยังได้ข้าวในจำนวนที่มากกว่าจากที่ได้ 60-70 ถึง มาเป็น 70-90 ถึง” (แกนนำเกษตรกรรายคนหนึ่ง)

“เรื่องแมลงนี่ตอนแรกก็ยังไม่มีการเชื่อและสนใจจริงจัง คิดว่าไม่น่าจะได้ ใส่ยาเคมีคิดว่าเห็นผลเร็วกว่า พออดใจ ทำใจก็รู้ว่ามันใช่และเป็นไปได้ตามที่เพื่อนบ้านมาแนะนำ จากที่บ้านอยู่ใกล้กันไม่ได้คุยกันเลย แต่พอมีเรื่องแมลง การทำนาชีวภาพ นาอินทรีย์เข้ามาก็ทำให้มีเวลาคุยกัน เพื่อนบ้านก็จะคอยบอก เพื่อนบ้านก็ญาติๆ กันทั้งนั้น มีอะไรดีๆ เขาก็จะมาบอกตลอดเขาอยากให้ได้เหมือนกัน” (แกนนำเกษตรกรหญิงคนหนึ่ง)

การที่แกนนำชุมชนได้รับความไว้วางใจจากชาวบ้านหรือสมาชิกเครือข่าย ถือเป็นมูลเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้แกนนำชุมชนสามารถดำรงตำแหน่งประธานหรือผู้นำชุมชนเป็นเวลายาวนาน จากการสัมภาษณ์แกนนำหลายคน พบว่า ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งประธานกลุ่ม กำนันผู้ใหญ่บ้านหรือสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.)มาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 สมัย หรือแกนนำหลายคนทำงานในตำแหน่งมาแล้วไม่ต่ำกว่า 10 ปี ทั้งนี้เนื่องจากแกนนำเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไปในชุมชนและได้รับการสนับสนุนที่ดีจากชาวบ้านนั่นเอง

“การตอบรับจากลูกบ้าน 90% ให้การยอมรับ อีก 10% อาจไม่ค่อยได้เจอ ในนี้ผมกินข้าวได้ทุกหลังเพราะเราทำงานให้เขา เห็นเขารักเราเหมือนลูกหลานเราก็ภูมิใจ” (ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านแห่งหนึ่ง)

“เป็นผู้ช่วยนานสิบกว่าปีนะ กำนันเก่าหมดวาระ ชาวบ้านก็บอกว่าให้สมัครเป็นกำนันต่อมา” (กำนันชุมชนแห่งหนึ่ง)

“ผมก็ทำงานเป็นผู้ช่วยกำนันมาหลายปี เห็นการทำงานของท่านแล้ว รู้ว่าเหนื่อยแต่ท่านก็โชคดีมีคนช่วยเหลือเยอะ อย่างในที่ทีมงานนี้ท่านบอกได้ทุกอย่างทุกคนเต็มใจทำงานเต็มที่ บางงานท่านไม่ต้องใช้เลย อาสาทำกันเอง เจอแบบนี้ก็ดีไป” (เพื่อนร่วมงานของแกนนำชุมชนคนหนึ่ง)

2.3 การสนับสนุนทางสังคมจากครูหรือผู้รู้

จากการที่สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความเอื้ออาทรกันสูง การถ่ายทอดหรือการให้ความรู้แก่กันจึงไม่จำเป็นต้องใช้เงินแลกความรู้ ภูมิปัญญาชุมชนท้องถิ่นเสมอไป เพราะความรู้มีอยู่ทุกที่ทั้งในตัวคนหรือครู ผู้รู้ต่าง ๆ ซึ่งพร้อมที่จะให้ความรู้แก่คนที่สนใจ ใส่ใจที่จะเรียนรู้จริง ๆ ซึ่งแกนนำก็เป็นบุคคลที่สนใจ ใส่ใจเรียนรู้ในการทำงานต่าง ๆ ซึ่งอาจได้รับการถ่ายทอดความรู้จากการนั่งฟังบรรยาย การแลกเปลี่ยนพูดคุยในงานต่าง ๆ ของแกนนำแต่ละคน ซึ่งก็จะมีวิทยากร ผู้รู้ในด้านต่าง ๆ มาให้ความรู้พูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการนำเอกสารความรู้มาเผยแพร่

“...อาจารย์เนตร มาเปิดเวทีชาวบ้าน ก็ได้ความรู้มาจากอาจารย์เนตร แล้วแม่บ้านก็เป็นคนที่มาชวนไปทำนาแบบชีวภาพ ไม่ใช่เคมี ไปดูงานเกี่ยวกับเกษตรกรรมยั่งยืนด้วย ลูกก็ศึกษาจากเอกสารที่อาจารย์เนตร สจ.เสมียน มาให้อ่านและก็ดูจากทีวี แต่ช่วงหลังอบต.พาไปดูงานที่สระบุรี”(แกนนำเกษตรชายคนหนึ่ง)

มูลเหตุด้านลักษณะทางจิต

1. ลักษณะมุ่งความสำเร็จในอนาคต

มูลเหตุประการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการทำงานอย่างมีจริยธรรมของแกนนำชุมชน คือลักษณะ มุ่งความสำเร็จในอนาคต เนื่องจากในบางครั้งแกนนำชุมชนอาจจะพบเจออุปสรรคแตกต่างกันไป เช่น ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านหรือสมาชิกกลุ่ม หรือมีความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันในบางเรื่องทำให้ การทำงาน ต้องหยุดชะงัก ซึ่งหลายครั้งทำให้แกนนำหลายคนรู้สึกท้อแท้หมดหวัง แต่ด้วยความอดทน อดกลั้น การมุ่งทำแต่ความดี ทำเพื่อชุมชนของตนเองโดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทน เพื่อให้ทุกคนมีการ พัฒนาชีวิต มีความสันติสุข และช่วยกันพัฒนาชุมชน จึงเป็นสิ่งที่แกนนำทุกคนมีความปรารถนาในใจ และเฝ้ารออยู่เสมอ จนแกนนำหลายคนสามารถทำให้ชาวบ้านยอมรับและเป็นที่รักของทุกคนได้ในที่สุด

“บางครั้งเราเก็บส่วนกลางไม่ได้ บางครั้งถูกต่อว่า บางที่รับไม่ได้ แต่จะทำยังไงได้เพราะเรา ไม่มีสิทธิ์ไปทำอะไรเขา ไม่จ่ายไม่เป็นไร สักวันคุณก็จะเห็นความดี” (ประธานชุมชนหมู่บ้านแห่งหนึ่ง)

“คนส่วนมาก บางทีตรงนี้เขาบอกว่าไม่ใช่ เราก็ต้องยอมเขาบ้าง เพื่อทำงานร่วมกัน ผม ทำงานหวังผลสัมฤทธิ์ ไม่ได้หวังสตางค์ หวังว่าทำไปแล้ว ค่าจะได้ความรู้” (แกนนำชุมชนแห่งหนึ่ง)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่า ปัจจุบันแกนนำหลายคนยังเรียนอยู่ในสถานบันการศึกษานอก โรงเรียน (กศน.) และบางคนกำลังจะหาที่เรียนต่อเพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมถึงแม้ว่าจะมีอายุมาก แล้ว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแกนนำมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะเฝ้าหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เมื่อมี โอกาสและเวลาที่เอื้ออำนวยแกนนำก็พร้อมที่จะศึกษาต่อในสถานบันการศึกษาต่างๆ ถึงแม้ว่าอายุจะ มากแล้วก็ตาม เนื่องจากในสมัยเด็กแกนนำและสมาชิกหลายคนไม่มีโอกาสได้เรียนหนังสือ จึงทำให้ การเรียนหนังสือหยุดชะงักไป แต่แกนนำก็ไม่เคยลืมที่จะกลับมาเรียนต่อให้จบหรือศึกษาต่อใน สาขาวิชาที่ตนเองสนใจ

“จริงๆ แล้วอยากเรียนต่อ ก็ค่อยเรียนรู้ไป หากคิดจะมีครอบครัวต้องตั้งตัวให้ได้ก่อน จะได้ ไม่เป็นภาระของใคร ก็ต้องพัฒนาตนเองต่อไป” (แกนนำชุมชนแห่งหนึ่ง)

2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นแรงจูงใจภายในตัวแกนนำในการทำงานซึ่งผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่ สัมฤทธิ์สูงคือ ผู้ที่มีพฤติกรรมการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ เป็นลักษณะภายในที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ผลักดันบุคคลให้เกิดความเพียรพยายามที่จะ ทำงานจนเกิดผลสำเร็จอย่างดียิ่ง เมื่อประสบความสำเร็จแล้วก็เกิดความภาคภูมิใจ แล้วเมื่อ ล้มเหลวก็ไม่ย่อท้อ พร้อมทั้งจะพยายามทำใหม่อีก ดังนั้นแกนนำชุมชนส่วนใหญ่จึงเป็นผู้หนึ่งที่มี แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง เนื่องจากมักจะชอบอาสาทำงานต่าง ๆ เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่ออาชีพ

ชุมชน สังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ ด้วยมีจิตใจรักการทำงานอย่างไม่ย่อท้อ พึ่งพาตนเองได้และสามารถเป็นที่พึ่งพิงของผู้อื่นได้อีกด้วย การทำนาเป็นอาชีพและเป็นทั้งวิถีชีวิตของแกนนำเอง ด้วยเหตุนี้บรรดาแกนนำจึงต่างมีความมุ่งมั่นในการทำงานแม้จะไม่มีค่าตอบแทนให้มากมายนักก็ตาม

“ลุงทำงานหนักมานานแล้ว ปัญหาก็มีเยอะ แต่ถ้าลุงไม่ท้อชะยังงัยยังงายงานมันก็ต้องเสร็จที่ผ่านมาก็เห็นทำได้ทุกที เหนื่อยนะ แต่เราว่ามันก็ทำท่ายดี ยิ่งงานไหนปัญหามากๆ ยิ่งทำกับชาวบ้าน ปัญหาเยอะต่างคนก็จะเอาตามที่ตัวเองชอบ เราก็ต้องตามแก้กันไป”(แกนนำชุมชนคนหนึ่ง)

“ไม่รู้เอาพลังมาจากไหน เจอปัญหาเยอะแยะ ไม่เห็นแกจะท้อเลย เคยมีเหตุที่ชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือกับแก ด่าแกเสียหาย รู้สึกว่าจะเกี่ยวกับการก่อสร้างศูนย์การเรียนรู้ เลี้ยงเด็กอะไรเนี่ย ชาวบ้านไม่เข้าใจ ไม่ช่วยเลย แกก็ไม่ท้อนะเดินบอกชาวบ้านรายตัวเลย เข้าบ้านนั่นออกบ้านนี้จนชาวบ้านเข้าใจ”(ครูในชุมชนคนหนึ่ง)

สิ่งหนึ่งที่สะท้อนออกมาจากการพูดคุยกับบรรดาแกนนำทั้งหลายในเรื่องการทำงานนั้นพบว่าการทำงานหรือการทำสิ่งต่าง ๆ หากพวกเขาตั้งใจ มุ่งมั่นที่จะก้าวผ่านอุปสรรคต่าง ๆ ไปให้ได้นั้นงานทุกอย่างก็จะประสบความสำเร็จได้ไม่ยาก ความอดทน มานะบากบั่น ความมุ่งมั่นตั้งใจทำงาน ถือเป็นคุณสมบัติที่ดีตัวแกนนำตลอดเวลา และเป็นสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับการทำงานอย่างมีจริยธรรมของแกนนำชุมชน เพราะส่วนใหญ่แกนนำมักมีชีวิตค่อนข้างลำบากและต้องต่อสู้อดทนทำมาหากิน เลี้ยงตัวเอง ช่วยงานตลอดจนเลี้ยงพ่อแม่และครอบครัวตั้งแต่เด็กจนโต จากคนที่มีฐานะยากจนและการศึกษาน้อย เมื่อมีความมุ่งมั่นตั้งใจทำงาน ก็กลายมาเป็นคนที่ประสบความสำเร็จในชีวิตและหน้าที่การงาน เป็นที่ยอมรับในสังคม มีความสุขในความพอกดี พอกมีพอกกิน และมีคนนับถือมากมาย

“ทำเกษตรอย่างเดียวก็ไม่มีเวลาทำอย่างอื่นแล้ว มันต้องคลุกคลีกับต้นไม้พวกนี้ตลอด สัมแก้วคนไม่ค่อยปลูกกัน เพราะมันจุกจิกมาก น้ำ ปุ๋ย ต้องให้ตลอดในช่วงที่ฝนไม่ตก” (แกนนำชุมชนแห่งหนึ่ง)

“ถ้าเราทำไม่ดี เดี่ยวลองใหม่ซี ที่นี้มันจะลุล่วงขึ้นแล้วไซ้ไหม ถ้าไม่ดีแล้วเลิกทำ มันก็จะอยู่อย่างนั้นแหละ มันไปไหนไม่รอดหรอก” (แกนนำชุมชนแห่งหนึ่ง)

3. ความเชื่อในผลแห่งการกระทำของตน

ความเชื่อในผลแห่งการกระทำของตนเป็นอีกมูลเหตุหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการทำงานอย่างมีจริยธรรมของแกนนำชุมชน เนื่องจากประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมาของแกนนำและสมาชิกส่วนใหญ่ มีความเชื่อมั่นในการกระทำของตนเอง เชื่อในผลที่เกิดจากการกระทำของตนเองว่า ถ้าหากต้องการประสบความสำเร็จในชีวิต จำเป็นต้องขยัน อดทน ทำงานหนัก เรียนรู้ความสำเร็จและความผิดพลาด

ด้วยการลงมือทำด้วยตนเอง นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยยังพบว่า แกนนำและสมาชิกจำนวนน้อยมากที่มีความเชื่อเรื่องเครื่องรางของขลัง หรือโชคลาภ เพราะต้องทำมาหากิน ทำงานหาเลี้ยงตัวเองและช่วยพ่อแม่ทำงานตั้งแต่เด็ก

“จบ ป.ตรี วิศวกรรมศาสตร์ เกเรดเฉลี่ยสูงที่สุดของรุ่นนะ ผมรู้ตัวเองเสมอว่าผมไม่ได้เก่งที่สุด แต่ผมมีความพยายามมากที่สุดกว่าคนอื่น เราไม่มีบารมี เราไม่เทียว” (แกนนำชุมชนแห่งหนึ่ง)

“พอเขาแนะนำมา เราก็ต้องลอง ถ้าเราไม่ลองก็ไม่รู้ เราก็ไม่ได้เชื่อง่าย เพราะว่าเราก็จะมาลองของเราเอง เขาทำแล้วได้ผล แล้วทำไมเราจะทำไม่ได้เหมือนเขา ต้องอดทนไว้” (แกนนำชุมชนแห่งหนึ่ง)

“อย่าไปคิดว่าเราคนเดียวไม่ทำให้เปลี่ยนแปลงอะไรได้ ผมมาทำตรงนี้เมื่อห้าปีที่แล้วเรื่องเกษตรอินทรีย์เนี่ยมันขยายผลไม่ใช่น้อยเป็นแสนๆ คน เป็นเครือข่ายที่ออกจากตัวผมไปเนี่ย” (แกนนำชุมชนแห่งหนึ่ง)

4. การรับรู้ความสามารถของตนเอง หรือการเห็นคุณค่าในตนเอง

ลักษณะทางจิตในที่นี้หมายถึง ความรู้สึกเชื่อมั่นในคุณค่าและความสามารถของตนเอง เช่น ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับงานที่ทำ หรือคุณงามความดีของตน ซึ่งจากการสัมภาษณ์ พบว่า แกนนำส่วนใหญ่มีความเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถของตนเองเกี่ยวกับการเกษตร คือมักจะมีความรู้ในผลผลิตทางการเกษตรที่ทำอยู่ เช่น คนที่ค้าขายและปลูกไผ่จะเข้าใจธรรมชาติของไผ่เป็นอย่างดี รู้กลวิธีหลายอย่างที่จะสามารถปลูกไผ่ให้ได้ผลผลิตที่ดี เพราะมีประสบการณ์มาก มีการลองผิดลองถูกมามาก จึงทำให้มีความเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถของตนเองค่อนข้างมาก

“ถ้า 12 เดือนถือว่าอ้อยสมบูรณ์ที่สุดแล้ว ความหวานจะเต็ม คืออ้อยมันเป็นพืชธรรมชาติอย่างหนึ่ง หน้าฝนเค้าจะเจริญเติบโต หน้าหนาว ดินจะเปียก ลมหนาวมา เค้าจะไม่เติบโตแล้ว เค้าจะเปลี่ยนการสะสมความหวานในตัวเค้าแล้ว เป็นพืชชนิดหนึ่งที่แปลก พอฤดูพฤษภาคม ธันวาคม เค้าจะหยุดเจริญเติบโต” (แกนนำชุมชนแห่งหนึ่ง)

สำหรับความเชื่อมั่นในคุณงามความดีของตน แกนนำส่วนใหญ่จะมีหลักยึดเหนี่ยวจิตใจในการทำงานและปฏิบัติตามได้เป็นอย่างดีตลอดมา ทำให้ไม่หลงไปกับบารมีหรือคุณค่าภายนอกตนเอง เช่น ลาภยศสรรเสริญ หรือกระแสและค่านิยมทางสังคม

“คนเรียนอาชีวะส่วนใหญ่จะติดบุหรี เทียว ดูหนัง ดิตสาวอะไรแบบนี้ ผมไม่ติดอะไรทั้งสิ้น เราค่อนข้างเป็นตัวของตัวเองก็สามารถที่จะไม่หลงกระแสพวกนั้น” (แกนนำชุมชนแห่งหนึ่ง)

5. เจตคติที่ดีต่อการทำงาน

เจตคติที่ดีต่อการทำงานเป็นสิ่งหนึ่งที่สำคัญที่มีความเกี่ยวข้องกับการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของแกนนำซึ่งการที่แกนนำมีเจตคติที่ดีต่อการทำงานนั้นก็หมายความว่าบรรดาแกนนำได้ประเมินแล้วว่าการทำงานอย่างมีจริยธรรมเป็นสิ่งที่ดีทำแล้วเกิดประโยชน์ทั้งต่อส่วนรวมและไม่เบียดเบียนตนเอง เกิดความรู้สึกชอบหรือพอใจที่ได้ทำงานอย่างมีจริยธรรม และท้ายที่สุดแล้วมีความพร้อมที่จะทำงานต่างๆโดยอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรม

การมีความรู้สึกที่ดีต่อการทำงาน มีความรักความพึงพอใจในงานที่ทำ เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลต่อการทำงานอย่างมีจริยธรรมของแกนนำชุมชนและสมาชิกเครือข่ายแกนนำ เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้แกนนำมีความสุขในการทำงานและไม่ท้อแท้หมดหวังได้ง่าย จนสามารถอยู่กับงานที่ตนเองทำได้ตลอดเวลาโดยไม่เบื่อหน่าย ก่อให้เกิดการพัฒนาความรู้ความสามารถ ขยายผลผลิต ตลอดจนสร้างเครือข่ายของตนได้และมีความยั่งยืน

“ถ้าผมรู้สึกว่าการทำงานเสียสละแล้วว่า เกิดประโยชน์ต่อหมู่บ้านของผม ผมก็จะทำเต็มที่ เราจะสนุกกับงาน ถ้ามีงานมาให้ผมจะทำเต็มที่เลย” (แกนนำชุมชนแห่งหนึ่ง)

“เราคิดว่าเราเลี้ยงตัวได้แค่นี้เราก็ประสบความสำเร็จแล้ว เราไม่ได้มุ่งหวังสูงมาก เราทำไปด้วยใจรักในการทำสวน ทำไปมันก็มีความสุข” (แกนนำชุมชนแห่งหนึ่ง)

“ไม่ท้อเลยกับงานเพราะเราทำด้วยใจรัก ไม่ได้ทำเพราะหน้าที่เราพร้อมที่จะทำงานอยู่แล้ว” (ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านแห่งหนึ่ง)

“หมู่บ้านเราโชคดีได้ผู้นำดี รักงานที่ทำ ทำงานรับใช้ชาวบ้านเงินเดือนก็ไม่ได้มากมายอะไรงานก็หนัก ถ้าไม่รักงานตั้งแต่แรกก็อยู่ไม่ได้หรอก พอใจมันพร้อมแล้วงานอะไรก็ทำได้ดีทั้งนั้นแหละ”(ชาวบ้านในชุมชนคนหนึ่ง)

6. ความเชื่อและการปฏิบัติทางพุทธ

ชีวิตตั้งแต่วัยเด็กของแกนนำส่วนใหญ่อยู่ใกล้ชิดพระพุทธศาสนา มากหลายคนเคยเป็นเด็กวัดมาก่อน อาศัยข่าวกันบาตรพระเลี้ยงดูจนเติบโต เรียนในโรงเรียนวัด จึงทำให้แกนนำส่วนใหญ่มีการซึมซับความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมและหลักปฏิบัติต่างๆ ทางพุทธศาสนามาโดยตลอด แกนนำบางคนสอนนักเปรียญธรรมได้ มีความเชื่อและความรู้เรื่องหลักคำสอนทางพุทธศาสนาเป็นอย่างดี บางคนเป็นพิธีกรในงานวัดหรือวันสำคัญทางพุทธศาสนา บางคนเคยเป็นมัคนายกมาก่อน สิ่งเหล่านี้

จึงช่วยยืนยันได้ว่าแกนนำมีความเชื่อและการปฏิบัติทางพุทธศาสนาเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นมูลเหตุหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการทำงานอย่างมีจริยธรรมได้

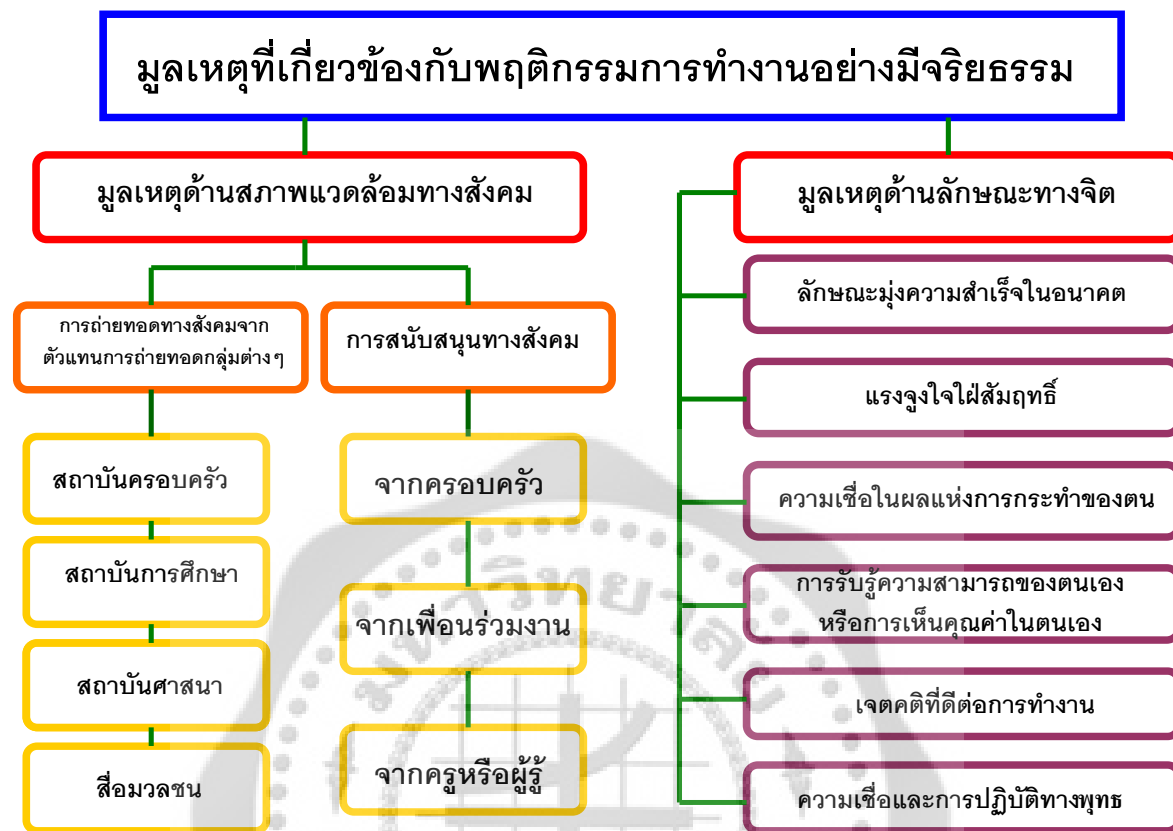
“20 ปี บวชที่บ้านที่ชลบุรี บวชปีเดียวแล้วก็มาเรียนพระธรรมวินัย เรียนพุทธประวัติในพุทธศาสนา” (ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านแห่งหนึ่ง)

“ทุกคนตื่นเช้ามาก็ต้องทำความดีทุกคน ตื่นเช้ามาก็ต้องไหว้พ่อแม่หรือคุณพระที่สอนเรามา พระท่านสอนให้เราต้องนั่งพนมมือรับฟังที่ท่านอบรม ครูบาอาจารย์ในโรงเรียนเราต้องคำนับ หลวงพ่อสอนเด็กต้องสวดมนต์ให้ได้ แล้วจะปลุกฝังให้กตัญญู อยู่กับผู้ที่มีพระคุณ ทดแทนผู้มีพระคุณ ผมก็สั่งสมมาตลอด” (แกนนำชุมชนแห่งหนึ่ง)

“ผมก็บวชเรียน สอบนักธรรมเสร็จก็สึก ผมเดินจากวัดมาที่บ้าน ไม่ได้ขึ้นรถ ออกจากโน้นสามโมงเช้าถึงที่นี่สี่ทุ่มครึ่ง คือเราปฏิบัติตนไว้ว่าจะเดินกลับ” (ผู้ใหญ่บ้านชุมชนแห่งหนึ่ง)

“ผู้ใหญ่เขาไปวัดทุกวันพระเลย งานบุญไม่เคยขาด เวลาโรงเรียนชวนมาสอนเด็กๆนะ เด็กเงิบฟัง เขามีวิธีพูด เล่าประสบการณ์เกี่ยวกับวัดให้เด็กฟัง สอนเรื่องบุญบาปได้ดี”(ครูในชุมชนคนหนึ่ง)

จากมูลเหตุที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของแกนนำชุมชนทั้งมูลเหตุทางด้านสภาพแวดล้อมและมูลเหตุทางด้านลักษณะทางจิตสำนึกแสดงได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 3 มูลเหตุที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของแกนนำชุมชน

จากมูลเหตุของการมีพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของแกนนำชุมชนในเขตภาคกลางดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการที่แกนนำผู้ปฏิบัติงานในชุมชนนั้นมีพฤติกรรมการทำงานที่ดีจนได้รับการยอมรับนับถือจากชาวบ้านในชุมชนนั้นมีหลายปัจจัยด้วยกันที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าว ซึ่งจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้สะท้อนภาพที่ชัดเจนว่าพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมที่เกิดขึ้นนั้นมีได้มาจากมูลเหตุหรือปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งหากแต่เกิดจากหลายปัจจัยร่วมกันทั้งปัจจัยภายในตัวบุคคลเองอย่างลักษณะทางด้านจิตใจและปัจจัยภายนอกตัวบุคคลคืออย่างสถานการณ์ทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่รายล้อมตัวแกนนำชุมชน ซึ่งถือว่าปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยในเชิงบูรณาการที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของแกนนำชุมชนในเขตภาคกลางนั่นเอง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของแกนนำชุมชนในเขตภาคกลางในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของแกนนำชุมชนในเขตภาคกลาง รวมทั้งมูลเหตุในเชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมภายใต้บริบทของชุมชนต่างๆ โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักคือ แกนนำชุมชนจากจังหวัดในเขตภาคกลางจำนวน 23 จังหวัด จังหวัดละประมาณ 3-5 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง(Purposive Sampling)จากแกนนำชุมชนที่พบผลจากการศึกษาในระยะที่ 1 ว่าเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมสูง รวมทั้งเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากบุคคลและชุมชนว่าเป็นผู้มีพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมสูง เป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคคลอื่นๆ ในชุมชน ซึ่งในการศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ส่วนในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

ข้อมูลพื้นฐานของแกนนำชุมชน

แกนนำชุมชนและสมาชิกเครือข่ายของกลุ่มแกนนำที่ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 50-60 ปี เป็นเพศชาย มีครอบครัวและมีบุตรแล้ว จบการศึกษาในระดับชั้นประถมและมัธยม และจบหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) นอกจากนี้ ยังมีหลายคนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับปริญญาตรีและเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.)

แกนนำชุมชนและสมาชิกกลุ่มแกนนำ ซึ่งประกอบไปด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แกนนำกลุ่มออมทรัพย์ต่างๆ ประธานชุมชนหมู่บ้าน นายกอบต. และสมาชิกเครือข่ายของกลุ่มต่างๆ มีอาชีพหลักที่เคยทำมาก่อนหรือทำอยู่ในปัจจุบัน คือ ประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ ทำสวน หรือเป็นเกษตรกร เช่น ปลูกอ้อย ทุเรียน สับปะรด รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปและอาชีพค้าขาย เช่น เลี้ยงวัว ขับรถรับจ้าง และมีอาชีพรับราชการ เช่น ครู ทหาร เป็นต้น ชีวิตในวัยเด็กของกลุ่มแกนนำและสมาชิกค่อนข้างยากจน และอาชีพของพ่อแม่ส่วนใหญ่มักจะประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ เป็นเกษตรกรหรือพ่อค้าแม่ขายเช่นเดียวกัน แกนนำส่วนใหญ่มักจะอยู่กับพ่อแม่ตลอดเวลาดังแต่เด็ก แต่อาจจะมีบางคนที่พ่อแม่ล้มหายตายจากไปบ้าง และส่วนใหญ่ยังต้องช่วยพ่อแม่ทำงานหรือมีภาระที่ต้องช่วยทางบ้านตั้งแต่เด็ก เช่น ช่วยทำนา ทำสวน เลี้ยงวัว ดูแลน้อง ทำกับข้าว หุงข้าว เป็นต้น

สำหรับลักษณะเด่นทั่วไปแกนนำชุมชนและสมาชิกกลุ่มแกนนำเมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่ามี 5 ลักษณะ ได้แก่ 1) มีความขยันและอดทนต่อการทำงาน คือแกนนำและสมาชิกมีความอดทนและรู้งานหนักได้ เนื่องจากต้องช่วยพ่อแม่ทำงานและหาเลี้ยงตนเองมาตั้งแต่เด็กจนโต 2) มีความเมตตาและชอบช่วยเหลือผู้อื่น คือคอยดูแลและช่วยเหลือชาวบ้านและคนในครอบครัว 3) มีความสามารถในการประนีประนอมหรือเป็นคนกลางจัดการความขัดแย้ง คือมีความสามารถในการประนีประนอม ไกล่เกลี่ยลูกบ้านที่มีความขัดแย้งกันได้ 4) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อคนรอบข้าง คือมีการพบปะพูดคุยกับชาวบ้านหรือคนทั่วไปอย่างสม่ำเสมอและมีอัธยาศัยดี และ 5) มีความซื่อสัตย์ในอาชีพของตนและปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง คือมีจุดยืนในการทำงานที่ชัดเจนไม่คล้อยตามใคร แต่จะเน้นเรื่องความซื่อสัตย์ในอาชีพเป็นหลัก

จากลักษณะทั่วไปของแกนนำชุมชนและสมาชิกกลุ่มแกนนำทั้ง 5 ลักษณะ สามารถสรุปได้สองลักษณะ คือพฤติกรรมต่อตนเอง และพฤติกรรมต่อผู้อื่น โดยถ้าเป็นพฤติกรรมต่อตนเอง ได้แก่ มีความขยันและอดทนต่อการทำงาน และมีความซื่อสัตย์ในอาชีพของตน ส่วนพฤติกรรมต่อผู้อื่น ได้แก่ ความเมตตาและชอบช่วยเหลือผู้อื่น มีความสามารถในการประนีประนอมหรือเป็นคนกลางจัดการความขัดแย้ง และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อคนรอบข้าง

ความหมายและลักษณะของพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรม

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า คุณธรรมที่แกนนำชุมชนยึดถือในการทำงานมากที่สุดคือความซื่อสัตย์สุจริต รองลงมาคือความอดทน ความมานะบากบั่น และส่วนที่เหลือคือ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความกตัญญู การยึดทางสายกลาง และการยึดความถูกต้อง ดังนั้น จึงสามารถสรุปนิยามพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมได้ว่าเป็นการปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทนและมานะบากบั่น และมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

จากนิยามพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมในข้างต้น มีความสอดคล้องกับความหมายของพฤติกรรมพลเมืองดีและพฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ กล่าวคือ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2528: 21-35)

1. พฤติกรรมพลเมืองดี หมายถึง พฤติกรรมซื่อสัตย์ พฤติกรรมการรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น พฤติกรรมเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

2. พฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ หมายถึง พฤติกรรมการปรับตัวให้สามารถทำงานแปลกใหม่ได้ เช่น การพัฒนาอาชีพของตน พฤติกรรมการยอมรับนวัตกรรม นอกจากนั้น ยังเป็นพฤติกรรมที่ทำเพื่อส่วนรวมและหมู่คณะ เช่น พฤติกรรมการเป็นผู้นำกลุ่มงาน พฤติกรรมอาสาพัฒนาชนบท เป็นต้น

จากนิยามดังกล่าวข้างต้น สามารถนำมารวมกันเป็นนิยามเดียวได้ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับนิยามพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของแกนนำชุมชน ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายได้ว่า พฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรม หมายถึง การปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น และมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เอื้อต่อการพัฒนาอาชีพของตน รวมถึงการทำเพื่อส่วนรวมและประเทศชาติ

สำหรับลักษณะเด่นหลายประการของแกนนำและสมาชิกแต่ละคนที่สอดคล้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรม มีทั้งหมด 6 ลักษณะ ได้แก่ 1) การมีประสบการณ์ทางสังคมโดยเฉพาะประสบการณ์ในงานที่เกี่ยวข้องกับเงินทองซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ชาวบ้านเกิดความไว้วางใจ 2) ทำงานด้วยความรู้สึกเท่าเทียมกัน พึ่งพากัน และไม่เอาเปรียบผู้อื่น คือทำหน้าที่เป็นตัวแทนความเท่าเทียมของคนในชุมชน มีอะไรก็ช่วยเหลือกันไป ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ พึ่งพาซึ่งกันและกัน 3) ใช้ชีวิตแบบพอประมาณ และไม่หลงใหลในลาภยศ คือกล้าปฏิเสธข้อเสนอกับแกนนำมีโอกาสที่จะได้เลื่อนตำแหน่งหรือผลประโยชน์ที่ตนเองควรจะได้ 4) มีความอ่อนน้อมถ่อมตน และให้เกียรติผู้อื่น คือมีความอ่อนน้อมและให้เกียรติกับทุกคน ซึ่งไม่จำเป็นต้องอาวุโสกว่าตน แต่ให้ความเคารพและยอมรับความแตกต่างของแต่ละคน 5) มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ และชอบช่วยเหลือผู้อื่น คือชอบแบ่งปันช่วยเหลือ และดูแลทุกข์สุขของคนรอบข้างและ 6) ยึดหลักกตिका ความถูกต้อง และรู้จักแยกแยะถูกผิด คือมีความยึดมั่นในกฎและกติกาศาสนาของชุมชน ใครผิดก็ว่าตามผิด

จากลักษณะของพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรม ทั้ง 6 ลักษณะข้างต้นนี้ เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่ามีหลายลักษณะที่สอดคล้องกับนิยามของพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมที่ได้จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกล่าวคือ พฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมเป็นพฤติกรรมที่แกนนำชุมชนแสดงออกในการทำงานอันตั้งอยู่บนพื้นฐานของความดีและความถูกต้อง โดยในการปฏิบัติงานต่างๆ นั้นได้นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ เช่น หลักอิทธิบาทสี่ หลักพรหมวิหารสี่ สังคหวัตถุสี่ และสัปปริยธรรมเจ็ดซึ่งจากลักษณะดังกล่าวที่วิเคราะห์ได้จากคุณลักษณะและพฤติกรรมการทำงานของบรรดาแกนนำจะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าวนี้ หรืออาจกล่าวได้ว่าในชีวิตการทำงานของแกนนำในชุมชนได้มีการนำหลักธรรมที่สำคัญทางพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการทำงานเพียงแต่ไม่ได้มีการบอกกล่าวชัดเจนว่าตนเองได้นำหลักธรรมใดมาใช้เนื่องจากเป็นการบูรณาการเข้าสู่การทำงานอย่างกลมกลืนกับวิถีชีวิตนั่นเอง

มูลเหตุของพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรม

ในส่วนของปัจจัยด้าน**สภาพแวดล้อมทางสังคม** ประกอบด้วย การถ่ายทอดทางสังคมจากสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา และสื่อมวลชน กล่าวคือ การถ่ายทอดทางสังคมจากสถาบันครอบครัว คือการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน โดยการที่แกนนำมีครอบครัวที่สมบูรณ์ และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก และมีความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว จะส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรม ส่วนการถ่ายทอดทางสังคมจากสถาบันศาสนา คือการได้รับการอบรมสั่งสอนจากพระสงฆ์ เพราะแกนนำมีความใกล้ชิดกับวัดมาตั้งแต่เด็ก การได้รับการถ่ายทอดจากพระสงฆ์ จึงส่งผลต่อการทำงานอย่างมีจริยธรรมได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทางสังคมวิทยาที่ว่าด้วยกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม(Socialization) ที่ถือว่าเป็นกระบวนการในการอบรมขัดเกลาให้บุคคลได้เกิดการเรียนรู้ มีความคิดความเชื่อและการปฏิบัติที่เหมาะสม เป็นการปลูกฝังค่านิยม เจตคติต่างๆ ให้แก่บุคคลโดยผ่านสถาบันหลักต่างๆในสังคม เช่น ครอบครัว การศึกษา ศาสนา เป็นต้น ที่ถือว่าเป็นตัวแทนในการถ่ายทอดที่มีบทบาทและมีอิทธิพลต่อการหล่อหลอมความเชื่อและแนวทางการปฏิบัติของบุคคลโดยตัวแทนการถ่ายทอดทางสังคมดังกล่าวถือว่าเป็นบุคคลที่มีนัยสำคัญหรือเป็นกลุ่มอ้างอิงของบุคคลในการตัดสินใจหรือแสดงพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งบุคคลมีแนวโน้มที่จะทำตามหรือคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงที่ตนเห็นว่ามีค่าสำคัญกับตนและเป็นตัวแบบที่ดีที่ควรกระทำตาม

ส่วนปัจจัยอีกด้านหนึ่งคือ **การสนับสนุนทางสังคม** เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรม โดยแกนนำส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และจากเพื่อนร่วมงานหรือชาวบ้านในชุมชน ในหลายๆด้านด้วยกันทั้งการให้กำลังใจ การให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือในการทำงานต่างๆ ซึ่งทำให้การทำงานของแกนนำสามารถดำเนินไปได้ด้วยดี ทั้งนี้การสนับสนุนทางสังคมเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการทำงานที่มีส่วนช่วยส่งเสริมให้การทำงานต่างๆ สามารถดำเนินไปได้ด้วยดีเป็นปัจจัยทางด้านสังคมที่เอื้อให้บุคคลสามารถทำงานได้อย่างดีโดยเฉพาะการทำงานที่ต้องเสียสละเพื่อส่วนรวมของแกนนำชุมชนซึ่งเป็นงานที่ไม่มีค่าตอบแทนหรือมีค่าตอบแทนเพียงน้อยนิดนี้ การได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นอย่างเหมาะสมย่อมมีส่วนสำคัญที่ทำให้การทำงานของแกนนำชุมชนสำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี

สำหรับสาเหตุภายในหรือ **ลักษณะทางจิต** ปัจจัยแรกที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมซึ่งเป็นลักษณะทางจิตของคนดีและคนเก่ง คือ **ลักษณะมุ่งความสำเร็จในอนาคต** ซึ่งเป็นการที่แกนนำหลายคนมีความอดทนอดกลั้นต่ออุปสรรคที่ทำให้เกิดความท้อแท้ มุ่งทำแต่ความดี ทำเพื่อชุมชนของตนเองให้เกิดการพัฒนาอย่างสันติสุขโดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทน และเป็นสิ่งที่แกนนำทุกคนมีความปรารถนาในใจและเฝ้ารออยู่เสมอ ลักษณะมุ่งความสำเร็จนี้เป็นพลังภายในตัวของแกนนำเป็นสิ่งที่ช่วยให้แกนนำมองเห็นถึงความสำคัญของสิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตซึ่งจะส่งผลให้มีการทำงานใน

หน้าที่ให้ดีที่สุดเพื่อประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นในภายหน้า ส่วนอีกปัจจัยหนึ่งคือ **แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์** เป็นลักษณะทางจิตที่เกี่ยวข้องกับความอดทน มานะบากบั่น ความมุ่งมั่นตั้งใจทำงาน ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ติดตัวแกนนำตลอดเวลา และเป็นสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับการทำงานอย่างมีจริยธรรมของแกนนำชุมชน โดยแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามทฤษฎีตันไม้จริยธรรมคือ ยอมรับที่จะแก้ปัญหา มานะบากบั่น ฝ่าฟันอุปสรรคในการทำงานหรือแก้ปัญหาจนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของตน มีความมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จตามจุดหมายโดยไม่ย่อท้อ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2538: 87) นอกจากนี้ **ความเชื่อในผลแห่งการกระทำของตน** เป็นอีกมูลเหตุหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรม โดยลักษณะเด่นที่แสดงออกมาคือ ความรับผิดชอบและยอมรับผลจากการกระทำของตนเอง เชื่อว่าผลที่เกิดกับตนเป็นเพราะการกระทำของตนไม่ใช่เกิดจากความเชื่อเรื่องโชคละชะตาหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ คือถ้าหากต้องการประสบความสำเร็จในชีวิต จำเป็นต้องขยัน อดทน และทำงานหนัก ซึ่งมีแนวคิดที่สอดคล้องกับความเชื่ออำนาจในตนตามทฤษฎีตันไม้จริยธรรมคือ มีความเชื่อว่าผลที่เกิดกับตนเป็นเพราะการกระทำของตนไม่ใช่เกิดจากความบังเอิญ โชค เคราะห์ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือบุคคลอื่นดลบันดาลให้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2538: 87)

ปัจจัยทางจิตอีกสาเหตุหนึ่งคือ **การรับรู้ความสามารถของตนเอง หรือการเห็นคุณค่าในตนเอง** โดยแกนนำจะมีความความรู้สึกเชื่อมั่นในคุณค่าและความสามารถของตนเอง เช่น ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับงานที่ทำ หรือคุณงามความดีของตน ซึ่งมีความสอดคล้องแนวคิดของแบรนด์เดน (Branden. 1981: 110) ที่กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างความรู้สึกในความสามารถของบุคคล (sense of efficacy) และความรู้สึกมีคุณค่าของบุคคล (sense of worth) เป็นความเชื่อมั่นในความสามารถของตนและเชื่อมั่นในคุณค่าของการมีชีวิตอยู่

นอกจากนี้ ยังมีลักษณะทางจิตอีกด้านหนึ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมคือ **เจตคติที่ดีต่อการทำงาน** ซึ่งหมายถึงการที่แกนนำมีความรักความพึงพอใจในงานที่ทำ เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้แกนนำมีความสุขในการทำงานและไม่ท้อแท้หมดหวังได้ง่าย จนสามารถอยู่กับงานที่ตนเองทำได้ตลอดเวลาโดยไม่เบื่อหน่าย ทั้งนี้เนื่องจากการเจตคติเป็นสิ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบุคคลเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมต่างๆ ดังนั้นการที่แกนนำชุมชนมีเจตคติที่ดีต่อการทำงานย่อมมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมการทำงานที่ดีด้วยนอกจากนี้ **ความเชื่อและการปฏิบัติทางพุทธ** เป็นอีกมูลเหตุหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรม กล่าวคือ แกนนำที่มีหลักศีลธรรมประจำใจ มีความรู้และความเชื่อในเรื่องพระพุทธศาสนาค่อนข้างดี และน้อมนำหลักคำสอนในทางพุทธศาสนามาเป็นแนวทางในการทำงานนั้นมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้แกนนำมีพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมด้วย ทั้งนี้เนื่องจากการที่แกนนำชุมชนมีความเชื่อและการปฏิบัติทางพุทธซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ดีงามและเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับคนดี การยึดถือหลักธรรมคำสอน

ที่เกิดจากการได้รับถ่ายทอดมาจากสถาบันศาสนา การผ่านประสบการณ์การบวชเรียนและใช้ชีวิตบางช่วงในการทำประโยชน์เพื่อพุทธศาสนามีส่วนช่วยเสริมสร้างให้บุคคลมีความเชื่อและการปฏิบัติทางพุทธและเมื่อต้องเข้ามาทำงานในฐานะแกนนำชุมชนสิ่งเหล่านี้จะถูกนำมาใช้เป็นกรอบหรือเป็นแนวทางในการทำงาน

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

จากผลการศึกษาเรื่องพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของแกนนำชุมชนในเขตภาคกลางนั้นพบว่าการทำงานของแกนนำมีลักษณะที่น่าสนใจและเป็นทางเลือกหนึ่งของการส่งเสริมพฤติกรรมการทำงานที่น่าจะนำไปพัฒนาให้เกิดการยอมรับอย่างแพร่หลายได้ ด้วยการนำองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับมูลเหตุของการมีพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมทั้งมูลเหตุด้านสภาพแวดล้อมที่ได้รับ การถ่ายทอดทางสังคมจากส่วนต่างๆ การสนับสนุนทางสังคม และมูลเหตุด้านลักษณะทางจิตใจของแกนนำที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งความสำเร็จในอนาคต ความเชื่อในผลแห่งการกระทำของตน เจตคติที่ดีต่อการทำงาน และความเชื่อและการปฏิบัติทางพุทธ ลักษณะเหล่านี้ช่วยผลักดันให้แกนนำมีพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรม ดังนั้นควรมีการพัฒนาและเสริมสร้างลักษณะทางด้านจิตใจดังกล่าวให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลที่เป็นแกนนำชุมชน รวมทั้งการสร้างหรือส่งเสริมสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ทางสังคมที่อยู่รอบตัวแกนนำชุมชนให้เอื้อต่อการทำงานย่อมเกิดประโยชน์อย่างมากในการที่จะพัฒนาพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมซึ่งอาจจะเสนอในลักษณะของการจัดโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาลักษณะทางจิตโดยเฉพาะการพัฒนาเจตคติที่ดีต่อการทำงานซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการมีพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรม นอกจากนี้จากผลการศึกษาที่พบว่าบรรดาแกนนำส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในการทำงานซึ่งชุมชนในจังหวัดอื่นๆ ตลอดจนหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคคลที่ทำงานในระดับท้องถิ่นต่างๆ สามารถนำองค์ความรู้ดังกล่าวที่ได้ไปเป็นแนวทางในการจัดอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากร ซึ่งจะเกิดผลในเชิงปฏิบัติอย่างยั่งยืนต่อไป

นอกจากนี้ในเรื่องของบทบาทหน้าที่ของสถาบันต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้คนควรมีส่วนปลูกฝังให้บุคคลมีพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมซึ่งสามารถกระทำได้ตั้งแต่ระดับครอบครัว กล่าวคือครอบครัวควรให้การถ่ายทอดทั้งเป็นทางการ เช่น การพร่ำสอนอบรมสิ่งที่พ่อแม่เคยมีประสบการณ์มาก่อนโดยการยึดถือหลักธรรมคำสอนต่างๆ เป็นแนวทาง เช่น ศีลห้า หลักอริยบทสี่ และพรหมวิหารสี่ เป็นต้น และการถ่ายทอดที่ไม่เป็นทางการ เช่น การเป็นตัวอย่างหรือเป็นตัวอย่างของพ่อแม่หรือผู้ปกครองในเรื่องการทำความดีวัตรประจำวัน ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับเพศของเด็ก เช่น แม่เป็นผู้ถ่ายทอดในเรื่องของงานบ้าน ส่วนพ่อก็จะเป็นตัวอย่างในการทำงานอาชีพ จึงกล่าวได้ว่าการมอบภาระที่เหมาะสมกับวัยก็จะช่วยให้เด็กได้รับการฝึกบทบาทและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

สำหรับญาติพี่น้องหรือบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กต้องตระหนักว่าคำพูด วาจา การกระทำ ต่างๆ ที่ตนแสดงออกเป็นสิ่งที่จะเป็นตัวอย่างให้เด็กเห็นและกระทำเป็นแบบอย่างเมื่อเติบโตขึ้น

ในระดับสถานศึกษาครูและบุคลากรที่อยู่ในโรงเรียนทุกคนควรตระหนักว่ามีอิทธิพลโดยตรงต่อนักเรียน ดังนั้น การสอนควรมีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมที่สำคัญลงไปด้วย รวมทั้งการ แสดงออกของครูและบุคลากรต้องระมัดระวังเพราะจะเป็นตัวอย่างให้เด็กเห็นอันจะส่งผลต่อการมี พฤติกรรมที่ดีงามต่อไปในอนาคต

ในส่วนของสถาบันศาสนาเอง จากผลการวิจัยพบว่าสถาบันศาสนามีส่วนสำคัญในการปลูกฝัง ความคิด ความเชื่อ ค่านิยมและการปฏิบัติของบุคคลอย่างมาก ดังนั้น ควรมีการส่งเสริมให้บุคคลมี โอกาสได้รับการอบรม เรียนรู้หลักธรรมและการดำเนินชีวิตจากสถาบันศาสนามากขึ้น

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติจะมุ่งเน้นที่การทำหน้าที่ของสถาบัน หลักที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคคลซึ่งมีส่วนช่วยสนับสนุนให้บุคคลมีพฤติกรรมการทำงานอย่างมี จริยธรรมและสิ่งหนึ่งที่สำคัญคือ หากมีการประสานความร่วมมือระหว่างสถาบันต่างๆ ก็จะทำให้การ พัฒนาบุคคลมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากองค์ความรู้เบื้องต้นที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปเป็นฐานในการวิจัยใน เชิงการต่อยอดองค์ความรู้เชิงวิชาการ หรือการวิจัยในเชิงปฏิบัติการต่อไป ซึ่งการนำไปศึกษาวิจัยครั้ง ต่อไปอาจดำเนินการในลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) โดยเลือกชุมชนและ แก่นนำที่มีความพร้อมที่จะร่วมกันพัฒนาพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมต่อไป

2. การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีแก่นนำชุมชนที่อยู่ในเขตจังหวัดภาคกลาง ในโอกาสต่อไปควรมีการศึกษาในภูมิภาคอื่นๆ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้และได้เห็นความหลากหลายของ ภูมิภาคอื่นอย่างกว้างขวางขึ้น

บรรณานุกรม

- กนิษฐา ตัณฑพันธ์. (2541). ลักษณะทางจิตสังคมและลักษณะทางพุทธที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการให้การพยาบาลตามบทบาทเชิงวิชาชีพ. ปรินญานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กาญจนา เหมะธรร. (2542). การศึกษาพฤติกรรมการทำงานของพนักงานสายการผลิต บริษัท สหโมเสค อุตสาหกรรม จำกัด(มหาชน). ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- งามตา วนิทานนท์. (2536). ลักษณะทางพุทธศาสนาและพฤติกรรมศาสตร์ของบิดามารดาที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูบุตร. รายงานการวิจัย. ฉบับที่ 50. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- งามตา วนิทานนท์. (2540) “เทคนิคการประมวลเอกสารเพื่อการวิจัย.” กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (อัดสำเนา).
- จินตนา บิดมาศ และ คนอื่น ๆ. (2529). คุณลักษณะของข้าราชการพลเรือน. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2538). ทฤษฎีต้นไม้วิจัยธรรม: การวิจัยและการพัฒนาข้าราชการพลเรือน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2545, พฤษภาคม-สิงหาคม). “ลักษณะการวิจัยทางจิตพฤติกรรมศาสตร์ที่สามารถชี้แนะการพัฒนาบุคคลอย่างครบวงจร.” วารสารวิทย์การวิจัย. 15(2): 130-165.
- บุญมี แท่นแก้ว. (2539). จริยศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไอดีเอ็นเอสโตร.
- ปริญญา ณ วันจันทร์. (2536). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการทำงานของครูประถมศึกษาในจังหวัดเชียงราย. ปรินญานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2544. จิตวิทยาการบริหารบุคคล. กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.
- มูลนิธิกลุ่มอัครเมืองน่าน (2541). รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการพัฒนาศักยภาพศูนย์ศึกษาดูงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม.
- พรพรรณ ชุ่มจันทร์. (2534). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม ศึกษาเฉพาะกรณีโรงงานผลิตน้ำอัดลม. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- รุ่งทิพย์ เสลานอก. (2534). *พฤติกรรมการให้บริการของพนักงานในเครือเจริญโภคภัณฑ์: ศึกษาเฉพาะกรณี บริษัท ซี.พี. เซเว่น อีเลฟเว่น จำกัด มหาชน จำกัด (มหาชน)*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- เรวัต สดมณี. (2544). *ปัจจัยทางจิตสังคมกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรม ศึกษากรณีกำลังพลในสายงานปลัดบัญชี*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. ถ่ายเอกสาร.
- ลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทร และวิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี. (2524). *ครอบครัวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจของคนไทย*. รายงานวิจัยฉบับที่ 25. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ลำดวน ศรีมณี. (มปป). *จริยธรรมและจริยศาสตร์ตะวันออก*. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก จำกัด.
- วันชัย มีกลาง (2530). *ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ความเข้าใจและการปฏิบัติตามและการได้รับการถ่ายทอดทางศาสนาจากบิดามารดาของนิสิตระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมพร กฤษณพิพัฒน์. (2541). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรักษาวินัยของข้าราชการตำรวจและกรณีศึกษาข้าราชการตำรวจ กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ กองบัญชาการตำรวจนครบาล*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2541). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนิสรา จรัสศรี. (2541). *ลักษณะทางพุทธและพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการพยาบาลผู้ป่วยติดเชื้อเอดส์ของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลสังกัดสำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร และสังกัดกรมการแพทย์กระทรวงสาธารณสุข*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อมรา เล็กเรณสิน. (2542). *คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- อุทัยรัตน์ เนียรเจริญสุข. (2544). *ปัจจัยทางชีวสังคม ลักษณะทางพุทธและจิตลักษณะที่มีผลต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมผลิตเครื่องประดับ*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- Denzin, K. Norman; & Yvonna S. Lincoln. (eds). (2000). *Handbook of Qualitative Research*. London: Sage Publications.
- Hoffmann, M.I. (1979). "Development of Moral Thought: Feeling and Behavior", *American Psychologist*.

- Stake, R. E. (1994). Case studies. In N.K.Denzin and Y.S.Lincon (Eds.). *Handbook of qualitative research*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- _____. (1995). *The art of case study research*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- _____. (1988). Case study methods in educational research: Seeking sweet water. In R.M.Jaeger(ed.). *Complementary methods for research in education*. Washington, DC: American Educational Research Association.

ตัวอย่างบทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 1

ผู้ให้สัมภาษณ์ กำนัน อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

วันที่สัมภาษณ์ 28 สิงหาคม 2552

เวลาสัมภาษณ์ 10.00-12.00 น.

ผู้สัมภาษณ์ ฐาศุภกร จันประเสริฐ

ผู้จัดบันทึก บุญญรัตน์ ขจรกิตติกุล

Q แนะนำโครงการวิจัยและพูดคุยเรื่องทั่วไปตามถึงงานที่ทำเกี่ยวกับไร่อ้อยเป็นอย่างไรบ้าง

A อ้อยโดยตรงเลย สมาคมซึ่งขณะนี้ทั่วประเทศ 7 สมาคม

Q แล้วตั้งแต่มีสมาคมนี้มีอะไรเปลี่ยนแปลงขึ้นกับชาวไร่อ้อยบ้างคะ

A คือ (ลากเสียงยาว) การบริหารของกฎหมายพระราชบัญญัติอ้อยและน้ำตาลทราย พ.ศ. 2527 มันมีตัวแทน คือ สมาคมเป็นตัวแทนชาวไร่ แล้วก็มีราชการ 4 กระทรวง กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตร กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลัง จะเป็นตัวแทนฝ่ายราชการ และก็มีฝ่ายโรงงาน จะมี 3 ฝ่ายเป็นตัวแทนซึ่งเค้าจะมีกฎ มีบอร์ดต่างๆ ตามกฎหมายอ้อย จะมีบอร์ด กน. เนี่ยมีบอร์ดสูงสุด ซึ่งผมขณะนี้ก็เป็นกรรมการอยู่ มีตัวแทนชาวไร่ 9 คน โรงงาน 7 คน และก็มีราชการ 5 กระทรวงเป็นตัวแทนอยู่

Q น่าสนใจนะได้รับตำแหน่งเป็นบอร์ดเนี่ย

A บอร์ดนี้แต่งตั้งได้ก็โดย 3 กระทรวงที่ลงนาม คือ รัฐมนตรีอุตสาหกรรม รัฐมนตรีเกษตร รัฐมนตรีพาณิชย์ ลงนามแต่งตั้งกันนี้ ไม่ใช่แต่งตั้งอย่างงี้ ต้องแต่งตั้งจากรัฐมนตรีแล้วก็เข้ากรม.

Q เค้าพิจารณาจากอะไร จะเลือกคนสักคนมาเป็น

A คือเค้า พิจารณาคะแนนปริมาณอ้อยของแต่ละพื้นที่เนี่ย สมมติว่ายังเค้าตั้งไว้ 1000 คะแนนเนี่ย แล้วก็องค์กรเราเนี่ย ผมลืมไปว่าจะมีชาวไร่อ้อยจะมี 3 สถาบันด้วยกัน คือ อันแรกนี่คือสหพันธ์ชาวอ้อยแห่งประเทศไทยเนี่ยมี 10 สมาคม แล้วก็ชมรมอีสานเนี่ยมี 12 สมาคม แล้วก็สหสมาคมชาวไร่อ้อยแห่งประเทศไทยเนี่ยมีประมาณเจ็ดแปดสมาคม นี่รวมไปแล้วเป็น 27 แล้วก็จะมีย่อยออกไปอีก ที่ยังไม่ได้เป็นสถาบันจดทะเบียนถูกต้องตามพระราชบัญญัติไร่อ้อยน้ำตาลทรายอีก 2 สมาคม คือ การจดทะเบียนไร่อ้อยใช้สมาคมนี้ก็มีกฎหมายอีก คือว่าสมาคมนั้นต้องมีสมาชิกส่งอ้อยไม่เกินไม่ต่ำกว่า 55% ของโรงงานที่ตั้งอยู่ แล้วก็สมาชิกไม่ต่ำกว่า 600 คน

Q โหเยอะเหมือนกันนะคะ

A สะถึงจะเป็นสมาคม สถาบันที่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติอ้อยและน้ำตาลทราย เพราะฉะนั้นผมก็ด้านอื่นไม่รู้ รู้อย่างเดียวคืออ้อย ก็ผมพอเรียนจบมาก็จะ 30 ปีก็อยู่ในวงการไร้อ้อยมาตลอด

Q เชี่ยวชาญ

A สะก็รู้กฎหมายอ้อยมาตลอด เพราะฉะนั้นเราก็เป็นบอร์ดมาตลอดเป็นตัวแทนชาวไร่มารวมตลอด ส่วนมากก็ไม่ได้หยุดเลยเข้ากรุงเทพตลอด

Q ต้องเข้าไปทำอะไรคะในกรุงเทพ

A คือมีบอร์ดหนึ่งที่ผมอยู่เนี่ย กน เนี่ยบอร์ดหนึ่ง

Q กน นี่อะไรคะ

A คณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย

Q อ้อนี่คือชื่อย่อ

A ชื่อย่อ กน แล้วกับบอร์ดนโยบายขายน้ำตาลส่งออก โคเวตา ข เนี่ย จะมีฝ่าย 4 กระทรวงที่ผมกล่าวมา กระทรวงเกษตร พาณิชย์ กระทรวงการคลัง กระทรวงอุตสาหกรรมเนี่ย เป็นตัวแทนแล้วก็มีชาวไร่ 3 คน แล้วก็มีโรงงาน 2 คน เป็นผู้ขายน้ำตาลเนี่ยส่งออก แล้วก็ถ้าขายได้เนี่ย จะเอาน้ำตาลที่ขายได้เนี่ยมาคิดเป็นราคาอ้อยให้กับชาวไร่อ้อยทั่วประเทศ นี่ก็สำคัญคือเราต้องไปรู้ข้อมูล เพราะตลาดอ้อยเหมือนกับหุ้นเหมือนกับหุ้นเราขึ้นลงทุกวันทั่วทุกชั่วโมง ทุกวัน

Q อ้อเนี่ยนี้ไม่รู้เลย (หัวเราะ) ไม่ได้ขายกันง่าย ๆ

A เออ ไม่ได้ขายกันง่าย ๆ เหมือนหุ้นนั่นแหละ คือเราไม่รู้ขนาดต เงินเหรียญก็เหมือนกัน มันจะอ่อนมันจะแข็งเราก็ต้องใช้ความเ่ง เคา ก็ไม่ได้ใช้ความเก่ง ใช้ความเ่ง มันจะขึ้นขึ้น พอเปิดตลาดมันจะขึ้นลงขึ้นลงมันจะมี

Q หมายความว่าเราต้องมีของอยู่ในสต็อก ถ้าราคาขึ้นเราก็ปล่อยของ

A อ่าถ้าเราพอใจเนี่ย เราพอใจเออถ้าราคาเนี่ย แต่ปีนี้เราขายไปได้ 71% เนี่ยมันเท่ากับ 18.80% เนี่ยมันเท่ากับราคาอ้อยประมาณเกือบ 1000 บาท ถือว่าเราก็ประกันให้ชาวไร่อ้อยเราได้ 1000 บาท ผมนี้ส่วนมากจะรอบรู้ทางอ้อย

Q อ้อย ดีคะ

A ตำบลผมนี้ทำไร่อ้อย 95% นะอาจารย์

Q โห เยอะจัง

A แล้วก็จ.ลพบุรีเนี่ยอ้อยเนี่ยประมาณตก 3 ล้านตัน เพราะเป็นพืชเศรษฐกิจ แล้วก็สระบุรีเนี่ยมีไม่มากที่โรงงานตั้งมีแค่ประมาณ 4-6 แสนตัน

Q ลูกชายทำบริษัทมิตรผล

A อ้อ มิตรผลใช้

Q แต่เค้าไม่ได้ทำน้ำตาล เค้าทำไอ้อะไรอะ

A เอทานอล

Q ไอ้อ้อย กากอ้อยที่มำทำเฟอร์นิเจอร์ เค้าก็อยู่บริษัทแบบนั้น บอกเป๋อจ้งไม่ได้ทำอะไรเลย กลุ่ม

A เพราะมิตรผลนี่เค้าเป็นกลุ่มใหญ่อันดับหนึ่งของประเทศ

Q อ้อค่ะ แต่ลูกชายเนี่ยเดิมเค้าทำซีพี ูทำงานถึงสี่ห้าทุ่ม แล้วพอย้ายมาอยู่มิตรผลบอกว่า วันๆ ึ่ง เปลี่ยนไฟหลอดไม่ได้ทำอะไร งานมันน้อยเกิน กลุ่ม

A เพราะเพราะว่ามิตรผลเนี่ยเค้าอันดับหนึ่งของในกลุ่มเมืองไทย โรงงานเค้าจะมีอยู่ห้าหก กลุ่ม แต่กลุ่มมิตรผลเนี่ยอันดับหนึ่ง แล้วก็ของสระบุรีเรื่องเนี่ยจะอันดับสอง มีหกเจ็ด โรงเหมือนกัน แต่อ้อยจะมีแค่สักประมาณ 2-3 แขนต้น

Q เพราะว่าเมื่อกี้เราเข้ามาก็เจอแต่ไร้อ้อยทั้งนั้นเลย ตอนแรกนี่ก็ว่าถ้ามีที่จะปลูกบ้าง รู้สึกว่ามันไม่ย่ำหละ นี่ก็ว่าปลูกแล้วก็มาตัด แล้วก็ไปขายง่ายๆอย่างเงี้ยอะคะ เพราะว่าครั้งที่แล้วมาคุยกับคุณลุงสุดตา คุณลุงก็เล่าให้ฟังว่าแถวนี้ก็มีแต่อ้อย แต่ว่าถ้าอยากรู้เรื่องอ้อยเนี่ยต้องมาคุยกับกำนันเอง เพราะเพราะแกก็ทำของแกอีกแบบนึง

A ตานี้แกเก่งอำ เก่งทางทำสวน

Q เกษตรผสมผสาน

A เกษตรผสมผสาน มีบ่อปลา มีสวน มีผลไม้ มีอะไรอย่างเงี้ยที่แกทำ แกเคยได้กิตติกรรมเขต

Q อ้อ แต่อ้อยนี้ต้องมากำนันเลย

A ครับ

Q ค่ะ แต่ทีนี้เมื่อกี้สนใจนี่คะตอนที่ย้อนไปที่กำนันว่าเป็นคนแรกเลยที่จัดตั้งสมาคมชาวไร่ อ้อยเขื่อนป่าสัก ตอนนั้นมันเริ่มต้นยังไงคะ ถึงอยู่ดี ๆ รวมคนมาตั้งสมาคม

A คืออย่างนั้นะอาจารย์ คือ โรงงานเนี่ย คือโรงงานเราเนี่ยเข้ามาตั้งในจังหวัดที่เราทำอ้อยเนี่ย เราก็พยายามจะตั้งสมาคมเพื่อเป็นตัวแทนของชาวไร่ในเขตจังหวัดนั้นดูแลชาวไร่ คือว่าสมาคมเนี่ยเราตั้งเราจดทะเบียนจกกระทรวงมหาด

Q ค่ะ ขอจดทะเบียนตั้งเป็นสมาคม

A เป็นนิติบุคคล คือ วัตถุประสงค์ คือว่า เราจะเป็นตัวแทนชาวไร่เพื่อดูแลผลประโยชน์ให้กับชาวไร่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับใต้ส่นุก คือ สมาคมเนี่ยเค้าจะต้องมีสมาคมใต้ส่นุกอะไร แต่ของเราเนี่ยเราปฏิเสธตัดออกไปเลยว่ามีใต้ส่นุก

Q อ้อ หมายความว่าที่ผ่านมาใครจะตั้งสมาคมจะต้องมีโต๊ะสนุก มัน มัน มันเป็นอย่างนี้คะ
หนูไม่เข้าใจคำว่าสมาคมโต๊ะสนุก

A คือมันมีวัตถุประสงค์ของแต่ละสมาคมไง คือ สมาคมโต๊ะสนุกเค้าก็มี

Q เพื่อที่จะมาเล่นสนุกกันอย่างนี้หรือคะ

A เออ แต่ของเรานี้สมาคมไร้อยู่คือว่าดูเพื่อเป็นตัวแทนชาวไร่ ดูผลประโยชน์ แล้วก็ให้
คำว่า โต๊ะสนุก นี่เราก็ตัดทิ้งไป คือเราดูผลประโยชน์แล้วก็วัตถุประสงค์เราก็คือว่าเพื่อ
ดูผลประโยชน์พี่น้องชาวไร่ที่อยู่ในเขตจังหวัดนั้นๆ

Q แล้วมันเกิดเหตุอะไรขึ้น ถึงมาคิดร่วมกันว่ามันน่าจะมิกลุ่มมารวมกันนะ แทนที่จะให้
เกษตรกรแต่ละรายก็ ก็คือตัวใครตัวมัน มันเกิดเหตุอะไรขึ้นรีเปลาถึงได้คิดไอดีนี้ปั้งขึ้นมา

A คืออย่างนี้ครับอาจารย์ ตามพระราชบัญญัติอ้อยและน้ำตาลทรายเนี่ย เค้าจะต้องชาวไร่
เนี่ยจะต้องจัดเป็นกลุ่มสมาคม เป็นนิติบุคคล คือ พระราชบัญญัติเนี่ย ในกฎหมายต้องระบุ
ว่า สมาคมพอตั้งสมาคมเป็นนิติบุคคลได้แล้วเนี่ย สมาคมนั้นที่ดูแลโรงงานจะต้องมีอ้อยเข้า
หีบไม่ต่ำกว่า 55% ของโรงงานทั้งปีในหีบ แล้วก็สมาชิกไม่ต่ำกว่า 600 คน ที่เป็นสมาชิก ถึง
จะเป็นสถาบันชาวไร่อ้อย คือ สมาคมเราจะเป็นสถาบันต่อไปอีก

Q อ้อ แต่ตอนนี้ยัง ยังอยู่ในระดับ

A ของผมนี้อยู่ในระดับสถาบันแล้ว

Q สถาบันแล้ว แต่ตอนเริ่มจัดตั้งนี้เป็นสมาคม แต่พอเข้าใจเงื่อนไขที่เค้ากำหนด

A เงื่อนไขของพระราชบัญญัติอ้อยและน้ำตาลทราย พ.ศ.2527 เราเข้าใจเงื่อนไข

Q เหมือนยกฐานะขึ้นเป็นสถาบัน

A ทางที่กระทรวงอุตสาหกรรมเนี่ยเค้าก็จะมีสำนักงานอ้อยเนี่ยเทียบกะกรมเลยดูแลเรื่อง
อ้อยอย่างเดียวเลย เค้าเรียกสำนักงานอ้อยและน้ำตาลทราย คือ ผู้บริหารสูงสุด คือ เขา
เรียกเลขาธิการสำนักงานอ้อยและน้ำตาลทราย เทียบ ซี10 เทียบกับอธิบดีเลย เพราะฉะนั้นของ
ผมนี่ก็เป็นสถาบัน

Q ชื่อเต็มๆ คือสถาบัน

A แต่ไม่ เราเรียกสมาคมชาวไร่อ้อยเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์

Q อ้อเหมือนเดิม แต่ในระดับมันเมื่อเทียบก็คืออยู่ในระดับสถาบัน

A ครับ

Q แล้วมันได้สิทธิอะไรมากกว่าคะ

A คือถ้าเป็นสถาบันเนี่ย เราสามารถที่จะเรียกเก็บค่าสวัสดิการจากชาวไร่ที่ส่งโรงงานเนี่ย
มาเป็นค่าบริการสมาคมเรา เพื่อจะเป็นค่าใช้จ่ายในการดูแล ถ้าเราไม่ได้เป็นสถาบันเนี่ย
เราไม่สามารถที่จะไปมีสิทธิตามกฎหมายไปเก็บเงินของชาวไร่เค้าได้ แต่เนี่ยเราเก็บเนี่ยเราก็มี

มติกรรมการ แล้วก็มีผู้บริหารแล้วเราก็มีมติว่าเราจะเก็บต้นละ 2 บาท เพื่อเอามาเป็น ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับกิจกรรม เป็นสร้างสำนักงาน เพื่อค่าใช้จ่าย เอ่อ ค่าแรงงานทุกอย่าง แล้ว ก็ค่าน้ำมันค่ารถอะไรที่จะไปเป็นตัวแทนชาวไร่เราในกลุ่มเนี่ย คือว่า ค่าใช้จ่ายนี้คือ เรา ไม่ได้รับสนับสนุนจากภาครัฐหรือจากโรงงาน คือ เป็นเงินของพี่น้องชาวไร่ฮ้อยทุกคนที่ส่ง เข้าโรงงาน สมมติว่าโรงงานนี้เค้าเรียกโรงงานน้ำตาลสระบุรีเนี่ย ทุกโควต้าที่ส่งฮ้อยเข้า โรงงานเนี่ยทางสมาคมจะหักต้นละ 2 บาท เพื่อมาเป็นค่าใช้จ่าย ค่าใช้จ่ายตรงนี้ คือ ชาวไร่ เค้าก็ยินยอม

Q คือหักไปตั้งแต่ตอนนั้นไม่ต้องมาขอมาเก็บอีก

A เอ่อ ไม่ต้องมาเก็บอีก

Q เวลาจะมีกิจอะไรที่จะต้องใช้ คือเอาเงินส่วนกลางที่รวมกันไว้ตั้งแต่แรก

A แล้วก็จะมิต้องกรรมการบริหารของสมาคมเนี่ยโดยมีตำแหน่ง คือ มีนายก อุปนายก มี เลขา มีประชาสัมพันธ์ มีเหรัญญิก มีผู้ตรวจสอบบัญชี มีทุกอย่างเลยตามองค์กรที่เค้ามี บอร์ดบริหาร มีกรรมการ

Q แต่ที่นี้กำหนดก็อยู่ในฐานะนายก

A นายกครับ

Q นายกสมาคมชาวไร่ฮ้อยเขื่อนป่าสักสระบุรี ที่ย้อนกลับไปตอนที่เริ่มจัดตั้ง คนที่เป็นแกน นำแรกๆ กลุ่มแรกๆ ก็คือ กลุ่มกำหนดเองกับ

A ชาวไร่

Q หลายคนมั้ยะที่เริ่ม เริ่มเป็นคนจุดประกายหรือทำให้เิดเดียว เพราะเข้าใจว่าชาวบ้านคง ไม่ได้อยู่ดี ๆ ลูกฮ้อยมารวมกันหมดมันจะต้องมีคนแรกๆ อะ

A คืออย่างผมเนี่ยสมัยก่อนมีอยู่ที่สิงห์บุรี เพราะสมัยก่อนนี้โรงงานน้ำตาลมันน้อยใช้มั้ยะ ผมทำฮ้อยผมก็ต้องส่งสิงห์บุรี ที่สิงห์บุรีก็มีสมาคมเรา ก็ไปเป็นกรรมการที่สิงห์บุรี เพราะนั้น เราได้ไปได้ความคิดเค้ามา เค้ามาตั้งโรงงานที่จังหวัดเรา เราก็เลยดูระเบียบเขา จดสมาคม ยังไง เราก็ได้มารวบรวมกรรมการแล้วก็รวบรวมสมาชิกให้ครบตามข้อกำหนด

Q เราไปชวนเค้ายังงี้เค้าถึงเห็นด้วยแล้วมารวมกับเรา เพราะว่าเรารู้สึกว่าการที่จะรวมกลุ่ม คนทำอะไรสักอย่างเนี่ยมันยาก

A แต่อย่างนี้อาจารย์ชาวไร่เนี่ยเค้ามีตัวอย่างให้เห็นแล้ว คือสมาคมเนี่ยเหมือนที่เขตอย่าง อาจารย์ว่า แต่โรงสิงโตทองเนี่ยสมัยเกือบ 40 ปี ที่ตั้งกันอะ แล้วก็เขตกาญจน์ เขต 7 อะ กาญจน์บุรีนั้นเขาตั้งมาเป็น 40 ปีอะ

Q ตอนนั้นกำหนดเป็นกำหนดนี้ยังคะ

A ยังๆ

Q แล้วเรามีบทบาทอะไรถึงสามารถไปโน้มน้าวเค้ามาได้ ที่นี้เราคิดว่าคนนี่เป็นเขยที่นี้ ด้วยนะไม่ใช่คนพื้นถิ่นแต่สามารถไปชวนคนพื้นที่เค้ามารวมกลุ่มได้อะ

A คือยังไง คือผมเนี่ยเป็น ตระกูลผมเนี่ยทำไร่อ้อยเยอะ เรียกว่ามาก สีห้าแสนต้นนั้นอะ

Q หมายถึงทำที่ ที่นี้แล้ว

A ก็บริเวณเนี่ย

Q ที่อำเภอเนี่ยแล้ว น้ำสุดเนี่ยนะ

A เราก็เป็น เราก็มาชักชวนชาวไร่ เค้าเห็นเราเนี่ยเป็นรายใหญ่แล้วส่งอ้อย มาทำก่อนเค้าหมดด้วย เพราะเมื่อก่อนนี้เขตน้้ำสุดนี้ยังไม่มีใครทำนะ พอผมมาเป็นเขยน้ำสุดแล้วเนี่ย ผมก็มาชวนชาวบ้านน้ำสุดทำอ้อยกัน

Q อ้าวแล้วเราไปเอาวิธี แนวคิดการปลูกอ้อยมาจากไหน ทั้งที่ที่นี้เค้าทำนานกัน

A ทำข้าวโพด

Q ทำข้าวโพดก่อนแล้วทำไมก้านเอาโอเคเดียวเรื่องอ้อยมาแพร่ที่นี้ได้

A คือคุณพ่อผมเนี่ยทำอ้อย แล้วทำอ้อยผมเห็นแล้วว่ามันดี ดีกว่าทำข้าวโพด ทำมัน

Q คุณพ่อกำนันที่อยู่

A วังม่วง

Q วังม่วง อ้ออะ

A คือเราอยู่วังม่วงเราก็ทำอ้อยมาก่อน พอมาได้แฟนที่นี้เราก็มาทำอ้อย

Q เอาอ้อยมาด้วยต้นหนึ่งตอนที่มาขอ

A แล้วก็มาชวนชาวบ้านที่น้ำสุดเนี่ยทำอ้อยด้วยกัน

Q ชวนเค้ายังไงอะคะ วิธีการพูด

A เค้าเห็นเราทำแล้วก็ได้อะ

Q อ้อ ทำให้เค้าเห็นก่อน

A อืมทำให้เค้าเห็นก่อนว่า เออเค้าถ้าทำไร่อ้อยแล้วเนี่ยมันจะดีกว่าพืชอื่นๆ เพราะมี

กฎหมายดูแลอยู่ มีสมาคมเป็นตัวแทนอยู่

Q แล้วข้าวโพดเค้าไม่มีสมาคมแบบเราหรอ

A ไม่มี ก็เหมือนทุกวันเนี่ย ปลูกข้าวโพดไป ขายไป ถึงเวลาพ่อค้าเป็นคนตั้งราคา เราเป็นคนทำ

Q เสร็จแล้วก็เอาไปเทข้างถนน ปิดถนน

A เออ เนี่ยผมอยู่ 8 ไร่ หักเนี่ยเค้าก็ตัดให้ผม 3 บาท โฉนึ่งอะ

Q หา โฉนึ่ง 3 บาท เอาไปกองข้างถนนดีกว่าอะ (ข้า)

A (ข้า) ผมทำ 8 ไร่นี้ขาดทุนอีก

Q หมายถึง ณ ตอนนี้น้ำหรือคะ

A นี่กำลังหักกันเนี่ย

Q เอาออกไปแล้วลงอ้อยให้หมด

A อ้อ ก็นั่นดิอ้อยเราเนี่ย ถึงอย่างไรจ่ายอ้อยมันดีกว่าพวกข้าวโพด พวกถั่ว คือว่าต้นปีเนี่ย ถ้าฟ้าฝนลมมาเราปลูกเนี่ย พอเราปลูกมันขึ้นปุ๊บเนี่ย ถ้าฝนทิ้งช่วง กรรฎา สิงหา เนี่ยพอ อ้อยมันโตท่วมหัวแล้วเนี่ย ฝนทิ้งช่วงมันยังรอได้ พอเดือนกันยา ตุลาคม ฝน ฤดูลมพายุมาเนี่ย เค้าก็เติบโต คือเราเอาต้นขาย เราไม่ได้เอาเมล็ดหรือเอาอะไรขาย

Q ค่ะ คือไม่ได้มีผลผลิตเหมือนข้าวโพด ที่ต้องอาศัยว่าน้ำไม่ต้องไปหล่อเลี้ยง

A ข้าวโพดนี้ฝนไม่ตกมา 7 วันเหี่ยวไปแล้ว แต่อ้อยเราเนี่ยสามารถรอน้ำได้ คือถึงปีไหนถ้าเรา อาศัยธรรมชาติ ฝนฟ้าดินปกติเราได้เต็มที่ ถ้าปีไหนฝนแล้งทิ้งช่วงสองสามเดือนเนี่ย เราก็ ชาติไปนิดหน่อย แต่เราก็ได้ คือเราไม่เสี่ยงตรงนั้นไง

Q ค่ะ แต่เขาทำถั่ว ทำข้าวโพดกันอยู่หมดเลยนะคะ การที่เราจะเปลี่ยนอะไร คือปลูกมาตั้ง นานแล้วอะ อยู่ดีๆ กำหนดมาแบบว่าปลูกอ้อยเยอะ กระแสการตอบรับหรือต่อต้านจาก จาก เกษตรกรที่มีมีนัยยะ

Q ไม่มีอะ มีแต่เห็นเราทำเนี่ย เราก็ขยายซื้อที่ออก มีรถสิบล้อวิ่ง มีรถเครื่องไม้เครื่องมือครบ เค้าก็เห็นว่าเออ

Q อ้อเริ่มเห็นละ

A เริ่มเห็นว่าทำอ้อยเนี่ย อาชีพอ้อยจะดีกว่าพืชอย่างอื่นเค้าก็ปลูกตามเรื่อย

Q เริ่มเปลี่ยน หมายถึงว่ารอให้หมดรุ่นข้าวโพดไปก็เริ่มลงอ้อย

A ฮะ ผมก็แนะนำว่าถ้าการปลูกอ้อยมันลงทุนแพง ขุนแพงคือพันธุ์อ้อย ผมก็บอกให้แนะ สมมติว่าถ้านาเนี่ยมี 50 ไร่ ก็ปลูกไปสัก 5 ไร่ ก่อน

Q ค่ะ อันนี้คือสิ่งที่เราแนะนำชาวบ้านทั้งๆที่ ตอนนั้นเรายังไม่ใช่เป็นกำนันอะไรเลย แต่เค้า มาขอความรู้แบบอะค่ะ

A ใช่ๆ คือว่า เพราะพันธุ์อ้อยต้นนี้ตัดต้นละพันกว่า ถ้าเราปลูก 50 ไร่ 100 ไร่ เนี่ยไม่ไหว มัน ลงทุนหลายแสน

Q ค่ะ ตัดต้นละพันกว่า หมายถึงค่าแรงที่เหวอะจ้าง

A ค่าพันธุ์

Q ค่าพันธุ์

A ค่าแรงต่างหากนะ

Q อ้ออันนี้คือค่าพันธุ์อ้อยที่จะมา

A ที่จะมาลงอะ

Q พันธุ์อ้อยนี้เราเอามาเป็นท่อนๆ เหยอะคะ

A เป็นต้น

Q เป็นต้นมา แล้วก็มาสับๆ

A แล้วก็เอามาวางในร่อง แล้วสับ ต้นละพันกว่า

Q อันนี้ต้นหนึ่งก็คือพันหนึ่ง

A อืม ไร่หนึ่ง 2 ต้น

Q ไร่หนึ่ง 2 ต้น ก็ถ้าเกิดหลายไร่ก็จะยิ่งลงทุนสูง ข้อแรกที่กำลังจะแนะนำก็คือแนะนำเรื่องให้ทำน้อยๆ ก่อน เอาสัก

A อ่า สมมติว่าถ้า 50 ไร่เนี่ย บอกคุณน้ำก็ปลูกไว้สัก 5 ไร่เนาะ แล้วปีหน้าเนี่ย เราก็เอาจาก 5 ไร่ขยายออกไปในพื้นที่เรา เพื่อประหยัดต้นทุนเพราะชาวบ้านเราจะมีรถแทรกเตอร์ รถไถเองแล้วใช้มีด มีแรงงานในบ้านเองแล้ว เพราะฉะนั้นเราก็จะเสียแต่แรงงานก็เจ้าของเอง เสียแต่ค่าน้ำมัน มันก็ประหยัด

Q อ้อ หมายความว่าเหมือนเราปลูกข้าวเสร็จแล้ว แล้วเราก็แบ่งข้าวปลูกไว้สำหรับแปลงต่อไป

A อ่าใช่

Q แต่เนี่ยเราก็แบ่งอ้อย

A ก็เหมือนกับชาวนานี้แหละ เหมือนกับชาวนาเค้าก็เอา ถึงปีเค้าก็เก็บเมล็ดพันธุ์ที่สมบูรณ์ไว้ ก็เหมือนข้าวโพดสมัยก่อนเค้าตอนผมเป็นเด็กนี่คุณพ่อทำข้าวโพดนะ

Q ค่ะ

A เป็นนักเรียนนี่กลับบ้านมาจากโรงเรียนเนี่ย กลับมาเนี่ยตอนกลางคืนเนี่ยจะมาคัดฝักข้าวโพด เม็ดเมล็ดที่สวยงามๆ

Q มันเต็มสวยๆเรียงมา

A แล้วก็เอามาแกะหรือมาทุบเอาเป็นใส่กระสอบ พันคล้ายากันแมลงไป ถึงปีก็เอาไปปลูกคือประหยัดต้นทุน

Q อ้อยเราก็เหมือนกัน กรรมวิธีเหมือนกันมั้ยนะ เลือktanอวบๆ เฝียเหยอะคะ

A เอ้อ อ้อยเนี่ยจะสมบูรณ์ปลูกทำพันธุ์ได้คือจาก 8 เดือน ถึง 12 เดือน

Q หมายความว่ายังงัยอะคะ

A อายุ

Q แต่ความจริง เราเก็บเกี่ยวมาตั้งแต่อายุเท่าไรอะคะ ที่สามารถจะส่งขายได้แล้ว

A เก็บเกี่ยวนี้แล้วแต่ ถ้าเราก็ประมาณ 10 เดือนขึ้นไป

Q อ้อ แต่ถ้ามันอยู่ได้ถึง 12 เดือน คือถือว่าอ้อยสมบูรณ์

A ถ้า 12 เดือน ถือว่าอ้อยสมบูรณ์ที่สุดแล้ว ความหวานจะเต็ม คืออ้อยมันเป็นพืชธรรมชาติ อย่างนี้ หน้าฝนเนี่ยเค้าจะเจริญเติบโต พอหน้าหนาวนี้ ถึงฝน ดินจะเปียก ลมหนาว ออกมานี้ เค้าจะไม่เติบโตแล้ว เค้าจะเปลี่ยนสะสมความหวานไว้ในตัวเค้าแล้ว เป็นพืช ชนิดหนึ่งที่ว่าแปลก คือว่าเค้าจะไม่เจริญเติบโตแล้ว พอฤดูพฤษภาคม อันว่า นี่เค้าจะหยุด เจริญเติบโตแล้ว เค้าจะสะสมน้ำตาลอยู่ในลำเค้า

Q อ้อ หมายความว่าบางคนถ้าอดไม่ได้ รอไม่ได้ก็คือตัดขายก่อน

A อ่า

Q ขายก่อนชาวบ้านเค้า ไม่ต้อง ไม่ต้องรอระยะเวลา อ่าอันนี้คือ ชาวบ้านมาขอคำแนะนำ เรื่อง เรื่องพันธุ์อ้อย เรื่องปริมาณการปลูก แล้วมีอะไรอีกที่เค้ามาขอคำแนะนำจาก จาก

A คือเรื่องพันธุ์ อย่างผมเนี่ย ผมจะออกประชุมสัมมนาบ่อย แล้วก็เราไปเห็นพันธุ์ใหม่ๆ ก็ เรื่องพันธุ์นี้สำคัญ พันธุ์ที่เราต้องดูในพันธุ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ จะมีภาคอีสานเค้าเป็นดิน ททรายไหม้ย

Q ค่ะ

A เมืองกาญจน์ก็เป็นดินทรายมันปู ถ้าเขตเราเนี่ยจะเป็นดินเหนียว ดินดำเหนียว

Q มันต่างกันยังไงคะ ดินดำอะไร มันปู ททราย ทรายมันปู

A อ่า อีสานจะเป็นทราย

Q แต่เค้าก็ปลูกอ้อยได้กะอีกพันธุ์นี้

A เอ่อจะเหมาะสม อย่างเขตบริเวณเนี่ยจะเป็น เค้าเรียกดินดำเหนียว ถ้าฝนตกกรดไปนิด ileyเนี่ย จะติดเป็นดินเหนียวมันจะเป็นก้อน ติดเหมือนกับดำเหนียว

Q(ลุงอ้วน) ดินดำเหนียวปลูกอ้อยดีไม่ใช่หรือครับ

A อ่าดีฮะ

Q(ลุงอ้วน) ผมว่าดีกว่าทรายเยอะ

A ดีกว่า ทรายดีกว่า แล้วก็ต่อจะทนกว่า จากดินทรายสองปีสามปี แต่ของเราเนี่ยได้สี่ห้าปี ปลูกครั้งนึงอะ เพราะของเราดินจะสมบูรณ์กว่า

Q อืมค่ะ กำหนดได้แนะนำไป ว่าเรื่องพันธุ์ให้เหมาะกับสภาพดินของแต่ละบ้าน

A ครับ

Q ค่ะ อันนี้เวลาแนะนำเนี่ย เค้ามากันเป็นกลุ่มจัดมาให้กำหนดให้ความรู้หรือว่าเค้าต่าง คนต่างมาหรือว่า

A คือเรา สมาคมเราเนี่ย คือ ตอนนีสมาชิกรวมประมาณ ที่สระบุรีเนี่ยประมาณ สี่ พันกว่า สี่พันกว่าคนสมาชิกอะ

Q อืม

A ที่เป็นสมาชิกนะ

Q สี่พันกว่าคนหรอคะ

A เอ้อ สี่พันกว่าคน

Q หมายถึงว่าที่เข้คว่าสระบุรี

A ลพบุรี โคราข เพชรบูรณ์ บางส่วน

Q อ้อ ก็คือจะครอบคลุมพื้นที่สาม

A คือแล้วแต่ชาวไร่ที่เค้าจะสนใจ จะส่งตรงไหน แล้วทางโรงงานเค้าจะปล่อยเกลียว ของเรา เนี่ย แต่ตัวโรงงานตั้งอยู่สระบุรีแต่สมาชิกเหล่าเนี่ยจะอยู่สี่จังหวัด แต่ที่จังหวัดอ้อยมากที่สุด คือ ลพบุรี

Q ค่ะ เพราะว่าอย่าง อย่างที่ก้านบอกคือ 95% คือ ทำ ทำ อ้อย ค่ะ หลังจาก ย้อนกลับไป นิดหนึ่ง คือ หลังจากที่เค้าเริ่มมา มารับแนวคิดของเราและเปลี่ยนข้าวโพดเปลี่ยนถั่วเป็นอ้อย และ เค้าระหว่างช่วงนั้น กว่าที่เค้าจะได้ผลผลิตอะคะ เกิดอะไรขึ้นกับสิ่งที่เรามาถ่ายทอด มาบอกต่อเค้า ผลผลิตเค้าดีมัย เค้าตอบรับดีมัย หรือว่าเค้ามีปัญหาอะไรมัยให้เราต้องแก้

A คืออย่างเงี้ยอาจารย์ คือผมปลูกอ้อยปุ๊บเนี่ย อ้อยเราเนี่ยมีกฎหมายควบคุมและมีสมาคม เป็นตัวแทน ถึงปีเนี่ยพวกเราจะไดยินนักข่าวอาจจะไดยินว่าอ้อยมีปัญหา แต่มีปัญหาคือว่า ทางสมาคม ทางอะไรอะ ตัวแทนโรงงานข้าราชการเนี่ยเค้ามีบอร์ดเค้าจะประชุม บริกษาหารือกัน

Q ค่ะ

A แก่ปัญหาตรงนี้ คือไม่เหมือนกับข้าวโพด ไม่เหมือนมัน พวกข้าวอย่างอื่น

Q ค่ะ

A คือเราจะมีกฎหมายดูแลตรงนี้อยู่

Q อ้อ ไม่เหมือนหมายความว่าข้าวโพดไม่มีกฎหมายแบบอ้อยอย่างเรา

A ไม่มี คือของเราเนี่ยอ้อยจะเป็นกฎหมาย มีกฎหมายควบคุมโดยเฉพาะเลยว่า ใ้การจะ ประกาศราคา หีบฤดูหีบเนี่ย อย่างป็นี ปี52 53 เนี่ย ถันวาจะเปิดเนี่ย ก็ จะต้องมีฝ่าย โรงงาน มีฝ่ายราชการ ชาวไร่ คือเอาตัวเลขที่ผมเป็นบอร์ดนโยบายขายเนี่ยไปตั้งน้ำตาลทรายส่งนอกเนี่ย เอา มาเอา เอาข้อเท็จจริงเนี่ยเอามาคำนวณราคาดูว่า มันจะราคาได้เท่าไร

Q ค่ะ

A สมมติว่าถ้าราคามันต่ำกว่าต้นทุนเนี่ย อ่า ทางสามฝ่ายก็ต้องหาวิธีแก้ไข ว่าเออ ชาวไร่ จะอยู่ได้ยังงเพราะราคามันต้นทุน สมมติว่าต้นทุนอยู่ที่เจ็ดร้อยเนี่ย ถ้าราคาอยู่ที่หกร้อย

เนี่ย เออ เราถ้าเราเออ ประกาศราคากันไปทั่วประเทศเนี่ยเหมือนกันเจ็ดร้อยเนี่ยชาวไร่จะอยู่ได้ยังไง เพราะว่ามัน

Q เจ็ดร้อย หกร้อยเนี่ยต่ออะไรอะคะ

A ต่อตัน

Q ต่อตัน เจ็ดร้อยบาทต่อ หนึ่งตัน

A ครับๆ

Q อันนี้คือราคาที่เป็นอยู่ ณ

A ปัจจุบันเนี่ยเป็นพันละ

Q อ้อ

A เมื่อกี้ผมสมมติไป สมมติว่าเออ ไร่ราคาต้นทุนเอาที่แปดร้อย แล้วๆ การคำนวณขาย น้ำตาลเราเนี่ยตลาดโลกหรืออะไรมัน เราขายไปได้เนี่ยมันอยู่ที่เจ็ดร้อย เนี่ยทั้งสามฝ่ายก็ต้องมาคุยกันว่าจะหาทางช่วยเหลือชาวไร่ได้ยังไง ก็คือ ก็ส่วนมากก็ส่วนมากก็จะเออ เรียกร่องก็ไม่ใช่เรียกร่องเฉย คือทางชาวไร่อ้อยเนี่ย จะมีตามกฎหมายเนี่ยมีกองทุนอ้อย และ น้ำตาลทราย เป็นกองทุน ดูแลตรงนี้อยู่ เพราะฉะนั้นเราก็เรียกร่องให้รัฐบาลเนี่ย ให้ ธกส เนี่ย ปลดปล่อยเงินยืมผ่านกองทุนให้กับชาวไร่ อีกต้นละหนึ่งร้อยบาทให้ครบสมมตินะ สมมติให้ครบกับแปดร้อยบาทเพื่อที่ชาวไร่จะอยู่ได้ที่ต้นทุน เพราะฉะนั้น พอสมมติว่าพอ ธกส ปลดปล่อยเงินกู้ให้กับกองทุน กองทุนมาให้กับชาวไร่ เจ็ดแปดร้อยเนี่ย ถ้าปีหน้าเนี่ย อย่าง ปีนี้ราคามันดีขึ้น

Q ค่ะ

A สมมติว่าเราขายได้ที่เก้าร้อย เราก็อาจจะ หักชักรต้นละ ห้าสิบบาทเพื่อใช้หนี้กองทุน

Q ใช้หนี้คืน

A ราคาปีใหม่เราก็จะอยู่ที่ แปดร้อยห้าสิบบาท คือเราช่วยเหลือตัวเองของเราอย่างนี้ เพียงแต่ทำให้ผ่าน ครัวเรือน เนี่ย คือว่าไม่ใช่เงินรัฐหรือเงินจากไหนมาช่วย เพียงแต่ว่าเป็นรัฐนี้ผ่าน ครัวเรือน ให้ ธกส นี้อุ่นมัติให้กองทุนเป็นผู้ยืม แต่ปีไหนราคาอ้อยเราสูงเราก็สามารถที่จะหักเงินตรงนั้น เนี่ยไปชดเชยกองทุนเค้า

Q(ลุงอ้วน) เหมือนกองทุนน้ำมัน

A เออ เหมือนกันเลยอะ

Q ก็ดูแลกันเอง

A ดูแลกันเอง คือปี ก็มาปี 50 ทั้ 51 ที่เรามาพบนายกฯ สมัคร ที่โคราช ที่ออกข่าวอะนะ อาจารย์จำได้อะเนอะ

Q ค่ะ ขำ เห็นในข่าวค่ะ

A ปีนั้น 50 51 เนี่ยอ้อยมันอยู่ที่หกร้อยบาท แต่ต้นทุนมันอยู่ที่แปดร้อยเจ็ดบาท

Q หืม ขาดๆ ขาดทุน สองร้อยเจ็ดบาท

A สองร้อยเจ็ดบาท เพราะฉะนั้นอะ

Q เราทำยังไงอะ

A เราก็ก็นึก พอมันอยู่ไม่ได้จริงๆ ก็ ปีนั้นราคาน้ำมันมันสี่สิบกว่าบาท พอช่วงรัฐบาลช่วงที่ คมช. นั้นอะเรารู้ข่าวไรเราก็ก็นึก คือว่าวิ่งอะไรไม่ได้ เราก็ก็นึกให้กระทรวงอุตสาหกรรม เนี่ย คือ ท่านโฆษิต ปันเปี่ยมรัตน์ ดูแลเรื่องราคา คือแกก็รับปากช่วยมาที่เจ็ดร้อย เนี่ยผ่าน ครม. ไปแล้ว นี่พอมันเปลี่ยนรัฐบาลใหม่เป็นพลังประชาชน ที่นี้ทางพวกเราชาวไร้อ้อยก็เห็นว่าในเมื่อมันเสรี มันเปิดแล้วเนี่ยเราก็ก็นึก เราก็ก็นึกไปพบ รัฐมนตรีอุตสาหกรรม แล้วก็ขอเข้าพบนายกสมัคร ชี้แจงปัญหาเรื่องนี้ พอชี้แจงท่านสมัครก็เห็นใจ เออ ว่าชาวไร้อ้อยเราเนี่ยเดือดร้อน โหหกร้อยบาทเนี่ยน้ำมันก็สี่สิบกว่าบาทแล้วเนี่ยปุ๊บตันละสองหมื่นกว่าเนี่ย มันอยู่ไม่ได้ท่านก็เลย

Q รับซื้อไว้เอง (ข้า)

A (ข้า) ผ่านมาก็เลยทำมติให้ชาว ชาวไร่นะ บอร์ดผมเนี่ย บอร์ด กอน คณะกรรมการอ้อย และน้ำตาลทรายเนี่ยถ้าจะขึ้นราคาน้ำตาลหรือจะลงหรือจะส่งนอกอะไรเนี่ย จะต้องผ่านบอร์ดนี้ คือ บอร์ดนี้กลับมาประชุมว่าเราทำมติ ว่าข้อที่หนึ่งให้รัฐบาลเนี่ยขอให้ ธกส. ให้กองทุนเนี่ยกู้ ธกส. อีกตันละ สองร้อยเจ็ดบาทเนี่ย ให้ให้กับชาวไร่นะและก็นายกสมัครก็ถามว่า เงินเนี่ยในเมื่อผม ให้ ธกส. ปลดปล่อยเงินกู้ให้กับชาวไร่นะได้คุ้มต้นทุนแปดร้อยเจ็ดบาทแล้ว จากหกร้อยบาทเนี่ยแล้วก็ พวกคุณจะให้ผมทำไฉน ถึงจะมีเงินมาใช้หนี้กองทุน

Q ค่ะ เมื่อรู้ไปแล้วจะทำยังไง ถึงจะค่ะ

A เออ พวกเราก็ก็นึกว่า จากที่เรา น้ำตาล พวกน้ำตาล ไร่เราเนี่ยประเทศเราจะมีสามอย่าง โควต้า ก. นี้ คือ น้ำตาลโควต้า ก. นี้ชาวบริสุทธ์นี้ บริโภคภายในทั่วประเทศ ปีเนี่ยเค้าตั้งเอาไว้สี่สิบล้านกระสอบ แล้วโควต้า ข. เนี่ยส่งนอก แปดแสนตันเนี่ย โดย ผมเป็นกรรมการส่งออกนอกเพื่อจะมามีราคาอ้อย แล้วโควต้า ค. เนี่ยของโรงงานเค้าจะทำเป็นทรายดิบส่งนอกก็ได้ จะทำชาวบริสุทธ์ส่งออกก็ได้อันนี้เป็นสิทธิของโรงงานเค้า เพราะฉะนั้นของเราเนี่ยจะมีสามโควตา ที่นี้เราก็ก็นึกบอกนายกสมัคร บอกว่าถ้าท่านจะช่วยเหลือชาวไร่นะ จะมีเงินเข้ากองทุนก็คือ ท่านก็ต้องขึ้นราคาบริโภค โควต้า ก. ภายในที่แรกเราคือเมื่อ เมื่อก่อนเนี่ย เมื่อ พ.ศ. ยี่สิบห้าเนี่ย เราโควต้า ก. เราเนี่ยอยู่ที่สิบเจ็ดบาท เมื่อยี่สิบห้าปีพอมันถึงสมัยทักษิณ

Q สิบเจ็ดบาทต่อกิโลกรัม

A เออ สิบเจ็ดบาทต่อกิโลกรัม ก็สมัยยี่สิบห้าปีนะ พอมันถึงนายกทักษิณเนี่ยแกขึ้นให้มาอีกสมัยนั้น ผมจำไม่ได้ พ.ศ. 47 หรือไงเนี่ยก็ขึ้นมาอีกสามบาท เป็นสิบแปดบาท สิบแปดบาท พอถึง

นายกสภามหาวิทยาลัยเราเสนอไป สามบาท แล้วก็สองบาท นี่แกก็ถามว่า อ้าวทำไมถึงเสนอมาแค่ ทำไมถึงเสนอมาสองขยับ ปีแรกให้ขึ้นสามบาท ปีที่สองให้ขึ้นสองบาท แกก็ถามว่า ทำไมถึงเสนอมาสองขึ้นตอน เราบอกว่าถ้าท่านขึ้นให้ เสนอมาห้าบาทเนี่ยกลัวท่านจะโดนสื่อหรือโดนอะไรโจมตี

Q แหมทำเป็นน้ำมันไปได้ ขึ้นเข้าวันนี้ แล้วไปขึ้นเข้ามิดฟุ้งนี้

A อ่านั่นแหละแกก็ว่า มันไม่เป็นไร ขึ้นทีเดียว ห้าบาทเลย โดนด่าก็ด่าทีเดียว แกว่านั่น แกก็เลย ประกาศขึ้นราคาบริโภคน้ำมันใน โควต้า ก เนี่ยจากสิบสี่บาทไปเป็นสิบเก้าบาท แล้วมติ ครม ก็มีบอกไว้ว่า อ่าๆ ชาวไร่ไม่ได้ขึ้นห้าบาทเนี่ย โรงงานก็ได้ไม่ได้ คือ โรงงานกะชาวไร่มัน เจ็ดสิบ สามสิบ ไข่ม้อยละ ระบบแบ่งปันผลประโยชน์ ที่นี้พอขึ้นห้าบาทเนี่ย นายกสภามหาวิทยาลัย บอกว่า ขึ้นตอนเนี่ยไม่ใช่เพื่อให้ใครมาให้ชาวไร่หรือให้โรงงานหรือให้อะไร คือเพื่อขึ้นเอาเงินตัวนี้มาใช้หนี้ ธกส แทนชาวไร่ ถ้าหมด ถ้ากองทุนใช้หนี้ ธกส หมดแล้วเนี่ย มติ

Q ก็กลับเป็นราคาเดิม

A อาจจะเข้า ครม ใหม่ อาจจะขึ้นหรือจะลง อะไรอย่างเงี้ย คือ แกก็ดีอะ คือแกขึ้นมา โรงงานก็ได้ไม่ได้ ชาวไร่เราก็ ไม่ได้ ขึ้นมาเพื่อชำระหนี้

Q อืม ให้ ให้ กองทุน กน เนี่ยนะคะ

A ให้กองทุนเนี่ยไปชำระหนี้ ธกส ให้แทนชาวไร่

Q ค่ะ ไร่ 207 บาท ที่มันเกินมาเมื่อ

A เออเนี่ย เพราะฉะนั้นก็เลยเป็น คือว่าทางชาวไร่เนี่ย พอถึงปีจะมีปัญหาเรื่องราคาเรื่องอะไร แก แกก็ดูออกใจว่า แกดีกว่าอย่างอื่น ทำอ้อยอะ

Q หืม

A มันมีความมั่นคงกว่าอย่างอื่น

Q ค่ะ การ การที่เราไปพบเพื่อเจรจา ทั้งหลายทั้งปวงหรือว่าแก้ไขปัญหานี้คะ ตัวกำนันเองก็คือมีบทบาทในการที่จะไปดำเนินการด้วยตัวเองเลยหรือคะ

A ครับ

Q แล้วว่าที่จะไปเนี่ย มีการเตรียมการยังไงบ้าง ต้อง กว่าจะได้เนี่ยไปเจรจา คิด ทีละอย่างเมื่อที่ที่กำนันคิดไปที่ละสเต็ป อย่างเงี้ยคะ เออ ทำไมเรารู้จักแบ่งทีละสเต็ป เรามาประชุมกันอะไรอย่างเงี้ยอะคะ

A คือองค์กรเราเนี่ย 3 องค์กรทั่วประเทศเนี่ย 3 องค์กรเนี่ย จะมี สหพันธ์ชาวไร่อ้อยแห่งประเทศไทย มีสหสมาคมชาวไร่อ้อยแห่งประเทศไทย แล้วก็ยังมีชมรมอีสาน ทางภาคอีสานทั้งภาคมี 10 กว่าสมาคม เป็นชมรม 3 องค์กรเนี่ยจะทำอะไรเนี่ย เราจะมาประชุมกัน

Q ค่ะ

A ทั่วประเทศ คำเรียกสามองค์กรทั่วประเทศ มีปัญหาเรื่องอะไรเนี่ยเราจะมาประชุมกัน สมมติว่าจะ จะปัญหาเรื่องราคาน้ำตาลตกจะแก้ไขยังไง จะพบรัฐมนตรี หรือจะพบ การเมืองให้ช่วยเหลือยังไง พวกเงี้ยอย่างเงี้ยเราก็มารักษาหารือกัน หรือจะไปพบนายกให้ ช่วยเหลือยังไงเนี่ย เราก็สามองค์กรก็มาประชุมกัน ตกลงกัน แล้วก็ไปพร้อมกันแล้วก็ไปคุย Q ค่ะ แต่การทำงานยิ่งหลายๆ องค์กร ตามที่เราเจอมานะคะมักจะต่างคนก็ต่างมีความคิด เป็นของตัวเองมา ทางอีสานก็จะมีสภาพของเค้า มีปัญหาของเค้า ทางสหพันธ์ หรือว่าทาง สมาคมก็จะมีของตัวเองอะคะ การที่จะมาคุยกัน เจรจากันเนี่ยมันมี มันมีมัยยะ ที่มีความ คิดเห็นตรงกันไม่ตรงกัน เรามีการจัดการยังไงให้ ให้มันได้ข้อสรุปเพื่อจะไปเข้า ครม หรือไป เสนออะไรอย่างเงี้ยอะคะ

A มี มี ก็เหมือนสภาอะแหละ ก็เหมือนพรรคการเมืองรัฐบาลเนี่ย ก็เหมือนสามพรรคแหละ ก็ๆ ประชุมกันก็ได้บางที่ทั้งวันก็ตกลงกันไม่ได้

Q มี มี เป็นเล่าให้เล่าฟัง เป็น

A 555 (ฮา)

Q เป็นสักเรื่องมัยยะ เป็นตัวอย่างเพื่อให้เราพหุเห็นภาพ เพราะว่าตอนนี้เราก็ไม่รู้ว่าการ ทำงานของเราทำยังไง

A สมมติว่าอย่างป็นเนี่ยพวกผมวิ่งกันเนี่ย คือ คือ ใ้มติ ครม เนี่ย ทางสมัครอะ ถ้าเล่ามัน ยาวเนอะ

Q ไม่เป็นไรคะ ยินดีฟังคะ

A คือว่าสมัย พลเอกสุรยุทธ์เนี่ย ประกาศราคาเบื้องต้นไว้ที่หกร้อยแล้วก็ขอร้องโรงงานเนี่ย สำรองจ่าย เป็น หกร้อยสามสิบแปดแล้วก็ เอ่อ รัฐมนตรีเมษิตเนี่ย บอกว่าถ้าปิดหีบเนี่ยจะ ให้ได้เจ็ดร้อย คือตอนนั้นยังมี มี มติ ครม

Q เดียวนะคะ คำว่าปิดหีบเนี่ยหมายถึง ไม่ ไม่รับแล้วหรือ

A คือ โรงงานพอส่งอ้อยหมดทั่วประเทศเค้าเรียกปิดหีบ คือประมาณเดือนเมษา ปิดหีบ คือ พอปิดหีบทั่วประเทศแล้วเนี่ย ทางเราชาวไร่เนี่ย ทางรัฐบาลเก่าเนี่ยจะให้ได้เจ็ดร้อยบาทต่อ ตันอ้อย แต่เค้าก็มีมติไว้ว่า ถ้า ถ้าได้ ชาวไร่ได้เจ็ดร้อยบาทเนี่ย ถ้าเงินส่วนเงิน ขึ้น ขึ้น สุดท้าย ก็คืออ้อยเนี่ย เดียวผมพูดย้อนนิดนึงว่า เค้าจะประกาศราคาไม่เหมือน ไม่เหมือน พี่ช้อยอื่น เค้าจะประกาศสองราคา

Q ค่ะ ยังไงคะ

A คือ ขึ้นเดือนตุลาเนี่ย ก่อนเปิดหีบเนี่ย เค้าจะ ที่ผมคุ้ยเนี่ย คือตัวเลขทั้งหมดจะมาเปิด จะ ได้ราคาเท่าไรเนี่ยเค้าจะ ประกาศราคาเบื้องต้น เค้าเรียก

Q อืม ก่อน ก่อนที่เกษตรกรจะเริ่มส่งอ้อยเข้าโรงงาน

A เนียเค้าเรียกประกาศราคาเบื้องต้น

Q อ่าบอกก่อนว่าปีนี้อ้อยจะราคาเท่าไร อย่างนี้เหรหะ

A เออ สมมติอย่างปีนี้ ที่ที่เก้าร้อย ก็บอกว่าปีนี้ชาวไร่อ้อยทั่วประเทศจะต้องได้ราคาเบื้องต้นที่เก้าร้อยบาทต่อตันอ้อย

Q เย้... ดีใจเสียใจแล้วแต่ว่าเกษตรกรจะว่ากันไป

A เออ แล้วจะไปมีราคาขั้นสุดท้ายอีกเมื่อ 31 ตุลาคม คือ ตามกฎหมายเนี่ยเราจะต้องไปขายน้ำตาลส่งนอก ส่ง ส่ง มอบน้ำตาลอะไรเนี่ย กระบวนการ คือว่าอ้อยเนี่ยมันไม่ใช่เหมือนข้าวโพด พอเราขายล่วงหน้าอาจารย์

Q ค่ะ

A เนีย เราปลูกเนี่ยผมขายไป 70 เปอร์เซ็นต์ แล้วนะ

Q อ้อ (ลากเสียงยาว) หมายถึงว่า จอแล้ว รู้แล้วว่า โชนนี้ โชนนี้จะเข้าโรงงาน

A เออ เนีย เนีย อ้อยขนาดนี้ ผมรู้แล้วว่า ผมจะได้ตันละพัน พันแล้วนะปีเนี่ย

Q อืม ค่ะ

A ดีกว่าข้าวโพด กว่ามันสำปะหลัง

Q อ้อ ข้าวโพด มัน ไม่มีการมาจองไว้ว่า

A ไม่มี

Q สี่ไรนี่ เดียวเข้าโรงงาน

A เนียผมปลูกเนี่ยของผมเนี่ย นี่ผมเป็นกรรมการขายเนี่ยอาจารย์ตอนนี้ ผมขายไป 71 เปอร์เซ็นต์เนี่ย ได้ราคา 900 กว่าละ

Q ค่ะ ก็ คือนี้ราคาก่อนเปิดหีบ

A เออ

Q ตกลงกันแล้วเราโอเค ที่ราคานี้เราก็กเลยตกลงขายไป

A เนีย พอเปิดหีบปั๊บเนี่ยเราเอาหีบอันนี้ไปเนี่ย พอถึงเดือน กรกฎาคม พฤษภาคม และกุมภาพันธ์เนี่ยเราก็กจะไปทำการขาย เราจะไปปิดการส่งมอบ 31 ตุลาคม พอ 31 ตุลาคม ปุ๊บ เอาผลประโยชน์ทุกอย่างที่ ที่เรากำหนดไว้เนี่ย เอามารวม แล้วก็เอามา เามา คิดเป็นราคาขั้นสุดท้าย เค้าเรียก ขั้นสุดท้าย

Q ค่ะ

A สมมติว่า ประกาศไป ราคาเบื้องต้นไว้ที่ 900 ราคาขั้นสุดท้ายอยู่ที่ 950

Q ค่ะ มันมีขึ้นมีลงได้ อาจจะน้อยกว่า 900 ก็ได้

A เออใช่ เพราะ เพราะเราขายตลาดโลก แบบหุ้น

Q อ้อ

A พอเราขายสุดท้าย พอ สมมติสุดท้าย 950 ปีบ ชาวไร่ โรงงานก็ต้องคืนเงินให้กับชาวไร่ อีกต้นละ 50 บาท

Q ค่ะ

A คือเราไม่มีศูนย์

Q อ้อ (ลากเสียงยาว)

A ดิอย่างเงี้ย คือ ถ้าขายมัน ขายข้าวโพดแบบนี้ พ่อค้าซื้อไปนี่ ถ้าเอาไปขึ้นเนี่ย รัฐบาล ไปประกันไปขึ้นให้ปิบเนี่ย จะได้พ่อค้า แต่ของเราชาวไร่อ้อยจะไม่จั้น

Q ได้เท่าเดิมที่เรา ที่เราตัดสินใจขายไป

A แต่ของเราชาวไร่อ้อยจะไม่อย่างนั้น มันจะได้คืนหมด นี้อย่าง อย่างเมื่อวันที่ 26 วันพืชมอญเงินตามไอ้เค้าเรียกเงิน เงินตัวที่ผมว่าเนี่ย คือว่าปัญหามันมา ถ้าเลากียาวนุ่นแหละ

Q ฟังได้ค่ะ (ซ้ำ)

A 555 (ซ้ำ)

Q เราขอฟังปัญหา เราจะได้ว่าแกยังงี้ จะได้ไปเป็นต้นแบบให้ ให้ที่อื่นเค้า

A คือ คือ ว่า ที่ผมเล่าต่อเนอะ

Q ค่ะ

A คือว่ารัฐบาลสุรยุทธ์เนี่ย เออ ให้ราคาเบื้องต้นมาอยู่ที่ 638 แล้วก็ราคาขั้นสุดท้ายเนี่ย รัฐบาลเค้าให้ 700 บาท เค้าก็มีมติ มีมติ ที่ ครม ว่า ถ้าราคาขั้นสุดท้ายเนี่ยสูงกว่าราคา เบื้องต้นเนี่ย ให้หักคืนกองทุนอ้อยเพื่อไปชำระหนี้ ธกส

Q ค่ะ

A แล้วก็พอมาถึง พอมาถึงนายกสมัคร ปิบเนี่ยเราก็ เราก็มาคุยที่ ที่เมื่อที่ผมเล่าให้ฟังเนี่ย คือว่าเรา เราก็มาขอขึ้นราคาให้ได้แปดร้อยเจ็ดบาท ที่กำหนดต้นทุนแล้วก็ขึ้นราคาบริโภคนภายใน รัฐบาลสมัครก็บอกว่าถ้าราคาขั้นสุดท้าย ปิบห้าศูนย์ห้าห้าหนึ่งเนี่ย สูงกว่าราคา เบื้องต้นเนี่ย ให้หักคืนกองทุนเพื่อไปชำระหนี้ เพราะฉะนั้น มติตรงเนี่ยมี มี 2 รัฐบาล ที่ที่

Q เกี่ยวข้อง มันคาบเกี่ยวกันอยู่

A คาบเกี่ยวกันอยู่ เพราะฉะนั้น พวกผม ผู้นำชาวไร่อ้อยอะ

Q ค่ะ

A พอพอรัฐบาลสมัคร ขึ้นมาให้ น้ำตาล น้ำตาลโคเวต้า ก บริโภคเนี่ย คือ ปีนึงเกือบหมื่น ล้าน เพราะยี่สิบล้านกระสอบเนี่ย ถ้ากิโลละ 5 บาท ก็ปีละหมื่นล้านแล้วใช่มั้ยละ

Q ค่ะ

A แต่ปีแรกเราบริโภคไปก่อนแล้ว มันเหลือแค่ 13 ล้าน เรา เราก็ เอา 5 คูณ 13 ไป

Q อ้อ เรากินใช้ 14 บาทไปก่อนแล้วก่อนที่จะมากิน 19 บาท

A อ่าใช่ คือ เรามาคืนที่หลัง เพราะฉะนั้นตอนนี้นักลงทุนเราเนี่ย สถานะกองทุน เนี่ยมันดีขึ้น คือ มีเงินไหลเข้าปีตอนเนี่ย เต็มๆ เนี่ย ปีละประมาณหมื่นล้าน เพราะสมัยก่อนเนี่ยเราจะไม่ มีเงินไหลเข้าแบบนี้ เราจะไปทำอะไรไม่ได้ แต่ที่นี้กองทุนเนี่ยมีเงินไหลเข้า ที่นี้กองทุนเนี่ยก็ มีแผนชำระหนี้กับ ธกส เนี่ย ชัดเจน เพราะฉะนั้นเราก็เลยกะว่า เอาเงินส่วนเหลือที่มติ ครม 2 รัฐบาล มีไว้เนี่ย ส่วนเกินเนี่ย เอา เขตมณเฑียรมัน 600 เบื้องต้นเนี่ยเค้าจ่ายแค่ 638

Q ค่ะ

A เบื้องต้นนะ

Q ค่ะ

A ที่ผมเล่าให้ฟังก็ คือ เมื่อสุดท้ายประกาศมาที่ 682 บาท

Q อ้อ ค่ะ 682 ค่ะ

A คือ มันมีส่วนต่าง 44 บาท เพราะฉะนั้น พวกผมก็เลยต้องวิ่ง ต้องเข้าพบรัฐมนตรี พบ การเมืองว่า อืม ในเมื่อกองทุนเราเนี่ย ปัจจุบันเนี่ยมัน มันมีเงินที่จะชำระหนี้ ไม่ได้เดือดร้อน แล้ว หรือให้ ธกส เค้าบอกว่าเป็นกองทุนเป็นขั้นดีแล้วของ ธกส เค้า เพราะฉะนั้นเราก็เลย วิ่งหารัฐบาลว่า

Q ชั้นจะเอาไปไหนเนี่ยอีก 44 บาท

A 44 บาทเนี่ยขอให้คนชาวไร่อ้อย เพราะชาวไร่อ้อยจะได้เอามาลงทุนปีหน้า ราคาอ้อยมันดี จะได้มาซื้อปุ๋ยทำร่นในไร่กัน

Q ค่ะ อันนี้คุยกัน คุยกันระหว่าง 3 องค์การ

A 3 องค์การ

Q อ่า 3 องค์การคุยกัน

Q เห็นตรงกันมั๊ยคะว่า 44 บาทคืน

A ไม่ตรง

Q ไม่ตรงยังไงคะ

A คือทางสหพันธ์ ทางเขต 7 นั้นเค้า ผู้หลักผู้ใหญ่เค้าเนี่ย เค้าไปรับปากกะผู้หลักผู้ใหญ่ใน รัฐบาลไว้เยอะ เอะ เค้ายังบอกว่าในอดีตอนที่ได้เงินมา ไร่ 807 บาทนะ เค้ายังบอกว่า ถ้ามี อีกคุณ คุณ อย่าเอานะ เค้า พวกนั้นก็รับปาก เอะผมไม่เอาแล้ว (ข้า) ชาวไร่อะ

Q อ้อ (ข้า) กล้ากลืนน้ำลายตัวเอง

A อ่า เค้าก็ไม่เล่นด้วย ที่นี้ของทางอีสานกะทางสหสมาคมเนี่ยบางคนเนี่ย อ่าเค้าบอกว่า อ้าวในเมื่อ มันอ่ากองทุนไม่ได้เดือดร้อนอะไรเนี่ย แผนชำระหนี้ก็มีแล้ว อีกปีสองปีก็หมดหนี้ แล้วเนี่ย เราต้องการเงินตัวนี้มาคืน เพราะฉะนั้น 2 องค์การก็เดินเกมสกัน

Q อ่าฉันไม่เกี่ยว แล้วมันกระทบอะไรกับ 2 องค์กรรรมมัยคะ อันนั้นเค้าไม่เล่นด้วยอะ ทั้งๆ ที่เราเคยสามัคคีกันอยู่ใน ใน 3

A แต่ๆ ก็ไม่เป็นไร คือเค้าก็ไม่ได้ขัดขวางอะไร แต่เค้าไม่ออกหน้าออกตา เค้าเป็นผู้ใหญ่ แต่เค้าได้

Q (ข้า) ถ้าเราทำสำเร็จ

A ได้ก็ทั่วประเทศ แต่ตัวนายกว่า ท่านที่เนีย เป็นประธานก็อยู่เฉยๆ พุดไม่ได้ คือไปรับปากกับท่านปลัด กับรัฐมนตรี กับนายกเค้าไว้

Q พลเอกอยู่เฉยๆ นะคะเดี๋ยวเราจะแบ่งให้ (ข้า)

A อ่าแต่พวกอีก 2 กลุ่มเนียเป็นคนเดินเกมส์

Q (ลุงอ้วน) แต่เนี่ยเค้าก็ไม่ว่าอะไร

A ไม่ว่าอะไร เค้าก็นิ่งเฉยๆ

Q (ลุงอ้วน+พี่เอ) รอรับเงินด้วย ได้ด้วย

A อ่า ได้ด้วย

Q (ข้า) แล้วก็ไม่ต้องไปขัดกับคนที่รับปาก

A แต่ แต่ไม่ให้ทางพลเอกเนียเสีย

Q (ลุงอ้วน+พี่เอ) ค่ะ ให้นิ่งเฉยๆ

A ให้นิ่งเฉยๆ ไม่ว่ากัน

Q ทางเรา 2 กลุ่มกับอีสานก็ยอมรับได้ เดี่ยวขึ้นไฟท์เอง

A เออไฟท์กัน เนี่ยเงินก็ออกมาเมื่อวันศุกร์เนีย 850 กว่าบาท

Q ก็คืนเรา

A คืนเรา ตกลงก็กว่าจะเข้า ครม ก็วิ่งกัน 10 เดือนนะ

Q มันยากตรงไหนคะ

A คือก็ยากที่ผมชี้อะ คือ มติ ครม มันมี 2 ครั้ง

Q อ้อ ตอนนั้นก็เถียงและว่าใครตัดสินตรงไหน ใครอะไรยังงี้เงี้ยเหรหะคะ

A คือมติ ครม มัน มันมี 2 ครั้ง ถ้าเราจะ ถ้าเราจะเอาเงินตัวนี้ มันก็ต้องกระทรวง เลขา คณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทรายเนีย ที่ตัวแทนของชาวไร่ ที่ไปดูแลชาวไร่อยู่นะ ก็ต้องรัฐมนตรีอุตสาหกรรมก็ต้องชงเรื่องนี้เข้า ครม ที่นี้รัฐบาลจะเห็นด้วยรีไปล่า เพราะ ครม เค้ามีตั้ง 30 กว่าคน เค้าบอกอะในเมื่อคุณมีมติมาตั้ง 2 ครั้งแล้วคุณจะมาเนีย มันก็ เค้าก็ไม่กล้าไง ที่นี้เค้า รัฐมนตรีอุตสาหกรรมกะสำนักงานอ้อยก็ต้องให้พวกผมชาวไร่เนี่ยวิ่งหาการเมือง ต้องเข้าพบนายกไปชี้แจงให้ท่านนายกที่ทำเนียบ ผมก็เข้าไปหลายครั้ง ไปพบนายกอภิสิทธิ์อะ ที่ห้องเขียว พบบ่อย

Q หล่อมีัยคะ

A (ข้า) แต่ตัวจริงไม่ใหญ่เท่าไหร่นะ

Q ตัวจริงไม่ใหญ่ หนูไม่เคยเห็น (ข้า) จะไปพบอีกเมื่อไร เดียวฝาก

A ไปพบ ไปพบแกตั้ง 3 ครั้ง แกก็รับปากว่าเออ แกก็บอกเราทีไปเล่าให้ฟัง แกก็เรียก ธกส มา เรียกผู้ที่เกี่ยวข้องมา ว่าเราเสนอปัญหาหนี้ ตัวแทนเราเสนอปัญหาหนี้ คือเราเข้าไป เยอะ แต่เราไม่พูดหลายคน เอาแค่ 2 คน คือเค้าข้อมูลเก่งๆ แต่ผมไม่นั่น เราก็เป็นตัวแทน นำที่ประสานไป แต่คนที่เค้าข้อมูลเก่งๆ ที่พูดเก่งๆ เนี่ย เค้าก็ไปเสนอ นำเสนอนายก นายกก็ถาม ธกส ธกส บอกเค้าไม่ตั้งใจ เพราะกองทุนอ้อยเป็นลูกค้าชั้นเยี่ยมของเค้าแล้ว ส่วนส่วนอื่นก็ไม่ได้ตั้งใจถามทางเลขาสำนักงานอ้อย เค้าก็บอกว่าถ้ามันขึ้นได้เนี่ยก็เป็นประโยชน์ของแกชาวไร่ คือว่า รัฐบาลยังต้องเอาเงิน 2 พันล้านเนี่ยไปให้อะไรที่เค้าแจกให้กับข้าราชการ

Q หมิ่นห้าเหวอะคะ

A โดยเฉพาะไอ้เงินตัวนี้มันไม่ใช่เงินของใคร มันเงินของชาวไร่ โดยที่รัฐบาลไม่ต้องไปหาเงิน ไปยืมจากใคร จากไหนมา ชาวไร่ได้ประโยชน์ รัฐบาลก็ได้ชื่อเสียง ท่านก็เลย อ่าอย่างนั้นให้ทางชาวไร่กลับไปทำตามขั้นตอนมา เพราะขั้นตอนนี้จะขึ้นราคาหรือจะอะไรเนี่ย ต้องผ่านคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย เค้าเรียก ก่อน ที่ผมเป็นกรรมการอยู่ คือปลัดกระทรวงเป็นประธาน เราก็กลับมาประชุม ประชุม ก่อน คณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทรายเนี่ยว่ามีมติเสนอเรื่องที่เราเล่าไปเนี่ย ให้ทางกระทรวงอุตสาหกรรมเนี่ย นำเรื่องเข้าคณะรัฐมนตรี เพราะฉะนั้นพอเราเคลียร์การเมืองเสร็จปุ๊บเนี่ย ทางเราก็ไปหารัฐมนตรีอุตสาหกรรม รัฐมนตรีอุตสาหกรรมอ้าวไม่เป็นไร ถ้าในเมื่อนายกไฟเขียวก็เนี่ยท่านก็จะเซ็นให้ เราก็เสนอไปทางฝ่ายเลขาสำนักงานอ้อย แล้วสำนักงานอ้อยก็เสนอไปที่รัฐมนตรีอุตสาหกรรม

Q เวียนหัว (ข้า) ทำไมมันหลายเสนอจัง

A โอ้ยมันหลาย ใช้เวลาเป็น

Q เข้าใจเลยทำไมถึง 10 เดือน (ข้า)

A คืออาจารย์คนเห็นด้วยไม่เห็นด้วยมันมีใจ คือทางปลัดเนี่ย ทางราชการเนี่ยเค้าก็ไม่เห็นด้วย เพราะเค้าบอกว่า ชาวไร่จะเสียวินัยทางการเงิน กว่าเราจะล๊อบบี้ปลัดได้ก็สี่ห้าเดือน แกก็

Q มีวิธีการยังไงในการล๊อบบี้ปลัดคะก้านัน นี่เทคนิคเลยนะ

A อืมก็นั่นดิ ก็ว่าแกจะยอมได้ คุ้นแบบว่า

Q (ลุงอ้วน) ทางราชการเค้าก็ต้องยึดถือ ระเบียบ อะไรของเค้า

A เอ่อ ยึดถือมติ ครม แต่ชาวไร่เราเนี่ย เติบโตทางการเมืองอย่างเดียว พอนายกเค้าไฟ เชี่ยวมารัฐมนตรีอุตสาหกรรมเค้าก็เป็นคนอีสาน ฝ่ายอีสานเค้าก็คนบ้านเดียวกัน เค้าก็ล๊อบบี้ที่นี่ปลัดก็ต้องทำตาม

Q (ข้า) พุดไม่ออก (ข้า) ปลัดตามน้ำ เรียกว่า ปลัดน้ำ

A ครับครับ ถึงได้ออกมาเนี่ย เงินออกแล้วเนี่ยตอนเนี่ย

Q แล้วมารับกันรึยังคะเกษตรกร

A รับกันแล้ว เงินทั้งหมดทั่วประเทศเนี่ยสองพันห้าร้อยกว่าล้าน เงินปีเนี่ย

Q ค่ะ แล้วลงมาที่บ้านเราเท่าไรคะ

A ของเราเนี่ยลงร้อยเกือบสองร้อยล้าน

Q แล้วระหว่างช่วงนั้นมีเกษตรกรหรือลูกบ้าน ตอนนี้เป็นกำนันแล้วอะช่วงเนี่ย มาทวงถาม มาถามเยอะมัย เพราะว่า 10 เดือนที่เค้ารอ มั่นนาคพอสมควร

A คือทางสมาคม โรงงานเนี่ย ผมมีวิทยุชุมชน พอผมมีข่าวอะไรเนี่ยผมจะไปออกวิทยุ ชาวไร่เค้าจะฟังกัน มีอะไรสำคัญๆ เนี่ยเค้ามี เค้าจะรับได้แบบกว้างมากเลย

Q เพราะเราเป็นกำนันด้วยปะคะ

A เออเพราะเป็นกำนันด้วย

Q แล้วด้วยบทบาทของกำนันเกี่ยวกับการทำ ทำอ้อยยังงัยบ้างคะ

A เอ้อ เพราะว่าชาวบ้านเค้าเห็นเราทำเป็นตัวอย่างนะ เค้าเห็นเราก้าวหน้า เค้าก็ทำตาม และก็อีกอย่างเรานะ ผมกับชาวบ้านเข้าถึง ผมจะดูแลเค้าอย่างดีเลย มีอะไรผมก็จะ

Q คำว่าเข้าถึงกับชาวบ้านนี่เป็นยังงัยคะกำนัน เราไปเจอเข้าถึงที่โคกกระเทียมมาเหมือนกัน เค้าก็จะมีรูปแบบการเข้าถึงชาวบ้าน คือวิธีการธรรมชาติของชาวบ้านแต่ละที่ไม่เหมือนกัน ที่นู่นไม่ได้ไปปลูกอ้อยแบบเราอะ แต่ที่นี่วิธีการเข้าถึง

A คืออ้อ คืออ้ออาจารย์อย่างผมเนี่ยกะผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน เดือนนึงจะประชุมครั้งนึง แล้วผมก็จะมอบนโยบายให้ผู้ใหญ่บ้านกะชาวบ้านเนี่ย ผมก็ประกาศเลยว่า ถ้าชาวบ้านหมู่ไหนเนี่ย จะจัดทำกิจกรรม หรือบัตรอะไรหายเกี่ยวกับพวก เกี่ยวกับทางผู้ใหญ่บ้าน หรือกำนันดูแลเนี่ย ถ้าไม่ได้รับความเป็นธรรมจากผู้ใหญ่ก็ให้มาหาผม ผมจะลงไปเคลียร์ให้ คือจะทำแบบนี้ คืองานศพนี่ไม่ต้องบอก ผมจะไปดูแล

Q เราไปดูอะไรบ้าง ในกรณีของ

A ไปเป็นเจ้าภาพ ส่วนไปดูสถานที่ คือเรา ถ้างานศพเนี่ยผมจะไม่ไปกรุงเทพฯ ผมจะต้องดูแลเอาทางนี้ ต้องเป็นประธาน ต้องดูแลช่วย

Q ค่ะ เชิญกำนันทอดผ้าบังสกุล

A เออ ส่วนมากเราจะเป็นประธานตลอดแหละ แล้วก็มันกว้างไป แล้วก็ผมคนอยู่

Q มันก็หมู่อะคะ

A เราเนี่ย 9 หมู แล้วก็ยังตำบลห้วยขุนรามนี่ก็ใช่ ชาวไร่อ้อยทั้งนั้น มะนาวหวาน คือมันไป 2 ทางไง คือตำบลเราเนี่ยก็ในนามกำนัน ถ้าในอำเภอหรือสามสี่ในจังหวัดนี้ไปในนามนายกสมาคม

Q มีหลายหมวก บางทีหมวกซ้อนกัน

A (ซ้ำ) เออ

Q แล้วเราเป็นกำนันมาอย่างทีบอกตอนแรกคะ 10 ปี ตอนนั้นมันใช้มั้ยคะ

A ไม่ ไม่มีการแข่งขัน

Q ไม่มีการแข่งขันเลยหรือคะ เป็นแบบยังไง

A ก็ผมเป็นชาวไร่ เป็นตัวอย่างมา เป็นชาวไร่ตัวอย่างมาพอถึงกำหนด

Q อะ ตอนแรกเลย วันแรกเลยที่เราเป็นกำนันมาได้ยังไงคะ

A พอถึงกำหนดเนี่ย ผู้ใหญ่บ้านคนเก่าเนี่ย เค้าก็ขอไปเป็นผู้ช่วย

Q ค่ะ แต่เรายังไม่เคยเป็นผู้ใหญ่บ้านมาก่อนเลย

A ไม่เคยฮะ

Q ก็เป็นคนค่ะ ทำอ้อย

A คุณสุวัฒน์ ทำอ้อยมา ก็ทางผู้ใหญ่คนเก่าเนี่ยเค้าจะเกษียณ เค้าก็ขอผมเนี่ยไปเป็นผู้ช่วย

Q ไปเป็นผู้ช่วยค่ะ

A ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ผมก็ไปวางแผนให้เค้า เพราะแกคนเก่าอะเนอะ ผมก็วางแผนให้ ถ้าทำเป็นผู้ใหญ่ปุ๊บเนี่ย ในหมู่บ้านเนี่ยมีอะไรของแจกมาจากอำเภอ หรือของที่เค้าส่วนราชการ บางทีมาให้เนี่ย เราจะต้องเรียก จะตั้งกลุ่ม กลุ่มนี้คนหนึ่ง กลุ่มนี้คนหนึ่ง แล้วก็ให้หัวหน้ากลุ่มมาประชุมว่าเราได้อันนี้มานะ

Q อ้าวกำนันรู้ได้ยังไงคะ เราก็ทำแต่อ้อยอะ ทำไม่รู้หลักการบริหารของผู้ใหญ่บ้าน

A อ้าวก็ผมชอบทางนี้ไง แต่ แต่ผมยังไม่ถึงเวลาที่จะ ยังเด็ก ก็ผู้ใหญ่เค้ายัง ยังคาอยู่

Q อ้อค่ะ แต่ชอบทางนี้มาตั้งแต่เมื่อไหร่คะ

A สนใจก็ตั้งแต่ ผมเรียนหนังสือเนี่ย ผมก็ทำกิจกรรม

Q ค่ะ

A อ.วรวิทย์ วงษ์สุวรรณ เนี่ยเป็นอาจารย์ผม สอนผมมา แก่นักกิจกรรม ผมก็ทำกิจกรรมกับแกมา

Q ฟังมาเผยเนี่ย ตอนแรกนึกว่ารู้แต่อ้อย อ่า อะคะอะ ไปวางแผนให้ผู้ใหญ่ละ

A (ข้า) คือ เราก็วางแผนว่าเออ ถ้าอำเภอเนี่ย ส่วนจังหวัด ส่วนเนี่ยได้ของที่มีอะไรมาให้ ชาวไร่เนี่ย เราก็ตั้งกลุ่ม สมมติว่ากลุ่มนี้มีอยู่ 10 หลัง กลุ่มนี้ 20 หลัง กลุ่มนี้ 30 หลัง ตั้ง หัวหน้ากลุ่มมาประชุมกับเรา เราก็ชี้แจงว่า มันมาอย่างนั้นนะ เราจะทำอย่างไรกับของสิ่งนี้

Q อ้อ แสดงว่า ที่ผ่านมามีบางครั้ง คือไม่รู้จะจัดการยังไง เมื่อของ

A คือสมัยก่อน คนเก่านี้เอาเข้าบ้านก็ให้ลูกหลาน

Q หมายถึงว่า ถ้ามีของมาจากเทศบาล

A อ่า มีโอง มีอะไรเนี่ย มันจะ ชาวบ้านเขาก็ครหาเขาก็ว่า พอผมเป็นปู้บ ผู้ช่วย ผมก็มาบอก ผู้ใหญ่ คือผู้ใหญ่เค้าก็เลย ชาวบ้านเขาก็นับถือขึ้น

Q อ้อ จากจุดนี้แหละ จากที่เรากระจายของ

A อ่า นั่นแหละ คือ คือสมมติได้โองมา 10 ลูกเนี่ย โองใหญ่เนี่ย เราก็เรียกแต่ละกลุ่มมาคุย ว่ามันไม่พอคนทำไง

Q ค่ะใช้มันมีน้อย ใครๆ ก็อยากได้อะ

A อ่า มันไม่พอทำยังไง เราก็มาปรึกษากัน ผู้ใหญ่ก็นั่งหัวโต๊ะก็คุย เราก็เป็นคนเซ็นให้บอกเค้า บอกว่าทำไง ทำไง เอาดีไหม เอาดีไหม เขาก็เออเห็นด้วย ผู้ช่วยก็เสนอผู้ใหญ่ว่าทำตาม ก็ ทำมา 5 ปี

Q ตกกลางแล้วใช้วิธีการยังไงอะคะ

Q (ลุงอ้วน) เอาอย่างงี้เอายังงี้

Q อ่าใช่ หมายถึงว่ามีตุ่ม 10 ใบ อย่างนี้จะคะ

A สมมติว่ากลุ่มนี้เอา ได้ของนี้ไป ถ้ามีของอะไรข้างหน้ามา เรายาประชุมต้องแยกกลุ่มที่ไม่ได้นะ ก็ต้องผลัดกันไป

Q อ้อ ถ้าวันนี้เราเอาเหมือนเป็ยแซร์ (ข้า) วันนี้บ้านนี้เอาตุ่มไปก่อน ถ้าวดหน้ามาไม่ใช่ตุ่มแหละ เป็นแท่งค้ำน้ำอาจจะดีกว่าคนเอาตุ่มไปได้

A อ่า หรือจะเป็นพันธุ์พืช หรือจะเป็นอะไรต่อไปงวดหน้ากลุ่มนี้ไม่ได้ เราต้องยกกลุ่มนี้ให้ เขาอะ ต้องวนกันไป

Q อ้อแล้วทุกคนต้องยอมรับ

A ต้องยอมรับมติในที่ประชุมไง แต่ละกลุ่มไง เพราะฉะนั้นแต่ละกลุ่มเค้ารู้ปัญหา เค้าก็เอา ไปพูดในกลุ่มเค้า เพราะคนบ้านเราเนี่ย บ้านนอกเนี่ย แต่ละกลุ่มเค้าจะมีคนนับถือกันอยู่เขาก็ไปชี้แจงได้ว่าเออ

Q กระจายไปเครือญาติบ้าง รอบๆ บ้านบ้าง

A บอกผู้ใหญ่บ้านเค้าทำฎกนะ คือทำอย่างนี้ยุติธรรมของมันมีน้อย เราต้อง ต้องมาพูดมา คุยกัน ว่าเออมันได้ยั้งจี้ เพราะฉะนั้นพอผู้ใหญ่เกษียณเนี่ย

Q เราเป็นผู้ช่วยอยู่ที่ปีคะกว่าผู้ใหญ่จะ

A 5 ปี

Q 5 ปี

A พอผู้ใหญ่เกษียณกำหนดเค้าหมดวาระ

Q ค่ะ อ้อ ตอนนั้นยังมีเรื่องของวาระอยู่ ค่ะ

A ก็ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 ผมมาอยู่เนี่ยหมดวาระ แล้วก็กำหนดเค้าอยู่หมู่ 4 เค้าก็หมดวาระพร้อมกัน ผมก็ชาวบ้านก็ บอกว่าต้องเอา คุณสุวัฒน์

Q ขึ้นเป็นผู้ใหญ่บ้านก่อน

A ขึ้นเป็นผู้ใหญ่บ้าน เพราะฉะนั้นคนในหมู่ 1 ก็ไม่มีใครที่มาแข่งคือเป็นเลย ทั้งตำบลผมก็มีเครดิตทำมาอย่างนี้ ทางผู้ใหญ่ทุกหมู่เค้าก็ไม่มีใครมาแข่ง เค้ายกให้ผมมา 2 สมัยแล้วนี่

Q เป็นกำหนด 2 สมัยแล้ว เดียวนี้ไม่มีกำหนดเรื่องวาระ ของกำหนดมีัยคะ

A พอปีหน้า ผมก็หมดวาระที่ 2 ละ

Q อ้อ แต่ว่าเค้า เค้าห้ามมีัยคะ ว่าต้องเป็นต่อเนื่องที่ปีแล้วต้องหยุด

A ไม่ห้าม ไม่ห้าม แต่กฎหมายใหม่ออกมาเนี่ยจากวันที่ 6 เมษายน 51 เนี่ย เป็นได้ 60 และ

Q ถึงอายุ 60 เลย

ครับตามกฎหมายออกใหม่

ตอนนี้กำหนดเท่าไรแล้วคะ ไม่ต้องฝากธนาคารนะกำหนด

A (ซ้ำ) 50

Q (ซ้ำ) อ้ออยู่ได้ตั้ง 10 ปี แล้วจะเป็นกำหนดต่อไปมีัยคะ

A ผมเป็นซะ ผมชอบทางนี้ซะ

Q นั้นหมายความว่า ถ้าเกิดว่าคนยังเชื่อถือ ศรัทธา กำหนดก็ยินดีที่จะเป็นอยู่แล้ว ถึง 60 เลย

A สะ คือว่าเป็นกำหนดที่ขึ้นสายไม่ได้

Q ยังไงคะกำหนด

A 6 โมงเนี่ย ต้องมีชาวบ้านมาเรียกแล้ว เพราะชาวบ้านเขาตื่นเช้าไข่มัยอาจารย์ มีปัญหาเนี่ย พอเป็น เป็นกำหนดนี้ ผู้ใหญ่บ้านนี้ เหมือนกับว่าต้อง เราไม่ใช้นิติศาสตร์ต้องใช้รัฐศาสตร์ คือมีปัญหาแบบนี้ เราก็ต้องใช้การไกล่เกลี่ยพูดคุย

Q อ้อจะเอากฎหมายมาลงโทษ

A ไม่ได้ คือ เราต้องอะลุ่มอล่วยกัน คือตกลงกัน ถ้าบอกว่า มาคุเณย์ถ้าตกลงกันไม่ได้ ผมก็เป็นกำหนดผมก็บอกว่าช่วยไม่ได้ละ ในเมื่อผมเนี่ยเป็นคนกลางแล้วเนี่ย ถ้าจะคุยตกลงหรือจะทำอะไรกันได้ แค่นี้ผมก็เป็นคนกลางให้

Q เคยมีเคสหนักๆ มีัยคะกำหนดที่มาเรียกกำหนดแต่เช้า เพื่อให้ไกล่เกลี่ยเรื่องลูกบ้านเราเนี่ย

A ไม่ค่อยมีอะ

Q ส่วนใหญ่เป็นเรื่องอะไรคะ

A ส่วนใหญ่ก็เรื่องคันแค้น เรื่องทะเลาะกัน เรื่องไขว่ลูกหลานตีกัน เรื่องผัวเมีย เรื่องคันแค้น เรื่องที่ ไอเราก็กู้ได้ปั๊บ เราก็ก่ไกลเกลี่ย เราก็ก่ไปเป็นพยาน ถ้าคันแค้นก็ปักหลักกันนะ สุณนะเรา เป็นกำนัน เราก็ก่เซ็นบันทึกไว้ว่าเราได้ทำตรงนี้ไว้ แล้วก็พวกลูกหลานตีกัน เราก็ก่เออบอกอย่า ไปถึงตำรวจนะ พอถึงตำรวจเป็นความ มันต้องไปฟ้องร้อง มันต้องขึ้นโรงขึ้นศาล จะ เสียเวลาเสียเงินด้วย ถ้าผมบอกแล้วไม่เชื่อเนี่ย ถ้าคุณไปขึ้นโรงขึ้นศาลเนี่ย ผมไม่ติดตามไม่ ช่วยนะ เพราะผมเตือนแล้ว เรื่องอย่างนี้มันเคลียร์กันได้ เราก็ก่คุยทำนอง บางทีคุยอ่อน บางทีคุยแข็ง ชูบ้างอะไรบ้าง

Q ถ้าคุยแข็งเราจะใช้อย่างไรคะกำนัน

A เอ่อเราก็ก่บอกถ้าคุณไปเนี่ย ถ้าเค้าฟ้อง คุณติดคุกอะไรเนี่ย จะให้ผมช่วยอย่างอื่นผมไม่ ผมไม่ช่วยคุณนะ

Q อ้อขุ่หน่อย แล้วก็บอกว่าจะไม่ช่วยหรือ (ข้า)

A อ้ออีกเรื่องคือ ผมเป็นนายกสมาคมเนี่ย การเปิดหีบวิ่ง วิ่งรถอ้อยเนี่ย ผมกะตำรวจต้อง รู้จักหมด เพราะอ้อย รถอ้อยเนี่ย มันผิดระเบียบกฎหมายเค้า ผมใส่येอะ

Q อ้อ ที่เราเคยเห็นบางที่รถล๊อบบี้ขึ้นสูงไปอีกแบบเยอะมาก

A นั่นแหละ คือเรา ผมเนี่ยทุกโรงพักเนี่ยในสามสี่จังหวัด ผมต้องรู้จักผู้กำกับหมดแหละ

Q ไปรู้จักเพื่อที่จะ

A เพื่อที่จะเคลียร์ ถ้ามีปัญหา ถ้าโรงพักเค้ามีอะไรขาดเหลือให้เราช่วย เราช่วย สมมติว่า เค้าจะจัดกิจกรรมม้งานอะไรเนี่ย เค้ามาขอเรา เราก็ก่เอาเงินสมาคม ที่เงินชาวไร่เราเก็บ เราก็ก่ไปช่วยเหลือทางราชการเค้า

Q แต่ในทางสมาคมก็รู้ว่า ตอนนี้นักำนันได้นำเงินส่วนนี้ไปให้โรงพัก (ข้า)

A รู้ดี เราก็ก่มีกรรมการบริหาร 50 คน คือจะทำอะไรเนี่ย เราต้องผ่านคณะกรรมการบริหาร เงินทองทุกอย่าง คือสมมติอย่างไ้ทำหลวงเนี่ย ตำรวจเค้าตั้งด่านจับความสูงอ้อยนะ จับ น้ำหนัก พวกชาวไร่โทรมาเนี่ย เราก็ก่ต้องวิ่งไปเคลียร์ให้เค้า เราก็ก่เคลียร์กับผู้กำกับว่าต่อไป เนี่ยผมขอนะ

Q เค้าจะ มันจะมีสัญลักษณ์อะไรที่บอกใช้มัยคะว่า อันนี้คือรถของ ของทางเรา มา ไม่ต้อง ตรวจจับ

A ไม่ ไม่ยะ ส่วนมากรถอ้อยเค้าจะทั่วประเทศอะ เค้าจะ

Q แล้วอย่างนี้จะรู้ได้อย่างไร มันไม่มีใบเสร็จ หรือมีใบเสร็จ

A ไม่มี ไม่มี

Q เสียค่าปรับนะที่จ่าย ไม่ใช่ว่าทุกคันที่ผ่าน ถ้าตั้งจุดสกัด

A คืออย่างนี้ละ คือว่าอ้อยเนี่ยมันเป็นพืชเศรษฐกิจที่ต้องใช้เวลาทำการหีบ ต้องได้กำหนดเวลา ถ้าถึงเดือนมีนา เมษาแล้วเนี่ย ฝนลงมาเนี่ย มันเข้าโรงงานไม่ทันเนี่ยมันเสียหาย เสียทั้ง ถ้าฝนลงมาเนี่ย เสียค่าแรงที่จะต้องทอย

Q ทอย คือ

A คือเอาลงรถลึบล้อยลงในไร่ไม่ได้ ก็ต้องเอารถไถลงมาแล้วก็เอามาใส่มัน แล้วก็ตกมันและรถวิ่งเข้าไปเหยียบย่ำต่อเสีย เสียทุกอย่างแล้วก็ความหวานของอ้อยเนี่ย

Q ค่ะ น้ำมันเข้าหะ

A พอฝนตกมาเนี่ยปั๊บเนี่ย พออ้อยมันถึงเดือนที่จะดูน้ำไปเนี่ย พออ้อยดูไปเนี่ยความหวานในลำก็จะเริ่มลดลงจะไม่มีน้ำตาล

Q เหมือนแดงโมอะ

A อ่า มัน มัน มันมีขีดจำกัด จันอะรัฐบาลเค้าบอกว่า รัฐบาลทุกยุคสมัยเนี่ยเค้าบอกว่าเค้าจะไม่มีประกาศขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร เพียงแต่ว่ารู้กัน เพียงแต่ว่า บอกว่าบอกทางตำรวจว่าเอารู้กันนะ ว่ามีอะไรก็ให้สมาคมช่วยเหลือดูแล ถือว่าทั่วประเทศเราต้องวิ่งหา มีอยู่ปีหนึ่งที่รัฐบาลสุรยุทธ์เค้าเป็นนั่นนะ ไอ้ปีนั้นหนักมากเลยพวกผมวิ่งกัน

Q หนักยังงัยคะ (ข้า)

A ตาซึ่งไม่ยอมเลยอะ เอาทางกฎหมายอย่างเดียวเลยอะ

Q อืม ด้านซังอะหะ

A เออ

Q มันเกินมาก

A เออ พอด้านซังอะ ผมไปกรมขนส่งทางบกอะ ไอ้ ผอ.ที่เค้าดูทางนั้น เค้าก็บอกว่า เค้าก็เอามาให้ดูนะ มันยาก เราเห็นใจเค้า เพราะมันขึ้นเนี่ย คนอยู่ในกรุงเทพก็จะรู้เลยว่าน้ำหนักมันเกิน มันจะโชว์มันจะเป็นสลิปมาเลย ทีนี้เราก็ก็นึกใจเค้า เพราะว่ามัน เพราะว่าเดี๋ยวเค้าก็โดนร้องเรียนหาว่าไปมีนอกมีในรับ แต่ถ้าเราจะผ่าน จะผ่าน ก็ไอ้พวกกรรทนาย รถหิน ก็ชี้ให้ตำรวจจับ ถ้าตำรวจไม่จับก็ถือว่าละเว้นหน้าที่ เราก็ก็นึกใจเค้า ถ้าอื้อเส้นไหนทางหลวงใหญ่ๆ เนี่ย ถ้ามีตาซังเนี่ย เราให้หลบ แต่ในเขตนี้ไม่มีก็ไม่มีอะไร คือเราก็ก็นึกใจเค้าว่า สมมติในเขต

วิเชียรบุรีเนี่ย ให้เลาะ ให้เปลี่ยนเส้นทาง คือเราก็ก็นึกใจภาครัฐ เจ้าหน้าที่เค้าอะ

Q โหทำอ้อยเนี่ยยากนะคะเนี่ย ตั้งแต่ขึ้นเริ่มจนถึงขั้นที่จะลำเลียง (ข้า)

A โดยเฉพาะเป็นผู้นำไม่ได้หยุดเลย คือไม่ได้ คือปัญหามันเกิดอะ

Q(ลุงอ้วน) เป็นพ่อบ้านก็อย่างนี้แหละ

A เออ เพราะปัญหามันเกิดตลอดไงพี่

Q มีอะไรกลางดึก กลางคืน ที่แบบต้องแบบไปเคลียร์ปัญหาอย่างงี้มัยยะ

A มีอะ รถหน้าอ้อยพอมันเยอะนะ ถ้าอาจารย์มานะ โหเห็นแล้วเนี่ย โหยแถวนี้อันตรายมาก มีแต่รถอ้อยทั้งนั้นเลยนะ อันตรายมากเลย พอชนกันปั๊บเนี่ย ชาวไร่เค้าก็จะโทรหานายก ผมก็ต้องวิ่งไปเคลียร์กับตำรวจ คือผมก็บอกว่า บอกชาวไร่ บอกว่า ไม่ใช่ ไซ้ผมเนี่ยจะไปทำจากผิดเป็นถูกได้นะ แต่ไปในนามนายกถือว่าไป ถ้าผิดว่าไปตามผิด คือให้เจ้าหน้าที่เนี่ยให้ความเป็นธรรมกับสองฝ่าย ผมก็บอกก็ คือไม่ใช่ผม เนี่ยเป็นชาวไร่จะทำให้ชาวไร่อ้อยถูกเนี่ยไม่ใช่ คือไปคุยกับ จนท เค้า เค้าเห็นเราเค้าเกรงใจ เออ เราก็บอกให้ทำให้ถูกต้องนะ

Q เราก็เลยถูกเลย (ซ้ำ)

A ผิดก็ว่าไปตามผิด กฎหมายก็ว่าตามกฎหมาย ถ้าไกลเกลี่ยกันได้ ถ้ายินยอมกันอะ ถ้าตายจะชดใช้เงินกันได้ หรือ ซ่อมบำรุงกันได้เบื้องต้นเนี่ย เราก็อำนาจไป ยิ่งงั้นเราก็อธิบายว่าเราเป็นคนกลางไปประสานให้

Q แล้วส่วนใหญ่ที่ไปประสานมาได้ผลยังไงคะ

A ก็ได้หมดอะ

Q คือไกลเกลี่ยได้ ประนีประนอม

A เอ่อ ประนีได้หมดอะ

Q มีเราผิดมัยยะ เคยมีมัย

A ผิด ผิดแต่เราก็คือผิดถือว่าในชั้นเบื้องต้นเรารับผิด

Q (ลู่อ้วน) ยอมความได้

Q ดูแลค่าเสียหาย

A ยอมความได้

Q (ซ้ำ) เก่ง

A ส่วนมากจะไม่มีถึงศาลอะ

Q (ลู่อ้วน) ถึงศาลเดี๋ยวดร้อน (ซ้ำ)

A เดือนร้อน อยู่แค่เนี่ยแหละ เราก็ จะ จะเคลียร์ให้หมดอะ

Q (ลู่อ้วน) คือมันเห็นหน้าเห็นตากัน ก็คุยกันได้

A เออ จนท ฟันเนี่ยเรารู้จักกันหมด ทั้งนายอำเภอ ทั้งฝ่ายปกครอง ทั้งตำรวจ คือเราจะ

Q อันนี้จำเป็นอย่างยิงเนอะ สำหรับการทำงาน

A คือ ช่วงนั้น ช่วงทหาร ผมก็เอาน้ำตาลไปช่วยเยอะนะ ไปช่วยปักชำได้อะ

Q ค่ะ

A ไล่ที่ช่วงที่เค้าทหารเค้ามาดูแล ไล่ช่วงนั้นอะ

Q อืม ก็คือไปบริจาค

A ไปทีละ ห้าร้อยโล ทีละพัน ไปฝาก

Q น้ำตาล โควต้า เอ เนี่ยนะคะ

A เออ โควต้า ก เนี่ย

Q(ลุงอ้วน+พี่เอ) แจกแต่น้ำตาล เบาหวานกันทั้งประเทศ (ข้า)

A ช่วงนั้นไอ้เรากี่ เออ ทางทหารก็มา แล้วก็ช่วยเอาน้ำตาลอะไรไป เคื่ก็บอก นายกข ขอ
ขอไป กำลังพลเราไปอยู่โน้น ผมก็ให้ไป ห้าร้อย โลหนึ่ง ต้นหนึ่งอะไรก็ว่าไป

Q ค่ะ แล้วถ้าเกิดมาที่ลูกบ้านเราเอง เฉพาะหมู่ เฉพาะเก้าหมู่เราอะคะ เคยมีกรณีที
เดือดร้อน จาก จาก เรื่องของการทำอ้อยแล้วมาให้เรามาช่วยเหลือแบบหนักสุดเนี่ย พอจำ
ได้มั้ยคะก้านั้น ที่แบบว่าเรารู้สึกว่า อันนี้เราได้แก้ปัญหาแบบหนักสุดแล้วเกี่ยวกับอ้อย

A คือการจุดอ้อยแล้วก็ไปลามใส่คนอื่น

Q ค่ะ เพราะมัน มันเป็น เกิดอะไรขึ้น หรือว่ายังไงคะ แล้วเราแก้อย่างไร

A คือการ อ้อยเนี่ย ถ้าเวลานั้น ถ้าอาจารย์มาจะเห็นกลางคืนเค้าจะจุด เค้าจะกันลือจุด
เพราะว่า หนึ่งแรงงานหายาก สองอ้อยใหญ่มันลุ่ม ถ้าตัดต้นเนี่ยมองไม่เห็นโคน ถ้าตัดจุด
แล้วเนี่ยมันจะตัดง่าย

Q ค่ะ คือจุดให้ใบมันหายไปกับก่อนแล้วก็เหลือตอ

A เออ แล้วเราก็ตัดเข้าไป แล้วไปตัด ถ้าเราไม่จุดใบเนี่ยเรามองไม่เห็นอะไรหรอก มันสาง มัน
ตัดไม่ได้ คนงานก็ ไม่คุ้มค่าแรงที่ได้อยู่ เพราะฉะนั้นเราต้องจุด เพราะฉะนั้นจุดเนี่ยมันจะ
ตัดได้มากอีกเท่าตัวหนึ่ง

Q ค่ะ ความเร็วในการตัดก็เร็วขึ้น

A เออ เร็วอีกเท่าตัวหนึ่ง ทีนี้พอ พอจุดไปเนี่ยลมบ้าหมูมาเนี่ย เค้าเรียกลมบ้าหมู ลมหมุนอะ
เข้าไปเข้าแปลงอื่นอะ

Q แปลงอื่นเค้ายังไม่อยากจะจุดด้วย

A เออ ไปเป็นร้อยไร่ อย่างงี้เนี่ย เค้าก็เสียหาย ตัดส่งโรงงานไม่ทันเนี่ยเค้าก็เสียหาย

Q ค่ะ หมายความว่าถ้าเกิดมันไหม้แล้วดับไม่ทันมันจะ

A เออ มันก็ไปติดลามทุ่งไปเลย

Q อ้อ (ลากเสียงยาว)

A ทีนี้ พออีกคนนึงจุดเนี่ย ยี่สิบไร่เค้าไหม้หมด ลามไปอีกร้อยไร่เนี่ย เค้าก็จะฟ้องร้องกัน ถ้า
ตามกฎหมายฟ้องร้องกันเนี่ยมันถึงกะวางเพลิงกฎหมายมันหนัก แล้วก็ไกลเกลี่ย

Q ทำยังไงอะ

A ทาง ทางกฎหมายอ้อยเนี่ยเค้าบอกว่า ถ้าใครส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลเนี่ย เป็นอ้อยไฟ
ไหม้เนี่ยจะต้องหักตันละยี่สิบบาท

Q หมายความว่ามันมีโอกาสเปรี้ยวหรือคะ

A เออ ถ้าเกินเจ็ดสิบสองชั่วโมงเนี่ย มันจะเสีย มันจะเปรี้ยวแบบอาจารย์ว่า ถ้าอยู่ในสี่สิบแปดชั่วโมงเนี่ยไม่เสียหาย

Q ค่ะ แต่ถ้าเราตัดไม่ทัน ที่เค้าร้อยไว้อย่างเงี้ย

A เออ เค้าร้อยไว้ ผมก็บอกว่าเอ็ง คือคุณเนี่ยเสียค่าใช้จ่ายต้นละยี่สิบบาทให้เค้า แล้วก็ช่วยค่าบรรทุกเค้าครึ่งนึง

Q อ้อ ไ้คนที่ไปลามที่คนอื่น เนี่ยนะคะ

A เออ ช่วยค่าบรรทุกครึ่งนึง แล้วก็ผมก็ได้ระดมโควต้าอ้อยเนี่ย พวกเราเนี่ยร้อยไร่เนี่ย ตัดสองวันเสร็จคือไปช่วยกัน แล้วไ้คนที่ทำ ออกจ่ายเต็มแต่เจ้าของอ้อยครึ่ง

Q(ลุงอ้วน) แล้วเงินที่ช่วยยี่สิบบาทเนี่ย ให้ด้วยป่าว

A ให้ด้วย

Q ยอมมัยคะ

A ยอมๆ ไม่งั้นถ้าไปฟ้องร้องเนี่ย มัน มัน โควางเพลิงเนี่ย มันเป็นข้อหาหนัก

Q ค่ะ

A ผมก็บอกว่ามันจะติดคุกกัน แล้วมันก็ไม่คุ้ม เราเสียหาย แล้วมันก็จะไป เค้าฟ้องอาญาเนี่ยสามารถจะไปฟ้องแพ่งได้อีก ไซ้มัย เพราะว่ามันเสียหายทรัพย์สินอะ ผมก็บอกเค้านะ ชี้แจงเค้า เสียอย่างงี้ดีกว่าเราถือว่า Q(ลุงอ้วน) ช่วยๆ กัน

A เออ ก็ช่วยๆ กันไป ผมก็ เป็นคนกลางเอาชาวไร่ไปช่วยตัด

Q ได้วิธีการเหล่านี้แล้วรู้กฎหมายเหล่านี้มาจากไหนคะ กำนัน

A ประสบการณ์ นะ

Q อืม เพราะว่าตอนนี้รู้สึกโอ้โฮแก้ได้เกือบทุกเรื่องเลย เพราะว่าเมื่อที่เราถามแล้ว คือเราคุยกันในระดับแบบองค์กรใหญ่ๆ อะ สหพันธ์ สมาคม แต่พอมาระดับรากหญ้าของเราอะ กำนันก็มีวิธีการแก้อีกแนวทางหนึ่ง เรายกัลเลยแบบ เอ๊ะมัย

A ใน ในเบื้องล่างมันมีอีกวิธีนี้

Q ค่ะ เพราะว่าเมื่อก็เป็นเรื่องหนังสือ เป็นเรื่องถึงนายก ถึง ครม กำนันก็เล่าได้

A ถ้าระดับประเทศ นี่ถือว่าเป็นนายกไร่อ้อยนี่เรื่องพบรัฐมนตรีกะนายกเนี่ยเป็นเรื่องธรรมดา ปัญหามันต้องพบบ่อยมาก พอปัญหามันเกิดคือ รัฐมนตรีเค้ามาเปลี่ยนกระทรวง เรายกัลต้องไปพบ ไปกินข้าว ไปคุย

Q ถ้าหนูอยากเป็น อยากเจอ นายกหนูต้องมาเป็น นายกสมาคม มันเกี่ยวข้องกันมัยคะ (ซ้ำ)

A (ซ้ำ) ไม่เกี่ยวหรอก ไม่เกี่ยว

Q อ้อ ไม่เกี่ยว (ข้า) โอเค ที่ที่ก้านันย้อนกลับไป ที่บอกว่ามาจากประสบการณ์ มัน มัน หมายความว่ายังไปถึงทำให้เรา คือมองสถานการณ์อะไรออกอะ แล้วตัดสินใจได้ค่อนข้าง ถูกต้องอะ แล้วลูกบ้านก็ยอมรับอะ

A คือ คือ เราเรายังไงอะ ผมคิดว่าเราเนี่ย มี มาอยู่ในเนี่ยฐานะดีกว่าเค้า พร้อมทุกอย่าง คือ ไม่ว่าจะเป็นพร้อม คือทางการศึกษาเราก็เรียนมา จบมาแล้วเราก็ พร้อมกว่าเค้า เราก็ใช้อยากที่จะช่วยเหลือตำบลเรา เพราะฉะนั้นผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่เนี่ย กะผมเนี่ยจะนับถือมาก แล้วก็ผมจะไม่เอาเปรียบอะ คือจะเรียกมาคุยจะมีอะไรก็จะ ค่าใช้จ่าย บางทีอำเภอเค้ามา เนี่ย ผมจะไม่ให้ถึงทางผู้ใหญ่เราได้รับไปส่วนตัวเรา

Q เพราะเราเจอบางที่ก้านันชอบไม่ถูกกับผู้ใหญ่บ้านบางหมู่

A โอ้ย เนี่ยมีเยอะ

Q ที่นี้เรา

A ที่นี้ไม่มี เรื่องการแข่งขันไม่มี ถ้า ถ้าผมลงนี้ไม่มี (ข้า)

Q เพราะว่าก้านันเนี่ยก็จะเลือกมาจากผู้ใหญ่บ้าน 9 หมู่แล้วก็มีตัวแทนขึ้นมา

A ครับๆ

Q ค่ะ เมื่อที่ที่เล่ามันเป็นกรณีของลูกบ้านเราที่มีปัญหาไฟไหม้ อย่างของไร่เราเองรู้สึกว่ามีเยอะ เคยมีโดนบ้างมั๊ยคะ

A มี มี อะ

Q แล้วถ้าเป็นของเราเอง เราจัดการยังไงคะ ก้านัน

A ผม ผม ก็ต้องทำแบบเดียวกันอะ

Q หมายถึงเค้าลามมาไร่เรา หรือ เราลามไปไร่เค้า

A เราก็เคยลามไปเค้า เค้าก็เคยลามมาเรา (ข้ากัน) ถ้าเค้าลามมาเนี่ย ของผมเนี่ย ผมบอกผมไม่เอาอะไรเลยเพราะผมมีคนงานเยอะ รถผมเยอะ

Q ดีชะอีกมาช่วยผมเผ่า (ข้า)

A มันดีชะอีกเหมือน อาจารย์ว่าอะแหละ ผมจะได้ไม่ต้องไปจุด ไปลามเค้าอื่นเค้าผมได้ตัดเลย (ข้ากัน)

Q หาทางตัดอยู่แล้วเพราะว่าเมื่อที่พี่จวบบอกว่าอย่าเพิ่งตัดรอหน่อย ก้านันบอกกูอยากตัดอยู่แล้ว

A เออ นั่นแหละ คือ คือ เราคนงานเราพร้อม รถเราพร้อม เราก็สามารถที่จะตัดได้เลยไม่ต้องไปรบกวน

Q อ้อ (ลากเสียงยาว) คิดบวกันนะคะเนี่ย เดี่ยวหนูไปจุดเล่นชะหน่อย

A ถ้าๆ เราไปลามใส่เค้าเนี่ย เราก็ไปหาเค้า เออम्म มันลามนะ คุณจะทำยังไง เค้า เค้าเรียกมา เสียค่า เอาจี้ก้านเค้าไม่กล้าเรียกร้อง ก้านช่วยค่าไฟไหม้ฉันไปละกัน ตัดให้ฉันฟรี

Q อ้อ ไม่ค่อยๆ ด้วย ตัดฟรี

A บรรทุกให้เค้าฟรีไป เราก็เอา เพราะเราเป็น คือเราต้องยอมรับ เราเป็นผู้นำเนี่ยจะไปเอาเปรียบชาวบ้านไม่ได้ คือชาวไร่ก็ได้ผลประโยชน์ไปเลย

Q ค่ะ วันหลังอยากให้ก้านลามจังเลย (ข้า) มาแอบจุดให้ปลิวมา

A (ข้า) หนึ่งไม่ต้องไปเสียค่าหักไฟไหม้ สองค่าบรรทุก ต้นละร้อยกว่าบาทเนี่ย

Q เอาจริงนะก้าน ถ้าหนูอยู่ข้างไร่ก้านนะ หนูไปแอบจุดที่ก้านแล้วพยายามเอาลมเป่าให้มันมาเข้าไร่หนู

A (ข้า) म्मๆ โดน म्मก็ใช้อย่างนี้เนี่ย คือเราก็บอกแฟนเราบอกว่า มันเรื่องปกติ คือเราเป็นผู้นำ อย่าไปเอาเปรียบเค้าไม่ได้หรอก เรา เพราะฉะนั้นเราไม่เคยเอาเปรียบใครไป เค้าถึงให้

Q เพราะยังคิดอยู่ว่าทำงานเสียสละตรงนี้นั้นมันได้อะไรบ้างอะคะ ก้าน

A ได้ความสุข

Q เพราะว่าดูแล้วเหนื่อยนะคะเนี่ย ไม่ใช่งานธรรมดาอะคะ

A เพราะ หนึ่งคือได้ช่วยเหลือคนบ้านนอกเราเนี่ย คือหนทางที่เค้าจะพึ่งได้ คือ ผู้ใหญ่บ้านและก้าน ขึ้นแรกนะ เค้ามีปัญหาอะ ก็เค้าไม่เหมือนคนในเมืองอะฮะ อาจารย์

Q ค่ะ

A คนบ้านนอกเราเนี่ย คือ มีเรื่องปุบเนี่ย เค้าจะคิดถึงผู้ใหญ่บ้านแล้วก็ก้าน อบต นายกเนี่ยเค้าไม่พูดถึงเลยนะ มันจะเป็นไอ้โบราณมาเลย คือถ้าสมัยก่อนเนี่ย คือก้านผู้ใหญ่บ้านนี้จะคิดถึงก่อนเลย

Q ค่ะ ตั้งแต่ควายหาย (ข้า) ตั้งแต่หนูเรียนเขียนหนังสืออะ ควายหายก็ไปหาผู้ใหญ่บ้าน

A เออ สมัยก่อนผมเป็นเด็กเนี่ย ควายหายก็มี

Q ค่ะ

A เออ พ่อตามผมเนี่ย เป็นคนกว้างขวางที่นี่ ก็พาชาวบ้านออกตามกัน คือรากฐานต้องมีอยู่ก่อนไง พ่อพ่อเค้าคนมีชื่อเสียง พ่อตาเค้าคนมีชื่อเสียง

Q อ้อ มารุ่นลูกก็

A เออ เราก็สร้างต่อ

Q ค่ะ ชื่อเสียง

A เออ เราก็ทำมา คือยังงั้นพอถึงครบกำหนดเวลาก็ผลการแข่งขันก็ไม่มี

Q ค่ะ

A ก็เราทำ ทำ กิจกรรมมาตั้งแต่ต้นเลย ตั้งแต่อยู่

Q แล้ว ตอนนี้องานาคต กำลังจะทำยังไงต่อไป หรืออยากจะพัฒนาอะไรต่อไปอะคะ

A คือตอนนี้ มองอย่างเดียวว่า จะให้เราอยู่ในตำบลน้ำสุตเนี่ยอ้อยมัน 95 เปอร์เซ็นต์เนี่ย
อยากจะ ตอนนี้จะเสนอโครงการอยากเห็นเขื่อนเขาเนี่ย คือ ชาวบ้าน มะนาวหวาน โคก
หลุมเนี่ยที่เค้าเสียน้ำท่วมไปเนี่ย เสียหายไปเนี่ย เค้าขึ้นมาอยู่เนี่ยขึ้นมาแถบตำบลน้ำสุต
เลยเนี่ย

Q จากมะนาวหวาน

A เออ เค้าไม่ได้ประโยชน์อะไรจากน้ำที่มองเห็นเลยนะอาจารย์

Q จากเขื่อนที่สร้างมา

A เออ น้ำเนี่ยเห็นเฉยๆ ชาวๆ ใช้ประโยชน์ไม่ได้เลย เนี่ย อ้อยเหี่ยวอย่างเงี้ย ก็ไม่สามารถที่จะ
นำขึ้นน้ำ มาใช้ได้

Q ค่ะ

A ผมก็ พยายามประสานกับรัฐมนตรี ใ่อ้อๆ เกษตร ถ้าเจอเมื่อไหร่ก็เสนอโครงการ คือ ผม
เคยไปดูท่อน้ำหยดใช้อิสราเอลอะ อิมเค้าเอาน้ำเนี่ยขึ้นไปไว้บนเขา บนอ่าง แล้วเค้า เค้าไม่
ระบบชลประทานเค้าไม่เหมือนบ้านเราเนอะพี่นะ เค้าใช้ท่อ วางท่อมา แล้วก็เอาวางเหมือน
ประปาเนี่ยอะ เอาเข้าไปเราเลย คนหนึ่งมี สิบล้อ ยี่สิบล้อ ก็สามารถจะปลูกผัก

Q คือเดินท่อผ่านแปลง

A เออ ถ้าใครใช้มากเสียมาก เก็บสัก ลูกบาศก์เมตรละ ก็ตั้งค์ ก็ว่ากันไป

Q อิสราเอลเค้าแบบระบบสหกรณ์ ญี่ปุ่นเค้าอะไรพวกเนี่ยคะ แล้วเค้ารัฐสวัสดิการ

A นั่นแหละ เค้าๆ เป็น เค้ามีน้ำจืด ไม่เท่าไรเค้าก็สามารถที่จะส่งผักขายได้ เราไปเห็นแล้ว
ทั้งเลยอะ

Q อิม แสดงว่าอย่างนี้ก็น่าจะไปดูงานต่างประเทศบ่อย เพราะอย่างวันนี้เรามากันก็ไป
ฮ่องกง

A อะก็ไปฮ่องกง ไปดูตลาดต่างๆ

Q วันนี้เราก็ตเลยมาเอาของฝากจากฮ่องกง (ข้า) อ้อ ไม่ใช่คะ แล้วได้มีโอกาสเรียนรู้ดูงานที่
ไหนมาบ้างอะ แล้วที่ที่ประทับใจและได้เอามาใช้จริงๆ

A ก็เนี่ยที่อิสราเอลเนี่ย ตอนนี้อยู่ที่ผมเจาะ เจาะไอบาดาลเนี่ย แล้วก็ผมใช้น้ำหยด ใช้น้ำหยด
ผมธรรมดาเนี่ย ถ้าฝนธรรมชาติเนี่ย มันจะปลูกประมาณเดือนเมษา พฤษภาคม ฝนมันจะลง
เห็นมัยหละ ตานี้ถ้าเท่ากับปลูกเดือนเมษา พฤษภาคมเนี่ย ถ้าฝนมันมาเนี่ย อายุของอ้อยเนี่ย
มันน้อย พออันวามันตัดหกแปดเดือนก็ตัดแล้วใช้มัยอาจารย์ แต่ผมเนี่ย ผมเอาชุดบ่อ
บาดาลเนี่ย บ่อละ 2 หมื่น พอน้ำมาเนี่ยน้ำดีนั่นละ ผมปลูกน้ำหยด ผมปลูก พอปีใหม่ผม
ปลูกเลย ปรับดินปลูกน้ำหยดขึ้นได้ ได้น้ำหยดครั้งเดียว พอมีน้ำนี้ฝน ฝนหลงฤดูมาเนี่ย

ช่วยได้และ วันนี้อ้อยผมท่วมหัวหมดอะ คือตรงเนี่ยเราจะได้ เราจะยึด เออ เราจะทำให้อายุ
อ้อยของเราเนี่ยมากขึ้น แล้วมีคุณภาพขึ้น คือ 1. ปริมาณต่อไร่จะสูงขึ้น 2. จะมีเวลา อายุที่
ได้ คือ เข้า เข้าหีบ 3. คือจะได้พอโรงงานเปิดตัดเนี่ยจะได้ความหวานที่สมบูรณ์ ตรงเนี่ยคือ
แล้วก็ตามนี้ ไอ้กระทรวงอุตสาหกรรมอะ เค้ามึงประมาณ เค้ายกภัยแล้ง เอ่อ โดยที่
ธนาคารแห่งประเทศไทยเนี่ย เค้ายังหวังเงินกู้ชาวไร่อ้อยปีละหมื่นล้าน

Q อิม

A แล้วก็กระทรวงอุตสาหกรรมเนี่ย เค้ายกเสนอไปเนี่ย เค้ายก เอ่อ เจาะบาดาลหรือให้ท่อทาง
ให้น้ำหยด ให้กับชาวไร่เนี่ย เค้ายกคิดโลละสองบาท แต่ ธกส คิดโลละห้าบาท คือ อีกสามบาท
นั้นรัฐบาลเป็นคนจ่ายให้ชาวไร่ แต่คิดชาวไร่สองบาท โครงการนี้ โรงงานนี้ได้มาสี่สิบล้าน
ล้าน ตอนนี้ พอโรงงานที่ผมอยู่เนี่ย ตอนนี้ทำมากอันดับหนึ่งของประเทศที่เค้ายกไปให้ข้อมูล
เข้าไป ที่อื่นเค้าไม่ใช้กัน อย่างผมนี้มีหมดอะ คือชาวไร่สามารถที่จะวิ่งไปที่ข้างในนี้จะ คือ
คืออ้อยจะ จะดีมากเลย

Q อิม ค่ะ สิ่งใหม่ นวัตกรรมใหม่ ได้มาแล้วก็เผยแพร่ต่อ

A คือว่าแล้วก็โอกาสแล้วก็ดอกเบี้ยก็ถูกได้จ้ะด้วย คือว่าร้อยละสองบาทส่งสามปี บอर्डละ
หกหมื่น ปีละสองหมื่น เค้ายกเค้าก็มีโอกาสใช้มัยละ

Q ใช่

A ปีละสองหมื่น ดอก ดอก ไม่พอพันบาทเนี่ย ต่อปีอะ คือ ถ้าเราช่วยเหลือชาวไร่ได้ตรงเนี่ย
คืออายุอ้อยก็ได้

Q ค่ะ คุณภาพอ้อยก็ดี

A คุณภาพอ้อยก็ดี จำนวนต่อต้นก็เพิ่ม พอขึ้น พอ พอ เดือนเมษา พฤษภาคม มันท่วมหัวและ
พอฝนมาก็ไปเนี่ยแหละ ยาว

Q รู้จักวางแผนดินะคะ คือไม่ต้องรอฝน

A อ่า เหมือน เหมือนอีสาน อีสานทุกวันเนี่ย เค้ายกดินทราย เค้ายกสามารถจะปลูก เค้ายก
ปลูกข้ามแล้ง พฤษจิกา ธันวา เนี่ยจะปลูกเลยนะ แล้วเค้ายกไปตัดเอาเดือน ปีกุน อันนั้นเค้ายก
จะได้ خوبเลย เพราะฉะนั้นอ้อย โรงงานเค้ายกของอีสาน เพราะหนึ่งอ้อยเค้ายกมีคุณภาพ
ความหวานดี ทำน้ำตาลได้สูง

Q อิม

A คืออีสานเนี่ย ถั่วเฉลี่ยแล้วต้นหนึ่งได้ ร้อยสิบลอ แต่ภาคเราเนี่ยได้ร้อยห้าโล แต่ถ้าไปทาง
สุพรรณ ทางกาญจน์ นั้นได้น้อย เพราะน้ำมัน น้ำเค็มดี ชลประทานน้ำมาก ทางโน้น เค้ายกได้
เก้ายกกว่าโล คุณภาพจะไม่เหมือนกัน

Q น้ำมากก็จะได้น้อย

A เออ ใช่ใช่ พอเค้าเปิดน้ำใส่ไต้หม้อ ชลประทานเค้าดีอะ พอถึงกำหนด อ้อยก็มี ในลำก็มีทั้งน้ำ ยังไม่ได้สะสมน้ำตาล

Q ค่ะเค้าไม่ได้ซึ้ง ไม่ได้ซึ้งจาก น้ำหนักไต้หม้อคะ เวลาเราจะ

A ครับ เค้าซึ้งจากน้ำหนักด้วย แต่เค้าเอา เค้าเอาน้ำอ้อยเนี่ยเข้าเครื่อง เค้าเรียกเครื่องวัด ซีซีเอส คือ การซื้อขายอ้อย อาจารย์ คือว่า สมมติว่า ปีนี้ราคาผัน แต่เค้าจะซื้อขายเป็น ซีซีเอส คือ มาตรฐานนี้คือที่ สิบ ซีซีเอส เนี่ย ราคาที่ผัน แต่เค้าจะให้ จะให้ให้ความหวานได้ ราคาเพิ่มเนี่ย หก หก เปอร์เซนต์ คือเอาหกคูณพันหารด้วยร้อย ก็จะทำให้หกสิบบาท ซีซีเอสหนึ่ง สมมติว่าซื้อขายกันเนี่ย สมมติว่ามาตรฐานที่ สิบ ซีซีเอส อย่างของผมเนี่ยได้ สิบเอ็ด

Q ค่ะ

A โรงงานจะบอกให้ หกสิบบาท เป็นพันหกสิบบาท แต่ถ้าโรงงานวัดได้ของผมเนี่ยได้เก้า เค้าจะเอาหกสิบเนี่ยไปลบพัน ได้เก้าร้อยสี่สิบ คือจะมีบวก ลบ ถ้าใคร คุณภาพอ้อยใคร หวานดี สิบสอง สิบสาม สิบสี่ ก็ บวกขึ้นไป

Q แบบนี้ โกง กลั่นแกล้งอะไรกันไต้หม้อคะ การวัด การตรวจ

A ไม่ได้ คือยังงี้ โรงฯ จะมีตัวแทนชาวไร่ ไ้สมาคมเราเนี่ย แล้วก็ศูนย์บริหารการผลิตเนี่ย เป็นของสำนักงานอ้อยเป็นกึ่งข้าราชการเป็นคนดูแล แล้ว แล้วก็ฝ่ายโรงงาน สามฝ่ายเป็นคนดูแล แล้วก็เวลาวัดเนี่ย ข้างในโรงงานเค้าไม่สามารถจะเบอร์ไหนเค้าไม่รู้ คือจะมีไฟ กระพริบ เค้าจะเป็นมีนมเบอร์ แล้วก็ ออกไปถึงจะไปเทียบเบอร์ ถึงจะรู้ ซีซีเอส ออกมา

Q หืม ทำอ้อยเนี่ย มันต้องอาศัยดวงด้วยนะคะเนี่ย (ข้า) ฟังมาตั้งแต่แรก รู้อย่างเดียวไม่ได้ และต้องเฮงด้วย

A (ข้า) ต้องเฮงด้วย

Q บางทีก็ชวย (ข้า) ด้วยที่เจอ

A (ข้า) ปัญหาอ้อยเยอะมาก อาจารย์

Q ค่ะ ที่ฟังมาก็หนักๆ ทั้งนั้น แล้วไ้ที่ทำไม แล้วรู้สึกขึ้นโบว์แดงเลย มาสเตอร์พีช ประสบความสำเร็จสุด ภูมิใจสุดกับสิ่งที่ทำในบทบาทของ ไม่ว่าจะเป็นนายกสมาคมก็ดี หรือว่า กำนันก็ดี ที่ยังจำและประทับใจอยู่แล้วคนกล่าวขวัญกันเยอะ ตอนนี้เราไม่รู้หรือว่ากำนัน ได้รับรางวัลอะไรมาบ้าง เพราะว่าเราไม่ได้รับข้อมูลมา แต่นี่อยากให้ ก็อาจจะเล่าให้เราฟัง สักนิดเล็กน้อย ก่อนจะจบ กลับไป ก่อนจะจบ

A คือ คือ ผมเป็นกำนันผมก็ พ.ศ. สี่หก ผมก็ได้รับรางวัลแทนทองคำ

Q แน่ กะแล้วเชียว

A พ.ศ.สองพันห้าร้อยสี่สิบหก ก็ได้รับรางวัลแทนทองคำ

Q เค้าพิจารณาจากอะไรคะ ถึงคิดเลือกกำนันว่าเป็นกำนันแทนทองคำแต่ละที่

A คือ แหนบทองคำ เนี่ยเค้าพิจารณาในตำบลเราว่า เราเนี่ย ได้ ได้ เค้า เค้า ทางจังหวัด เค้าจะออกมา หัวหน้าส่วนคือเค้าจะให้ รองผู้ว่า พอแต่งปั๊บ เป็นตำแหน่งจริงคือ ผู้ว่า ก็จะมีมอบรองให้อามา หัวหน้ามีเกษตร มีหัวหน้าส่วนจังหวัดทุกอย่างที่จะมา มีตำรวจที่จะมาให้เรา มาตรวจผลงานในตำบลเรา ของเราก็ มีใช้ ใช้การทำอ้อยแล้วก็ มีกลุ่มแม่บ้านพริกแกงนี้ ที่เราส่งเสริมกัน แล้วก็ การช่วยเหลือชาวบ้าน แล้วก็ผลงาน แล้วก็ปราบยาเสพติด สมัยนั้นสมัยที่ท่านทักษิณอยู่อะ ก็ผลงานเราก็ออกไป คือว่าตำบลเราเนี่ยปลอดยาเสพติด ตำบลแรกของอำเภอ

Q อ้อย ตำบลแรก กำนันทำยังไง อะคะ

A คือ จับเอาชาวบ้านเนี่ย เอากำนัน ผู้ช่วยอะไรพวกเนี่ย มาคุยกันแล้วก็ให้ดู เพราะน้ำสุด เรายุ่จะเป็นคนหลายจังหวัดมาอยู่ แต่มาอยู่ปั๊บเนี่ย จะอยู่กลุ่มใครกลุ่มมันปกครองง่าย สมมติว่า เนี่ยอย่างนครสวรรค์เนี่ย จะมีคนจังหวัดนครสวรรค์มาอยู่หมู่เจ็ด นี่เค้าอยู่เฉพาะพี่น้องเค้า อย่างหนองมะดันหมู่แปด เค้ากลุ่มชยันตาแต่เค้ามาอยู่ในกลุ่มเค้า

Q อืม ก็มีมุ้งเล็กมุ้งน้อย เต็มไปหมดเลย

A มันจะเป็น มันจะเป็นกลุ่ม เค้าปกครองกันง่ายไป พอมาอยู่เป็น เค้ามาจับ สมัยก่อนเนี่ย เค้ามาอยู่ มาเป็นชุดใจ การดูแลก็ง่าย ปกครองก็ง่าย ไม่เหมือนอย่างดิลัง พัฒนากันนั้น โรงงานมันอยู่อย่างนั้น โอโห ร้อยพ่อพันแม่ คนงานมาอยู่กันร่วม พวกยาอะสำคัญด้วย เค้าไม่อยู่ แต่ของเรายเนี่ยมันดูแลง่ายลูกหลาน

Q ใช่ ญาติๆ กันเป็นกระจุกระจุกอยู่แล้ว

A อือ ใช้ผู้ช่วยก็รู้ว่าลูกหลานใคร ผู้ใหญ่ก็รู้ ลูกหลานใคร เค้าก็จับมาเอามาเข้าโบสถ์

Q เข้าโบสถ์เลยหรอคะ

A แล้วก็ เอนายอำเภอมา เอาขัน เอาลูกปิ่น เอาหอก เอาอะไรใส่ แล้วก็พระสวด แล้วก็ ตีฆ้องสาบานกัน

Q อ้า คือวิธี นี่คือวิธีใครคิดคะเนี่ย กำนัน

A (ซ้ำ)

Q (ซ้ำ) ทำไมถึงคิดว่าใช้วิธีนี้แล้วมันจะยังไง ช่มชู้ญหรอคะ

A คือว่า คนบ้านนอกเราเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เอ้อ เอาลูกปิ่น เอาดาบ เอาหอก เอาอะไรใส่ขันใหญ่ๆ อะ แล้วก็เอาพระเนี่ย พระสวดในโบสถ์ แล้วก็เอา ใช้พวกที่มีส่วนติดอะ เอามานั่ง แล้วก็

Q หมายถึง กลุ่มเสี่ยง

A ตีฆ้องหน้านายอำเภอ ต่อหน้าเจ้าอาวาส พระครูอะ

Q ดินะ ตี๋มไปแล้ว ตี๋มตอนนี้อาจจะเป็นหวัดสองพันเก้า (ข้า) ดินะเนี่ยกำนันจัดไปก่อน แล้ว
ผลเป็นยังไงคะ จากที่จัดตรงนั้นแล้วเห็นความเปลี่ยนแปลงมัย

A ก็ดีขึ้นมาไง ดีขึ้น พอ พอ สำรวจพออำเภอพัฒนาเนี่ย แก่ตำบลเนี่ยของผมปลอดตำบล
แรก

Q อืม แล้วมีส่งไปวัดถ้ากระบอกมัย

A มีๆ เหมือนกันไอ้พวกติด เราก็

Q อืม โอเค ได้แนบทองคำแล้วรู้สึกยังงัยคะ (ข้า) อันนี้คำถามเหมือนนักข่าว อยากรู้
ความรู้สึก

A คือ คือ ยังงัยอะอาจารย์ คือว่าเราเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเนี่ย ความใฝ่ฝันทุกคนคือรางวัล
ยอดเยี่ยมแนบทองคำเนี่ย

Q อันนี้คือสูงสุดของในตำแหน่งกำนัน

A สูงสุดของฝ่ายปกครองกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

Q อ้อ ค่ะ ตอนนั้นรู้สึกที่เรา คิดว่าทำไม เค้มาถึงเลือกเรา รู้สึกว่ากำนันก็มีตั้งเยอะแยะที่ส่ง
เข้าประกวดเหมือนนางงามอะ (ข้า) เราไปเข้าตากรรมเกิน ตรงไหนคะ กำนัน

A ไม่ก็ อันนี้ก็ไม่ทราบเหมือนกัน (ข้า)

Q (ข้า) วันนั้นสงสัยแต่ส่งหล่อไปแน่เลย

A ทางอำเภอส่งไปไง ส่งไป ส่งผลงานไปเค้าก็เอามาประเมินกัน แล้วก็

Q กำนันคุยเก่งนะเนี่ย จดทันมัยคะ ยัย เห็นหน้าน้องมัยคะ หนูถึงได้บอกว่ากำนันขา ขอ
ขอ อนุญาตอัดเทป ไม่งั้นมันตายแน่ มันจริงจริง คือสิ่งเหล่านี้จะเป็นประโยชน์มากๆ ค่ะ
กำนันเพราะว่าเหมือนกับว่าเราได้ถอดองค์ความรู้ หรือสิ่งที่เป็นประสบการณ์ของกำนัน
แล้วก็เอาไปเผยแพร่ต่อให้กับแกนนำคนอื่น ๆ ให้เค้าได้รู้ว่า ถ้าเกิด

A ตอนนั้นผมถนัดทางอ้อยผมก็คุยทางอ้อย

Q แต่ไม่ใช่ทางอ้อยอย่างเดียวแล้วนะคะ เพราะดูแล้วมันเกือบจะทุกเรื่อง ได้เห็นวิธีการ
เห็นเทคนิค ซึ่ง ความจริงแล้วมันเอาไปประยุกต์ใช้กับของที่อื่นได้ ไม่จำเป็นว่าเค้าจะต้องทำ
อ้อยหรือ

A ใช่ๆ

Q แต่ให้เห็นการไถ่เกลี่ย การเจรจา การต่อรองทุกอย่างอะแล้วก็ การบริหารจัดการที่ตอน
แรกเราถึงได้เอ๊ะ กำนันรู้เรื่องอ้อยอย่างเดียวหรือ พอพูดเรื่องไปเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านกับ
ทำงานในฝ่ายบริหารได้ดี เพราะฉะนั้นอันนี้คือ ในโอกาสต่อไป คือ เราจะรีบเอาไปทำเป็น
งานวิจัย

A คือเรา เราเรียนจบมาเนี่ยมาทำอะไรเนี่ยเรา ผมเนี่ยเป็นเนี่ย อยู่วิทยาลัยเนี่ย ชอบกิจกรรมมาก พอเรามีปั๊บนี้นะ เราอยากจะ พอเรามีโอกาสเนี่ยเราอยากจะช่วยเหลือชาวบ้านไง พอเค้าตั้งไปเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านปั๊บนี้นะ เนี่ยเราก็ออกวิธีทางที่เล่าให้อาจารย์ฟัง ถือว่าต้องทำอย่างงี้แหละ ถึงชาวบ้านเค้าถึงจะนับถือผู้ใหญ่บ้านกำนัน เค้าถึงให้ความเชื่อถือ

Q จริงคนเก่าๆ เนี่ยรู้จริง

A พอทำมาปั๊บนี้นะมันเกิด พอผู้ใหญ่คนเก่าทำมาเนี่ย คนงานเค้าออก พอเค้าปลดเกษียณเนี่ย เค้าก็มองมาตัวเรา ว่าเราอยู่เบื้องหลังพอถึงเวลาปั๊บนี้นะก็ไม่มีการแข่งขันไง (ข้า) เค้ายอมรับเราในตัว

Q ยอมรับในผลงานที่เราทำ เราไม่ต้องไปหาเสียง ไม่ต้องไป

A ใช่ ไม่ต้องไป

Q แล้วกิจกรรมที่ว่า ที่โรงเรียนอะไร คือกิจกรรมอะไร เออ ที่เราทำมาตลอด ตั้งแต่เวลาเราอยู่โรงเรียน

A อ้อ ใต้โรงเรียน เอาที่มหาวิทยาลัยอะ

Q อ่า

A เกี่ยวกับใต้เนี่ยแหละ เรียนเกี่ยวกับใต้ช่วยเหลือ ออก

Q ค่ายอาสา

A หาทุน ค่ายอาสา ให้ช่วยเด็กยากจน ก็อาจารย์วรวิทย์ ลพบุรี ที่เป็น สว. ลพบุรี วงษ์สุวรรณเนี่ย แกเป็นอาจารย์ผมเนี่ย เมื่อก่อนแกเอียงซ้ายนำดูเลยนะ โดนสั่งย้ายเข้ากรมยี่สิบสี่ชั่วโมงอะ

Q จากๆ กิจกรรมวันนั้นมันทำให้เรามาใช้ในชีวิตจริงบ้างยังงั้นอะคะ

A อืม ในหมู่บ้านเนี่ย ก็เราเห็น หมู่บ้านเราก็ไม่แตกต่างจากที่เราไป

Q ที่เราเคยไปเจอมา

A คือ ในหมู่บ้านบ้านนอกเราเนี่ย คือสมัยก่อนเนี่ย ผมอยู่มาตั้งโคกสูง มาอยู่เนี่ย เราเห็นมาใต้ของที่อำเภอ ของจังหวัดที่เค้าให้มาเนี่ยส่วนมาก ไม่ใช่ว่าเค้านะ คือ ผู้ใหญ่เก่าๆ คือ จะเห็นแก่ตัว ให้แต่ลูกแต่หลาน

Q สุ่มยังงั้นไม่รู้ ได้แต่ญาติ

A เออก็นั่นสิ ลูกเขย ลูกสาว นี่เราเห็นอย่างงี้ปั๊บนี้นะ มัน มัน เป็นธรรมชาติ เราก็มาตั้งใหม่ว่า เรายกตั้งกลุ่มชาวบ้านขึ้นมา ในชุดนี้ เมื่อก่อนหมู่หนึ่งผมเนี่ยมันกว้างประชากรเป็นพัน ผมมาตั้ง กลุ่มช่องแคบหนึ่งกลุ่ม กลุ่มไพรทอง กลุ่มตลาด กลุ่มสี่แยกสะพานหก พอถึงเดือนก็เรียกหัวหน้ากลุ่มเนี่ยมาคุยกัน มึงบประมาณอะไรจะเข้า ถ้ามีอะไรของแจก ก็มาคุยกัน เราแจกแบบไหนยังงั้น แล้วก็ปัญหา หรือมีงบประมาณที่จะไปลงให้ชาวบ้านเนี่ยเราก็มานะ

ปรึกษาในกลุ่มกัน หัวหน้ากลุ่มเค้าก็ออกความคิด เรายกเอบว่า จะเอาอย่างไรกัน คือ เราไม่ ไม่
ต้องไปตัด คือเหมือนประชาธิปไตยอะ ไม่ใช่เราไปเผด็จการ ต้องให้คนโน้นคนนี้ ให้ในกลุ่ม
เค้าเนี่ย เรายกเอบไปเป็นประธานฟังเค้า

Q เคยไปบ้านผู้ใหญ่ ตุ่ม อยู่รอบบ้านเลย (ข้า) ไม่รู้จะไปให้ใคร นั่นก็ตัดสินใจไม่เป็น

A (ข้า) คนในตลาดอะ ไล่ศาลากลางบ้าน ก็ไปไว้ที่อื่น ก็ไว้หน้าบ้านเจ้าของอะ อย่างภัยแล้ง
มา เมื่อปีนี้เค้าให้ถึง 3000 ลิตรนะ

Q ค่ะ เงินๆ อะเหอะคะ ใหญ่ๆ หรือว่าไง น้ำเงิน

A ถึงใช้น้ำภัยแล้งนะ ถึง 2 ใบ 3000 ลิตรนะ จุได้อะ ผมก็เรียกประชุมกลุ่ม ไล่ประชุม
ตามกลุ่ม ชาวบ้านก็บอกให้ใครก็ได้มันแค่ 2 ใบของเรามันมีอยู่ 5 กลุ่ม ก็บอก จ้างเราให้
วัดนะ

Q อ้อ ค่ะ

A ก็เข้าวัดไป วัดเนี่ยพวกเราสามารถไปใช้ในวัดกันได้หมดนะ ไว้ใส่น้ำฝนให้พระ คือเราก็
ทำกันอย่างนี้มาตลอด

Q พุดถึงวัด วันนี้นำมันไปวัดมารีเปล่าคะ

A คนนี้เค้าก็ไปวัดมา

Q ไม่เพราะเห็นเลื้อยก้านสวดใส่ เลื้อยพืจวบสีขาว ก็เลยคิดว่าเอ๊ ก้านนี้แต่งตัวมารอเรารีเปล่า
(ข้า) ซะหล่อเลย

A ไป วันพระวันนี้ก็ต้องไปด้วยกันนั่นแหละ แต่เค้าอยู่ แต่เราไม่อยู่

Q อ้อ ค่ะ แล้วอย่างนี้ก้านนี้เคยบวช มาบวช ที่นี้หรือว่า

A บวชที่ โศกสูงฮะ

Q อ้อ ตั้งแต่ตอนที่อยู่ที่โศกสูงแล้ว เห็นธรรมะ ธรรมโมกัน

A ก็ วัดเนี่ยก็พิมพ์ 6 ไรยกให้วัด

Q สาธุค่ะ อนุโมทนา

A แวะไปดูสิ สวยนะ

Q อืม มีอีกซัก 6 ไรยกให้หนูมั๊ยคะ (ข้า) หนูจะบวชเลย หนูปลูกอ้อยคะ แล้วก็จุดไฟ ให้มัน
ลาม

A ก็ เป็นวัดป่าไผ่ วัดปฏิบัติ

Q สาย

A สายปฏิบัติ วัดถ้ำปูตองคะ สายภาวนา

Q วิปัสสนา เหวอะคะ แล้วภาวนาอะไรอะคะ เป็นแนวไหนอะคะ

A (พืจวบ) ก็ พุทโธ อะไอย่างนี้จะคะ

A ก็ต้องถามเนีย ผมไม่ค่อยได้ไปนั่งอะ

Q หนูก็นอนสมาธิเอาละกำหนด โอเค วันนี้รับกวน กำหนดต้องทำอะไรต่อคะ วันนี้มี

A วันนี้ไม่ไปไหนอะ พักผ่อน

Q อ้อ นี่พักผ่อนหรือคะ นี่ถือเป็นการพักผ่อนหรือคะเนีย เรามาชวนกำหนดหัวเราะ

A เดี่ยวพຼຸ່ນนี้ทำงานบวช แล้วก็มารื่นทำงานศพ ไข่มแมกรรมการสระแก้ว ต้องไปอีกอะ

Q แล้วแต่จะมีมัยคะ งานบวช งานศพ งานแต่ง

A แต่งยังไม่มียอะ ไปทั่วเลย เพราะงานพวกนี้ไม่ได้หยุดเลย (เสียงพี่จวบแทรก ส่วนมากเราก็ต้องไป เมื่อก่อนไกลๆ ไม่ค่อยได้ไป ช่วงหลังๆนี้ ไป) พอเราเป็นผู้นำบิ๊บ กรรมกรไม่ไปไม่

เป็นไร แต่ขอให้ นายไป เค้าบอกแค่นายคนเดียวเค้าก็พอใจ เค้าวางั้น เนียเราก็พยายาม

จะเป็นคนกลาง พยายามจะเอาไปเยอะๆ เพื่อไปให้เป็นเกียรติกะเจ้าภาพเค้า เรายังพยายาม

ดึงกรรมกรที่สนิทกัน เฮ้ยไปเป็นเพื่อนกันว้ย ทางเจ้าภาพเค้าจะได้ดีใจเห็นเราไปเนีย เรายัง

พยายาม เพราะๆ องค์กรเราเนียไง พยายามที่จะทำให้องค์กรเราเนียมั่นแน่นหนา คือเราก็

Q อันนี้เราฐานเสียงดินะคะ คิดจะลงการเมืองท้องถิ่นบ้างมัยคะ กำหนด คิดจะลง อบต

การเมืองท้องถิ่นอะคะ มองไว้บ้างมัยคะ มีใครมาชวนมัย

A สจ เค้าก็จะให้ลง แต่ผมไม่ลง

Q ทำไมอะคะ

A ไม่เอา ผมไม่ชอบ เนียตอนเนี้ย เค้าบอกว่ากำหนดทำไมไม่ลงนายก ถ้างแล้วได้เลย สจ

ทำไมไม่ลง ไม่เอาผมบอกว่า ผมเป็นกำหนดเนีย ถ้าผมลาออกจากกำหนดไปแข่งลงนายกกะ

เค้าเนีย เค้าก็มองหว่ากำหนดเนียมีผลประโยชน์ จะไปกินงบประมาณ ผมบอกว่าผมอยู่เป็น

กำหนดเนีย ศักดิ์ศรีผมดีแล้ว ผมไม่เอา เพราะฐานะเราก็ไม่ได้เดือดร้อนอะไร เรายังทำไร

กิจการเรามีอยู่แล้ว ผมเป็น ผมชอบทางนี้ไง คือเรา เท่ากับเราออกจากกำหนดเนียไปสมัคร

นายก เค้าก็มองเลยว่า ชาวบ้านมองว่า กำหนดเนียมองเห็นผลประโยชน์ คือจะไปกิน

งบประมาณเนีย ชาวบ้านเค้าก็จะมองอย่างนั้น เรายังเลย สจ เหมือนกัน เค้าก็ให้สมัครแต่เรา

ก็ไม่สมัคร

Q(ลุงอ้วน) เอ้ แต่เดิมเนียเค้าบอกว่าจะยุบกำหนด ให้มี อบต อย่างเดียว

A คือ คืออย่างนี้อะ คือ คือใช้ กฎหมายให้ท้องถิ่น ท้องที่เนีย คือ ถ้า ถ้าเทศบาลไหนใหญ่ๆ

เนีย ถ้ากำหนด ผู้ใหญ่บ้านหมวดจะเนีย เค้าไม่ให้ เค้าไม่ให้เลือกตั้งต่อ แต่นี่กฎหมายผ่าน

เมื่อ อาทิตย์ที่แล้วเนีย ผมอ่านข่าวแล้ว คือว่า เค้าแก้แล้วก็คือว่า ถ้าอย่างตำบลเนี่ยยก

ฐานะเป็นเทศบาลเนีย อย่างกฎหมายเก่าเนียพอยกเป็นเทศบาลบิ๊บ หมวดจะเนียเค้าจะไม่

เลือก ไม่ให้เป็นนะ เค้าให้หมวดจะไปในตัว เค้าไม่เลือกตั้งแทน แต่เค้า รัฐบาลรุ่นนี้เค้าออก

กฎหมายใหม่มาแล้ว คือว่า อบต เป็นเทศบาลเนีย หรือเทศบาลทุกวันเนีย ยังมีกำหนด

ผู้ใหญ่นอนอยู่เนี่ยให้สามารถที่จะให้เป็นต่อไปได้ ให้เหมือนเก่า เคี้ยวเพ็งแก๊ว แต่ของเก่า เนี่ยถ้าอยู่ในเทศบาลเมืองเนี่ย จะหมด ยุบไปเลย แต่เนี่ยเค้ายังมองว่า บ้านนอกเราเนี่ย ต่อไป บ้านนอกเราเนี่ย ไร่ อบต เนี่ย มันยังบ้านนอก มันก็ สามารถที่จะยกฐานะเป็นเทศบาลได้ ใช้มัยละ มัน มัน ก็ยังบ้านนอกอยู่นั่นแหละ เค้ายิ่งมองว่ากำนัน ผู้ใหญ่นอนเนี่ย มันก็ยังมีการปกครองแบบบ้านนอก คือ ชาวบ้านยังนับถืออยู่ ก็เลยคงตรงนี้อาไว้

Q ค่ะ เพราะว่าโอกาสต่อไปเราจะได้เจอกำนันอย่างงี้อีก กำนันไปประเทศอะไร โทร บอกล่วงหน้านะคะ จะได้ฝากชื่อของ แล้วคุณยายไปไหนอะคะ

A(พี่จวบ) แม่ไปสระบุรี

Q ไปทำอะไรอะคะ

A(พี่จวบ) ไม่หาหมอค่ะ

Q อ้อ เลยไม่เจอคุณยายเลย

A(พี่จวบ) ค่ะ

Q ไม่รู้ว่าใช้ยามเราหมดหรือยัง

A(พี่จวบ) อ้อค่ะ

Q เสร็จแล้ว เดี่ยวกำนัน ช่วยไปถอดเทปด้วยนะค่ะ เพราะว่ากำนันพูดเยอะ (ข้า) พวกเรา ถอดไม่ไหว เยอะมากเลย อย่างงี้ไปเป็นวิทยากรบ่อยมัยคะ พูดคล่องมาก แสดงว่าไปอยู่บน เวทีบ่อย ส่วนมากเค้าชอบเอากำนันไปเป็นมัคทายกวัด (ข้า)

A (ข้า) ส่วนมากบ้านนอก เค้ายิ่งทำอย่างนั้นแหละ ส่วนมากเค้าจะผู้ใหญ่นอน กำนัน เป็นมัคทายก

Q แล้วนี่เป็นมัยคะ

A ไม่เป็น (ข้า)

Q แสดงว่ามีผู้ใหญ่นอนหลายหมู่บ้าน แบ่งกัน กระจายงาน น้องมื่น โอเค

ตัวอย่างบทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 2

ผู้ให้สัมภาษณ์ ประธานกลุ่มออมทรัพย์ท่านหนึ่งในจังหวัดลพบุรี

วันที่สัมภาษณ์ 28 สิงหาคม 2552

เวลาสัมภาษณ์ 10.00-12.00 น.

ผู้สัมภาษณ์ ฐาศุภกร จันประเสริฐ

ผู้จัดบันทึก นริสรา พิงพิธสภ

- Q: ชีวิตการทำงานของอาจารย์ได้ผ่านประสบการณ์การเรียน การทำงาน ซึ่งอาจจะมีหลายงานหรือทำอะไรมาหลายๆ อย่าง จึงอยากให้อาจารย์ช่วยแบ่งปันประสบการณ์ตรงนี้ให้กับพวกเราได้ฟัง พวกเราก็เป็นนิสิตทั้งนั้นเลย เพื่อให้ได้การเรียนรู้จากอาจารย์ไปด้วยกัน
- A: ถ้าพูดถึงเรื่องเรียนมัธยม ม.1-ม.6 สมัยนั้นหลักสูตรจะเป็นหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ที่โรงเรียนประถมมี 4 ปี ป.1-ป.4 พอจบ ป.4 ก็สอบเข้า ม.1 เรียน ม.1 ถึง ม.6 สมัยนั้นก็ 6 ปี แล้วก็ถึงจะต่อ ม.7 ม.8 คือ หลักสูตรเดิม เรียนประถมก็เรียนที่หมู่บ้าน
- Q: อาจารย์เป็นคนที่นี่เลย
- A: ครับเป็นคนที่นี่ คุณพ่อเป็นคนที่นี่ แต่คุณแม่ท่านเป็นคนกรุงเทพฯ คุณพ่อเป็นทหารอากาศ สังกัดอยู่ที่กองทัพอากาศที่กองบิน 2 ส่วนคุณแม่ท่านเป็นนักเรียนมัธยมโพธิ์พัฒนา แล้วก็พอจบมัธยมก็เรียนโรงเรียนการเรือนพระนคร ซึ่งปัจจุบันก็คือ ราชภัฏสวนดุสิต เสร็จแล้วก็แต่งงานกับคุณพ่อ อยู่กับคุณพ่อที่นี่ เกิดตั้งแต่เด็ก ที่เกิดมาก็เป็นลูกคนโตของคุณพ่อคุณแม่ มีน้องทั้งหมด 7 คน รวมทั้งอาจารย์ด้วยก็เป็น 8 คน ใน 8 คน จะมีน้องสาวคนเดียว ก็คนที่สอง ห่างจากอาจารย์ 4 ปี ตอนนี้อาจารย์ 64 เขาก็ 60 คนเล็กนี่เกิดปี 02 ทุกคนคุณแม่ให้คุณแม่ให้เรียน ไม่มีทรัพย์สินสมบัติใดๆ ให้ลูก เราก็จะเรียน เรียนแล้วก็แบ่งเบาภาระ พอเรียนที่กรุงเทพฯ ที่วิทยาลัยครูสมเด็จพระยา ก็เอน้องไปอยู่ด้วย น้องก็เรียน อย่างคนที่สองเขาก็จบ เป็นน้องสาว ประกอบอาชีพธุรกิจก่อสร้าง คนที่สาม ทำงานการบินไทย คนที่สี่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับบริษัทน้ำเตี้ย ชื่อบริษัทลาร์เมอร์ คนที่ห้าก็เป็นผู้จัดการประปาสิงห์บุรีปัจจุบัน คนที่หกก็เป็นเจ้าหน้าที่ไฟฟ้าเขตอยุธยา ก็ได้ระดับ 9 ส่วนคนที่เจ็ดเป็นเจ้าพนักงานไฟฟ้าระดับ 7 ของจังหวัดลพบุรี คนสุดท้ายประกอบอาชีพส่วนตัวเป็นทนายความ
- A: บรรดาพี่น้องประสบความสำเร็จมีอาชีพการงานมั่นคงกันทั้งนั้นเลยนะคะ
- Q: ก็ได้หลักการของคุณพ่อคุณแม่ที่สอนไว้ว่า ทรัพย์สินสมบัติที่พ่อแม่ให้ติดตัวคือความรู้ ประกอบเป็นวิชาชีพ พออาจารย์เรียนจบป.4 ที่นี่ก็ไปเรียนมัธยมห่างจากนี้ไปประมาณ 10 กิโลเมตรคือโรงเรียนโคกกระเทียมวิทยาลัย เรียน ม.1-ม.6 จบเมื่อปี 2504

โรงเรียนมัธยมที่อาจารย์เรียนมันก็เป็นหลักสูตรซึ่งเรียกว่าหลักสูตรมัธยมต้น ม.1-ม.6 เสร็จแล้วก็ไปต่อมัธยมปลาย ม.7 ที่โรงเรียนอานวยศิลป์พระนคร เสร็จแล้วเนื่องจากภาระความจำเป็นทางครอบครัว เศรษฐกิจ มีน้องเยอะก็ต้องเปลี่ยนเข้ามาเรียนทางวิชาชีพ คือสอบวิทยาลัยครูส่วนกลาง ก็เลือกเรียนวิทยาลัยครูสมเด็จพระเจ้าพระยา เมื่อปี 2506 จบเมื่อปี 2509 เสร็จแล้วก็สอบบรรจุ ไม่ใช่สอบบรรจุหรอก เขาขอร้องให้มาช่วยทางบ้าน ทางจังหวัด เนื่องจากทางจังหวัดส่งกีฬาเขต ทราบข่าวว่าอาจารย์เป็นเล่นกีฬาของวิทยาลัย เล่นฟุตบอล ก็มาเล่นฟุตบอลให้กับจังหวัดลพบุรี ก็สอบบรรจุได้สมัยนั้นงานมันเหลือ คือตำแหน่งคนมาน้อย จังหวัดต้องการ 7 ตำแหน่งมีคนมาสมัครไม่ครบ ก็สอบพอเป็นพิธี ได้ทำหน้าที่เป็นข้าราชการครูจังหวัด สมัยนั้นเขาเรียกว่าครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

Q: นี่คืองานแรกเลย

A: งานแรกเลย แต่ว่าก่อนที่จะมาเป็นครูที่จังหวัดลพบุรีนี้ ก็เป็นครูโรงเรียนราษฎร์ที่สามแยกท่าพระ ชื่อโรงเรียนภาษาอนุสรณ์

Q: อยู่ที่ไหนนะคะ

A: อยู่ที่สามแยกท่าพระ ก็คือ ทางไปฝั่งธนบุรี ในขณะเดียวกันก็เล่นฟุตบอลให้สโมสรตำรวจ เขาให้ไปเล่นฟุตบอล ไม่ได้ให้เป็นตำรวจอะไรหรอก ก็ไปซ้อมฟุตบอลเฉยๆ ก็ไปซ้อมฟุตบอลที่สนามฟุตบอลของสโมสรตำรวจที่บางเขน โรงเรียนจำตำรวจ เสร็จแล้วก็มีความว่างก็มาสอนที่โรงเรียน เย็นไปซ้อมฟุตบอล ขณะนั้นก็มียาได้สองทาง ทางหนึ่งก็โรงเรียนราษฎร์ที่สอนอยู่ กับเงินเดือนของตำรวจเขาให้ที่เรียกว่าพลตำรวจสำรอง

Q: ที่อยู่ในทีมฟุตบอลใช่มั้ยคะ

A: ครับ แล้วก็ส่งน้องเรียนที่กรุงเทพด้วย พอหลังจากชีวิตครูที่โรงเรียนราษฎร์แล้ว ก็มาบรรจุเป็นครูขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเมื่อปี 2511 คือ วันที่ 2 ตุลาคม ขึ้นงบประมาณใหม่ สอบได้ที่ 3 มีคนมาสมัคร 7 เขาต้องการ 10 เราได้ที่ 3 เราไม่ต้องไปสอน เขาให้ช่วยไปสอนที่ศึกษาธิการจังหวัด ก็ทราบข่าวว่าทางการศึกษาสมัยนั้นจะมีเป็นโรงเรียนที่สังกัดจังหวัด แล้วก็มีการเรียนอีกโรงเรียนหนึ่งตรงข้ามศาลากลางจังหวัดของกรม เขาเรียกว่ากรมวิสามัญ ซึ่งมีอดีตพระสหายของสมเด็จพระเทพฯ ชื่อ ดร.อาคม จันทสุนทร มาขอตัวเราไปช่วยสอนที่โรงเรียนตรงข้ามศาลากลางจังหวัด ชื่อโรงเรียนเมืองใหม่

Q: ทำไมถึงมาขอตัวอาจารย์ไป

A: สาเหตุที่มาขอคือ หนึ่งทราบว่าเราจบจากวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จซึ่งเป็นวิทยาลัยครูที่

ผลิตนักศึกษาที่ดีก็เอามาช่วยสอน คือ เห็นว่าเราทำได้หลายอย่าง เราได้ทางธุรกิจทาง
ศึกษาธิการจังหวัด เรื่องการตอบโต้หนังสือ ร่างหนังสือ ทางศึกษาธิการจังหวัดได้
ถ่ายทอดมาให้เราได้รับรู้การบริหารการศึกษาเบื้องต้น การประสานงานทั่วไปกับ
หน่วยราชการ แล้วก็วิชาการต่างๆ คือ ที่โรงเรียนหน้าศาลากลางจังหวัด ขณะนั้นเป็น
โรงเรียนพิเศษ มันไม่ได้สังกัดจังหวัด ชื่อเป็นชื่อเฉพาะกรมวิสามัญ และในแต่ละ
จังหวัดมีแค่โรงเรียน เขาก็เอามาไป ก็สามารถไปช่วยเขาได้หลายๆ อย่าง

Q: แค่มารับช่วยราชการหรือออก

A: โอนเลยลูก คือ โอนจากครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดมาอยู่กรมวิสามัญ สังกัด
กระทรวงศึกษาธิการ เดิมทีครูองค์การบริหารส่วนจังหวัด สังกัดกรมการปกครอง
กระทรวงมหาดไทย ขอโอนขาดเลย

Q: นิดหนึ่งคะ อาจารย์ คือเห็นว่าอาจารย์มีการเปลี่ยนงาน ที่ได้เงินเดือนสองทาง จาก
สโมสรมตำรวจ และเป็นครูโรงเรียนราษฎร์ เสร็จแล้วก็เปลี่ยนมาอยู่ที่ลพบุรี จากที่มีอยู่ก็
ย้ายโอนมาเลย การเปลี่ยนงานนี้อาจารย์คิดอะไรอยู่ว่าการเปลี่ยนงานแต่ละครั้งมี
อะไรมาช่วยตัดสินใจว่าควรจะย้ายหรือเปลี่ยน

A: ท่านผู้บังคับบัญชา เช่น ท่านศึกษาธิการจังหวัด ท่านก็รักใคร่ เอ็นดูเราในฐานะที่เป็น
บรมครูจากวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ลักษณะอันหนึ่งเขาเรียกว่า เชื้อสาย
ท่านก็เมตตา ท่านก็บอกว่าดีไปอยู่กับ ดร.อาคม เนีย จะได้ประสบการณ์ นอกจากนั้น
ยังได้สังกัดตรงกับกระทรวงศึกษาธิการ ก็รับตำแหน่งนั้นมา ก็เป็นครูโรงเรียน
ศึกษาธิการมาเรื่อยตั้งแต่ 2511 ขณะที่สอนอยู่สังกัดกรมวิสามัญ ก็คล้ายๆ กับว่า
น้องๆ ก็เริ่มโตขึ้น มีงาน

Q: หมายถึงน้องในครอบครัว น้องสาวหรือคะ

A: เอ่อ แล้วช่วงที่เราจบจากวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้านั้น เป็นแค่อนุสัญญา คือ
ประกาศนียบัตรการศึกษาวิชาการชั้นสูง

Q: ยังไม่เป็นปริญญาตรีหรือคะ

A: ยังไม่เป็นปริญญาตรี ก็ได้เวลา ปากกาน่า เอ๋ ทำไมพรรคพวก เขาถามว่าทำไมไม่
เรียนต่อ ทำงานตั้งแต่หลายปี ตั้งแต่ 2511-2519 ทำไมไม่สอบสักที ก็เลยไปสอบที่
บางแสนเมื่อปี 2517 จะไปเรียนก็ไปไม่ได้ เมื่อตอน 17

Q: เพราะอะไรคะ

A: เพราะภารกิจมันเพิ่ม ทั้งชีวิตส่วนตัว ครอบครัว

Q: แสดงว่าช่วงนี้อาจารย์แต่งงาน อาจารย์แต่งงานช่วงไหนคะ

A: ช่วงปี 2515

Q: ระหว่างที่ทำงานที่กรมวิสามัญใช้มั้ยคะ

A: เออ ภรรยาที่มีน้อง มีลูก ไปเรียนไม่ได้ ก็เลย drop ไว้ ปี 18 เพื่อนก็บอกว่าให้ไปเรียนได้แล้ว ขึ้นหมายเลข 1 เอาไว้ ไม่ควร drop ไว้นาน ก็ไปเรียน ที่นี้ไปเรียนก็ได้รับความเมตตาจากท่านผู้บังคับบัญชาช่วยให้ เพราะตอนไปเรียน เงินเดือนมันเกินระดับปริญญาตรี เพราะเราเป็นครูมาก่อน ที่นี้ถ้าเราไปเรียน คนที่ไปเรียนก็จะได้เงินเดือนขึ้น ดังนั้น ก็ขอถ่ายโอนไปเรียนภาคสมทบ ที่เขาเรียกว่า twilight ไปเรียนที่บางแสน แล้วก็จบที่บางแสน เมื่อปี 21

Q: อย่างที่อาจารย์เล่าว่าภารกิจก็เพิ่มขึ้น ทั้งงาน ทั้งครอบครัว แล้วก็ต้องไปเรียนอีก อย่างนี้มีการจัดสรรเวลาอย่างไร

A: ก็คือ อุทิศเวลาให้กับทางราชการก่อน คือ ทำหน้าที่ฝ่ายปกครองไปด้วย อาจารย์ที่สอบเรียนที่อื่นได้ วิชาที่เขาสอนไม่ได้ก็ไปสอนแทนเขา เพราะในช่วงนั้นโรงเรียนเป็นหลักสูตรขยายจาก ป.4 ให้ไปถึง ป.7 แล้วก็ไปเข้า มศ.1 นั่นคือลักษณะหนึ่งที่เราได้ประสบการณ์ วิชาไหนที่เขาสอนไม่ได้เพราะไปเรียน เราก็ไปสอนแทนเขา อาจารย์จบไทยสังคมที่บ้านสมเด็จ ไปช่วยสอนวิชาต่างๆ

Q: ทำไมอาจารย์ถึงเก่งภาษาอังกฤษ

A: เพราะคุณแม่ ท่านเป็นผู้ที่ให้วิชาถ่ายทอดวิชาความรู้ พื้นฐานท่านจบการเรือน สมัยนั้นท่านก็เก่งภาษาอังกฤษ ท่านเป็น dictionary ประจำบ้าน สอนลูก เราก็จำมาเรื่อย อันนี้เราไปเรียนที่บางแสน ปี 21 ก็จบ คือ ได้ปริญญาตรี มาตรฐานได้ก็ขอกลับ ตอนไปอยู่ที่บางแสน ก็ย้ายไปอยู่โรงเรียนแรกที่โรงเรียนพานทอง เป็นโรงเรียนประจำ จังหวัดของชลบุรี ที่พานทองมีสองโรงเรียน คือ โรงเรียนพานทอง กับโรงเรียนพานทองชินูปถัมภ์ ซึ่งอยู่ติดกัน แต่ลักษณะการบริหารงานต่างกัน พานทองเป็นระดับโรงเรียนแค่ประถมปลาย พานทองชินูปถัมภ์เป็นโรงเรียนมัธยม 1 ถึง มัธยม 6 พออยู่ที่อำเภอพานทองได้ 2 ปี ท่านสถานศึกษาขอให้ย้ายใกล้ไปหน่อย ใกล้กับบางแสน อยู่ในอำเภอเมืองชื่อโรงเรียนอ่างศิลาวิทยาคม เป็นโรงเรียนมัธยมประจำตำบล ไปทำหน้าที่หลายอย่างที่นี่เพราะเป็นโรงเรียนเริ่มบุกเบิก ครั้งแรกไปอยู่ เขาก็แต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายธุรการ แล้วก็สอนหนังสือด้วย

Q: อาจารย์สอนวิชาอะไร

A: ที่โรงเรียนพานทองสภา สอนภาษาอังกฤษ และสังคม เพราะอาจารย์เรียนที่มศว.บางแสน เอกภูมิศาสตร์ geography ใครขาดเราก็แทน แล้วก็ทำงานฝ่ายธุรการ เราก็ได้ความรู้เกี่ยวกับการตั้งฎีกา การตอบโต้หนังสือ หรือจากหน่วยที่ติดต่อและประสานงานกับเรา และท่านเองเดียวกันก็ดูแลพระตำหนักซึ่งเป็นเรือนรับรองสวัสดิการ

กระทรวงศึกษาธิการที่ได้รับโปรดเกล้าจาก ร.5 ตำนันมหาราชา และตำหนักมหา
ราชินีอยู่ชายหาด ที่สมัยนั้น ร.5 เสด็จประพาสชายทะเล เป็นเรือนรับรองเป็นเรือนพัก
ตอนหลังก็โอนให้เป็นเรือนรับรองสวัสดิการของครูสภา ใครที่เป็นข้าราชการครูสังกัด
ไหนก็พักได้ คั้นละ 20 บาทเพียงแต่แสดงบัตรประจำตัวว่าเป็นข้าราชการสังกัด
กระทรวงศึกษาธิการ

Q: อาจารย์ก็มาดูแลในส่วนนี้ด้วย

A: ดูแลในส่วนนี้ด้วย เพราะอยู่ติดๆ กับโรงเรียน ตรงนั้นก็มีสถาบันวิจัยสัตว์ทะเลของ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ก็ได้แลกเปลี่ยน ได้คุย สัมผัสกัน ตอนนั้นไปก็ อยู่พานทอง
2 ปี อ่างศิลา 2 ปี รวม 4 ปี ก็ย้ายกลับ

Q: ช่วงนี้ครอบครัวอาจารย์ตามไปด้วยหรือไม่

A: เปล่า ครอบครัวอยู่ที่นี้ แต่บ้านของภรรยาอยู่ที่ชลบุรี บ้านญาติภรรยา ก็เลยไม่มี
ปัญหากัน แต่ในช่วงนั้นจริงๆ ก็มีปัญหาวีชีวิตจริงคือ ปัญหาคู่ครอง เขาต้องการมีใหม่
ในช่วงที่เราไปเรียนต่อ คุณแม่ย้ายเขาก็มา

Q: ตอนนั้นมีน้องแล้วหรือยัง

A: มีแล้ว มี 2 คน จบธรรมศาสตร์ทั้งคู่ ภรรยาเขาต้องการมีแฟนใหม่ ได้เด็กลพบุรีทำงาน
ไฟฟ้า เราก็ไม่บังคับเขา เพราะจิตใจแต่ละคนรับยาก ใช้ชีวิตในบ้านปลาย น้องก็ไม่ต้อง
ห่วงมันแล้ว มีอาชีพหมดแล้ว คุณพ่อคุณแม่ก็เข้าใจ ตอนนั้นอาจารย์ก็มีลักษณะ
เสเพลหน่อย เล่นกีฬาตอนเย็น เที่ยววราตรี

Q: แต่ก็ยังอยู่ที่พานทองใช่ไหมคะ

A: กลับมาอยู่ที่ชลบุรีแล้ว ตอนนั้นขอเลิกกับเราตั้งแต่อยู่ชลบุรี คุณแม่ย้ายถึงมาเป็น
พยานศาล

Q: อาจารย์กลับมาเสเพลที่นี้

A: ก็กลายเป็นคนมีเพื่อนมาก ทุกวงการก็รู้จักกัน ไม่ได้เซ็งเสียเลย

Q: ตอนย้ายกลับมาที่ลพบุรี มาทำงานอะไรคะ

A: เป็นข้าราชการครูที่ลพบุรี แต่ในตัวจังหวัดไม่มีตำแหน่ง เขาก็ให้ไปอยู่ที่อำเภอหนึ่ง
ห่างจากจังหวัดไปประมาณ 35 กิโลเมตร คือ อำเภอโคกสำโรง ไปอยู่โรงเรียนอำเภอก
สำโรง เป็นโรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่ เขาก็ส่งอาจารย์ไปอบรมตำแหน่งผู้ช่วยที่อาคาร
ครุสัมนาตรงโรงเรียนพญาไท สมัยนั้นไม่มีสถาบันผู้บริหารของ
กระทรวงศึกษาธิการ อบรมเสร็จ 3 วันก็มาปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการของโรงเรียน
ขนาดใหญ่ฝ่ายบริการ

Q: ช่วงนี้ผ่านชีวิตเสเพลมาหรือยังคะ

A: ผ่านมาแล้วลูก

Q: แล้วมันผ่านมาได้ยังไงคะ เพื่อจะได้เป็นประสบการณ์แก่พวกเรา

A: ก็ศึกษาจากผู้ที่มีปัญหาแบบนี้ เขาบอกว่าไม่ใช่คู่แข่ง พ่อไม่ใช่คู่แข่ง ก็ยกตัวอย่างพุทธศึกษาเล่าให้ฟังว่า ร่างกายก็ไม่ใช่ของเรา ภรรยาไม่ใช่ของเรา ลูกก็ไม่ใช่ของเรา ก็มานั่งคิดว่า ต้องมีพบบัน จากกัน อะไรพวกนี้ ตอนหลังก็มานั่งคิดได้ เรามัวไปผจญเงิน ผจญทองไปทำไม เพี้ยวเสเพลทำไม กินเหล้า สูบบุหรี่ทำไม ทำให้ร่างกายเราไม่ดี ตั้งแต่ระยะหลังที่คุณพ่อเริ่มป่วย แล้วเสีย เลยตัดใจว่าจะหยุดกิจกรรมเหล่านี้ ไม่ว่า บุหรี่ ไม่ว่าเที่ยวเตร่ สุรา ทุกอย่างตั้งแต่ 2539 หยุดหมด มีปัญหาชีวิตตั้งแต่ 19 เสรีจ แล้วได้บทยเรียน กว่าจะตัดใจได้ก็คุณพ่อเสีย 39

Q: จาก 19 ไป 39 เกือบ 20 ปี นะคะ

A: แต่เราก็ไม่เสียนะ เราก็ก่อตั้งชมรมเทนนิสพบุรี ทำสนามเทนนิสกับนายอำเภอ

Q: งานก็คืองาน หลังจากเลิกงานก็...

A: งานก็คืองาน หลังจากเลิกงานก็คือชีวิตก็เป็นอย่างนี้

Q: แล้วอย่างนี้ไม่กระทบกับงานหรือคะ กำลังมองภาพว่าอาจารย์เที่ยว บุหรี่ เหล้า

A: คือ ชีวิตเราเป็นนักกีฬา สุขภาพก็ยังพอทนได้ หกโมงก็ออกไปทำงาน แต่พอหลังจาก หกโมงเย็น เนี่ยก็เป็นไปตามนั้น มันชิน เสรีจแล้วก็ทำลายตัวเราเอง คือ เป็น TB ค่ะ วัน บุหรี่ในสถานที่เจริญมัย สุราที่กิน รักษาตัวอยู่ 18 เดือน ก็หายจาก TB ต่อมาก็เป็น ไทรอยด์ โชคดีที่เราไม่ได้สร้างความเดือดร้อนใจให้ใคร เนื้อไม้ได้เป็นพิษ เป็น ไทรอยด์ธรรมดา ก็หาย หลังจากนั้นชีวิตก็กลับใจ และตั้งใจ โดยหน้าที่ และแนวชีวิต ของคุณพ่อ ในบ้านคุณพ่อท่านสร้างอะไรไว้เยอะ ดูคุณพ่อเป็นหลัก

Q: มีอะไรบ้างที่อาจารย์ดูคุณพ่อเป็นหลัก

A: เรื่องของวินัยในตนเอง

Q: เป็นไงคะ

A: เช่น ท่านแบ่งเวลามันควรจะรู้จักเวลาไหนควรทำอะไร อีกอันคือ การทำงานต้องทำจริง อย่าทำเยาะหยะ มาถึงในเรื่องของงาน คุณพ่อเห็นเรามาโดยตลอด ติดตามเรา ตั้งแต่เป็นนักเรียนบ้านสมเด็จ ท่านไปดูฟุตบอลชิงชนะเลิศ ท่านทราบข่าวจากวิทยุ ท่านพาคุณแม่ไปดูฟุตบอลชิงชนะเลิศระหว่างมศ ตอนนั้นเรียก วิทยาลัยวิชาการ ศึกษา ชิงชนะเลิศกับวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เราเสมอและครองแชมป์ ร่วมกัน คุณพ่อกับคุณแม่ไปดูโดยทราบข่าวจากทางวิทยุ เราก็ปลื้ม ตอนนั้นเราอยู่หอ ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น มีอาหารให้รับประทาน มีหน้าที่ซ่อมอย่างเดียว เรียนก็ไม่เก่งหรอกลูก เกรดเฉลี่ยจากวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยาที่ 2.6

- Q: มีภาระงานด้วย เรียนด้วย ได้เกรดเฉลี่ยเท่านี้ก็โอเค
- A: จบบางแสนเกรดเฉลี่ยก็เท่านี้ ขณะที่เรียน เพื่อนฝูงก็ให้เราเป็นตัวแทนอยู่เรื่อย หัวหน้ากลุ่มวิชา หัวหน้าชั้น
- Q: อาจารย์คิดว่าเพราะอะไร เพื่อนถึงเลือกเรา
- A: คือ เรามีความจริงใจ แล้วก็ต้องทำเพื่อทุกคน เหมือนอย่างที่มาตรงนี้ ไม่ได้มีอะไรมากมาย เพียงแต่เราเสียสละ อีกอย่างที่เพื่อนเขาเห็นคือ อย่างวันที่ 5 กันยา วันเกิดเพื่อนที่อยู่ยา เราก็ต้องไป ก็เตรียมอาหารไปช่วยเขา จบกันไป เราก็ยังสื่อสารกันเรื่อย เพราะบ้านสมเด็จพระเจ้าจะมีทุกจังหวัด สมัยก่อนบ้านสมเด็จพระเจ้าจะคัดคนที่เรียนดีแต่ละจังหวัดไปเรียน ฉะนั้นผมจะมีเพื่อนเยอะมากเลย อย่างปัจจุบัน ผอ.มัธยมประสานมิตรกับบ้านสมเด็จพระเจ้าเหมือนกัน ดร.กวี วรกวิน ก็เป็นรุ่นน้องปีหนึ่ง เขาเล่นบาส
- Q: ขอย้อนกลับไปปี 39 อาจารย์หยุดทุกอย่าง จากนั้นเป็นไงต่อคะ
- A: พอคุณพ่อเสียชีวิต เราก็ต้องบริหารงานแทน คุณแม่ก็เกษียณแล้ว ปี 35 เราก็ต้องเป็นหลัก ตัดสินใจดำเนินการพิธีทางศาสนา เรียกน้องๆ มาทุกคน ทุกคนลงความเห็นว่าจะเก็บคุณพ่อไว้ 100 วันก่อน เพราะคุณพ่อเป็นคนทำประโยชน์ให้หมู่บ้านมาก เสร็จแล้วครบ 100 วันก็ขอพระราชทานเพลิงศพ ปัจจุบันผมก็ทำหน้าที่เป็นพิธีกรงานศพ บางทีขอร้องว่าไปไม่ได้เพราะติดธุระ จะเห็นในตอนนี้จะมีประวัติคนเสียชีวิต มีคำกล่าว โดยไม่ได้มีการเรียนทางด้านนี้มา ผมจะสวดมนต์เข้ากลางคืน ไม่จำเป็นจะต้องสวดที่วัด ไม่ต้องสวดหน้าพระก็ได้ สวดในที่ที่เงียบ แล้วเรามีสมาธิ บทสวดที่เราควรสวดได้คือ บทที่พระพุทธเจ้าแต่งเอง คือบทสวดพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ อิติปิโส แต่ขอให้สวดอาราธนา นมัสการพระพุทธเจ้า 3 ครั้งก่อน นะโม 3 จบ อิติปิโส จนกระทั่งพายุสุดท้าย คือ มันเป็นบทเรียนสมัยประถม วันศุกร์จะสวดมนต์ประจำสัปดาห์ ตอนท้ายก่อนโรงเรียนเลิกจะมีการท่องอาขยาน สุตรคุณ มาตราต่างๆ นี่เป็น 1 พุท 3 พุท เป็น 1 หลา ต้องท่อง บางโรงเรียนเขาไม่มี เราต้องประยุกต์ใช้ การที่จะเป็นครูที่ดี หรือครูจริงๆ มันมีครูอาชีพ อาชีพครู และครูประจำชีพ
- Q: แต่ละอย่างเป็นอย่างไรคะอาจารย์
- A: ครูอาชีพ อาชีพครู พวกนี้เป็นมือสมัครเล่น แต่คนที่เป็อาชีพครูจริงๆ เลย จะเป็น professional สอนทุกอย่าง ไม่ใช่วิชาการอย่างเดียว นี่แหละคือครู
- Q: แล้วครูประจำหละคะ
- A: แฮ้งซาม น้ำซามไ
- A: (หยิบอัลบั้มให้ดู) เขียนไว้ให้ตอนเกษียณ น้องๆ เขาทำหนังสือให้ เขาจะมีคำนำ ความในใจ เขาจะทำให้

Q: ครู 6 สมัยหมายความว่าอย่างไรคะ

A: คือ โรงเรียนโคกกระเทียมวิทยาลัย ตอนอาจารย์มาอยู่มีผู้บริหาร 6 ท่าน โรงเรียนเดียวที่เรามาอยู่ตั้งแต่ปี 23-49 มีผู้บริหาร 6 คน แต่ละคนมีอะไร เราก็ memory เอาไว้ เป็นข้อคิดของแต่ละคน ครูอาชีพรู้อาชีพครู เราได้จากผู้บริหารท่านหนึ่งชื่อ อุดม เกษตวิวัฒน์ ผมเขียนไว้ว่าผู้บริหารท่านนี้เคยร่วมงานกับเราตั้งแต่อยู่โคกสำโรง เป็นผู้บังคับบัญชา ท่านบอกว่าครูอาชีพรู้อาชีพครู ได้ให้ความหมายของสองคำนี้แก่ครูของโรงเรียน เสร็จแล้วตอนท้ายๆ มีน้องๆ เขาเรียนปริญญาโท เขาเห็นว่าบางคนแห้งขาม น้ำขาม ก็เลยตั้งใหม่ว่าเป็นครูแห้งขาม น้ำขาม

Q: หลังจากปี 39 แล้ว พอหยุดทุกอย่าง คุณพ่อเสีย แล้วอาจารย์ก็เป็นเสาหลักของบ้าน ตอนนั้นชีวิตเริ่มเปลี่ยนไปอย่างไร

A: มีแม่บ้านใหม่ ที่เป็นแม่บ้านคนนี้ เนื่องจากไปผ่าไทรอยด์ ไม่มีใครมาเผ่าที่โรงพยาบาล น้องคนนี้ก็มาดูแลเรา เขาก็ผิดหวังจากชีวิตคู่ของเขาเช่นกัน อาจารย์เคยตีและเขียนลูกเขาแตกเลย สาเหตุเพราะไม่ตั้งใจเรียน แล้วเป็นนักกีฬาที่เราเป็นโค้ชด้วย เราก็ลงโทษเลย แล้วเขาก็ไปฟ้องคุณแม่ คุณแม่ก็ตีลูกซ้ำ เพราะเขารู้ว่าเราทำงานฝ่ายปกครอง เราจะถึงบ้านเขาถ้าลูกไม่มาโรงเรียน เป็นที่กล่าวขวัญว่า รถมารไม่ต้องมีตราติด อนุญาตให้เข้าเลย เพราะไปตามลูกเขามามีปัญหาอะไร มาสายทำไม แล้วก็ไปประสานกับส่วนต่างๆ ด้วย เราก็เลยกลายเป็นว่าใช้อะไรได้หมด แม้แต่ผู้บริหารก็เหมือนกัน ใครทำอะไรไม่ได้ก็มาหาเรา

Q: มีตัวอย่างหรือไม่คะ

A: อาทิเช่น การประสานงานติดต่อขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการ ถ้าเขียนเขาไม่รู้จักประเพณีทหาร เราลูกทหาร รู้จักการโอนอ่อนผ่อนตาม

Q: แล้วมีเทคนิคอย่างไรคะ

A: คือ กีฬา เราไปเป็นผู้ตัดสินให้กับหน่วยงานต่างๆ เวลามีปัญหากัน แม้อายุปัจจุบันนี้เขายังให้ไปเป็นผู้ตัดสินกีฬาที่ไม่ได้อยู่กลางแจ้ง ในสโมสร กีฬาบิลเลียด สนุกเกอร์ ในระดับใหญ่ เวลาเขาแข่งก็ไม่ยอมกัน กรรมการจะต้องมาจากเรา เราจะเอา CD การแข่งขันกฎกติกา มารยาทไปเปิดให้เขาดูก่อน แล้วเขาก็ดูจากทีวีบ้าง แล้วก็มาประยุกต์ใช้ตัวนี้เป็นตัวที่แก้ปัญหาให้กับทางโรงเรียน

Q: แล้วบรรดาเพื่อนครูล่ะคะ

A: เขาจะบอกกันว่า ใครมีปัญหาอะไร ทำอะไรไม่ได้ ให้หาพี่ตุ้ย ซื่อเล่นผม บริक्षाพี่ตุ้ย แม้แต่ที่บ้าน จะเอาลูกเสือ ยุวกาชาด ไปแคมป์ ขาดอะไร จะประสานให้ ขอรถ ขอเต็นท์ แม้แต่มาที่หมู่บ้าน น้ำคลองเล็กๆ ที่อาจารย์ขับรถผ่านมา ช่วงมาพักแรม เขา

เซฟไว้ทำเกษตร ลูกเสือไม่มีน้ำอาบ ผมก็ไปหน่วยบอกให้เขาเปิดน้ำ

Q: ไปพูดอย่างไรคะ เขาถึงเปิด

A: ก็ไปเกษตร แล้วบอกว่าเด็กคือเยาวชนลูกหลานเราอะ จะอาบนํ้า ไม่มีน้ำอาบ เขาเดินทางไกลมานะ มันไปฝึกทดสอบ เหนือออกซก จะทำอย่างไรนะ เขาก็เปิดน้ำให้ อย่างนี้เป็นต้น พวกหลวงพ่อด วัวควาอาราม สมมุติว่าขาดเหลือในเรื่องปัจจัย เขาเรียกอาหารที่โรงเรียนผมจะจัดใส่บาตรอาหารแห้ง วันปีใหม่ วันพ่อ วันแม่ วันก่อตั้งโรงเรียน หรือเอาเด็กไปฝึกเรียนทางศาสนา ตอนอยู่ม.6 เขาบังคับให้สอนศาสนา ไม่ให้คนอื่นสอนเลย ถ้าตกของเราไม่ตก

Q: อาจารย์สอนพุทธศาสนาด้วยหรือคะ

A: สอนด้วย

Q: เอาความรู้มาจากไหนคะ

A: ครูพักลักจำ และบวชเมื่อปี 15 แล้วฝ่ายปกครองก็เอาเด็กไปเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม แล้วก็อ่านหนังสืออย่างนี้ (หยิบหนังสือให้ดู) เพื่อนก็ส่งมาให้ เขาอ่าน แล้วก็ส่งมาให้ เราก็อ่านแล้วเอามาประยุกต์ใช้ เราไม่สอนแบบโบราณ

Q: ยังไงคะที่ไม่สอนแบบโบราณ

A: อย่างเรื่องเบญจศีล ทั่วไปต้องรู้จักใช้หรือไม่ ลองเอาภาษาอังกฤษใส่เข้าไป มีเบญจศีลเป็นข้อๆ ภาษาอังกฤษ แล้วก็เบญจธรรมคู่กันเป็นข้อๆ เช่น โลกธรรม มียศ เสื่อมยศ มีลาภ เสื่อมลาภ มีทุกข์ มีสุข มีดีใจ มีเสียใจ มันเป็นคู่ๆ ที่นี้ถ้าเด็กเรียน ให้สอนแบบเก่าว่าเบญจศีล ภาษาบาลีว่าอย่างนี้นะ แปลว่าอย่างนี้นะ มันก็ปกติ ลองเอาภาษาอังกฤษใส่เข้าไป

Q: แล้วถ้าเด็กบางคนไม่ชอบภาษาอังกฤษหะคะ

A: เราต้องสอนภาษาอังกฤษให้เขาเข้าใจก่อน สอนให้ง่าย สอนจากรูปธรรม จาก abstract ให้เป็น concrete แล้วเด็กจะสนุก อาจารย์มีเพื่อนที่เป็นทหารอากาศ ก็ส่งวารสารมาให้ ในนั้นจะมีคอลัมน์ที่สนุกๆ อย่างชื่อภาษาอังกฤษ จะมี keyword บวกลบก็คะแนน แล้วให้ดูว่าได้ที่คะแนนเทียบกับความหมาย มี post-test เรายืนยันว่าตัวนี้จะเป็นตัวตัดเกรดด้วย ที่นี้เด็ก ถ้าในช่วงเวลาใครมาก่อนก็ได้คะแนนสะสม ไม่มีขาดเรียน ใดๆ ที่เป็นฝ่ายปกครอง ดูโหดเหี้ยม

Q: โดยธรรมชาติ ดูเหมือนจะขัดแย้งกันว่าฝ่ายปกครองแล้วมาสอนพุทธศาสนา แล้วเด็กสนุก

A: ถ้าเรียนศาสนา มันจะเบื่อ ถ้าสอนแล้วให้เขียนเป็น future board แล้วติดผนังในอาคาร ทำเป็นอาคารเรียนรู้ ทำให้เป็นอาคารที่มีชีวิตชีวา แล้วก็ให้ข้อคิดกับเขาว่าจง

จำไว้ว่าจะทำอะไรต้องคิดหน้าหลัง อย่าปล่อยตัวให้ทำตามลำพัง ต้องเอาใจเหินเยือนมาก่อนจะทำอะไรใจต้องคิด ถูกหรือผิดทำอย่างนี้ดีหรือไม่ ถ้าเห็นว่าไม่มีโทษไป ต้องหาทางทำใหม่ทำให้ดี อย่างนี้ เด็กเรียนต้องท่องให้ได้ทุกคน มงคลชีวิตของพระพุทธเจ้า อันแรกอย่านอนตื้นสาย นอนตื้นสาย นอนทำไม ปวดหัว อย่านอนตื้นสาย อย่าอายทำกิน อย่าหมิ่นเงินน้อย อย่าคอยวาสนา ถ้าเด็กท่องได้ มีโอกาสได้ 10

Q: อันนี้เป็นสิ่งที่อาจารย์สอน

A: เหล่านี้ต้องจูงใจ มีอะไรให้เกิดจูงใจ แล้วเรื่องภาษาอังกฤษ เด็กก็จะได้เรียนภาษาอังกฤษไปด้วย เขาเรียกว่าบูรณาการ เอาวิชานี้เข้าวิชานี้ เราต้องพัฒนาตัวเราเอง โรงเรียนจะดีหรือไม่ดีอยู่ที่ครู ถ้าครูเก่งชวย เด็กจะดีได้อย่างไร ปัจจุบันไม่ได้ดูที่ product เขาดูที่เอกสาร อาจารย์ไม่เคยทำ เคยพูดกับผู้บริหารและเขียนข้อคิดเห็นไปเพื่อนๆ ผู้บริหารบอกว่า แรงไป ให้เราไปเป็นกรรมการตรวจประเมิน เราจะได้ดูเอกสารหรือก อันแรกก็ดู first sight คือ เรื่องบุคลิกท่าทาง ถ้าดูแล้วน่าเชื่อถือหรือไม่เชื่อถือ ก็คุยกันต่อ

Q: อาจารย์ด้านตรงนี้ไป ว่าจะเกิดปัญหาตามหรือคะ

A: สัจจังเว อมตะวาจา ท่านเป็นผู้ให้ motto อันนี้ คือ ผู้ที่ให้ที่ดินก่อตั้งวิทยาลัยบ้านสมเด็จพระเจ้าพระยา สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี 5 ตระกูลขุนนาง สัจจังเว อมตะวาจา เราพูดความจริง แล้วมันเป็นสิ่งที่ไม่เกิดความเสียหาย อยากให้เขาเห็น ถ้าอยู่กับการหลอกลวง สิ่งใดโปรดดูถูกเลยว่า คนของเขา 1 คน เท่ากับคนของเรา 4 คน ให้เห็นว่าเขามีประสิทธิภาพ เปรียบตัวเองเหมือนอิสราเอลที่เป็นศูนย์กลางของตะวันออกกลาง หรือเป็น hero ใน southeast Asia การศึกษาจะเป็นตัวพัฒนา แต่ปัจจุบันยังไม่รู้แจ้ง แม้ว่าเรารู้ไม่เก่ง แต่ก็ค่อยๆ รู้ ความรู้ที่ท่านคึกฤทธิ์สอนคือ ถ้าเราเป็นคนช่างสังเกต ตั้งแต่เราเดินออกจากบ้านไป จะได้รับความรู้ ทุกสิ่งทุกอย่างจะให้ความรู้ ถ้าเราเป็นคนช่างสังเกต จะได้ข้อคิด และความรู้มาเรื่อย ชีวิตถ้าจะเกษียณหรือไม่เกษียณ ถ้าเราไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่ และหาประสบการณ์ใหม่ๆ เราจะไม่แก่ แต่อาจจะมีทุกขัง เพราะเป็นอนิจจัง ในปี 51 บ้านสมเด็จพระจอมเกล้าฯ ไร่โยธะ

Q: ขอย้อนกลับไปตรงที่อาจารย์เล่าว่า มีแม่บ้านใหม่มาดูแลอาจารย์ แล้วไงต่อคะ

A: เกิดจากเขาก็ล้มเหลวชีวิตคู่ สามีเขาเป็นทหาร ไปมีพฤติกรรมกับคนงานบริษัทมินิแบร์ที่ลพบุรี แล้วเกิดท้อง จึงต้องหย่าร้างกัน เขาก็โอเค เมื่อเขามาดูแล ก็เห็นอกเห็นใจ เป็นเพื่อนชีวิตกันมา ปัจจุบันก็ไม่มีลูกมีเต้า เขาก็มีลูกชายคนหนึ่ง เขาก็มีลูกสาวสองคน คนแรกเกิด 18 ตั้งชื่อว่าลูกแก้ว ชื่อจริง วรสุดา อาจารย์ตั้งจาก วรพุทธเจ้า วร

แปลว่า ประเสริฐ สุดา แปลว่า หญิงสาว ส่วนคนเล็กเกิด 20 คนแรกเกิด 18 มีนา 2518 คนที่สอง เกิด 20 พฤศจิกายน 2520 ทั้งคู่ก็จบธรรมศาสตร์ ปัจจุบันยังคงอยู่กับแม่บ้าน แต่ไม่มีลูกด้วยกัน

Q: แล้วชีวิตการทำงานล่ะคะ

A: พอเริ่มเกษียณอายุจากครู เขาเห็นเราหรืออย่างไรไม่ทราบ เราชัดน้ำหน้าบ้าน มีต้นไม้ เราก็รดน้ำ กวาดบ้าน เราก็เห็นอะไรก็จัดให้เรียบร้อย

Q: อันนี้เกษียณออกมาแล้วใช้หรือไม่คะ แล้วตำแหน่งสุดท้ายก่อนเกษียณ

A: ตำแหน่งสุดท้ายที่โรงเรียนก่อนเกษียณ คือ รักษาการผู้อำนวยการก่อน มาปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการฝ่ายปกครอง เป็นหัวหน้าฝ่าย และหัวหน้ากลุ่มสาระ หัวหน้ากติก ส่วนใหญ่ก็เป็นมาหมดแล้ว ภารโรงก็ยังเป็นมาแล้ว

Q: ทำไมต้องทำด้วยคะ

A: ประการที่หนึ่ง ฝึกให้เด็กรู้ว่าการฝึกปฏิบัติหรือทำงานแบบนี้จะทำให้เรารักความสะดวกแล้วปราศจากโรค ทำอะไรนี้ถึงความสะอาดเป็นหลัก ก็จะไม่มีความเปียกเปื้อน ตำแหน่งที่ไม่ได้เป็นในโรงเรียน ก็คือ ยุวกาชาด ไม่ได้เข้าไปยุ่ง และนักศึกษาวิชาทหาร เพราะเราอายุมากต้องไปอบรมนานสองสามเดือน เราเป็นที่พึ่งของน้องๆ เขา หาทุนให้ฝ่ายแนะแนว

Q: น้องๆ หมายถึง

A: ครูในโรงเรียน

Q: เขาก็เชื่อถือเรา แม้แต่ผู้บริหาร

A: คุณครูในโรงเรียนก็มาเชื่อถือ มีปัญหาอะไรเกิดขึ้นมีระหว่างผู้มีอำนาจ ผู้บังคับบัญชา และเราเอง คำพูดที่ว่า ทำดี แต่อย่าเด่น จะเป็นภัย อาจารย์เจอเหตุการณ์เหล่านี้หรือไม่

ไม่มีใครอยากเห็นเราเด่นเกิน นั่นคือคำพูดของหลวงวิจิตรวาทการ สมัยจอมพลสฤษดิ์ แม้ไม่ได้สองชั้น เราก็ตัน สาเหตุที่ยึดเอาไว้แล้วก็ไม่ยอมศิโรราบ ก็คือเรื่องความยุติธรรม

ช่วยเล่าให้เห็นเป็นรูปธรรมได้หรือไม่คะ

ความไม่ยุติธรรม คือ เขาให้เราเป็นกรรมการพิจารณาในโรงเรียน พิจารณาความดี ความชอบ อาจารย์ในโรงเรียน ผู้บริหารก็ใช้อิทธิทธิ เราก็มีการโต้เถียงกัน เพื่อหาข้อยุติ เอาเหตุเอาผล เอาการปฏิบัติมาเป็นตัวชี้วัด แล้วเอาเรื่องกรอบวินัยมาพิจารณา ประกอบการ เช่น วันลา อาจารย์ก็ต่อสู้จนผู้บริหารกลัวเรา บางคนเถียงว่าความยุติธรรมอยู่ที่ความพอใจของผม อาจารย์ก็บอกว่า อาจารย์จำไว้นะ แล้วผลกรรมจะ

มาอยู่ที่อาจารย์ เขาไปเรียนต่อที่ประสานมิตร เส้นสมองแตกตาย เห็นเลย ผลกรรม
ไม่ต้องรอชาติหน้า เขาถามว่าความยุติธรรมของคุณอยู่ไหน อาจารย์ก็บอกว่าความ
ยุติธรรมในความหมายของพระพุทธเจ้าคือ ความถูกต้อง ซึ่งต้องอยู่เหนือสิ่งอื่นใด ถ้า
เอาถูกใจมานำหน้าความถูกต้อง ก็ไม่ยุติธรรม ปัญหาที่จะสะสม ดังนั้น ความถูกต้อง
ก็คือ ความยุติธรรม ถ้าเอาตัวนี้เป็นตัวตั้ง แล้วก็เป็นเส้นหนึ่ง เช่น เขาหาเสียงเป็น
กรรมการสภา สหกรณ์ โรงเรียนนี้มีเสียง 114 เสียง โรงเรียนไหนมีกี่เสียง พวกนี้รู้จักฟิ
หมด ก็ให้ผมช่วยหน่อยเถอะ งานคือชีวิต

เมื่อก็คุยกันถึงเรื่องเกษียณ ไม่ทราบว่าคุณอาจารย์มีการเตรียมตัวก่อนการเกษียณ
อย่างไร น่าสนใจที่อาจารย์บอกว่าต้องแบ่งเบาภาระ

ตรงนี้ห้บทบาท Role Duty และ Responsibility เหมือนกับ ศีล สมาธิ ปัญญา เรา
มีบทบาทของเรา แล้วบทบาทจะบอก Duty ตัว Duty จะทำให้เราเกิด Responsibility
เช่น หนังสือครมียบท เราต้องตีบทให้แตก คำว่าบทบาทมันคลุมหมด เราต้องทำอะไร
ให้บทบาทมันดีที่สุด

ในฐานะที่อาจารย์เป็นพี่คนโต อาจารย์มีบทบาทอย่างไรคะ

ตอนเด็กๆ มัธยม คุณพ่อทำนา เราก็ต้องไปช่วยคุณพ่อ ทำนาสมัยก่อน เป็นนาบริสุทธิ
น้ำก็ใส ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว เราได้อาหารจากนา คุณพ่อกับแม่ดูแลเรื่องอาหารให้
กลับมามีปลา มีผัก มีหนุ่ย ตัวนี้เอามาประกอบอาหารจนเติบโต หุงข้าวตั้งข้าว เราก็
ช่วยเหลือกัน เราต้องเลี้ยงและทำอาหารให้น้อง เราทำอาหารได้ก็เพราะเป็นลูกมือคุณ
แม่ อีกอย่างหนึ่งคุณพ่อคุณแม่มีกับบอกว่าความรู้คือทรัพย์สินสมบัติที่ใครแย่งไปไม่ได้ มี
นา ถ้าไม่ดีก็ขาย แต่เอาความรู้ไปจำนำ ใครจะรับ นี่แหละคือบทบาทที่อาจารย์เติบโต
มา สบายตอนปลาย ลำบากแต่ต้น ปลายมันสบาย

Q: พอใกล้เกษียณ

A: มีคนมาจองไปทำงานต่อ

Q: หมายถึง หลังเกษียณหรือคะ

A: ใช่ มีสองโรงเรียน โรงเรียนแรก โรงเรียนผจงลักษณ์ซึ่งเป็นโรงเรียนราษฎร์ มีชื่อเสียง
รองจากโรงเรียนวินิจศึกษา อีกโรงเรียนอยู่ในกองทหารปืนใหญ่ ชื่อโรงเรียนสองเหล่า
สร้าง อีกโรงเรียนคือ โรงเรียนวรนาทพิทยา ในกรุงเทพฯ คือ โรงเรียนสตรีวรนาท เสรีจ
แล้ว พอดีด้วยส่วนร่วม ถ้าเรามี public mind ตัวนี้ คนก็จะทำเพื่อส่วนร่วมก่อน
ส่วนตัว ส่วนตัวเรามีบ้านอายุแล้วซึ่งพออยู่แล้ว เราก็ไม่ได้อาสา เขาเชิญ หลังจาก
เป็นที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนตำบลเสร็จ ท่านนายกก็มองว่าเศรษฐกิจบ้าน
เรามีปัญหา

Q: หมายความว่า อาจารย์ไม่ได้รับค่าเชิญจากโรงเรียน

A: ปฏิเสธเขา แต่ปฏิเสธแบบนุ่มนวล เราต้องยกยอเขา โรงเรียนราษฎร์เขามีเจ้าของ มี บุตรธิดา ซึ่งได้รับการศึกษาสูง เรายกเขาไปเลย คุณก้อย คุณจบโทมา ส่งเสริมลูกเลย เขาก็ไม่โกรธเราหรอก วิธีปฏิเสธปฏิเสธอย่างไร ต้องมีทักษะ เขาเรียกว่า Life Skill ทักษะชีวิตสำคัญ สอนเด็กเนี่ย กระทรวงสาธารณสุขเขาจะสอนให้ฝ่ายปกครองนำ ทักษะชีวิตมาถ่ายทอดให้เด็กเพื่อให้เด็กปฏิเสธเพื่อนเป็น ที่เพื่อนจะไม่โกรธเวลาเพื่อน พาไปในสิ่งที่ไม่ดี ทำอย่างไรให้เพื่อนไม่โกรธเมื่อเราไม่ไปตามที่เพื่อนชวน เช่น ยาเสพติด ต้องฝึกทักษะการปฏิเสธ

Q: แล้วอาจารย์มาเป็นที่ปรึกษาได้อย่างไรคะ

A: เขาเชิญมา

Q: แล้วทำไมอาจารย์ไม่ปฏิเสธล่ะคะ

A: ก็บ้านเราใหญ่แล้วเราเห็น ทั้งๆ ที่ไม่ได้เงินเดือน เขามาเสนอชื่อในสภา ในสภาเขา เห็น ก็เชิญ

Q: สภา คือ

A: สภาองค์การบริหารส่วนตำบล

Q: ก็ให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน เขาก็ยอมรับ

Q: อาจารย์ลองยกตัวอย่างได้หรือไม่คะ

A: อันแรก doing และ product ถ้าสรุปสั้นๆ คุณต้องทำ จะนั่งเฉยๆ ไม่ได้ เมื่อคุณทำ จะมี product แล้ว respect จะมีจาก citizen people ego ถ้าคุณนั่งจนครบวาระเฉยๆ แล้วใช้เงินไปซื้อ มันเห็น เขาครบวาระ แล้วเขาก็จะเกษียณ ก็จะสมัครวาระที่สอง หลานของอาจารย์ (คุณแม่เขาเป็นน้องถัดจากอาจารย์) แล้วอาจารย์ไม่รู้จะเข้าข้าง ใคร

Q: อาจารย์ทำอะไรให้คงความเป็นกลาง

อาจารย์ไม่ยุ่งกับใคร ช่วยทำงานหาเสียงให้ทั้งคู่ เขามาเราก็โอเค ยิ้มยิ้มแจ่มใส ทาง ญาติเคยหาว่าอาจารย์เห็นน้ำดีกว่าเลือด เห็นขี้ดีกว่าไส้ เดี่ยวบรรพบุรุษจะชาบแช่ง มันมีสิ่งสนับสนุนให้อาจารย์ เพราะญาติทางด้านการประอบอาชีพมันสี่เทา มีชื่ออยู่ในแฟ้มบุคคลค้ายาเสพติด สิ่งที่อาจารย์แนะเขาคือ product หรือ result เป็นตัวที่ทำให้เขาชนะกว่า 200 คะแนน โดยไม่ได้ใช้อำนาจสินจ้าง ที่นี่เป็นคนระดับพื้นฐาน ในต่างจังหวัดต้อง money talk วิธีการแก้คือ การศึกษา คำว่า บวร (บ้าน วัด โรงเรียน) ตรงกลางคือ สังคม และจะทำอย่างไรให้ [บวร] มีการศึกษาอย่างท่องแท้ มีสิทธิเสรีภาพ การเมืองในเมืองไทย ถ้าจะเล่นการเมืองต้องมีฐานะทางเศรษฐกิจมั่นคง คน

ที่ลอกแลกจะเปลี่ยนพรรคบ่อย พอเราเกษียณ ที่เรามาทำตรงนี้เราต้องมีความจริงใจ
ต้องทำเพื่อนบ้านเมือง ต้องทน เพราะไม่ได้เงินเดือน

Q: ตำแหน่งผู้จัดการธนาคาร และที่ปรึกษา ก็ไม่ได้เงินเดือนหรือคะ

A: ไม่มี

Q: ประธานกรรมการติดตามประเมินผล ก็ไม่มี เบี้ยเลี้ยงก็ไม่มี

Q: แล้วทำตรงนี้ได้อะไรคะ

A: ถามว่าได้อะไร ได้ความสุข และก็คิดถึงคุณพ่อคุณแม่ ทุกคืนหลังสวดมนต์เสร็จ ก็
สวดสัพเพสัตตา แม่เมตตาให้คนที่ไม่เข้าใจ

Q: อาจารย์ก็หมดภาระเรื่องลูกแล้วใช่หรือไม่คะ

A: ใช่ลูก ชีวิตไม่มีที่สิ้นสุด ตราบใดที่เรายังปฏิบัติ
(หยิบหนังสือบุคคลตัวอย่างของพันโททองคำมาให้ดู)

Q: น่าจะทำให้อาจารย์ด้วย

A: อาจารย์ขอปิดทองหลังพระ อย่างที่บอกว่า ทำดีแต่อย่าเด่นจะเป็นภัย

Q: อย่างไรคะ

A: เช่น สร้างศาลาเผาศพใหม่เอี่ยม แรกๆ มีศาลาแค่ศาลาปฏิบัติธรรม และมีศาลาเล็กที่
คุณพ่อคุณแม่สร้าง พอมีศพมากขึ้น วันหนึ่ง 4-5 ศพ ถ้าหนูเป็นนักบริหารจะทำ
อย่างไร ศาลาใหญ่ยังใช้ไม่ได้ เพราะหน้ามุขยังไม่ได้ทำ ก็ปรึกษากับเจ้าของศพว่าจะ
จัดการอย่างไร ตอนนี้จะทำอย่างไรก็จะสร้างอีกศาลาหนึ่ง (ขอสมุดบริจาคเงินสร้าง
ศาลาจากเจ้าหน้าที่ผู้หญิง) เราก็เขียนโครงการจากกองสลาก ปี 50 เริ่มทำวันที่ 5
กันยา ลูกเอ๋ย โดนละเป็นใจ

Q: อย่างไรคะ

A: ตัว C นำหน้า เขาหาว่าคอร์รัปชั่น

Q: คอร์รัปชั่นที่เอามาสร้างศาลาหรือคะ แล้วใครกล่าวหาหรือคะ

A: ใช่ ฝ่ายตรงข้ามนายก (แสดงบิลให้ดู) เราได้งบจากกองสลาก 3 แสน แต่เราต้อง
รายงานเขา ในสมุดบันทึกมีบอกไว้หมด รายรับ รายจ่ายต่างๆ

Q: ใช้เวลาสร้างนานหรือไม่คะ

A: 5 เดือน

Q: กองสลาก 3 แสน แล้วก็หาเงินบริจาคอีกหรือคะ

A: ใช่

Q: อาจารย์เป็นคนดูแลบัญชีหรือคะ

A: นายกฯ จะเป็นคนคุมเรื่องการก่อสร้าง เพราะเรามีบทบาทในการดูแลเงิน พอทำแล้ว

เราก็ต้องมีกำลังใจให้เขา ให้เกียรติโมทนาบัตร์ เราเอาเกียรติบัตร์ กับ อนุโมทนาบัตร์ มาร่วมกัน แต่เอาไปเบิกไม่ได้ ใครบริจาคก็ได้ใบนี้ ขนาดนี้ก็ยังไม่วาย

Q: ฝ่ายตรงข้ามไม่เข้าใจ แล้วชาวบ้านล่ะคะที่บริจาคเป็นงบบ้างคะ

A: เขาเข้าใจ เขาเข้าใจ เพราะเรามีหลักฐานให้เขา ใครบริจาควันไหน เราจะประชาสัมพันธ์เข้า เย็น บ่าย ผ่านเสียงตามสาย ต้องปิดให้เขาตามชุมชน ใครบริจาค เท่าไหร่

Q: แล้วเขาใจมดีเราอย่างนี้ได้ยังไง

A: เราไม่สามารถห้ามเขาให้พูดได้ แล้วเราทำก็ทำเป็นโครงการ เริ่มตั้งแต่วันไหน บริจาค เท่าไหร่ ก็เข้าที่ธนาคาร ไม่ต้องให้ใครถือเงิน เราก็สรุปรายรับ รายจ่ายให้ชาวบ้าน ทราบ นอกจากทำธนาคารแล้ว ยังทำงานให้วัด ล่าสวดถ่าหนุนเข้าไปวัด เราทำเสาไฟที่มีความสว่างไสว เราทำโครงการไปในนามนายกฯ เราต้องชูเขา เพราะเราเป็นที่ปรึกษา

Q: ท้อหรือไม่คะ ช่วงที่มีการใจมดีมาก ๆ

A: เอ่อ...ต้องยี้ดอย่างนี้ลูก คำว่า ช่าง ช่างเขา ช่างเขา ก็ยี้ดเอาหลวงพ่อกุใหญ่เป็นหลัก

Q: หมายถึงใครคะ

A: การนิเทศาเลเหมือนหน้า ไม่ชอกช้ำเหมือนเอามีดมารีดหิน แม้แต่องค์พระปฏิมา ยังวาคิน มนุษย์เดินดินหรือจะลั่นคำคน

Q: แล้วท้อหรือไม่คะ

A: ก็บางครั้ง เพราะเป็นปุณฺชน ค่าแรงเท่าไหร่ ค่าของเท่าไหร่ ค่าลูกกรง ค่าน้ำบรรณ ทำ หินขัด ห้องครัว ห้องน้ำ มีใบเสร็จหมด แต่เราห้ามเขาไม่ได้ คงห้ามตัวเอง

Q: ในช่วงที่อาจารย์บอกว่าท้อจนอยากจะถอย อาจารย์คิดอย่างไรถึงกลับมาคะ

A: ก็คุณพ่อคุณแม่ คือ อดอล พอลาที่ตั้งศพเสร็จ ศาลาใหญ่ไม่มีหน้ามุข ไม่มีบันไดขึ้น ข้างบน 13 ปีสร้างมาแล้ว เป็นเวลานานหรือไม่ พอลาจารย์ทำเดือนเดียวเสร็จ

Q: ที่ผ่านมามาทำไมสำเร็จเพราะอะไร แล้วทำไมอาจารย์ถึงทำสำเร็จคะ

A: เพราะศรัทธา

Q: แล้วศรัทธามันสร้างอย่างไรคะ คำนี้ใครๆ ก็พูด หนูเจอเยอะว่าถ้าศรัทธาในสิ่งไหน มักจะได้มา การสร้างศรัทธาให้กับชาวบ้านทำอย่างไรคะ

A: ยี้ดหลัก 2 ตัว give กับ take เราต้อง give พอ give แล้ว เราจะได้ take เราต้องทำตัว give ให้เขาก่อน คือ สร้างประโยชน์ให้เขา เสร็จแล้วเขาก็จะศรัทธา แต่ว่าไม่ใช่หมด ก็มีบ้างที่มีญาติอาจารย์ที่มันเป็นคู่แข่งนายกฯ ที่ไม่ได้ มันพูดเลยว่า มันกินมากกว่า สมัยพออีก ดูสิว่ามันรุนแรงมัย แต่อาจารย์ก็เฉย ทุกวันนี้งานเผาหลวงพ่อกุให้เห็น ประจักษ์เลยว่า คนๆ นั้นมันว่าจะเอารถล่ำเลียงลากจูงมาก แต่ปรากฏว่าไม่มี ก็แพ้ยัย

ตัวเอง ส่วนของอาจารย์บริจาคทรัพย์สินส่วนตัว 6,000 บาท ทำเต็มที่สีขาวสวยมาก สำหรับประธานฝ่ายสงฆ์ ไฉ้หมอนันท์ก็หมดความน่าเชื่อถือไปเลย คงต้องใช้เวลา

Q: อาจารย์มองอนาคตต่อจากนี้ไปอย่างไรคะ

A: ยังไม่จบ โปรเจกต์ยังไม่จบ หนึ่งมีธนาคาร สองมีโรงปฎิบัติ สามโรงสี สี่โรงเรียน ก็ถือว่าหมดสมัยแล้ว ก็อาจจะสอนพิเศษที่บ้านโดยผู้ปกครองยัดเยียดอยากให้อสอน โดยจะสอนแบบองค์รวม WOL คณิตศาสตร์ สังคม ภาษาอังกฤษ สังคม ภาษาไทย situation อย่างสิ้นนามิ อาจารย์ได้รับการเชิญจากอาจารย์สุมิตร ธรรมสโรช ให้มาอยู่กับท่าน แต่อาจารย์บอกว่าให้อาจารย์ทำเพื่อนบ้านเกิดก่อนนะ ถ้าได้ตอบแทนบุญคุณแล้ว พอเห็นว่าไม่มีอะไรแล้วก็ค่อยไปทำ

Q: ทุกวินาทีเป็นงานหมดเลยคะ

A: เราไม่ได้ทำธนาคารอย่างเดียว เป็นที่ปรึกษา เดี่ยวประชุมโรงปฎิบัติ เดี่ยวโรงปฎิบัติขอเบิกเงิน มันเหมือนกับว่าถ้าเราหยุด ถ้ามีคนทำต่อก็ดี แต่มันไม่มี

Q: ตอนนี้ได้ส่งต่อใคร มองถึงรุ่นใหม่นี้ให้ได้รับการถ่ายทอดหรือไม่คะ

A: คืออย่างนี้ลูก...มีปัญหาที่แท้จริง คือ การเมือง ระดับท้องถิ่นก็เหมือนกัน เพราะว่ามีส่วนหนึ่ง คำหนึ่งที่เคยได้ยินว่า ไม่มีมิตรแท้ และศัตรูถาวร ถ้าผู้นำมีคุณธรรม โอเค เขาก็มีระบบสืบทอดจากเรา แต่ถ้าคนใหม่มาหละ

Q: ใกล้หมดวาระหรือยังคะ

A: อีก 3 ปี

Q: แล้วต้องเว้นวรรคหรือไม่คะ

เดี๋ยวนี้นี้ไม่มี กฎหมายใหม่เขาแก้ไขแล้ว ก็ต่อได้ ปลดล็อก มันขึ้นอยู่กับว่า คนใกล้ตัวเขาในกลุ่มเขา กลุ่มผลประโยชน์ บางทีก็ถูกกระทบหรือกระแทะ อย่างไปยึดติด ถ้ายึดติดจิตใจจะเศร้าหมอง

A: ขอบคุณาจารย์มากๆ นะคะ

ตัวอย่างบทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 3

ผู้ให้สัมภาษณ์ แก่นนำ ต.ช่องสะแก อ.เมืองเพชรบุรี

วันที่สัมภาษณ์ 25 ธ.ค.52

เวลาสัมภาษณ์ 10.00-12.00 น.

ผู้สัมภาษณ์ จุฑารัตน์ ฉิมเรือง

ผู้จัดบันทึก จุรีพร ภิบาลจันทร์

Q : งานวิจัยแกนนำชุมชน มาจากมศว.ติดต่อท่านนายกอบต.ขอพูดคุยกับพี่ ซึ่งทำงานให้ชุมชนที่นี่ อยากขอให้พี่เล่าถึงพื้นเพว่าเป็นมาอย่างไรถึงเข้ามาทำงานด้านนี้ได้ ลักษณะงานที่ทำอยู่มีอะไรบ้าง ก่อนอื่นขอทราบชื่อพี่ก่อนคะ

A : ชื่อ นิด บุญเลิศ นามสกุล น้ามหาไวย อายุ 48 ปีนี้

Q : ขออนุญาตเรียกพี่นิดนะคะ พี่บ้านเดิมอยู่ที่ไหนคะ

A : คนถนนลาย เส้นข้างหน้านี่แหละ

Q : ทำอาชีพอะไรมาก่อนคะ

A : ก็ทำนา

Q : พี่มีพี่น้องกี่คนคะ

A : มี 7 คน ตายไปแล้ว 2 เหลือ 5 คน

Q : พ่อแม่เป็นคนที่นี่หรือคะ

A : ใช่ เรียนโตที่นี่ ร.ร.วัดพระรูปถึงป. 7

Q : สมัยเด็กช่วยพ่อแม่ทำนา

A : ช่วยมาตลอด มีอยู่ 50 ไร่ ทำกัน 3 คน ให้พี่ชายเรียน และน้องสาวคนเล็กเรียน พี่เป็นคนี่ 2 ตายไป 2 คนตอนโตแล้ว

Q : เป็นที่นาเช่าหรือของเราเองคะ

A : ของเรา 10 ไร่ นอกนั้นเช่า

Q : ทำนาอยู่นานแค่ไหนคะ

A : ทำไปขาดทุนบ้าง แต่พอมีครอบครัวก็แยกออกมา

Q : พี่แต่งงานกับสาวบ้านนี้หรือคะ

A : ใช่ เพื่อนกันนี่แหละ อายุ 22 ปี ก็ยังช่วยพ่อแม่ทำนาของเค้า และของเราเองด้วย พอได้เงินมาก็แบ่งกัน

Q : เริ่มชีวิตครอบครัวของตนเอง

A : ก็ทำนา แล้วเช่า พอปีแรกซื้อนาอีก 10 ไร่ เป็นหนี้บ้าง ขยายซื้อเพิ่มปีละ 10 ไร่ เป็นหนี้บ้างแหละ อยู่ 3 ปีถึงจะหลุดหมด

Q : 20 ไร่ 3 ปี ทำอยู่ 2 คนก็เก่งนะ ตอนนั้นมีลูกหรือยังคะ

A: ยังไม่มี ตอนอายุ 26-27 ปีถึงมีลูกคนแรก ทำนาเยอะเกือบ 50 ไร่ ส่วนเราเอง 20 ไร่ นอกนั้นเช่า ทຍຍຍทำไป พอมีครอบครัวแล้วทำนาเยอะ แทนจะไม่ได้หยุดเลยนะ ทำนาหาเงินปลูกบ้าน ก็เป็นหนี้อีกติดสหกรณ์ ทำนาใช้หนี้ไป

Q : พี่มีลูกกี่คน ตอนนี้อายุเท่าไรแล้ว

A: 2 คน 24 ปีคนโต คนน้อง 19 ปี ลูกชายทั้งคู่ มีครอบครัวไปคนนึงแล้ว

Q : พอมีลูกแล้ว พี่ทำอาชีพอะไรบ้าง

A: ทำนากับเลี้ยงวัวด้วย วัวคอก ตัวเมีย ปล่อยกินหญ้าธรรมชาติ

Q : ขายเข้าโรงเชือดหรือคะ

A: ไม่ใช่ วัวเลี้ยงขายลูก อย่างปีนึงตกลูก 10 แม่ ขายลูกเอาเงินมาซื้อใหม่ ปีนึงขายเยอะ ก็จะได้เงินเยอะ

Q : เยอะนี่ประมาณกี่ตัว

A: บางตัวราคาเป็นหมื่น บางทีราคาก็ไม่ดี วัวพันธุ์ไทยนะ ตอนนี้อย่าง...

(พินิจรับโทรศัพท์)

Q : พี่เข้ามาช่วยทำงานให้คนในหมู่บ้านเราตั้งแต่เมื่อไหร่คะ

A: 3 ปีที่แล้วเป็นผู้ช่วย ที่แรกเลยน้องชายลูกของอา เคยเป็นสมาชิกอบต.อยู่ เราเคยมาช่วยน้อง ดูแลลูกบ้าน เคื่ก็ทำตามเรา

Q : น้องชายของพี่

A: น้องตัวเองเคยเป็นอยู่ 3 สมัย แล้วเค้าตาย ได้ที่หนึ่งตลอด ที่นี้พอเราเป็นผู้ช่วยเค้า จึงเชื่อเราตลอด

Q : สมัยน้องยังอยู่พี่ก็เข้ามาช่วยหรือคะ

A: นำหน้าเลยแหละทำอะไรเคื่ก็เชื่อ ที่นี้ คนหนึ่งเป็นผู้นำไปแล้ว จึงแค่คนเดียวพอ

Q : น้องของพี่ทำงานส่วนไหนให้อบต.

A: ตัวแทนหมู่ 7 ตอนเคื่เป็นอบต. เาก็ไม่เข้ามารับตำแหน่งอะไร แต่พอตาย จึงมาเป็นผู้ช่วยลูกอาทำงาน ตัวเองเคยลงสมัครผู้ใหญ่ นะ แต่ไม่ได้ แพ้ ส่วนน้องได้เป็น พี่น้องๆ ของเราเคื่ไม่เลือกให้เป็น เพราะกลัวมีปัญหายุ่งยาก เคื่ไม่ให้เป็น

Q : พี่สนใจลงสมัครผู้ใหญ่ ตอนอายุเท่าไร

A: อายุ 30 ปี ผู้ใหญ่คนเก่าตาย เลยลงสมัคร แต่พี่น้องเห็นว่าจะมีปัญหาเยอะ

Q : ปัญหาอย่างเช่นอะไร

A: ปัญหาจากฝ่ายตรงข้าม คนที่แข่งกันตอนนั้น พี่บอกว่ามีน้องเป็นอบต.ไปคนนึงพอแล้ว เราอย่าเป็นผู้ใหญ่เลย จึงแพ้ พอเราไม่ได้เป็นผู้ใหญ่ ฝ่ายตรงข้ามก็ใหญ่กว่า ทำอะไรไม่ได้เลย ญาติเราน้อยกว่า จึงส่งน้องชายลูกอามาลงสมัครอบต.

Q : ขอสรุปหน่อยนะคะ ว่าเข้าใจถูกไหม สมัยน้องลงอบต. พี่นิตลงผู้ใหญ่ แต่ไม่ได้รับเลือก พอตอนนี้น้องตาย น้องอีกคนมาเป็นอบต. พี่จึงเข้ามาเป็นผู้ช่วยให้

A: ถูก ยังอายุน้อยแค่ 26 ปีเอง เราออกหน้าให้ตลอด พอเราเอาญาติฝ่ายพ่อหรือแม่ ก็จะได้คนสนับสนุนมาข้างเรา

Q : พี่เข้ามาช่วยงานอบต.เพราะอะไรคะ

A: ช่วยหมดทุกอย่าง ตามตำแหน่ง เราเป็นผู้ช่วยอยู่แล้ว มีงานดูแลลูกบ้านทั้งหมด เพราะน้องชายยังเด็กอยู่ เค้าไม่รู้อะไร แรกเริ่มเค้าจะทำอะไรต้องคุยปรึกษาก่อน

Q : ดังนั้น พี่ทำงานอะไรบ้าง

A: ก็มีปัญหาลูกบ้านทะเลาะวิวาท ปัญหาที่ดิน จะไกล่เกลี่ยหรือฟ้องศาลอะไรเราก็ต้องไปเป็นพยานให้

Q : อยากรู้ว่าเวลามีปัญหา พี่เข้าไปช่วยยังไงคะ

A: อย่างเช่น พอมีปัญหา ก็ต้องไปเป็นพยานฟังว่าฝ่ายไหนถูก ดูแลว่าที่รักเข้ามาในที่หลวงหรือเปล่า เวลาเร่งรัดต้องไปทั้งนั้น ถ้าเข้าที่สาธารณะเราก็ต้องรับผิดชอบ

Q : ปัญหาส่วนใหญ่คืออะไร

A: เรื่องรุกล้ำที่กันนี้แหละ เราต้องไปบอกชี้แจง อ้างกฎหมาย ชี้ตำแหน่งเขตที่

Q : เวลาเค้าทะเลาะกัน พี่จะช่วยยังไงบ้าง

A: ไกล่เกลี่ย ทางหนังสือกฎหมายให้ดู ว่าถ้ามีการขุดที่ของเค้า แล้วไปเข้าที่คนอื่น ในกฎหมายระบุว่าให้ห่างกันแค่ไหน ต้องอธิบายไปตามกฎหมาย พูดอย่างเดียวไม่ฟังหรอก ต่างฝ่ายต่างไม่ยอมกัน ก็จะมีคนมาตามให้ไปจัดการให้ทีละ พอปุด เค้าก็จะยอมรับนะ

(พี่นิตรับโทรศัพท์)

Q : นอกจากปัญหาที่ดิน ยังมีเรื่องอะไรอีกบ้างคะ

A: เรื่องลักขโมย เาก็ต้องไปดูแล ของใครหาย ตามหาว่าอยู่ไหน เค้าจะไปตามถึงบ้าน

Q : ทำงาน 24 ชั่วโมงเลยหรอ

A: มีดเคี้ยวบอกรักก็ต้องไป บางครั้งจับได้ ที่ไม่ได้ก็มี ถ้าไม่ยอมรับก็ส่งถึงตำรวจ ไกล่เกลี่ยกันเองได้ก็มีนะ คุยกันเองได้

Q : พี่ไปคุยเนี่ยเค้าเชื่อ

A: คุยกันรู้เรื่อง เค้าจะเชื่อ พูดขอกันได้ ให้มันเบาลง ว่าไม่ได้ตั้งใจ อะไรก็คุยกันได้

Q : พี่มีเทคนิคอะไรทำให้เค้าเชื่อ

A: พูดว่าถ้ามันถึงตำรวจแล้วจะเป็นเรื่องยาวด้วยกันทั้งสองฝ่ายแหละ เรามันคนกันเอง คุยได้เกือบหมด เว้นเรื่องแรงจริงๆ ฆ่ากันตาย ถ้าขโมยจัดแะนี่โทษเบา

Q : แสดงว่าถ้ากรณีไม่รุนแรงจะพูดไกล่เกลี่ยกันได้ แต่ถ้าหนักๆต้องส่งให้ตำรวจจัดการไป พี่นิตจะช่วยเหลือประสาณสงตัวให้พี่คิดว่าเค้าเชื่อคำพูดเราเพราะอะไร

A : เพราะพูดตามหลักฐานที่มีมา เคยเจอตัวอย่างมาแล้ว เวลาไปฟังคดีต่างๆในศาลก็จะคุยให้เค้าฟัง เรายกเหตุผลในหนังสือมาชี้แจงให้เค้าฟัง คดีแบบนี้จะตัดสินอย่างนั้นนะ นั่งฟังในห้องพิจารณาคดี เวลาไปเป็นเพื่อนเค้าก็ได้ยินคำอ่านของศาลในเคสอื่นๆ สิ่งต่างๆ บางครั้ง ถ้าให้ผู้ใหญ่ไปเคลียร์เอง เค้าก็จะกล่าวหาว่าผู้ใหญ่เข้าข้างนี้ ลำเอียง แต่เราทำเองได้ เพราะชาวบ้านไม่ได้เลือกเรา ชาวบ้านเลือกผู้ใหญ่

Q : อ้อ ถ้าผู้ใหญ่ทำเอง อาจจะเสียคะแนนข้างใดข้างหนึ่ง

A : ใช่ แต่เราไม่กลัว เข้าข้างใดก็ได้ เค้าผิดแต่ยืนยันว่าตัวเองถูก เราต้องตัดสินให้ เพราะผู้ใหญ่ตอนนี้ยังไม่ได้ตลอดชีพ

Q : หมายความว่ายังไงคะ

A : ตอนนี้ 5 ปีเลือกทีหนึ่ง เราต้องเตรียมตัวไว้ก่อนในสมัยหน้า มันก็ต้องวางไว้ก่อนจะเกิดปัญหาตามมา เราต้องไปทำแทนให้ (พี่นิตรับโทรศัพท์)

Q : พี่เข้าไปช่วยดูแลเรื่องอะไรอีกบ้างคะ

A : เรื่องยาเสพติด เพราะเราได้หมู่บ้านนำร่องปลอดยาเสพติดมาแล้ว 2 ปี เค้าให้ค่าตอบแทนมาด้วย

Q : งานที่ต้องทำจากการเป็นหมู่บ้านนำร่องคืออะไรคะ

A : คอยดูแลไม่ให้มียาเสพติดยุ่งเกี่ยวกับคนในหมู่บ้าน ถ้าจับได้ก็เสียชื่อหมู่บ้าน เสียเงิน ถ้าพูดไม่ฟัง จะอดเงิน 6,000 บ.ต่อเดือนเข้าหมู่บ้าน

Q : ปัญหาเรื่องยาเสพติด เวลาไปเจอบ้านไหน พี่ทำยังไง

A : ก็เรียกมาคุย ตักเตือนก่อนว่าไม่ควรทำนะ ถ้าแจ้งจับเลย เค้าก็เกลียดเรา ต้องพูดให้ฟังว่าเป็นผลประโยชน์ของหมู่บ้าน

Q : ถ้าเจอเด็กติดยาพี่ทำยังไง

(พี่นิตรับโทรศัพท์)

A : เราจะเล่าให้ฟังว่าเกิดผลยังไง คุยเยอะๆ ไม่ใช่จริงจังนะ เพราะถ้าทำอย่างนั้น คราวหน้าเค้าไม่เชื่อ คอยติดตามดู ถ้าเรียกมาบ่อยๆ ไม่ฟังกัน เราจะรู้ว่าข้างเคียงเค้า ขายอยู่ หมู่อื่น แต่เด็กหมู่เรา ถ้าเขาจริงเองจะเกินไป เด็กไม่เชื่อ พูดที่เล่นที่จริงว่าเรารู้แล้ว ตักเตือนดูแลอีกทีว่าจะเสียหมู่บ้านเราและตัวเองด้วย มันก็หยุดไปเยอะ ที่โดนจับไปก็มี บางครั้งพวกไม่ยอมรับ ปากแข็งก็มี เราต้องเฝ้าไปเหมือนกัน ดึงเด็กมาเป็นคนของเรา

Q : ครองใจเด็กวัยรุ่นเหมือนกันนะเนี่ย

A: บางคนกลับมาช่วยสอดส่อง คอยดูแลแทนเราว่าคนไหนมันติด เราใช้หลักการไม่เด็ดขาดจนเกินไป แค่แนะนำคุยซักเตือน ถ้าถูกจับเราก็ต้องไปตามประกนตัวอีก เด็กก็เชื่อนะ ดีกว่าหมื่น เด็กกลัวว่าเราอยู่กับกฎหมาย มีหน้าที่รักษาดูแล เป็นผู้นำต้องดูแลยาเสพติดด้วย ถ้าไม่ฟังก็บันทึกเจ้าหน้าที่ให้ตามดูแลกันเอง

Q : พี่ไม่กลัวปัญหาจากผู้มีอิทธิพลเหรอ

A: ก็ไม่มีใครใหญ่กว่าเรานะ

Q : พี่ได้ไปช่วยเหลืองานของวัด หรือร.ร.บ้างไหมคะ

A: ถ้ามีงาน เค้าจะเชิญเราไปพูดคุยปรึกษากัน

Q : ในแต่ละวัน พี่จัดสรรชีวิตตนเอง ครอบครั และชุมชนยังไงบ้าง

A: ตื่นนอน 6 โมงเช้า ตัดหญ้าให้วัวลานก่อนเลย 10 ตัว ประมาณ 7 โมงถึงเที่ยงก็ไปเกี่ยวข้าวลงนา เมื่อกี้ลูกชายโทรมาถามว่าจะตัดข้าว แล้วเอารถลงดินนา มีรถไถของตนเอง ช่วงเช้าทำงานในนา พอบ่ายโมงมาเลี้ยงแม่วัว ปล่อยเข้าทุ่งจนถึง 4 โมงเย็นเข้าบ้าน เวลาเช้าจะเปลี่ยนลูกชายทำแทนพอมีประชุมของชุมชน ตอนนี้อีกคนโตทำแทนได้หมด ตอนเย็นมาดูวัวลายอีกรอบ ปีนึงจะวนทำนา 100 กว่าไร่ หมุนเวียนกันไป 3 ครั้ง ที่ละแปลง อันนี้ตัดก็ทำอันนั้นต่อ ทายอยลงไม่พร้อมกัน ทำทีละ 6-8 ไร่ต่อวัน

Q : ที่นาใหญ่มาก พี่ดูแลยังไง เคยเจอปัญหาบ้างไหม

A: ดินมันเสีย ก็หยุด ต้องพักไป ตอนนี้มีรถตัดเองจึงไม่ต้องจ้างรถคนมาตัด เวลาจ้างแล้วไม่มาก็เสียเวลาเรา อ่างมีน่าน้อย ข้างบ้านเวลาจะตัดเดี๋ยวนี้เลยมาจ้างรถเราไป มีรายได้ส่วนนี้มาซื้อยา ซื้อปุ๋ย

Q : งานชุมชนไปกระทบต่อการทำนาไหม

A: ไม่มีปัญหา เราแยกเวลาได้ จะจัดสรรทำอะไรและทำไม่มาก 8-10 ไร่ น้อยๆป่อยๆ ให้มีเวลาทำงานอหมู่บ้านได้ด้วย เวลาตัดนาก็จะได้ตั้งค์ เดือนละ 3-4 เทียวถือเป็นเงินเดือน

Q : เมื่อก่อนพี่ทำนาแบบนี้ไหม

A: ทำนาผืนเดียว นาป้อย่างเดียว ประมาณ 10 ปีก่อนเปลี่ยนมาทำนาหว่าน ตอนนั้นจะได้เงินก้อนทีเดียว ขาดเงินหมุนเวียนเป็นหนี้ค่านา ค่าปุ๋ยหามาได้ก็จ่ายไป

Q : วิธีทำแบบนี้ได้มาจากไหน

A: คิดเองหมดเลย เราทำนาของตัวเอง ก็ซุดเหมือง คูคลอง เพื่อเตรียมน้ำให้มีตลอดปี อย่างนาหว่านนี้ เป็นผู้นำบุกเบิกเลย ปีที่แล้วหนานี้ยังไม่มีคนอื่นทำนากัน เราทำข้าว 3 เดือน คนอื่นทำตามเยอะ

(พินิตรีบทโรศัพท์)

Q : ขอสรุปนะคะ ว่าพี่จัดการทำนาที่ละน้อยแต่บ่อยครั้ง พี่เตรียมระบบน้ำเข้านา และหาเงินเดือนหมุนเวียน ยังมีอะไรอีกบ้าง

A: แต่เดิมถนนหนทางเข้านาไม่มี เราก็เสนอขอขุดให้ทำทางหรือคลองเข้าที่นาตรงนี้นะ เราพัฒนาหมู่บ้านไปในตัว นาก็ทำสบาย เอาจุดตัดเข้าไปได้ แปลงแถวนั้นก็ทำได้บ่อย ชาวบ้านอยากทำนา ถ้าลำบากก็ไม่อยากทำกัน

Q : วิธีที่พี่คิดขึ้นมามีคนทำตาม

A: แต่จะได้ยังไงเราหรือเปล่าไม่รู้ ตอนนี้มีเครื่องปั้มน้ำ รถต้อน เครื่องมือพร้อมช่วยทำนา

Q : การทำนาหรือเลี้ยงวัวของพี่ เคยรู้ยังง

A: เราไม่ได้ทำปิดบังใคร แบบนี้ดี เราไปฟังประชุมมาก็เผยแพร่ความรู้ให้คนอื่น เราลองแล้วว่าดี อย่างทำนาหน้าแล้ง พอทำเหมือนกันหลายคน อาจได้ไม่ดีเท่าเราทำคนเดียวได้ข้าวเยอะ แต่น้ำอาจไม่พอ ผลผลิตดีหรือเปล่านั้นไม่รู้ละ เค้าอาจปล่อยน้ำมาไม่พอใช้

Q : อะไรทำให้พินิดคิดอยากทำงานให้ชุมชนอยู่

A: เพราะสมัยน้องชายอยู่ หมู่บ้านเจริญหน้าไปเยอะเลย นำทำงาน ได้เงินมากขึ้น หมู่บ้านเปลี่ยนไป อยู่กันได้ ข้าวแพง การลงทุนพัฒนาคลองถนนเข้าที่นา สะดวกสบายขึ้น เราก็มีเพื่อนมีพวก ถ้าเรามีเงินอยู่คนเดียวจะอึดอัด ไปขออะไรคนในชุมชนก็ลำบาก ขอยาก อย่างรวมตัวหลายคนไปขอน้ำจะง่ายกว่า เค้าให้น้ำตามความเดือดร้อนของชาวบ้านหลายคน

Q : พี่ทำงานผู้ช่วยมา 3 ปี

A: ไม่ใช่ซะเกือบสิบปี ตั้งแต่น้องยังอยู่ก็ทำมาตลอด ญาติมากจะได้มีอำนาจ

Q : คนในหมู่บ้านเห็นข้อดีอะไรในตัวพี่จึงให้เป็นผู้นำมานาน

A: เราทำให้ได้ทุกอย่าง ใช้ง่าย คุยง่าย ไม่มีปัญหาใครจะทำอะไร เราทำตัวไม่ตึงจนเกินไป ก็อยู่ไม่ได้ รู้จักทุกอย่างทั้งคนดี คนไม่ดี รู้อะไรเป็นอะไร เลือกวางตัว ควรอยู่กับเค้าแบบไหน คิดยังไงกับเขา ถ้าหย่อนเกินไป คนจะไม่เกรงใจเรา เหยียบย่ำเราหมด

Q : แล้วกับครอบครัวละคะ

A: เราวางเอาไว้หมดแล้ว ให้ใครทำอะไร ทุกคนต้องรู้หน้าที่ของตนเอง ใครทำอะไร ก็ทำให้ดี เรื่องในบ้านจะมาจากความคิดเราทั้งหมด วางแผนไว้ว่าใครดูแลทำงานอะไร เช่น นาตรงนี้ทำวันนี้ คนนี้ไปทำอะไร

Q : พี่สอนลูกเรื่องอะไร

A: ไม่ให้ลูกเรียนต่อ เพราะจบ ม. 3 ทั้ง 2 คน คนเล็กจะเกรง ที่นาทำกินเราก็มี ให้ออกมาทำนาเลย งานเรามีพอ พ่อสอนเองวิธีทำนา คำทำได้หมดทุกอย่าง

Q : พี่บอกลูกเกี่ยวกับการทำงานอะไรอีกบ้าง นอกจาก ความรู้ ทักษะ

A: ให้ทำอะไรได้หมด

Q : พี่อยากให้ลูกมาช่วยงานดูแลชาวบ้านด้วยไหม

A: บอกเลยว่าจะให้มาทางนี้ เราวางไว้แล้ว สิ่งที่เราจ้างทำ ช่วยได้ก็ช่วย ยอมชาวบ้านไว้ให้คิดถึงวันข้างหน้า เงินจำเป็นทุกคนแต่ควรเอาแบบไหน จะให้คนโตเข้ามาทำงานอบต. พออายุได้จะส่งเข้ามา รอไปก่อน มองภาพไว้แล้วว่าลูกต้องไปได้แน่ ขนาดน้องเราก็ช่วยมา 3 สมัย ไม่รวยหรอกนะ เงินเดือนไม่พอหรอก บางครั้งต้องควักกระเป๋าออกไปก่อน

Q : สิ่งที่ได้คืออะไรคะ

A: ได้ศักดิ์ศรี ตำแหน่ง ความดี เราจะจดบันทึกทุกโครงการ มีหลักฐานการเงินตรวจสอบ ข้อมูลได้ตลอด

Q : คำถามสุดท้ายนะคะ พี่มองว่าอะไรสำคัญที่สุดทำให้ประสบความสำเร็จการทำงานส่วนตัวและส่วนรวม

A: ทำเพื่อลูกให้เป็นผู้นำวันข้างหน้า เราเป็นคนปูทางให้เค้า อยากเห็นลูกเป็นที่ปรึกษาของชาวบ้านได้ ทำแบบเรา แต่ดีกว่าเราในวันหน้า อยู่กับชาวบ้านได้

Q : มีอะไรอีกบ้าง

A: ทำงานอย่าเกินตัว อย่ามีปัญหา ต้องมีคุณธรรม ช่วยเหลือคนอื่น ไม่เห็นแก่เงินอย่างเดียว เล่าประสบการณ์ให้เค้าฟังว่าเรามีมาจนทุกวันนี้ได้เพราะอะไร

Q : น่าภูมิใจแทนนะคะ

A: อีกหน่อย อาจไม่ทำแล้ว แต่เวลานี้ของรัก เลี้ยงไว้ไปแข่ง จันไม่ดูแลอย่างดีหรอก แข่งกันกลางคืนยันสว่างได้เจอผู้คน เราชอบเอง วัวเลี้ยงให้ตีขายได้ 4-5 หมื่นบาทนะ

Q: น่าสนใจ วันนี้ขอบคุณพี่มากค่ะ

ตัวอย่างบทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 4

ผู้ให้สัมภาษณ์ กำนันโคกตูม จังหวัดลพบุรี

วันที่สัมภาษณ์ 15 มิถุนายน 2552

เวลาสัมภาษณ์ 10.00-12.00 น.

ผู้สัมภาษณ์ สุวิทย์ จันประเสริฐ

ผู้จัดบันทึก สุวิทย์ รุ่งเรืองกุลวณิช

Q เลือกจาก 23 จังหวัดแล้วได้ข้อมูลมาแล้วมีคนแนะนำให้ติดต่อกำนัน โดยใช้เป็นต้นแบบแนวทางพัฒนาให้กับคนอื่น

A งานในพื้นที่หลักของผมที่ผ่านมามียาเสพติดเยอะ ตั้งแต่ยุคนายกทักษิณก็พอเพลาลง หลังจากนั้นก็กลับมาอีก รายใหญ่ไม่มี มีแต่รายย่อย เอาตัดมา 5-10 เม็ด พ่อได้เครือข่ายก็ให้พอแม่ขอร้อง เด็กนักเรียนลักโทรศัพท์กันจัดการไม่ได้คนลักอันดับสองก็เอาไปขายต่อให้คนที่สาม เราก็ให้โอกาสว่าเดี๋ยวคงเอามาคืน 8-9 วันแล้วรุ่งขึ้นบอกหาไม่ได้สรุปแล้วโทรศัพท์เครื่องละหนึ่งพันบาท ให้คู่กรณีหารกันก็จบแล้ว แต่เราฝ่ายปกครองก็ต้องคิดว่าเด็กมีพฤติกรรมอย่างนี้ ลองจับสุ่มสารเสพติดในปัสสาวะ เจอ ลูกกำนันถ้าผมกินยาอะไรมาจะขึ้นไหม ผมบอกว่าไม่ใช่ละ คนกินยามานานไม่ขึ้นอย่างนี้ กำนันก็ถูกผู้ขายนะ คำก็ยอมรับว่าเสพติดรับกัมลองกราบผมเหมือนกราบพระเลย ลูกเงินพ่อแม่ ลูกเงินวัด เราก็เอะจากประวัติการทำงาน ผมรู้เลยว่าอยู่เฉยๆไม่ทำอะไรเลยมันไม่มีเรื่องหลอกนะ

Q สิ่งที่เราอยากจะรู้ก็คืออย่างกำนันพูดเลยคะ

A บางคนบอกไม่มีปัญหา นั่นนะพวกไม่ทำอะไรหลอก ผมบอกว่ามึงอย่าทำเลย เด่นมากจะเป็นภัยนะคือเค้าไม่ทำกัน แล้วเราทำอยู่คนเดียวเนี่ย เช่นประชุมทุกเดือน เรียกกำนันโคกตูมอีกแล้ว ขอชมเชยหน่อยจับได้อีกเคสแล้ว ให้ปรบมืออีกแล้ว ฎทำมาเยี่สิบสามสิบปียังไม่เคยทำเลย มึงมา 2-3 ปีทำอยู่ได้ คนอื่นเค้าทำมาตั้งนานแล้วไม่ทำ พอเราทำก็โดดเด่นไป ผมบอกได้ว่ามหาศาล

Q กำนันทำอะไรบ้างเนี่ยคะ

A ผมกล้าการันตีได้ว่า งานไหน ตรงไหนในตำบลไม่มีใครกล้ามีเรื่องทำอะไร เด็กบอกอาลูกไปเมื่อไหร่ผมไม่รับรองนะ พอมีเรื่องกัน ผมเข้าไปจะหยุดเลยนะ แต่ว่าเป็นยาเสพติดจะไม่ช่วย เรื่องอื่นๆอะไรก็ใกล้เคียงให้ได้หมดนะ เดี่ยวผมจะเอารูปในการทำงานของมาให้ดู

Q อยากขอคุยกับกำนันนานหน่อย เกี่ยวกับเรื่องงานต่างๆ

A ผมทำจริงไม่ได้สร้างภาพ ในวันนี้ผมไม่ต้องการอะไรแล้ว ทำหรือไม่ทำก็ห้าพันบาทแต่ถ้ายังใช้เงินซื้อตำแหน่งหน้าที่ได้อย่างนี้นะผมไม่เห็นด้วย ว่าทั้ง 120 ตำบล คนที่ได้รางวัลเอา ส.ส. มาบีบบังคับไม่ใช่เลย อย่างหนังสือที่เขียนให้ซ่อมทางจับยาบ้า เปิดรูปไหนมา

ผมอธิบายได้หมด make ขึ้นมาว่าอันนี้อันไหนอย่างทักษิณนี่มีงหยุดนะ ประเทศชาติไม่ใช่ของมีง เค้ามาเตือน เพราะเค้าไม่ใช่คนทำงาน ให้เป็นแค่ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านสอบตกราวตัวรล่อซื้อบ้านนอกเขตอะ จ่อป็นยิงผมบอกว่าระวังนะ พอจับได้พ่อแม่ขู่จะยิงทิ้ง ก็ยิงไปเถอะ เพราะจับคนนี้ได้ เด็กอีกักเท่าไรได้รอดพ้น บันที่กจับคุมทั้งนั้น เห็นผลงานหมดปี 51 จะเอาผมขนาดไหน นี่ผู้ค้าจับตรวจจี จับมากผลงานเกินตำรวจไปอีก ตำรวจหมั่นไส้ ก็เค้าไม่ทำเอง อย่างรายงานยาเสพติดเนี่ย รายงานเดือนละสองหนมาตลอด ปลัดมาใหม่บอกผมไม่ส่ง รู้ใช่ไหมว่าใคร อยู่ไม่ได้หลอกต้องย้าย ผมทำบันทึกหมดแหละ ส่งตัวบำบัด เกี่ยวข้องยาเสพติด ผลงานช่วงปี 50-51 ผมได้กำนันดีเด่น หนึ่ง ยอดเยี่ยมหนึ่ง และเมื่อวันที่สิบได้ยอดเยี่ยมอีก อยู่ไหนไม่รู้เนี่ยไม่ได้ภูมิใจเลย ค้าบอกปีหน้าอย่าส่งอีกได้ไหม อ้อทำดีเค้าทำกันแค่วันเดียวหรือ เช่นวันแม่สร้างภาพกราบแม่กันใหญ่ ผมถืออย่างนั้นนะว่า ผมนับถือศาสนาพุทธมีพระห้อยคอ ส่วนพระที่วัดไม่ใช่อคตินะ ท่านอาจารย์จะไปใส่บาตรต้องหุงข้าวสวย ผลไม้ลูกใหญ่ แต่เคยหันมาดูไหมว่าในบ้านเนี่ย พระกินของดีมีกำลังวังชา น้องหน้าตาดีก็จะถูกมองแล้ว เกิดอาวมณ์ ผมเจออยู่องค์ครั้งแรกทีสนิท คุยบ่อย ปัญหาครอบครัว ต่อมาเยี่ยมตังค์ ผมเป็นกำนันลึกพระมาแปดองค์แล้ว กินเหล้าเสพยาบ้า สวดพระอภิธรรมโยกเยก ชาวบ้านกระพือเลย อีกองค์เณร ขอร้องไว้ เคยไปจับกันนอกเขตกับผู้ใหญ่ซื้อเหล้ากับผู้ใหญ่อ้างว่าให้ลูกศิษย์ไม่ใช่เลย ผมตามไปเจอจับองค์นี้ บอกลูกผู้ชายไหม เปิดประตูมาไฮกำลังล่อเลย เรียกหาสบงหากางเกงในผู้หญิงทับเหมือนซูปเปอร์แมน พอถึงโรงพักชกตำรวจอีกด้วย ถ้าจะเอาไปทำหนังคงเป็นหนังชีวิตเรื่องยาวมาก ผมออกนักปกครองไทยรายวัน อาทิตย์นี้ช่องสาม มาอัดอิมละไม่เค้าแฉ่งมา ในตำบลโคกตูม มีพระนำกราบไหว้หาอยากมาก เพราะพระ ทั้งเหล่า ยาบ้าเยอะแยะเลย บางชุมชนไม่ได้ลงพื้นที่ จะไม่กล้าเล่าด้านลบของชุมชนเลยคะ เราได้ยินอย่างนี้ก็ใจชื้นขึ้นหน่อย

จะปกลัวทำไม ผมไม่ใช่วันๆเอาแต่เผ้านาย ส่วนเรื่องในชุมชนไม่เคยรู้ พอผมไม่ไปรองคำนึงโทรมาว่าผมเป็นยังงั๊วไว้ย ผมกัณฎิรองคำนึง ท่านให้กำลังใจตลอด เป็นทั้งพี่ชายเจ้านาย เป็นนายอำเภอของจังหวัดลพบุรี ปีนันได้เสนอกำนันยอดเยี่ยม ต่อมาปี 50 ได้แหบนทอง พอปี 51 ได้ดีเด่น ส่วนปีนั้นการเมืองกตตัน ท่านนายอำเภอเป็นกำลังใจมาก ส่วนนายวรภัทร ตั้งตระกูลท่านเสียชีวิตไปแล้ว ท่านดีมากเลย

Q ช่วยเล่าประวัติก่อนจะมาเป็นกำนันให้ทราบหน่อยคะ

A ผมเองเกิดพุทธบาท แล้วมีปัญหาเรื่องส่วนตัว พี่เขยจะยิงฆ่าผมเอาสมบัติ เรามีที่ผืนนี้ของพ่อแม่ ก็ปลัดถิ่นอพยพมาสร้างบ้านหลังนี้ปี 29 ยังไม่เป็นอะไร มีอาชีพทำสวนทุเรียน คนเดียวในลพบุรี

Q ขอย้อนกลับไปว่าทำไมเลือกทำสวนทุเรียนและเป็นคนเดียวด้วย

A เตี่ยผมทำไว้ให้ แล้วท่านก็มาโดนฆาตกรรมเมื่อ 1 สิงหาคม 45 ด้วยความเข้าใจผิด ทำบ่อปลูกรั้งกับอุ้งถั่วด้วยเมื่อก่อนไม่มีสัมปทานด้วยนะ เราก็ได้ทำ แล้วกำนันหน้าพระลานผู้มีอิทธิพลชื่อนายสละ หนูเงิน ก็มีเสียพรอยู่พระบาทไปยุว่าเตี่ยผมจะฆ่า ปีนันอาวุธ M16 เข้ามาครั้งแรกในเมืองไทย แถวสมุทรปราการ กำนันสละจะมาห้ามไว้ก็ไม่ทัน จนเจ็ดโมงเช้าถึงเตี่ยผม มีตายบ้างอะไรบ้าง ยังเหลือคนยิงรอดอีกหนึ่งคน ผมรู้จักดี รวดหัวข้าวแดง แกงร้อนมันมา แม่ผมอยู่ชลบุรี พี่สาวจบหอการค้า พี่ชายเรียนวิทยาลัยเทคนิค จากนั้นมาก็มีแทรกเตอร์ แม่กลับไปทำอีก ก็พอจะทำมาหากินได้ตามจังหวัดต่างๆ

Q ช่วงนั้นกำนันเรียนหนังสืออยู่หรือทำงานแล้ว

A เรียนอยู่ไม่ได้ช่วยพ่อแม่ทำงาน ที่บ้านมีตังค์นะ เคยขายรถไถ บีเอ็ม วอลโว่ นำเข้าจากต่างประเทศมานะ แม่ผมบอกว่าราคามันไม่ดี ก็ทำสวนทุเรียน ชนุน ให้เค้าเช่าเดือนละห้าหมื่นบาทตั้งแต่อายุมากขึ้นก็ปล่อย เราอายุมากขึ้นก็ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ภรรยาผมเป็นพยาบาลให้เค้าลาออกมาดูแลลูก ลูกคนโตกำลังเรียนปริญญาโท อยู่ศรีราชา เกษตร เหลือสอบเสาร์อาทิตย์ก็น่าจะจบ ลูกชายเรียนจบ ปวช ผมไม่ให้ลูกอยู่ในพื้นที่เลย เพราะคนในพื้นที่รู้จักกันหมด ถึงแม้จะอยู่คนละส่วนกันนะ ผมก็ทำห้องเช่าให้เค้าเปิดมินิมาร์ท laundry และสบายใจไม่มีใครมาทำลูกเราได้ ทุกวันนี้ผมก็โดนข่มขู่อยู่ตลอด ในโทรศัพท์แมสเสจ ก็เก็บเอาไว้

Q สิ่งที่เด่นออกมาคือเรื่องยาเสพติด

A ตำรวจคนหนึ่งเค้าทำเรื่องยาบ้านนะ ให้ผลงานนายเค้า ทุกวันนี้เค้าก็อยู่ได้ ระหว่างผมนั่งเรือไปเกาะสีชังมันโทรมาชู้ว่าลูกมึงอยู่ไหนกูรู้แหละ ผมให้เพื่อนที่เป็นตำรวจ ปปส เช็กให้ รู้ว่าโทรมาจากโคกตูม ก็รู้ว่าเป็นไอ้คนนี้ ผมบอกมึงไม่ต้องดัดเสียงหลอกไอ้ดม พุดกับผมตลอดว่าลูกมึงอยู่ไหน พอผมเจอเมียเค้า บอกอารีของโทรไปเบอร์นี้สิ ผมว่าน่าจะรู้จักดี นับจากวันนั้นไม่มีการโทรมาอีกเลย ตำรวจในโคกตูมค้ายาบ้า ผมรู้จักมันตั้งแต่เป็นพลตำรวจ ต้องซื้อไข่กิน มันมีอะไร รถยนต์ บ้าน สามสี่หลัง เงินปล่อยกู้ เฟอริเนเจอร์เต็มตัว ผมถามว่าเอามาจากไหน รู้กำพิตมันทำแต่ของผิดกฎหมายทั้งนั้น ทุกอย่าง ตกลงว่าทุกวันนี้เห็นเบอร์นี้นะ และอีกเบอร์ผมไม่กลัวหลอกเจออย่างนี้ทุกวัน ถ้าเราจะทำงานนะ ทำมากก็ห้าพัน ขึ้นก็ไม่มี ผมจะให้ดูข้อความ วันนั้นออกตรวจกับลูกน้อง ขับรถอยู่ไปเจอมันขี่มอเตอร์ไซด์ ผมบอกสารวัตรให้กลับรถ เอียดจอด ๆ แต่ระวังนะมันบิดหนี ด้วยประสบการณ์ของสารวัตรน้อย ขับรถเลยมัน ผมก็เปิดประตูลงเลย มันก็หักรถกลับ สารวัตรคอยตาม ประตูปะตูเปิดชน ผมล้มเกือบโดนทับ พอขึ้นรถผมยิงไป แถวซอยสอง มัน เขียวของทั้งข้างทาง เราไม่เห็น

ก็ตามมันไปนะ มันก็จอดให้เราจับ ทางคนรับของโทรใหญ่เลย ตำรวจบอกไม่สนใจ บอกไม่รู้เรื่อง ให้เอาของไป จากนั้นมี Messages มาหาอย่างนี้เยอะ

Q ครั้งแรกที่ได้รับ Messages ครั้งแรกแบบนี้คิดและรู้สึกอย่างไรบ้างคะ

A เฉยๆ ถึงแม้จะเอาไปให้ตำรวจดูเค้ายังเฉยๆ อยากบอกว่าทุกวันนี้ตำรวจใส่เกียร์ว่างทั้งนั้นแหละ บ่อยๆอย่างนี้ชักจะไม่ได้

Q ถ้าเป็นคุณพ่อหนูทำอย่างนี้ เสียใจนะคะ

A ลูกสาวถามว่าพ่อชอบไหม ถ้าชอบก็ทำ ถ้าไม่ชอบก็ออกซะ

Q ก่อนหน้านี้ทำธุรกิจมาตลอด ทำไมถึงมาเป็นกำนัน

A พูดกันตรงๆเลยสมัยนั้นเลือกการซื้อเสียงยังไม่เข้ามา แสงวงจันทร์โต เป็นผู้ใหญ่บ้านนะ ถ้าอาจารย์อยากได้บ่อน้ำเอามาสองหมื่น ถึงจะเอาบ่อไปลงให้ บ่อของหน่วยงานไหนก็แล้วแต่ต้องผ่านผู้ใหญ่บ้าน ข้าวโพดมา ทุเรียนมา ให้แจกชาวบ้านก็ไม่แจก เค้าจะให้เฉพาะแวดวงพี่น้องของตนเอง เราก็คิดว่าทำยังไงดี ก็อยากเป็นตอนนั้นเป็นผู้ขายพันธุ์ไม้ทั่วประเทศ ให้กรมส่งเสริมการเกษตร ประมูลงานตามสำนักงานเกษตรจังหวัด ทำตรงนี้เป็นร้อยล้าน เรียกว่า งานปฏิรูปที่ดิน ให้คนไปติดต่อ ผู้ใหญ่แสง แกขอสามหมื่นบาท ซึ่งเป็นเงินไม่ได้มากสำหรับผม ให้ออกเลย กำนันเก่าที่เป็นปรปักษ์กับผมมาช้านาน เพราะเค้าครอบผู้ใหญ่ไว้อยู่ในกะลา ให้กินลาก็ต้องกิน กำนันเลยเรียกผมไปว่า เาคนละหมื่นละกัน ซึ่งกำนันเสียค่าพูด ผมได้รับเลือกตั้ง 1 พ.ค.2539 โดยการซื้อเสียงละ 500 บาท ไม่ได้บังคับเค้าหลอกนะ วันเลือกรับเงินไปนะ แต่พอเลือกแล้ว เาเงินใส่ซองมาคืนให้ เากลัวผมไม่สบายใจ วันงานเลี้ยงผมบอกว่าเลี้ยงเต็มที่ไมรับซองนะ ปี 43 หมาดวระตามกฎหมาย ให้ยกเลิกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เมื่อเปลี่ยนสถานะเป็นเทศบาลแล้ว พอปี 47 ประกาศใช้ พรบ การปกครองท้องถิ่น ท้องที่ แก่กฎหมายใหม่ให้มี กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้ในเขตเทศบาล วันที่ 15 ก.พ.2547 ผมได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ช่วงเว้นว่างผมกลับไปทำสวนแตงงานมวลชนก็ไม่ทิ้งนะ พอมีประกาศคู่แข่งซื้อแหกเลย ชักบาทสลึง ผมไม่ได้ซื้อเลย ตะเวนบอกเพื่อนฝูงว่าจะลงนะ

Q ตอนนั้นกำนันคิดยังไงบ้างคะ เาซื้อเสียงกันเยอะแม้ครั้งแรกซื้อเสียงแต่เว้นว่างไปกลับมาอีกที่ไม่ทำแล้ว

A ช่วงห้าปีนั้นผมทำงานเต็มที่ ไม่เคยเอาของส่วนรวมเป็นของตนเองเลย

Q ขึ้นชมกำนันทำอย่างนั้น พิสูจน์ด้วยการเสียสละมาตลอดการทำงาน

A ตอนรับเลือกมาอีกครั้ง แสดงว่าคนรักเราเยอะ 21 มี.ค. มีเลือกตั้งกำนันขึ้นแทน พอได้ตำแหน่งนั้นก็ลงต่อเราก็ไป คุณอรชรลูกกำนันเก่าเป็นไม้เบื่อไม้เมากับเรา ก็เรียกประชุม มีคนเค้าหลายคนไปรอเสียบอยู่แล้ว คนของเค้าทั้งนั้น

เพื่อล็อกเบอร์สมัครให้ตรงกับ ส.ส.กมล จิรพันธุ์วานิช เวลาชาวบ้านกาจะได้อำนาจ
 ง่าย นายสุพจน์เรียกผมเข้าไปว่าพี่น้องกันทำงานด้วยกันดีกว่า เอาเงินแสนห้า
 หมื่นบาท ถอนตัวซะเถอะ คนโน้นคนนี้บอกเจ๋งอย่าไปแข่งกับเค้าเลยล้มช้างไม่
 ลงหลอก เราก็ว่าพี่ผมไม่มีอะไรจะเสียแล้ว ปี 40-41 นั้นผมล้มละลายหมดตัว
 มาแล้วเพราะเศรษฐกิจพังสบู่นะ พอรันไปสมัครได้เบอร์ห้า ไม่มีตั้งค้ำชื่อเสีย
 หลอก รถ 4x4 อยู่คัน มีญาติพวกอดีตนายอำเภอช่วยเดี๋ยวนี้ขึ้นปลัดจังหวัดแล้ว
 ให้เงินสามหมื่น สงสารเรา น้ำช่วยบ้าง ผมขับรถหาเลี้ยงเองทุกวันเข้ายันเย็น มี
 ลูกชายขับหาเสียง และอดีตนายกท่าศาลาให้ยืมรถออกหาเสียง วันเลือกตั้ง 20
 หน่วย ผมชนะขาด 16 หน่วยฝ่ายตรงข้ามคลั่งอาหารเลี้ยงหมด เป็นที่รำลือทั่ว
 ลพบุรี ผมล้มช้าง เรียกผู้ใหญ่บ้านมารับทราบนโยบาย ผมคนทำงานไม่ใช่เข้า
 ชามเย็นชาม ผมประชุมมากกว่าอำเภอแล้วกันบางที่อำเภอให้ข่าวสารมา
 ประสบการณ์ใจรักในนักปกครองน้อง อส สองคนนี่ยังไม่เคยกำนัน ผมไม่ชอบ
 เข้าประชุมหลอกผมเพื่อ เปื่อความยึดถือ หัวหน้านางานพูดแล้วนายพูดซ้ำอีก ไม่
 ต้องพูดเยอะแ่กว่าจะทำหรือเปล่าเช่น ให้ผมประกาศรายชื่อธรรมาภิบาล เอามา
 ทำไมงานกำนันหรือเปล่า เปลืองกระดาษ เปลืองงบประมาณ เรื่องนี้ต้องเทศบาล
 นายกเทศบาลดูซิเอาเงินไปทำอย่างอื่นดีกว่า กรมการปกครองมักเด็ดขาดแต่ไม่
 แน่นนอน วันปลูกต้นไม้ ผมนั่งกินข้าวอยู่ด้วยกัน ต้องใส่เครื่องแบบ 6 โมงเช้า ให้
 แม่บ้านทำข้าวต้มเลี้ยงเค้า ขับรถออกไป ไม่เห็นเครื่องแบบเลย ผมถึงโน้นแล้วมา
 เปลี่ยนเป็นเสื้อฟ้าให้ก็แล้วกลับไปใหม่ตอน 8 โมงเช้า ผมก็เป็นเบาหวาน พรุ้งนี้
 ไปตรวจจะเร่งที่กรุงเทพ อำเภอได้ปลูกหรือเปล่า 10000 บาท หลุมเล็กนิดเดียว
 จะปลูกยังงัย ถ้าให้ผม 5000 บาทนะ จะดีกว่านั้นเยอะ ทีมงานผมไม่ถึงครึ่ง
 ชั่วโมง ผมตามได้ 80 เปอร์เซ็นต์ มาทันทีนะ เป็นอย่างนี้ตลอด ปี 47 ผมพูดเสียง
 ดังฟังชัดจะมาอิมคริมทำไมละ พูดดังต่อหน้า ไม่ใช่ดูนะ ผมไม่ด่าลับหลังหลอก มี
 ลูกบ้านมาให้เซ็นต์ผมไม่อยู่บ้าน เรียกแฟนผมว่าหมอโดนไปดอกว่ากำนันเจ้าชู้เน
 อะหมอ พอลกลับมาถูกถามว่าเธอไปทำอะไรมาให้เค้าเห็นหรือ พอยายไปมาพูด
 อย่างนี้ปั๊บ ผมบอกเลยปากดีจังนะ เค้ายังไม่ประกาศภยันนะผู้ใหญ่ ผมแจ้งไปที่
 อำเภอแล้ว อุตุบอกคาดว่าฝนตกจะตกใน 10 วันนี่ เมื่อเช้าเทงกัน เกิดเหตุอะไร
 ผมต้องรู้ ทะเลาะกันปากชอย 4 ทูบขวดแทงทะลุอก สมควรชะปากไม่ดี ตายไป
 โคกตูมจะได้สูงขึ้น ผมก็บอกยายไปปากดีจังนะ ปากเหม็นอมยา ปากหมาอมดิน
 นะ พูดต่อหน้ายายไปนั่นแหละ ไม่พูดลับหลังหลอก แกยังไม่หายแค้น ตอนนียาย
 ไปย่ายบ้านหนีไปและ เป็นนักค้าความ จนไม่มีใครคบหา ก็ต้องขายที่ ทิ้งไปอยู่

อยู่ยานั้น ผมไปเฝ้าลูกกำนันคนหนึ่ง แกเอาไปพูดว่าพี่ไม่ไปนะ กำนันเอา ผู้หญิง
ไปด้วยแล้ว ผมตามไปด่าเลยที่บ้านตัวเองกวาดให้สะอาดก่อน เวิร์กมีจริง
ผัวตัวเองไปล่อกับเมียข้างบ้าน ตัวเองออกัดหนองซิทุดชะเลยนะ จะดีชั่วอยู่ที่
การกระทำ ทำงานตามส่วยให้ดี และช้วนอกพื้นที่ มีเงินสนับสนุนลูกน้องพากัน
พาเที่ยวทะเล 50 คน ผู้ใหญ่บ้านผู้ช่วยทั้งหมดเต็มที พอทุเรียนเยอะออกไปขนมา
แจกทุกคน ผมไปไหนลูกน้องไม่อด เราอิมลูกน้องอด ไม่ทำงาน เราออกตรวจเวร
ทุกคืน ลูกน้องยืนตลอด เกิดเหตุอะไรต้องรับเรื่องแทนลูกน้องได้ จนล่าสุดจับไป
คนหนึ่ง ทาง สน ไม่รับ คำให้เขียนบันทึกจับกุมเอง สารวัตร ที่นี้สั่งไว้ ถ้ากำนัน
จับกุมมาใครทำเรื่องย้ายผมไม่รู้ว่าเค้ามีความคิดยังไง ถ้าทำงานประสานกับผม
เค้าก็ได้ผลงานไปแล้ว อย่างนี้ควรย้าย หรือบ่อนเปิด แจ้งไปว่าให้ย้ายนะกำนัน
เค้ารู้แล้วเมื่อไม่มีวัน ผู้ใหญ่บ้านแจ้งมาว่าจับมา 6

Q ได้ทราบการทำงานของผู้ใหญ่มาเยอะเลย มีวาระใหม่คะกี่ปี

A กฎหมายนี้ใหม่ท่านผู้ช่วย ประกาศปั๊บ ผมก็ออกสิครับ ลาเลย ยื่นใบลาออก ออก
จากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเลย เมื่อลาออกเรียบร้อยแล้วผมก็ไปสมัครผู้ใหญ่บ้าน มีการทำ
ประชาคมเสร็จเรียบร้อยแล้วเลือกคณะกรรมการไป เทศบาลส่งคนแข่งกับผม ไม่มีใครกล้าลง ไม่มี
ใครกล้าลงแข่งกับผู้ใหญ่บ้าน ผมให้ชื่อเสียงละหมื่นยังไม่มีใครเลือกเลย แต่เงินเอาแต่ละตัว
แต่ละตัว มาสเปซๆทั้งนั้นเลย ตัวแรกติดต่อ อุดม อุดมวัฒน์ ไม่เอา ติดต่อนายนายวัฒน์
แก่นโต ไม่เอา นายวิชัย แก้วเกิด ก็ไม่เอา ติดต่อ สมจิตร เขียวหวานก็ไม่เอา สีคน ติดต่อ
สมัคร 3 วัน จนวันสุดท้าย ผมไปนั่งอยู่ที่พัทธยาแล้ว สมัคร 3 วันใช้ใหม่ 7-8-9 วันที่ 8 ผมพา
ผู้ใหญ่บ้านที่ชี้ๆ ไปนั่งชายหาด อำเภอโศกมาไม่มีใครสมัคร แล้วผมก็บอกลูกน้องฟัง กู
ลาออกแล้ววะ แล้วกูก็ได้เป็นแล้ววะ ลูกน้องผมไม่มีใครรู้ว่าผมออก แต่ผมไม่ได้บอกลูกน้อง
รู้เลยว่าผมลาออก มันไม่จำเป็น แต่ชาวบ้านรู้ว่าผมออก แต่ผมไม่ได้ให้ลูกน้องรู้เลยว่าผม
ลาออก พอวันที่ 9 อำเภอโศกมาบอก 4 โมงครึ่ง ว่าไม่มีใครสมัคร ผมก็เป็นผู้ใหญ่ พอได้เป็น
ผู้ใหญ่เสร็จปั๊บ ก็กลับมาเลือกกำนัน เลือกกำนัน ด้วยการที่เราไม่เคย คนที่ไม่เคยศึกษา
กฎหมาย ไม่มีความเข้าใจว่า วาระ 5 ปีกับวาระ 60 ปี เข้าใจว่าการเป็นผู้ใหญ่อยู่แล้ว แล้ว
มาสมัครกำนันนี้ เค้าจะได้ 60 เลย เค้าเสียเปรียบเชิงผมคนเดียวเอง เค้าก็ศึกษา กฎหมาย
นี้ไม่มีใครรู้ ผมก็ไปสมัครกำนัน งานนี้ไม่มีการลงสมัคร งานนี้เค้าก็เรียกผู้ใหญ่บ้าน 16 หมู่
ไปนั่ง ผมก็นั่งเสร็จเรียบร้อยแล้ว นายบุญสม จำเนียรทอง ผู้ใหญ่หมู่ 4 ขอเสนอนายพิสิฐ ยิ่งศิริ
ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 5 เป็นกำนัน ต.โคกตูม อีกคนไม่มีใครเสนอ ขอเสนอตัวเองครับ ผมนาย
ธงชัย อิมอรรช ผู้ใหญ่บ้านหมู่สอง ขอเสนอตัวเอง ซึ่งกฎหมายเค้าให้ ปลัดผู้หญิงคนหนึ่ง
ป.ต้อย รู้จักใช้ใหม่ ย้ายไปอยู่สระโบสถ์แล้ว ผู้ใหญ่มั่นบอกให้เลือก ผู้ใหญ่ธงชัย ทั้งๆที่

ป.ต่อยกับผมสนิทกันแต่ว่ามันมาขัดใจเรื่องผมไม่ให้ตั้งคัมภ์เท่านั้น เรื่องอะไรรู้เปล่า เรื่องมันไม่ใช่ข้อมูลโครงการ ให้ผม เรื่องนี้อ่าให้แน่นไม่ตี เสร็จเรียบร้อย ลงคะแนนลับ

Q ใน 16 คนที่เป็นผู้ใหญ่

A ใน 16 คนผมได้ 13 คะแนน ผู้ใหญ่ธงชัย ได้ 2 คะแนน รวมตัวเอง อีกคะแนนไม่ออกเสียง ก็ได้รับเลือกเป็นกำนันวาระ 60 ปี แต่ต้องมีการประเมินผล ทุก 5 ปี ผมว่ามันยาวไป 5 ปี อะ ผมอยากให้ประเมินผลทุกปี ให้อำเภอที่มันไม่ทำงาน มันจะได้ออกๆกันไปหาคนทำงาน เวลาประชุมผู้ใหญ่บ้านเนี่ย ผมบอก เห้ยงานอะ ไม่ใช่เข้าขามเย็นขาม เข้าขามเย็นขามเนี่ยมันยุคไหนแล้ว อย่าให้มันเหมือนยุคเก่า ทำงานอะดูแลลูกบ้าน เวลาที่มีของแจกแจกให้ทั่วถึงลูกบ้าน ไม่ใช่ อะไรก็ผู้ข่าว

Q ผู้ข่าวคืออะไรคะ

A นามสกุลผู้ใหญ่ อะไรก็ผู้ข่าว ผู้ข่าว อำเภอผู้ข่าวอีกแล้ว ไม่มีแล้วหรอ มีแต่ผู้ข่าวหรอ อะไรก็ญาติพี่น้องผู้ใหญ่ มันไม่ใช่ ผู้ใหญ่ทำไมไม่ประชุมหละ ลืม เหยะวังกุลิม ลืมตัวชกหน้ามึงขึ้นมานะ อำเภอจริงๆนะครับผู้ช่วย เราเป็นผู้นำท้องที่อะ จะมาใช้คำว่าลืมไม่ได้ เองจะลืมทำไม ไม่ประชุม ลืม ทำไมไม่ส่งรายงาน ลืม ผมบอกว่ากุลิมตัวขึ้นมามีตัวจริง ผมไม่ได้ได้บอกว่าคุณะยังงี้ข้าง ระหว่างทำงานผมมีหัวโชน ก็คืองาน เวลาเลิกงานกอดคอ คืองานผมเอาเอาจริง พอเสร็จกินเล่น ผมไม่ คำว่าลูกน้องไม่มีเงิน ถึงกับนมลูกผมก็ซื้อให้กิน นมลูกเค้า เป็นหนี้ผม 80,000 ลดเหลือ 60,000 ผมก็ยังลด ลูกออกไม่มีตั้งคัมภ์เอาไป จากเป็นคนของเค้าเลยเลยนะสายเลือดของเค้าเลยนะ สายเลือดฝ่ายท้องถิ่นเลย ยังเลือกผม เพราะผมเอาใจ กำนันผมไม่ตั้งคัมภ์ กำนันอยู่บ้านใหม่ อยู่ ผมไม่มีตั้งคัมภ์ มึงเอาไป คลายทุกซ์คลายร้อนให้เค้า(ขอน้ำด้วยเธอ สมยศดู)

Q คือเห็นกำนันทำงานแบบเยอะมาก เลยไม่แน่ใจว่าบาทบาทของกำนันจริงๆ ความจริงต้องทำอะไรบ้างเพราะเราไปมาหลายที่ นะคะกำนัน เราก็จะได้เจอกำนัน กำนันในแต่ละจังหวัด

A และมีบ้างอย่างผมไหม

Q ไม่ค่อยมี พูดตรงๆ น้อยมาก ไม่มีเลยมั้งคะ วันนี้เราถึงเหมือนได้เจอหนัง Action อะ ปกติเราจะเจอแบบหนังชีวิตอะคะ เล่ามาเรื่อย เรียบๆ

A เมื่อก็ดูรูปเป็นไงบ้าง ดูรูปหมดทุกบานปะ ทุกบอร์ดมะ ไม่ดูให้ทุกบอร์ดละครับ ผลงานผมมีแล้ว ผมไม่เหมือนไอ้ รายการทางต่างชาติที่เมื่อคืนผมดูข่าว ใ่อันเคยเป็นตำรวจแล้ว แล้วเป็น สท. ด้วย สมาชิกวุฒิสภา อะไรอะ ฆ่าจัดฉากแล้วเอามาออกรายการเรตติ้งสูงมากเลย หนสุดท้ายถูกจับไปแล้ว นี่ผมไม่ได้จัดฉาก ตำรวจมันว่าไงป่าวตอนที่ผมจับยาบ้าได้ เพราะผมค้าเอง ขายเองจับเองมันสมองหมาปัญญาควายอะ เอ

Q   กำนันคะ ตอนนี้เป็นวาระหกสิบปีแล้วใช่ไหมคะ

A   ใช่

Q   อยู่อีกกี่ปีคะ

A   สิบสามปีกว่า

Q   แล้ววางแผนต่อจากกำนันคิดว่าจะ

A   ไม่เอาแล้ว

Q   ไม่ลงการเมืองอีก

A   ไม่ลงแล้ว

Q   เพราะอะไรถึงไม่

A   พอแล้ว แค่นี้งานก็ไม่ได้แล้ว เมื่อวานไม่ได้อะไรเลย

Q   หมายความว่ากำนันไม่ได้ทำอะไรเลย

A   ก็ไม่ได้ เนี่ยผมคิดยา ก็ต้องเรียนผู้ช่วยมา จากผู้ช่วยสามร้อยบาท ผู้ช่วยหมู่เก้าขับรถให้ ปกติผมก็ขี่เอง ลงเองทำเอง เพราะว่าไว้ใจลูกน้องก็ตาบอดสองข้าง ไว้ใจลูกตาบอดข้างหนึ่งถ้าทำเองไม่บอดเลย แล้วไม่มีรั้วไหลด้วย เนี่ยอย่างแม่ผม อายุเจ็ดสิบกว่า แต่เป็นโรคจิตอย่างหนึ่ง คือแกล้งหมาไว้สามตัว หมาแกลไม่กินหมูไม่ได้ แล้วซื้ออาทิตย์ละห้าโล แล้วต้องไปซื้อเนื้อสันให้หมากิน

Q   แล้วกำนันกินเนื้ออะไรคะ

A   ผมไม่ค่อยทานหมูแล้วตอนนี้ เชื้อไหมเนี่ย

Q   หมายถึงคนนี้ใช่ไหม

A   คนนี้ผู้ช่วยหมู่สิบสอง แต่เชื้อไหมว่าเค้าไปด้วยความเต็มใจ ผมไม่ได้บังคับใช้ตำแหน่ง ไม่ใช่ว่าต้องมาอยู่ได้อำตานิ ทุกคนนับถือแม่ผมหมด

Q   คุณแม่สวัสดิ์คะ ไปซื้อหมูมาให้หมาปะ

A   แล้วหมูล่ะ หมูอยู่ไหน

Q   แบ่งมาทอดสักโลได้ปะ

A   ลวนลวนๆ

Q   นึกถึงพ่อครูก็เอาหมูหยองให้หมากิน

A   โอโห่ก่อนหมาจะกินข้าวนะ ต้องอุ้นก่อนนะ

Q   ที่เราคุยกันนี้ไม่ได้อีกหาทำไมใช่ไหมเลยนะ กำนันขาเห็นทำงานเยอะขนาดนี้ มีงานอะไรที่คิดว่าประสบความสำเร็จมากที่สุด ภูมิใจที่สุดคือตอนนี้เรามีงานเยอะมาก ที่กำนันทำถ้าจะลองเล่าสักงาน ลองงานที่เป็นงานที่ทำแล้วรู้สึกว่ามันคือ ภูมิใจอะ เป็นงานที่เราประสบความสำเร็จ เพื่อพัฒนาเป็นต้นแบบที่เราไปเขียน

A ผมเดี๋ยวผมจะเล่าให้ฟัง ท่านผู้ช่วยอุ้มหลงไหม นายอำเภอเค้าซื้อมาฝาก ท่านวิบูลย์ ซึกัน คอเดียวกัน จะกลับมาและ ก็ถ้าพี่วิบูลย์เค้าอยู่ไซ้ใหม่ผมก็นั่งอยู่กับแกเถอะ วิบูลย์แก ชอบ แกชอบเราก็ไปดูได้บรรยากาศหน่อย ดีแกถึงลูกถึงคนดี เบาหวานอันนี้ดีกว่าแน่นอน ถ้าถามจริงๆเลยไซ้ใหม่ว่าการทำงานอะ ผมได้ ผมไปอยู่ในชุดสืบสวนจังหวัดลพบุรี คือ รุ่นที่ผมลี้ภัยมาจากพระบาทเนี่ย ก็ตำรวจลพบุรีเนี่ย ก็ได้มาดูแลคุ้มกันผม เราก็ได้รู้หลักการ การสืบสวนสอบสวนหรือการอะไรอย่างเนี่ย เรามี พ.ต.ท.ศราวุฒิ ศาสตร์บัว ซึ่งเป็นสารวัตรปราบปราม ท่านไปเกษียณที่ผักไห่ ก็บอกถ้าวันไหนไม่ได้จัดคนแกปวดท้อง แต่ถ้าถาม ความภูมิใจที่ได้เป็นกำนัน คือผมได้ช่วยเหลือประชาชน ทำให้ประชาชนใน ต.โคกตูม มีความสงบร่มเย็น (ลูกบ้านมา)

เชิญ มีไรรอ

ลูกสาวมันโทรมาให้แม่ไปลงทะเบียนเกษตรกร

เทศบาลไปเทศบาลเลยบายโมง แอ้ยเก้าโมงนี่หว่าของหมู่เราช่วงเข้าไปเลย แล้วได้ไปเที่ยว กับเค้าเปล่า รถออกหกโมงเช้าละ

ลงชื่อไว้ วันไหนละ

วันที่ 23 วันอาทิตย์นะ

วันที่ 23 ผมพาชาวบ้านทั้งหมู่บ้านไปเที่ยวไหว้พระ อยุธยา สิงห์บุรี โดยผมมีรถทัวร์ แต่กิน อยู่เองนะ ถ้ากินอยู่ด้วยไม่ไหว ทั้งหมู่บ้านไม่ไหว แต่มีความคิดว่าวันไหน พอมีตั้งค์จะพาไป ทั้งตำบล แต่วันนี้พาไปแค่หมู่บ้านก่อน เพราะเรามานั่งดู เรามีวันนี้ได้เพราะคนพวกนี้

Q หมู่ไหนคะกำนัน

A หมู่กำนันอยู่เพราะเรามานั่งตรงนี้ได้เพราะคนหมู่นี้ ให้เราเป็นผู้ใหญ่บ้าน จากนั้นมันก็เป็นเรื่องที่เราต้องคุยกับผู้ใหญ่แล้ว ก็รถบัสสองชั้น สามคัน

Q อันนี้เป็นโครงการส่วนตัวเลยไม่ได้เกี่ยวไร

A ส่วนตัวไม่เกี่ยว

Q นอกจากไหว้พระไปดูอาชีพรเสริม วัดอัมพวันสิงห์บุรี เค้าทำตระไคร้แห้ง ขายถ้าเรา ทำดูไป

A วันนี้พาชาวบ้านไปไหว้พระ ไปบึงฉวาก อะไรพวกนี้ไปตลาดร้อยปี ซึ่งที่ว้าปีที่แล้ว เราพาเค้าไปเกาะสีชัง ไหว้พระที่วัดเขาใหญ่ไรพวกเนี่ย จะพาเขาไปตลอด แม้ชีสนิทกันนะ แม้ชีอีกวัดวัด อีกวัดหนึ่งอะวัดที่มีเขา ถ้ายายบริก เพราะอะไรไหมนานๆก็จะโทรไปแม่ชี แม่ชี พวกนั้นออกหัก ออกหักโหดๆทั้งนั้นเลย พวกผู้ใหญ่ไปจีบกัน ไปถึงปั๊บเค้าก็จะโทร แม่ชีมา บอกว่า พอเสร็จแล้วก็เอ้า เค้าไอนั้น เค้าก็จัดอาหารเลี้ยงพวกเรา เค้าก็แล้วแต่ทำบุญไม่คิด

อะไรอะ แต่ก็ให้เค้าคิดไป พาไปแต่ไม่ได้แอบแฝงการหาเสียงนะ ถ้าถ้าพูดถึงความภาคภูมิใจที่ผมว่าละ

Q ที่ช่วยเหลือแล้ว เเด่นๆ ที่พอเป็นเหตุการณ์ให้เรานึกออก คือเราไม่เคยมาที่หมู่บ้านโคกตูมอะ บางทีเราไปที่อื่น เราก็จะเจอช่วยชาวบ้านอย่างนี้คะวันนี้ก็เลยขออนุญาตกำนันเล่าที่เราสามารถเห็นมาเป็นเหตุการณ์โครงการอะไร

A เหตุการณ์ปั๊บแล้วช่วยเหลือลูกบ้านได้ทันที มีอย่างน้ำป่าไหลหลากเนี่ย พอน้ำป่าไหลหลากเนี่ย เทศบาลต้องสำรวจอีกสามวันถึงจะทำการช่วยเหลือ ดีสาม เมื่อคืนน้ำป่าไหลหลาก ทำให้บ้านเรือนราษฎรเสียหาย ตี 5 กว่าๆกำนันถึงที่เกิดเหตุแล้ว เจ็ดโมงเช้ากำนันแจกของแล้วเชื้อไหม เพราะอะไรไหมครับ ผมไม่ได้เอาเงินผมหลอก นายครับน้ำท่วมเหยียมาเอาไปเลย 200 ชุด ผมก็เอารถไปขนมาสองร้อยชุด เพราะนายอำเภอสมัยนั้น นายอำเภอวรพัชร มาเดี๋ยวจะหาว่าไม่เอ่ยถึงท่านธวัชชัย เลยนะ ท่านธวัชชัยก็ได้ ก็เคยได้บ้าง ก็ได้บ้าง

Q ท่านธวัชชัย คือ

A เป็นนายอำเภอปัจจุบัน ท่านก็ให้ แล้วก็มันก็หลายที่เนอะ ไร่ที่ก็จะได้ทั้ง เอ่ออะไรอะ ปพ ของผมจะได้ ปพ ได้ของอำเภอ ได้ของจังหวัด เนี่ยจะได้มาแจกจ้ะ หลักที่แจกคือหลักสามวัน หรือเจ็ดวัน สามวันแจกที่เนอะ บางบ้านอะแถวๆลพบุรี โหแขวนไม่รู้ยี่สิบสามสิบถุงเลยได้เยอะ แต่ของผมนี่อาศัยว่าเป็นรายงาน ถ้าเราเป็นกำนันเราไม่รายงาน ไม่ได้หลอก ถ้าเราไม่เกาะติดไม่ได้อะไร สมัยก่อนอะกำนันอะ ย้อนถึงกำนันคนที่แล้วอะหมู่บ้านอะแจกผ้าห่มสามผืน ผมก็บอกว่าผืนนี้เอามาตัดแค่สักขนาดนี้มั้ง(ทำมือ)จริงๆ โองสองลูก มันทำทำไม แต่มันไม่ใช่ ไม่ใช่เด็ดขาดและอีกอย่างนึง เอ่อผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ผู้ช่วย สารวัตร ผู้บังคับบัญชาในระดับชั้นแรกในตำบลผู้ใหญ่ ผู้ช่วย ก็คือกำนัน ขึ้นต่อไปคือนายอำเภอ แต่ผมพูดตรงๆนะว่า วันนี้ผู้ใหญ่บ้าน กำนันอะมันลืมหืมกันนะ มันใหญ่กว่านายอำเภออีก ใช้น้องเคยมาอยู่ เคยเห็นใครดำนายอำเภอในที่ประชุมยัง ยังไม่เคยเจอใช้ไหม

Q กำนันมีหรือคะ

A ก็ไม่รู้ นายอำเภอพูดมันสามารถว่านายอำเภอได้ นายอำเภอว่าไง นายอำเภอหยุดไป นายอำเภอหยุด ต้องหยุด ไม่ใช่อะ ไม่ถูกต้อง

Q ทำงานขนาดนี้เคยท้อที่จะออกไหมคะ เหตุการณ์อะไรที่ทำให้นายอำเภอรู้สึกท้อแล้วเหนื่อยจน เอละไม่อยากเป็นและ

A ทำงานนะไม่มีแบล็กเอยุ่ แต่ถ้าเราทำงานนายไม่เอาด้วยนะ นายเฉื่อยๆๆๆนะ ใครก็ไม่อยากทำทำไปก็แค่นั้น ทำไปอำเภอได้หน้า นายได้หน้า เราตาย ถามว่าทุกวันนี้อะไรก็โคกตูม อะไรก็โคกตูม มวลชนก็โคกตูม อะไรก็โคกตูม สนับสนุนป่าเปรมก็โคกตูม

ถามว่ามันไม่ใช่อะ พอทำไปแล้วพอไปเดินงานแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์ โคกตูมไปเต็มเลยคนอื่นไม่มีไปเลย เหี้ยกูจะไปทำไมวะ มานั่งคิดบอกเธอได้กับศักดิ์ศรี ได้กับบุญญาธิการของเราเองคือเราเกิดมาในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์ เราไปเดินเทิดพระเกียรติ เดินวันแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์ เรามีความภูมิใจ แล้วเดินจากวนพระราชนุสรณ์ เดินอ้อมอ้อมมาถึง เจ้าพ่อพระกาฬไม่เหนื่อย แปลกอ้อมตลาดไม่เหนื่อย ถามว่าคนอื่นเป็นหมื่นเป็นแสนคนได้ทำอย่างเราไหม ไม่ได้ทำ ไม่ได้เดินนะ แต่เราเดินเรามีความภาคภูมิใจ เราเดินถามราเหนื่อยไหม ไม่เหนื่อย เมื่อยไหมไม่เมื่อย แต่ถ้าลองไปเดินเองดิ ให้ย เมื่อยไว้ย อ้าว มันก็ดียอย่าง อย่างแข่งกีฬาที่สุด ด้วยรางวัลสองถ้วยที่ได้มาจากอำเภอ รู้จักไ้ปุ้ยใช่ไหม ไ้ปุ้ยไม่รู้จะหาใคร กำนันช่วยปุ้ยหน่อยดิ เอาชาวบ้านมาแข่งกีฬา วิ่งเบรียวชายหก หญิงหก ชักกะเย่อ ชายสิบคน หญิงสิบคน วิ่งตะขาบชายสิบ หญิงสิบ ผมเอาไปหมด ไปเลยเห็นไปแข่งกัน เอาไปแข่งเสื้อผ้าไม่มี ผมวิ่งไปแล้วผู้ใหญ่ศ สารวัตรโน ไปปุ้ สารวัตรบุญสมไปสั่งเสื้อสั่งอะไร ผู้ใหญ่นัดเอาไปสกินเท่าไรมาเอาเงินที่กำนันนี้ หมดไปหมื่นกว่า ซื้อเสื้อกับกางเกงให้แจกทุกคน ไปได้ด้วยมาสองถ้วย แต่ว่าหนสุดท้ายไปเห็นแล้วว่าอำเภออื่นเขาเอาเด็กนักเรียนมา เราเอาชาวบ้านไป เด็กนักเรียนมาเวอร์รรม มันมีงบประมาณทำไหมไม่เอาน้ำเอาท่ามาให้เด็กกิน เด็กนั่งเป็นลมเป็นแรงกัน น้ำท่าไม่มีกิน เหี้ยพวกเราเอาน้ำไปให้เด็กกินหน่อยไป เรายกไปเยอะน้ำเอาไปให้เด็กกินหน่อยไป กินน้ำกินท่ากันไปเหี้ยไ้หนูกินกันไป เออดูซินั่นท่ากันได้ไง แล้วถามต่อว่าให้ความสำคัญไหม ไม่มีหลอกโนนไปด้วย งบรัฐมนตรี ไข่ปะ จริงปะน้อง งานไม่มีใครมาดูพวกผมแหกปาก เฮๆๆ ลืมตัวผมกระโดดตกลงมายอกติ ลูกน้องชนะแข่ง ผมไปได้แชมป์มาสองเที่ยวแล้วไ้ปุ้ยขอไปเพื่ออำเภอ จะเอายังไง

Q   กำนันครับกับมวชนเรามีปัญหาไหม

A   ไม่มี

Q   การนัดมวชนเรามีนัดบ่อย

A   จะเอาเท่าไร่งไม่มีปัญหาจะเอาเท่าไร่ ท่านผู้ช่วยจะเอาเท่าไร่

Q   เพราะอย่างเมื่อวานก็ไปกรุงเทพ

A   อ้อถ้าไปกรุงเทพผมไม่ยุ่ง เรื่องพวกนี้ผมไม่เอาน้ำ จะมาต่อต้านคัดค้านไรผมไม่เอาน้ำ ต่าบลผมไม่มีใครไปนะ เพราะว่าอดีตนายกเค้าดีใหม่ ดี ถ้าเราองโนแ่งดีเค้า อย่าไปมองในส่วนเลวดี ถ้าถามว่าเลว เลวกันทุกคน ใครจะเลวมากเลวน้อยเท่านั้นเอง(ยกมือไหว้) เท่าใหม่ ไม่เท่า ใครจะเลว ใครจะมีอาสได้มากกว่ากัน ท่านอาจารย์ท่านนี้ท่านมีโอกาของท่านก็ต้องเอา แต่ถ้าใครรู้จักคำว่าพอ ท่านผู้ช่วยจำไ้้อย่าง รู้จักคำว่าพอ รู้จักพอก็รวแล้วไ้ยถูกไหมครับ ถ้าไม่รู้จักพอไม่มีทาง ถามวันนี้ผมรู้จักพอไหม ที่ยังไม่รู้จักพอผมยังต้องกินต้อง

อยู่แต่อย่าไปกอบโกย โกงบ้าน โกงเมืองไม่เอา ผมเห็นแล้วโห เอาโครงการเนี่ย พุดกันง่ายๆ อยู่ดีมีทุกข์ เนี่ย เอาเรื่องอยู่ดีมีทุกข์เนี่ยมันเป็นโครงการที่ชั่วร้ายมากๆ ทำไมผมจึงบอกว่าชั่วร้ายไหม อย่าไปจดนะ ถ้าใกล้ชิดก็เอาไป แล้วทอนมา รู้จักคำว่าทอนไหม รู้จักคำว่าทอนไหม รู้จักคำว่าทอนไหมครับ

Q ไม่ค่อยมีประสบการณ์การทอนเท่าไร

A ชื้อแก้วลูกเนี่ยสิบบาทไซ้ใหม่ ทอนมาสิบบาทนะ ก็ต้องทอนมาสิบบาท ถ้าไม่ทอนก็ไม่ซื้อแก้วลูกนั้นนะ

Q แต่มันได้ซื้อแก้วลูกเดียวละ เป็นล้านๆลูก ก็ค่อนข้างจะอยู่ดีมีทุกข์

A เราถูกยึดเยียดสิ้นค้า ทั้งๆที่ผมซื้อแปดหมื่นบาท ขายสามแสนสาม แล้วก็เป็นสุสานเครื่องจักรไป ทำอะไรไม่ได้ ก็ต้องทำ จะเอาไหมละ เอาที่ไหนไป ไม่เอาตามใจ เราไม่ได้หวังเงินทอนนะ คิดว่า Perfect แต่มารถึงแล้วใช้งานไม่ได้

Q ต้องหาที่จอดที่เก็บ

A ก็เต็มบ้านเต็มช่องผมไปหมด

Q เมื่อก็ย้อนไปคำถามผู้ช่วยถามเรื่องมวลชนแล้วก็นับออกว่าจะเอาเท่าไร แสดงว่ามีวิธีการในการที่จะรวมคน ดึงคนด้วยเทคนิควิธีการของเราเอง กำหนดวิธีการอย่างไรที่จะทำให้คนที่บ้านมาร่วมกิจกรรมมาทำอะไรกับเรา

A เราอย่าทำให้เค้าเบื่อหน่าย เราได้อะไรเราต้องแจกให้ทั่วถึง แล้วมาทุกครั้ง ที่เราได้มาต้องให้เค้าหมด ได้น้ำมาแก้วเราก็ต้องเฉลี่ยให้ได้กินกันทุกคน แต่ถ้าได้น้ำมาแก้วเรากินไปซะครึ่งแก้ว พอเอาเข้าไม่มีใครเค้ามาหลอก

Q แล้วคนจะรู้ได้ยังไง

A รู้ได้ยังไง ผมก็ตั้งให้เหินๆ เวลาลงจากรถก็ให้เหินๆ ลงจากรถผมไม่ได้ยกไว้เนี่ยเอามา ก็เห็นสดๆเวลาไปเอาลูกน้องทุกคนไปเอาด้วยกันหมด ไม่ใช่ผมไปจับไปใส่กระเป๋ามา มันไม่ใช่ตัว ไซ้ใหม่ แหมขนาดปิดห้องไปมีอะไรกัน ออกมาคนอื่นยังรู้เลยไซ้ใหม่นับประสาอะไรหละ

Q เพราะคราวที่แล้วไปลงหมู่บ้านแล้วหมู่บ้านเค้ามีปัญหา

A มันไม่ใช่ จอกเหนนี้ เอาหินเขวียงไปปูบเดียวมันก็หุบ

Q คือในหมู่บ้านคนเยอะไงคะกำหนดแล้วเราไปเจอหลายๆหมู่บ้าน

A ผมบอกได้เลยในหมู่บ้านจะมีตัวเด่นๆได้พวกนี้ไม่เอาใครอะไรก็ไม่ต้องเอา ร้องหรือในที่ประชุมผมรู้แล้ว ว่าไอ้เตี้ยมึงร้องไซ้ใหม่ ไอ้เนี่ยร้องไซ้ใหม่ เข้าที่ประชุมเลย จี้เลย ผมชี้เลยผมรู้ ไอ้คนนี่ร้องว่าไง เข้าใจไหม มีอะไรข้องใจไหมถาม กำหนดผมอยากจะได้เงินสักหมื่น มาเอา เอากับกู มันจะได้หยุดร้อง ผมรู้แล้วว่าถ้ามีความต้องการเงิน เงินหมื่นเดียว จบไหม

ครับท่าน ผู้ช่วย มาถึงกำหนดสร้างเมรุ หน้อยดิ ใช้อย่างนี้ผมไม่เอา ผมไม่สร้าง กำหนดอย่างโน้น กำหนดอย่างนี้ ผมไม่เอาด้วย อย่างจะลงผู้ใหญ่บ้านผมรู้ว่าไฉนซื้อเสียง แต่กฎหมายยังไม่มี ไฉนซื้อเสียงแน่ผมก็อาคนของผมลง ผมทำไงดี เหย้ไปซื้อรูปเทียนมา จุดรูปเลย สาบานใครซื้อเสียงให้มันฉิบหายภายใน 3 วัน 7 วัน นี่คือการเป็นผู้นำอะไรละ เขาเรียกกุศโลบาย

Q แต่ยังอยากรู้ว่าไฉ่เตี้ย ไม่ใช่ไฉ่เตี้ยห หีบนะคะ ไฉ่เตี้ยเมื่อไหร่ที่มัน กำหนดตัดสินใจที่จะช่วยใครอย่างนี้จะพิจารณาจากอะไร เพราะว่าลูกบ้านเราก็คือเยอะ ผู้ใหญ่บ้านแต่ละหมู่บ้าน

A ก็นี่ไงอย่างที่ผมบอก ผมได้มาสมมุติได้ของมา ผ้าห่ม 200 ผืน ผมก็จะดูว่าเอาคนยากไร้มาก่อน แต่ถ้ามันได้มา 50 ผืน ผมไม่แจกนะ ผมไม่แจกชาวบ้านนะ ผมแจกให้ผู้ใหญ่ ผู้ช่วย ทำไมผมจึงต้องให้เค้า เค้าเป็นคนทำงาน ก่อนที่ผมจะให้คนอื่น ก่อนที่จะให้คนอื่น อบอุ่น คนข้างกายผมต้องอบอุ่นก่อน ถ้าตราบไต่ลูกน้องเคียงข้างเรามั่นหิวโหย หนาวเย็น แล้วคนอื่นที่ไม่ได้ช่วยงาน เค้าอบอุ่นมันก็หนีเราหมด หนีหมดไม่เหลือหลอก ท่านอาจารย์มาจากกรุงเทพเดี๋ยวผมดูซิ

Q แนะนำอาจารย์ไปแล้ว ผศ.ดร.อ้อมเดือน นี พลเอกเรวัต เป็นสามีอาจารย์ หนูลืมนั่งกันจนเพลินพวกเราก็นิสิต

A ผู้ใหญ่นัดใครถอนผักบ้าน เามา 5 ถุง มาเลยได้ไหมผมเรอนะ(กำหนดโทรศัพท์แจ้ง ผญ.นัด) เดี่ยวเอาของดีโคกตูมไปต้มจืดทานหัวไชเท้า ซึ่งมีชื่อเสียงที่สุดในโคกตูม เป็นเออสินค้าทางด้านการเกษตรนะ ซึ่งที่ตลาดในประเทศไทย คือตลาดไทย ตลาดสี่มุมเมือง เป็นแหล่งผลิตที่ใหญ่ที่สุด ทำให้ชาวบ้านในตำบลโคกตูม หมู่ 7 หมู่ 14 หมู่ 15 หมู่ 16 หมู่ 4 บางส่วนมีรายได้ประมาณปีหนึ่งยังไม่หักค่าใช้จ่ายก็ประมาณ 25 ล้าน อย่างที่ผมโทรไป ผู้ใหญ่เคยปลูกได้ 2 ล้านบาท แล้วก็อีกคนที่กำลังถอนอยู่เนี่ยปีที่แล้วได้ 3-4 ล้านบาท คือว่าที่ 25 ล้านคือยังไม่หักค่าใช้จ่ายอะไรเลย เอารวมเจ้าใหญ่ๆ เจ้าเล็กๆไม่ต้องพูดถึง ทำให้ชาวบ้านมีงานทำตรงนี้ นี่ผมก็เคยเอาทาง พช เอาทางท่านปลัดกระทรวง ท่านวิชัย ศรีขวัญ ตั้งแต่ท่านเป็นผู้ว่า หลายท่านที่เป็นผู้ว่ารับปากผมทั้งนั้น ว่าจะเอานักวิชาการมา เอาคนมาสอนการแปรรูปอาหารมาถึงวันนี้ นี่ยังไม่เห็นมีเลยผมบอกท่าน ผู้ช่วยจริงๆ ไฟไหม้ฟางมาถึงก็เฮ ดีๆ นี่แหละ

Q ที่นี้เราเห็นเหมือนกระบวนการทำงานกับชาวบ้านกับลูกน้องที่นี้ ในการสอนลูกหลานเราเอง กำหนดมีวิธีการสอนอย่างไร หลักการใช้ชีวิตการทำงาน

A ลูกผมอะหรอ ลูกผมก็ต้องสอนเค้า อย่างมานี้ ดูซิ อย่างถ้าเราบอกเค้าดีอย่างนี้ เนอะ บอกพ่อเสียใจนะ พ่อสอนลูกคนอื่นได้ แต่ทำไมลูกพ่อสอนไม่ได้ ถ้าพ่อสอนลูก

ตัวเองไม่ได้ พ่อไม่ผู้นำหลอก เราต้องเป็นผู้นำที่ดี ต้องทำตัวอย่างดี ไม่ใช่ว่าลูกกำนัน เกเร ไม่ได้เลย สอนเค้าย้อนมาบอกว่าลูกกำนันเกะทำไม่ได้สอนลูกกำนัน ก็ผมถึงบอกว่า ก่อนจะกวาดบ้านคนอื่น ต้องกวาดบ้านตัวเองก่อน ลูกสาวผมเรียน รัฐประศาสนศาสตร์ คนนี้หัวแข็ง

Q   เค้าอยากมาทำงานเหมือนพ่อไหมคะ

A   อยาก

Q   กำนันสนับสนุนหรือว่าไม่

A   ไม่มีตังค์ ต้องเสีย ให้เป็นปลัดได้ เค้าเรียกตังค์

Q   มีเรียกตังค์ด้วยหรือครับ

A   มีสิ

Q   เมื่อก่อนทั้งไว้อยู่เรื่องอะไรคะ จะย้อนกลับมาเล่าเรื่องวิกฤตที่กำนันล้มละลาย 40 มันเกิดอะไร แล้วเราแก้

A   งานล้มหลายตัว ต้นไม้ มีรถสิบล้อ มีรถแมคโคร มีรถสารพัด คนเดียวทำได้หมด หลายมือ อ้าวพี่ชายทำแะน้องพ่อเตี้ยทำไป น้องพ่อเค้าไม่รู้จักพออะ จากเค้าไปซาอูเค้า ล้มเหลว ลูกเค้าเค้าเราก็กส่งเรียน จนเป็นตำรวจเป็นทหาร บวชเรียนอะไรทุกอย่าง ทั้งๆเรา เป็นหลาน สมัยเตี้ยผมอยู่ก็ให้อาชีพ ให้ทุน แต่เมื่อเค้าหมดเอามาเลี้ยง แต่หนี้สุดท้ายเค้า กลับแว้งเรา คือทำงานซ้ำเบิกหมด ไม่นั่น จังหวะนั้นแม่ล้มป่วย พี่ชายก็ไปอยู่กับแฟน ปลอຍให้สิบล้อวิ่ง ไม่ไหวหนักๆเข้าเช็คมันถึงดิฉันเราต้องจ่ายแล้วบริษัทมันให้เราตีเช็ค 36 งวดก็ 36 ใบ ถึงเราก็กต้องจ่ายไถ่โน่นก็ต้องจ่าย ไถ่นี้ก็ต้องจ่าย ประดังแล้วเศรษฐกิจก็เริ่มแย ลง สิบล้อจอดทุกคัน ห้างมุ่งหน้าไปบริษัทคืน ความบริสุทธิ์ใจเราคืน แต่เรื่องกฎหมายเราไม่รู้เพียงพอ เราไม่ขอเช็คคืน มันฟ้องเช็ค 18 ล้าน ชี้เบนซ์สมัยก่อนที่เบนท์ E-220 ใ้ ใครไม่รู้จักบ้าง สาวติดตริ้ม ก็มีเบนซ์มันไม่ส่ง เรียกเค้ามาเอาคืนฟ้องผมเท่าไร ล้านกว่า 2 ล้าน ไปเค้าประกันให้เพื่อนอีก เพื่อนไม่ส่งอีก อยากจะเป็นหนี้ให้เป็นนายหน้า อยากจะเป็นชี้เข้า ให้เป็นนายประกัน ถ้าท่านอาจารย์อยากจะเป็น เย็นเรียบร้อนไหมครับ ก็แก้ที่ละปะะ 10 ล้อ 18 ล้าน ผมจ่ายเช็ค 2 ใบสุดท้าย เอาใหม่เอาก็เอา ไม่เอาผมก็ยอมล้ม 3 ปี ผมก็ฟื้นฟู เป็นกำนันยอมออกจากกำนัน 500,000 จบ เหลือประกันรถเพื่อน ไปเลยไปนั่งเฝ้า เราไม่รู้จะอะไรแล้ว แต่นั่นมันเมื่อ 2 ปี 8 ปี มันกลับมาอีกอะ นั่งเฝ้าบ้านเพื่อนเลยไม่เป็นไร ก็เอาทหารไปด้วย ทหารที่ซึ่งมาคุ้มครองผม ที่ผมถูกยิง เดี่ยวจะเล่าเรื่องนั้นให้ฟังทีหลัง ก็ไปนั่งให้หมดเอ๊ยพี่ไม่เคยทำความเดือดร้อนอะไรให้เอง เองอย่าให้พี่เดือดร้อนเลย ถ้าพี่เดือดร้อนเองเดือดร้อนยิ่งกว่าพี่นะ แม่เค้ามาซื้อห้อง ไม่ได้เอาทหารไปงู้นะแต่ไปด้วย อาจารย์จะให้ผมจ่ายทำไม 150,000 คือ 300,000 แบ่งคลลละ 150,000 ใ้ไปอยู่บ่อนปอยเปต ผมไป

อยู่ 2 คน มันคงกลัวว่าภัยจะถึงลูกเมียมัน มันโทรไปบริษัทเลย ว่าในส่วนของผมมันจะเคลียร์ เคลียร์ให้ทั้งหมด มันคงเคลียร์ไปแล้วบริษัทไม่มา วันนี้นั่นออกไปถึงว่าทำไมทหารต้องมาอยู่ ทหารที่ลพบุรีพิเศษมาอยู่กับผม ทหารที่โครงการทำความดีให้ในหลวงที่ลงพื้นที่ ที่ 2 ปีที่แล้วก็ทำงานร่วมกันแล้วก็เสร็จแล้วมันมี รู้จักพี่กุ้งไหม กุ้งรองนายกเขาสามยอด เค้าไปได้ข่าวมา นายกเจียบอะไรโทรมามีมือปืนมาจากพิจิตรมายิงผมตอนนี้ชุดนั้น ร.ท.อโณทัยเป็นทหารเป็นหัวหน้าชุด รายงานให้ท่านผู้พันอนุสร ซึ่งเป็นหัวหน้าชุดรบพิเศษที่ 2 เพราะว่าตอนนี้เราทำงานในเชิงลึกก็อะไรหลายๆเรื่องกับเค้า เค้าก็ให้ทหารมา 4 คน มาอยู่เสร็จเราต้องจ่ายเบี้ยเลี้ยงวันละ 800 800 ไม่ไหว อยู่ป็นึงเราก็ไม่ไหว ก็เหลือ 2 คน หนักๆเหลือคน วันโดนยิงทหารก็โดน โดนยิงกับผมด้วย ทหารก็โดยยิง มันรวมกันทั้งพ่อค้ายา ทั้งตำรวจรวมกันมาให้จ้างมือปืนจากใด จากทุ่งมายิง จังหวะที่ตำรวจที่ลพบุรี ได้ส่งประวัติมาเอารูปมาให้ดู ว่าชุดนี้รับงานยิงมึง เพื่อนกัน มันถึงคราวไม่ตายอะ ก็โอ้เนี่ยมันเป็นลูกหลานของคนที่มีพระคุณกับเค้า วันเกิดผมพอดี เค้ามาดูรูป ผมดูรูปหน่อย โอ้ห่าหลานพี่นี่หว่าไป เค้าขับรถไปเดี๋ยวนั้นเลย เค้าคืนงาน เค้าคืนงานยิงนี้ ก็โง่งไปแต่ว่าอย่าไปฉลาดใจ เราไม่รู้วันไหน คนเค้าคิดเอาชีวิตเราแต่ก็คิดว่าวันหนึ่งมันคงไปถึงเค้ามั้ง แฮ่มช่วงนี้อาเภอไม่ไปติดต่อตลอด รายงานตลอดประชุมให้ลูกน้องเข้า แล้วงานในพื้นที่เราไม่เคยให้เสียก็เสีย กำลังใจนิดนึง จากที่ผ่านมานั้น มันๆ ผมตั้งใจไว้ว่าอีกสักครั้งนึง เราได้ครั้งนี้แล้ว ก็จะไม่แล้ว เราจะให้คนอื่น แต่เมื่อมันไม่ได้แล้ว เมื่ออย่างนี้ก็ปล่อยให้คนอื่นเค้าทำบ้างเหอะ แล้วดูว่าเป็นยังงัยสุดท้ายเดี๋ยวนี้อะไรก็ทำไม ไม่เอาโคกตูมละ

Q แทนบทของคำใช้ใหม่นี้

A ใช้

Q กำนันคะ ฟังแล้วชื่นใจทำทุกอย่าง อย่างออกมาเก็บพืชนี้อย่างไม่ต้องมากก็ได้ เราไม่สบาย เราแก่แล้ว แต่ทำไมไหม เราต้องรับผิดชอบ ฟังดูแล้วชื่นใจเหมือนกัน

A อย่างคดีเมื่อก็ ไล่คนถูกชน ถูกเตะแล้วรถล้ม แต่เวรกรรมไฉนนั้นมีจริง ไล่คนที่เตะไฉนนักระโหลกร้าว เย็บ 30 เข็ม ไฉนนี้เรียกหมื่นห้า ก็มานั่งคุยกัน ผมก็นั่งคุย มันลุกขึ้นเลยทำท่ายกนั หายใจไม่ให้เกียรติผมนิ ผมก็ไม่มีไร ไม่มีไร แต่ผมก็ให้ทางนี้ไปแจ้งความ แต่จริงๆแล้วทางนี้ไม่อะไรนอก2-3 พันก็เอาแล้ว

Q รอสักครู่ผมส่งลูกน้องเอาหัวใช้เท้าเดียวเอาหัวใช้เท้าไป

A กำนันจะได้ทำงานได้

Q โหไม่เป็นไร

A เพราะจากนี้ผมจะไปซ่อมปืน นี่ไม่ทำไรแล้วมีลูกน้อง ผมจะไปซ่อมมือ

Q หลานเป็นทีมเยาวชนคะ

- A ผมไม่แม่นอาศัยอิงไว้
- Q อันนี้แหละที่มันจะตายก่อน

ตัวอย่างบทสนทนากลุ่ม

ประเด็นในการสนทนา: ความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาในชุมชนบนฐานของการวิจัย

สถานที่ : บ้านหนองอ้อ ต.บ้านสิงห์ จ.ราชบุรี

วันที่: 12 พ.ค.52

ผู้เข้าร่วมสนทนา แกนนำในชุมชน จำนวน 4 คน

M : แนะนำโครงการ วัตถุประสงค์การวิจัย และประเด็นที่ทำการสนทนากลุ่ม 3 ประเด็น คือ 1.ความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาในชุมชนโดยอาศัยการวิจัย 2. เทคนิควิธีการที่ใช้ 3. ปัญหาอุปสรรคที่พบและการแก้ไขสำหรับชุมชนบ้านหนองอ้อนี้ถือว่าเป็นตัวแทนชุมชนในภาคกลางที่ประสบความสำเร็จซึ่งโครงการวิจัยนี้จะศึกษาด้วยกัน 4 ชุมชนแยกตามภาคต่างๆ

4: ตัวเองก็ไม่ได้ว่าเราแน่นะแต่ดันอยู่ในสายตาระดับประเทศนี้

3: จริงๆที่คิดไว้ผมว่ามันก็ไม่ถึงขั้นนั้นนะไอ้คนนอกเขามองไอ้คนทำมันไม่รู้ มันยังไม่ถึงเป้า

1: ยังไม่พอ ว่านั่นแหละแต่ถ้าถามเราเราเอาแค่นี้แหละเราไม่ได้หวังสูงหนักหนา

M : เริ่มที่ประเด็นแรกเลยนะคะเรื่องความสำเร็จตามมุมมองของแต่ละคน

3: ผมว่าสิ่งแรกที่เรามองอะนะเริ่มแรก เราว่ามันยังมั่วอยู่ ต่างคนต่างทำ ภาพมันยังไม่รวมกัน ที่นี้บ้านหนองอ้อเป็นหมู่บ้านใหญ่เกือบสามร้อยหลังคาเรือน คนก็มาต่างสารทิศ มันมาทั่วไป จะเอาคนมารวมกันไม่ง่าย คนหนองอ้อไม่เคยมีอะไรมาเลย เอาพูดง่าย ๆ ความรู้อะ คนหนองอ้อนี้ความรู้จะน้อยไม่เหมือนหมู่บ้านอื่นเขาจะส่งลูกเรียน มีความรู้มาบอกพ่อแม่ ความเจริญก็เข้ามาจะทันเขา ที่นี้พื้นฐานดั้งเดิมทำไร่ทำสวน ทำนา พ่อแม่เรียนจบป.4 90 % ความรู้ก็ไม่ค่อยมี เขาก็ไม่รู้ว่าจะงานแบบนี้เขาทำไปเพื่ออะไร ก็เลยจับเอามารวมกันทีละ 3-5 คน ที่มาจากคนละที่ มาจากแต่ละคุ้ม มาคุยกันว่าเราจะทำแบบนี้ นะ อยากจะรู้ปัญหาว่าหมู่บ้านเรามันมีปัญหาอะไร คือเมื่อก่อนจะมีพวกหมวกกันน็อคมาเยอะ ช่วงหน้านี้แหละเวลาใกล้จะเปิดเทอม ไม่มีตังค์เสียค่าเทอม ซื้อเสื้อผ้าให้ลูกก็เลยต้องกู้ตังค์ มานั่งคุยกันก็เลยตั้งกลุ่มสัจจะขึ้นมา แล้วก็มาทำวิจัย ที่นี้ชาวบ้านเขาก็เริ่มรู้แล้วว่าเขาจะต้องทำยังไง ปรับชีวิตว่าวันหนึ่งเดือนหนึ่งเขาจะต้องทำยังไง

4: ก่อนที่จะมีงานวิจัยมันต้องเกิดกลุ่มสัจจะมาก่อนคือกลุ่มหนูนี้อจะเป็นกลุ่มที่หาคนที่จะรวมใจมาทำงานร่วมกัน

M: แล้วเรารวมคนมาจากไหน นี่แหละเป็นเบื้องหลังการถ่ายทำที่เราอยากรู้เราไม่ได้สนใจหรอกว่าหนี้สินมากมายน้อยแต่ไหน

4: มาจากคณะกรรมการกลุ่ม อย่างช่วงก่อนทางคุณประชุมเนี่ยเคยชี้จักรยานผ่านหน้าบ้านหนูบอกว่าไม่แวะห rokokที่บ้านนี้ บ้านเราสามพี่น้องเขาบอกว่าไม่คุยไม่ชวนห rokok ไอพวก3A นี่ มันบ้า มันสุดโต่งไม่ชวนมาทำงานด้วยห rokokแต่สุดท้ายก็พวกหนูนี้แหละที่มันมาช่วย คือในหมู่บ้านมันมีหลายพวกบางคนก็อึดตาสูง ไม่เลิก บางคนก็เบาๆลงบ้าง ก็ต้องให้อโอกาสเข้าด้วย

3: บางคนเป็นเพื่อนกันเกิดที่นี่ โตที่นี่กิน นอนเที่ยวมาด้วยกัน ก็มองว่าจะเอามาทำงานด้วยที่ไหนได้ไม่ได้เรื่องเลย ให้มาทำงานด้วยกันไม่เอา ผมงงเลย ไอคนที่มองไม่เข้าตากลับเข้าทำ

4: การทำงานถ้าเราไม่คุยไม่พูดไม่เปิดใจตัวเองไม่มีทางรู้เลยว่าเราเป็นยังไง การทำงานหรือการรวมกลุ่มเนี่ยจะเป็นสายธารของความคิด กลุ่มที่ตั้งมากกว่าจะรวมกลุ่มกันได้เขาต้องพยายามรวบรวมคนมาจากหลายที่

M: ค่ะงั้นขอย้อนกลับมาที่เรื่องความสำเร็จ

3: ผมก็ยังมองว่ามันเป็นเพียงค่าการเริ่มต้นเท่านั้น

1: อะนี่ยังไม่ถึงไหนเลย งั้นเอาที่คนที่หนึ่งก่อนไหม คือ อย่างพี่นะ 99% เลย ดูจากไอพวก 3A ซิ จากที่ไม่เคยเข้าร่วม มาได้ระดับนี้ จากที่เคยเห็นแต่ประโยชน์ส่วนตัวมาช่วยส่วนรวม เปลี่ยนได้แค่นี้ก็ดีแล้วจะให้เปลี่ยนทั้งหมู่บ้านเลยเป็นไปได้ คนข้างนอกเขามองเราว่าเราสำเร็จแล้วเฮียไม่ภูมิใจสักทีก็อยากให้อเฮียภูมิใจสักที อย่างที่โง่ๆควายๆอย่างหนูยังเปลี่ยนได้

3: ที่ว่าประสบความสำเร็จผมว่ามันเริ่มที่คณะกรรมการในที่เห็นชัด ส่วนชาวบ้านเขาเพิ่งเริ่มมีการปรับตัว เริ่มมีพื้นฐาน ปรับตัวแล้วว่าเราจะคล้ายๆอบรมชีวิตเขาว่าเดี๋ยวเดือนนี้คุณต้องปฏิบัติตัวอย่างไร เริ่มยังไง ให้เขาอยู่ได้ไม่ล้ม ล้มแล้วลุกได้ มีที่เกาะมีกิ่งไม้ให้เกาะได้

M: ให้เรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง

3: ซึ่งตอนนี้ต้นไม้ใหญ่ที่เกาะได้คือกลุ่มสัจจะ มันมีบ่อน้ำและมี ต้นไม้ใหญ่ เวลาเขาจะจมนก็ไม่มีที่ให้เกาะ มีให้กินให้ใช้ คอยช่วยเหลือ ยังไงก็ไม่อด แต่ก็มีบางคนที่เขามองไม่เห็น อันนี้เป็นธรรมชาติ คนมีบุญกับคนไม่มีบุญนี่มันดูง่ายเลยนะ คนมีบุญแต่ไม่รักบุญ กลุ่มสัจจะนี่เป็นบุญนะ มีให้กินให้ใช้ แต่เขามองข้าม บางคนมาอยู่กับกลุ่มสัจจะ3-4 ปี ก็ถอนออกไปนะ ไม่มีบุญนะ เห็นกลุ่มนะแต่ไม่เอา เขาถึงได้บอกว่าไอโรคความจนนี่มันแก้ไม่หายนะ แก้หายแค่บางคนนะ บุญไม่ถึงก็ไปไม่ได้นะ

4: เฮียเขาไม่ออกจากวังวนจากเรื่องไม่ดีขึ้นหรือบางที่ไม่ออกก็ขอให้หยุดนิ่งสักนิดหยุดจากอบายมุขทั้งหลาย ให้ดูว่ามันผิดยังไง บกพร่องยังไง

1: เคยถามว่าถ้าให้ลดรายจ่ายจะลดอะไร บอกลด ข้าวสาร ปลากระป๋อง ไข่ มันลดได้ไง แต่ไอที่คงไว้ เหล้า บุหรี่ คนเรานี้ก็แปลก

M: อืมม คราวนี้ขอพีเบอร์2 บ้าง พี่คนที่1ก็บอกว่าพอใจแล้ว 90 % แล้วเปลี่ยน 3 A ได้ พี่คนที่3 บอกว่า เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงในชุมชนแล้วในมุมมองของพี่มองว่าสำเร็จยังไง

2: อันนี้มองจากตัวเองอย่างเดียวก่อนนะยังไม่ได้มองคนรอบข้าง ดูจากตัวเองเลยนะ ประหยัดขึ้น สิ่งไหนที่ไม่จำเป็นก็ไม่ซื้ออย่างเมื่อก่อนเห็นเสื้อผ้าเจ๋งที่ไหนต้องซื้อมาเดี๋ยวนี้ใครให้ก็เอา ตอนนั้นก็ทำน้ำยาล้างจานกับซักผ้าใช้เอง ก็มีขายบ้างเป็นบางส่วนตรงนี้ก็ประหยัดได้เยอะที่บ้านเป็นครอบครัวใหญ่มาทำตรงนี้ก็ประหยัดขึ้น

M: วัดจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต จากตรงนี้ได้ข้อคิดอะไรถึงได้มาเปลี่ยนแปลง

2: มันค่อยๆเปลี่ยนแปลงมาเรื่อยๆ จากการได้ทำวิจัยได้มารวมกลุ่มกัน มาประชุมกัน ไปพบปะผู้คนได้มาแลกเปลี่ยนกันก็เลยได้นำมาใช้ในชีวิต มาทดลองทำแล้วก็เกิดปัญหา

M: ค่ะที่นี้สรุปอีกทีหนึ่งว่าความสำเร็จที่เกิดขึ้นในการแก้ปัญหาในชุมชนเป็นอย่างไรในภาพรวมของทั้งชุมชน

2: คนที่ทำงานร่วมกันเนี่ยเปลี่ยนแปลงเลยเห็นชัดเจนยอมรับเลยว่าทีมงานนี้เยี่ยมเลย

4: ทีมงานนี้มันมากเลย ชอบเลยอะ มีความสามัคคี

2: มีความเป็นพี่เป็นน้อง ช่วยเหลือกัน

4: การได้ไปอบรมดูงานด้วยกัน เราก็ได้ความรู้ ได้เจอคน เยอะแยะ คราวนี้พอลกลับมาที่บ้านเราก็เข้ากันได้กับทุกกลุ่ม เอามาคุยกัน

3: เราก็ต้องเอามาปรับปรุงตัวไปเรื่อยๆพอเรามีความรู้มากขึ้น

4: ชาวบ้านฉลาดขึ้นโอพวกกลุ่มผู้นำที่ใหม่ หรือพวกที่เคยโกบโกยกับชาวบ้าน ที่เคยโกงกิน เคยเอาเปรียบก็ไม่กล้าทำกลุ่มมันเข้าไปกระแทกทำให้พวกนี้เสียวเหมือนกัน ชาวบ้านไม่โง่แล้ว มันไม่กล้าโกง กลัวชาวบ้านจะจับได้ จะรู้ทันนี่ก็เป็นข้อดีหนึ่งที่เราได้มารวมกลุ่มกันได้ทำวิจัยเนี่ย การทำกลุ่ม การทำวิจัยช่วยเสริมสร้างปัญญา

M: สรุปว่างานวิจัยที่เกิดขึ้นช่วยสร้างปัญญา สร้างให้รู้จักสิทธิเสรีภาพ และบทบาทของตัวเอง

4: ใช่ค่ะงานวิจัยช่วยสร้างปัญญาทำให้เราย้อนมองตัวเอง เป็นแรงผลักดันให้ทำงานต่างๆ ให้เราเริ่มถามตัวเองว่าทุกวันนี้เราทำงานแค่แลกข้าวได้ไหมไม่ต้องไปนึกถึงเรื่องค่าแรงอย่างเดียว อย่าเอาเปรียบใคร ให้นึกถึงบุญไว้

M: ค่ะ สาธุด้วยค่ะ ต่อมาถ้าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จว่าทำไมถึงสำเร็จหรือไม่ถึงเกิดการเปลี่ยนแปลงตามที่กล่าวกันมาได้ซึ่งเมื่อกี้ก็พูดกันมาบางส่วนแล้ว

1: คิดว่าเพราะเรากล้าเปิดแผล ว่าเราเป็นแผลจริงไหม เราเป็นแผลเราเจ็บ เราอยู่กับมันเราทนได้ เราต้องกล้าเปิดตัว เปิดปัญหาที่เราไม่ให้อีกคนอื่นได้รู้ ถ้าชาวบ้านกล้าบอกว่าตัวเองมีปัญหาเรื่องหยวนะก็จะได้แก้ไขได้ถูก

4: ส่วนมากคนปวดท้องมักจะบอกปวดหัวขอยาพารามากินหน่อยถ้าไม่บอกแบบนี้มันก็รักษาไม่ถูกโรคมันต้องบอกและ ก็ไปกินแกงซี่เหล็กไป

M: นอกจากกล้าเปิดแล้วยังมีประเด็นอื่นอีกไหมคะ

3: ผมว่าเรื่องความเชื่อ ความศรัทธาใจสำคัญ ถ้าคนไม่เชื่อไม่ศรัทธามันก็ไม่สนใจหรอกเชื่อในตัวคนที่พูด ถ้าเราเย็นคุยกันเนี่ย เช่นถ้าผมมียาอยู่ ถ้าเขาไม่เชื่อไม่ศรัทธาก็ปฏิเสธตั้งแต่ไม่เห็นตัวยาล้วนแล้ว ยังไม่รู้เลยว่าตัวยาคืออะไร ไม่กล้าเอาไปลองใช้ แต่ถ้าศรัทธาในตัวคนพูดแล้วว่ายานี้ดีนะรักษาโรคได้ลองเอาไปดูพอเขาเชื่อถือเขาก็เอาไปลองใช้ ถ้าเขาเปิดแล้ว

อย่างเรื่องของกลุ่มสัจจะเนี่ยชาวบ้านเขาเชื่อแล้ว อย่างเมื่อก่อนตอนเขาไม่เชื่อเขาก็ไม่สนใจ ว่าเป็นยาวิเศษว่าสามารถรักษาโรคคนได้ แต่พอเขาเริ่มเห็นว่าเราทำจริงเขาก็เริ่มศรัทธา

M: เรียกว่ามีความศรัทธาในผู้นำและผู้สื่อสาร

4: ที่เกิดศรัทธาเนี่ยเพราะเราได้ไปเรียนรู้ดูงานแล้วเรามาทำจริง ทำกับตัวเอง ให้เขาเห็นพอทำแล้วเราไม่จบแค่นั้นเรายังทำต่อไปเรื่อยๆ จนพัฒนา

3: อีกอย่างหนึ่งคือเมื่อเราจะไปหาใครความรู้เราต้องแน่นไปก่อน อย่างไปหาบางคนเราต้องเตรียมตัว มีความรู้ในเรื่องนั้นจะได้เข้าไปคุยได้ถูก

M: ใช่ค่ะ เราต้องมีความรู้เรื่องนั้นรู้เขารู้เรา มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันด้วย

4: เราจะทำงานด้วยกัน รู้พร้อมกัน ลุยพร้อมกัน แล้วให้ลองไปทำเลย ใครทำได้มากได้น้อยไม่เป็นไร ขอให้ทำได้ทำ แล้วเราค่อยมาแบ่งหน้าที่กันทำตามความถนัด แล้วงานมันจะมาเองเป็นงานที่ทำตามธรรมชาติ ลื่นไหลตามธรรมชาติ เป็นตำแหน่งตามธรรมชาติ

M: ค่ะนั่นก็เป็นสิ่งที่เรามองว่ามีส่วนช่วยให้เกิดความเปลี่ยนแปลงหรือความสำเร็จขึ้น ที่นี้เพื่อไม่เป็นการรบกวนจนเกินไปก็ขอเป็นประเด็นสุดท้ายในเรื่องของปัญหาอุปสรรคที่เราพบ ความท้อแท้ ความเหนื่อยยากระหว่างที่ดำเนินการในชุมชน

3: ก็บางที่งานมันเยอะก็มีท้อบ้างมันหมดไฟ บางทีไฟมันหมดไปเฉย แต่ที่นั่นมันแสบไม่ได้พอเห็นคนอื่นยังทำอยู่ยังมีไฟอยู่เราก็ลุยต่อ

4: อย่างที่เสียบอกละถูก บางทีคนเราทำงานมันก็มีท้อกันได้แต่พอเราเห็นผู้นำหรือหัวหน้าเราเขายังทำงานอยู่ อย่างอาจารย์สง่าเนี่ยเปลี่ยนไทม์มาแล้วนะ ไตคนอื่นแท้ๆ อย่างเขาเป็นหัวหน้าเนี่ย ถ้าหัวไม่ส่ายหางจะกระดิกได้อย่างไร แบบเนี่ยหัวยังส่ายตลอดส่ายไม่หยุดเรา

เป็นลูกทีมเป็นหางเราก็ต้องทำด้วยจะหยุดได้ไง หยุดเดี๋ยวหัวเขาจะหาว่าหางทำไมไม่กระดิกเป็นอัมพาตหรือเปล่า หัวหน้าเราเขาไม่เคยพูดว่าท้อเลย

3: อย่างเรามันก็ค่อนข้างทางหัวอะนะ

4: ก็หัวนั้นแหละ บางที่เราเหนื่อยๆเราก็บอกสมน้ำหน้าอยากตั้งกลุ่มดีนัก (หัวเราะ)

3: ถ้าเป็นข้าราชการเย็นมันก็ได้กลับบ้าน สิ้นเดือนก็มีเงินเดือนนี่มันก็ไม่ได้อะไร เป็นงานที่เราต้องทำเพื่อชุมชน

M: นอกจากนี้ยังมีปัญหาอะไรอีกไหมคะ

4: ถ้าเป็นเรื่องของกลุ่มสัจจะจะมีสมาชิกบางคนที่ไม่ดีบ้าง ส่งเงินไม่ตรงบ้าง แต่ก็ส่วนน้อย กลุ่มเราอยู่ได้เพราะคนดีมันเยอะกว่า

1: ที่กลุ่มเราอยู่ได้เพราะเราเป็นพี่เป็นน้องกันมีกันอยู่แค่สามนามสกุลใหญ่ๆมีอะไรก็ช่วยกัน ญาติกันทั้งนั้น ความจริง

3: อย่างหนองอ้อเนี่ยถ้าเราดูแล้วจะเห็นว่าดีกว่ากลุ่มที่อื่น ที่อื่นเขาตั้งมาสักพักก็ล้มกันไปหมดแล้วแต่ที่หนองอ้อนี้อยู่ได้ นี่ก็เป็นความภูมิใจ

4: กลุ่มที่ตั้งขึ้นมาช่วยได้เป็นที่พึ่งได้ ขาดเงินทองตรงไหนก็มาคุยได้

ทีมงานของเราคุยกันได้ ใครมีปัญหาก็มาช่วยกันแก้ไข ปัญหาต่างๆมันเลยผ่านมาได้ เวลา มีอะไรก็มาประชุมกัน ไปดูงานที่ไหนมาได้ความรู้มาก็มาขึ้นกระดานไว้จะยังไม่ลบถ้าจะลบ ก็ต้องบอกกันก่อนว่าจะลบแล้วจะได้ศึกษากันทุกคน